

MIKKELI

Mikkelin kaupungin tilinpäätös 2024

Sisältö

1 TOIMINTAKERTOMUS	5
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa.....	7
1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus.....	7
1.1.2 Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	9
1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	18
1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	19
1.1.5 Henkilöstö.....	23
1.1.6 Ympäristötilinpäätös.....	24
1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat.....	25
1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	26
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	27
1.2 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen	31
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	36
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	36
1.3.2 Toiminnan rahoitus.....	40
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	43
1.5 Kokonaistulot ja -menot	48
1.6 Kaupunkikonsernin toiminta ja talous.....	49
1.6.1 Mikkelin kaupunkikonsernin rakenne	49
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	52
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat vuonna 2024	53
1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	54
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	54
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	55
1.6.6.1 Konsernituloslaskelma	55
1.6.6.2 Konsernin rahoituslaskelma	56
1.6.6.3 Konsernitase	58
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	63
1.7.1 Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	63
1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	63
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	69
2.1 Kaupungin strategia ja tavoitteiden toteutuminen 2024.....	71
2.2 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan toteutuminen	79
2.2.1 Konsernin tavoitteiden toteutuminen	79
2.2.1.1 Etelä-Savon Energia -konserni.....	79
2.2.1.2 Etelä-Savon Koulutus Oy (Esedu)	85
2.2.1.3 Kiinteistökehitys Naistinki Oy	88
2.2.1.4 Metsäsairila Oy	90
2.2.1.5 Mikalo Oy	93
2.2.1.6 Mikkelin Asumisoikeus Oy.....	97
2.2.1.7 Mikkelin Jäähalli Oy.....	99
2.2.1.8 Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy.....	101
2.2.1.9 Mikkelin opiskelija-asunnot Oy, MOAS	108
2.2.1.10 Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	111
2.2.1.11 Mikkelin Ravirata Oy	113

2.2.2 Toimielinten tavoitteiden toteutuminen	116
2.2.2.1 Keskusvaalilautakunta	116
2.2.2.2 Tarkastuslautakunta	116
2.2.2.3 Kaupunginvaltuusto	117
2.2.2.4 Hallinto- ja elinvoimapaalvelut	117
2.2.2.5 Mikkelin seudun ympäristölautakunta	122
2.2.2.6 Kasvatus- ja opetuslautakunta	129
2.2.2.7 Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	138
2.2.2.8 Kaupunkikehityslautakunta	150
2.2.3 Liikelaitosten tavoitteiden toteutuminen	162
2.2.4 Liikelaitosten ja taseyksikön vaikutus tulokseen	162
2.2.5 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	163
2.3 Investointien toteutuminen	167
2.4 Rahoitusosan toteutuminen	173
2.5 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	174
 3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	 177
3.1 Tuloslaskelma	179
3.2 Rahoituslaskelma	180
3.3 Tase	181
3.4 Konsernin tuloslaskelma	183
3.5 Konsernin rahoituslaskelma	183
3.6 Konsernitase (lyhyt)	184
 4 LIITETIEDOT	 187
 5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	
5.1 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	213
5.2 Mikkelin Vesiliikelaitos	229
5.3 Muut eriytetyt laskelmat	249
5.3.1. Ruoka- ja puhtauspalveluiden eriytetty tuloslaskelma	249
5.3.2 Vuokrauspalveluiden eriytetty tuloslaskelma	250
 6 ALLEKIRJOITUKSET	 253
 7 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ NIIDEN SÄILYTYSTAVASTA	 257

1

Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Historiallisen hyvän tilinpäätöksen jälkeen kohti kestävämpää taloutta

Vuoden 2024 tilinpäätöksen tulos on historiallisen hyvä. Vastaavaa emme todennäköisesti tule koskaan saavuttamaan, eikä sellaiselle toivottavasti myöskään tule tarvetta. Mikkeli täytti kriisikuntakriteerit vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Välttyimme kuitenkin valtiovarainministeriön ohjaamalta arviointimenettelyltä. Osoitimme ministeriölle, että kriittisimmät ongelmamme korjautuvat vuoden 2024 tilinpäätöksessä ja että jatkamme edelleen toimiamme talouden kestävän vakauden saavuttamiseksi.

Laajaa valtakunnallistakin huomiota saanut huipputulos syntyi Etelä-Savon Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynnistä. Energiaomaisuusratkaisu oli välttämätön syvien taloudellisten ongelmien voittamiseksi. Taseen alijäämät on nyt katettu, ja tulevaisuuttamme turvaa taseen 110 miljoonan euron ylijäämäpuskuri.

Kauppaan liittyvien eri osatekijöiden myötä kassaan tuloutuneilla 191 miljoonan euron varoilla kaupungin lainakantaa saatiin merkittävästi pienennettyä. Lähes puolet varoista kohdistettiin sijoitustoimintaan, josta saatavien sijoitustuottojen avulla vahvistetaan kaupungin taloutta ja palvelutuotantoa tulevina vuosina ja vuosikymmeninä. Energiaomaisuusratkaisu syntyi pitkän ja monivaiheisen prosessin päätteeksi, mutta erityinen kiitos lopputuloksesta kuuluu ESEN henkilöstölle ja johdolle, jotka käytännön tasolla toteuttivat suurimman työn laadukkaasti ja onnistuneesti.

Vaikka talouden osalta nousimme pinnalle kertaluonteisella toimenpiteellä, on meidän turvattava tulevaisuuden talouden pitkäaikainen kestävyys. Energiaratkaisun seurannaisvaikutusten, lukuisien säästötoimenpiteiden sekä elinvoiman edistämisen avulla käyttötalouden vuosikate on saatava vähintäänkin sellaiselle tasolle, että se kattaa vuosittaiset investointimme. Vain sillä tavoin voimme hallita lainakannan kasvua.

Tilinpäätöksen ylijäämäksi muodostui lopulta 131,6 miljoonaa euroa. Ylijäämä olisi ollut tätäkin korkeampi, mutta tuloksen mahdollistamana tehtiin 27 miljoonan euron investointivaraus itäisen alueen päiväkotij- ja kouluverkkoratkaisua varten. Tämä ei tarkoita, että kokonaisuus olisi nyt niin sanotusti etukäteen maksettu. Investointivaraus poistaa kyseisten investointien poistovaikutukset tulevaisuuden tuloslaskelmista, jolloin niiden poistot eivät tule tulevaisuuden rasitteeksi. Tämä myös antaa selvän signaalin kuntalaisille siitä, että uudistuksessa on aikomus edetä.

Kansainvälisyys on kasvussa, investoinnit vauhdittavat elinvoimaa

Talouden kohenemisen ohella saimme vuoden 2024 aikana muitakin positiivisia uutisia. Näistä merkittävin on syyskuun lopulla tullut tieto Naton maavoimien alaesikunnan sijoittumisesta kaupunkiimme. Energiaomaisuusjärjestelyn tapaan tämäkin osoittaa, että Mikkeli pystyy tarjoamaan houkuttelevat puitteet kansainvälisille toimijoille.

Mikkelin väkiluvun voimakas väheneminen on pysähtynyt toistaiseksi. Tässä on pääosin taustalla ikävä syy, Ukrainassa käytävä sota. Meidän on kuitenkin paikallisesti toimittava sen edistämiseksi, että kaikille ulkomaalaistaustaisille voidaan tarjota toimivat palvelut ja mahdollisuudet hyvän arjen rakentamiseksi. Vuonna 2024 päätettiin kansainvälisten asioiden päällikön viran perustamisesta ja kansainvälisyysteema koko laajuudessaan tulee jatkossa olemaan tärkeä ja näkyvä kehittämiskohde.

Verotulomme ylittivät talousarviovaiheen ennusteet huomattavasti, jopa 3,2 miljoonalla eurolla. Tämä kuvastaa elinvoiman kehittymistä oikeaan suuntaan. Elinvoiman kasvuohjelman vauhdittamana sekä yleisen kehityksen myötä myös Mikkeliin on suunnitteilla useita merkittäviä vihreän siirtymän energiainvestointeja. Kaikki suunnitelmat, jotka päätyvät toteutukseen, tuovat mukanaan työtä ja yhteistyömahdollisuuksia paikallisille toimijoille. Kasvuohjelman toteuttaminen on erittäin olennainen peruspolari tulevaisuuden menestystä rakennettaessa.

Uusi ulottuvuus kaupunkimme toimintaan syntyi sijoitustoiminnan käynnistymisen muodossa. Kolme valittua varainhoitajaa sai kukin hoidettavakseen kolmasosan sijoitustoimintaan kohdistetuista 91 miljoonasta eurosta. Sijoitusten arvon kasvaessa meille aukeaa mahdollisuus tulouttaa sijoitusten tuottoa, ja sillä tavoin sijoitustoiminta palvelee taloutemme pitkän aikavälin kestävyttä ja palveluiden tuottamista. Sijoitustoiminta käynnistyi elokuussa 2024, ja sijoitusten arvo on tätä kirjoittaessa kasvanut yli neljä miljoonaa euroa. Tämä on hyvä alku, mutta kehitystä on seurattava maltilla. Sijoitusmaailmassa heikompiakin kausia tulee, kun sijoitusten arvo heilahtelee globaalien markkinoiden tahdissa. Vuoden 2024 tulokseen ei realisoitu sijoitustuottoja, vaan alkuvaiheessa saavutettu arvonnousu jätettiin pesämunaksi tulevia vuosia varten.

Vuoden 2025 talousarvio laadittiin 5,2 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Alkaneen vuoden alijäämäisestä näkymästä huolimatta on hyvä muistaa, että kahtena peräkkäisenä vuonna tuloksemme on ollut erittäin hyvä. Myös ilman energiaomaisuusratkaisua vuoden 2024 tulos olisi yltänyt ylijäämäiseksi. Tämä yhdistettynä siihen, että taloussuunnitelmassamme vuodesta 2026 eteenpäin tulostähtäymä ylittää tasapainoon, antaa luottavaisen mielen jatkaa eteenpäin. Samaa aikaan tulee toki tiedostaa erilaisten globaalien ja valtakunnallisten muutosten aiheuttamat epävarmuustekijät, eikä ote talouden hallinnasta saa löystyä.

Yhdessä kohti parempaa tulevaisuutta

Lukuisten säästöohjelmien myötä tulleet muutokset ovat kuormittaneet ja haastaneet henkilöstöä monin tavoin, mutta askeleet on aina suunnattu kohti parempaa tulevaisuutta. Mikkelin kaupungin tärkein voimavara ei ole taseen ylijäämässä, vaan sitoutuneessa ja osaavassa henkilöstössä. Vuoden 2025 alusta lukien joukkomme kasvoi 66 henkilöllä, kun työllisyyspalveluiden tuottamisvastuu siirtyi valtiolta kunnille.

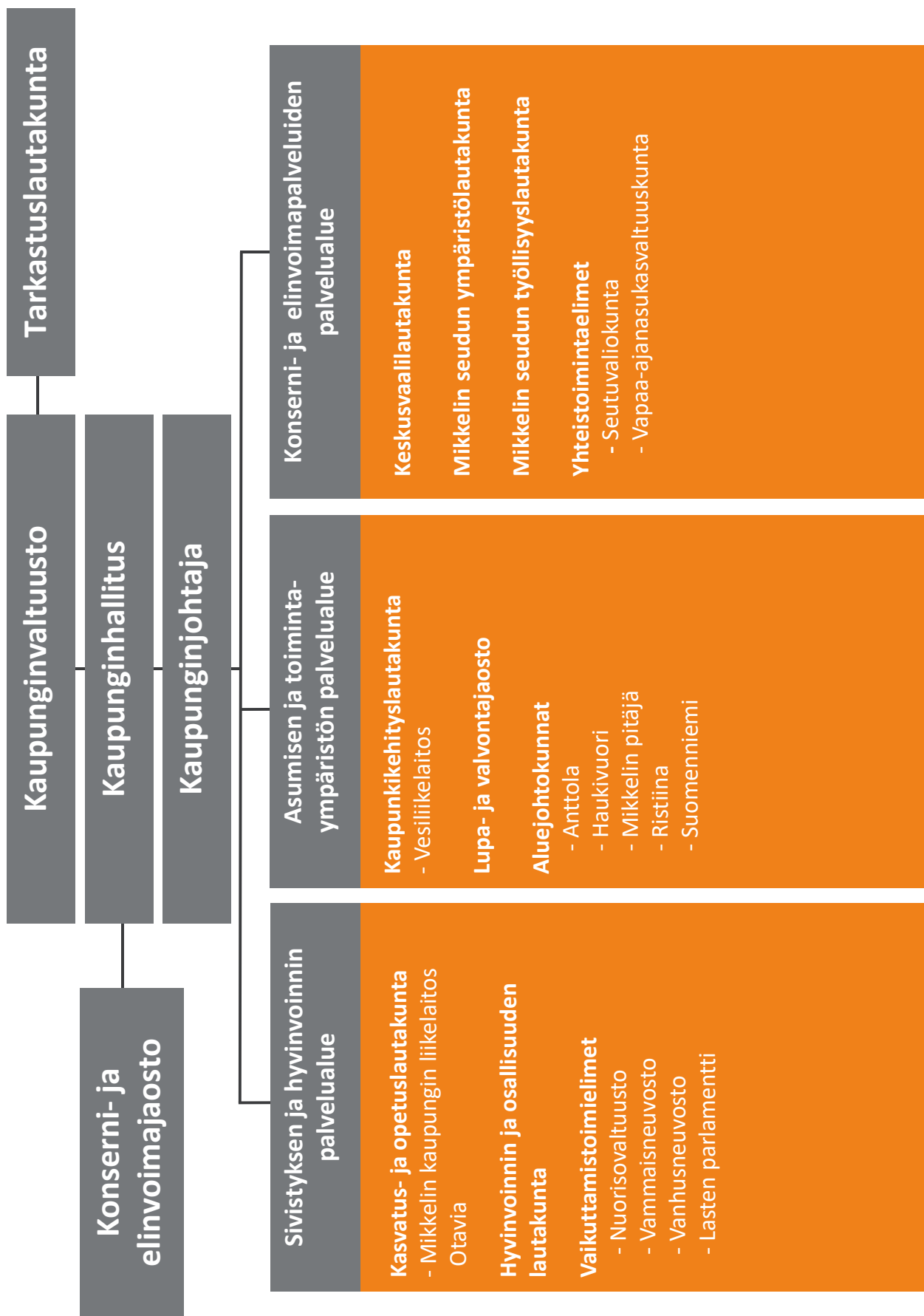
Myös kaikki me mikkeliäiset yhdessä vaikutamme kaupunkimme tulevaisuuteen. Osallistumalla aktiivisesti erilaisiin tapahtumiin ja käyttäen paikallisia palveluita voimme osaltamme varmistaa, että meillä on tapahtumia ja palveluita tulevaisuudessakin. Muistetaan, että muiden hienojen tapahtumien ohella vuosi 2025 on Mikkeli-Jukolan vuosi, otetaan yhdessä kaikki hyöty ja ilo irti siitä sekä muustakin kaupunkimme tarjonnasta.

Janne Kinnunen

Mikkelin kaupunginjohtaja

MIKKELI

Mikkelin kaupungin organisaatio 31.12.2024

Luottamushenkilöorganisaatio

KAUPUNGINVALTUUSTO 1.1. - 31.12.2024

Vaalit 13.6.2022

Puheenjohtaja

Valtola Oskari, kansanedustaja, työterveyshuollon erikoislääkäri (KOK)

1. varapuheenjohtaja

Hämäläinen Laura, yhteiskuntatieteiden kandidaatti, kansanedustajan avustaja (kesk.) 23.9.24 asti kv §84

1. varapuheenjohtaja

Pekonen Petri, maanviljelijä 23.9.24 alkaen kv §84

2. varapuheenjohtaja

Pöntinen Minna, Isännöitsijä (AIT), tradenomi (YAMK) (vihr.)

Kok	Aho Eero	palomestari, insinööri
KD	Ahonen Liisa	lähihoitaja
Mikkelin puolesta SDP	Barck Paavo	sähköasentaja, eläkeläinen
Kesk	Hartonen Tanja	sairaanhoitaja, lähihoitaja
PS	Heinänen Raimo	lähiruokayrittäjä
Kesk	Hokkanen Marita	opettaja
Kesk	Häkkinen Kati	toiminnanjohtaja, yrittäjä
Kesk	Hämäläinen Laura 23.9.24 asti kv §84	opiskelija
Kok	Härkönen Jukka	DI, peroehtipäällikkö
Vihr	Janhunen Katriina	ylioppilas
Mikkelin puolesta SDP	Juhola Jatta	kehittämisen- ja koulutussuunnittelija, YTM
Kok	Järvinen Sami	asiakkuuspäällikkö
Kesk	Kakriainen Markku 23.9.24 alkaen kv §84	toimitusjohtaja, insinööri, maakuntaneuvos
Kok	Karhunen Pertti	metsätaloudeninsinööri, työelämäkoordinaattori
Vihr	Kauppinen Heli	viestintäsuunnittelija, FM
Kok	Kervinen Jouko	varatuomari
Kesk	Kokkonen Anu	apulaisrehtori
Mikkelin puolesta SDP	Kuitunen Soile	toimitusjohtaja, VTT
Kok	Kähkönen-Valtola Suvi	eläinlääketieteen lisensiaatti, kaupungin eläinlääkäri
Vihr	Lautamäki Jarmo	ympäristöinsinööri, villieläinhoitaja
Mikkelin puolesta SDP	Lehkonen Raine Leena	lehtori, FM
Vihr	Liikanen Veli	nuorisotutkija, biologi
KOK	Vuori Juha	eläkeläinen
Vapauden liitto	Marttinen Jussi	muusikko
Kok	Miettinen Olli	toimitusjohtaja, yrittäjä
Kok	Nalli Sami	yrittäjä, LVI-insinööri
Kesk	Noponen Katriina	sosiaalityöntekijä
Kesk	Nykänen Heikki	maatalousyrittäjä
Kok	Oksanen Jenni	DI aluesuunnittelupäällikkö
Kesk	Olkonen Kirsi	agrologi
Kesk	Pakarinen Antti	ohjelmistokehittäjä, DI
Kesk	Pekonen Petri	maanviljelijä
Vihr	Pöntinen Minna	tradenomi YAMK
KD	Pöyry Jukka	LVI-tekniikka
Kesk	Pöyry Pekka	opettaja, yrittäjä
Sitoutumaton	Reponen Anna	yrittäjä, kauppatieteiden maisteri
Sitoutumaton	Ropponen Juha	kehitysjohtaja, eläkkeellä
Kesk	Rouhiainen Risto	hallintonsaarnaaja, KTM, eläkeläinen
Kok	Salo-Oksa Armi	toimitusjohtaja, yrittäjä
Kok	Sensio Jani	yrittäjä
Mikkelin puolesta SDP	Seppälä Arto	ylitarkastaja, kunnallisneuvos
Kesk	Siiskonen Pirjo	valtiotieteen tohtori
Kok	Sikanen Tomi	yrittäjä
PS	Strandman Jaana	kansanedustaja, KM, erityisopettaja, yrittäjä
Mikkelin puolesta SDP	Strengell Jarno	päälähtämismies, virastomestari
Liike Nyt 26.8.24 asti kv §78	Taavitsainen Satu	toiminnanjohtaja, sosionomi AMK
Vasemmistoliitto 23.9.24 alkaen kv §92		
Mikkelin puolesta SDP	Tikkanen Petri	työsuojeluasiantuntija
Mikkelin puolesta SDP	Tissari Jenni	sairaanhoitaja, seksuaalineuvoja
Mikkelin puolesta SDP	Tullinen Hannu	eläkeläinen
Kok	Valtola Oskari	kansanedustaja, työterveyshuollon erikoislääkäri

Kok Kesk	Valtola Pirkko Väänänen Jaakko	yleislääketieteen erikoislääkäri maaseutuyrittäjä, eläkeläinen
Varavaltuutetut		
PS Vihr Kok Kok Vihr SDP PS Kesk	Asikainen Katariina Damstén Iris Eskelinen Mervi Haavikko Harri Hakala Kerttu Hakkarainen Juha Halonen Juuso Haverinen Mikko	laivavirkailija, FM yhteisöpedagogi (AMK) terveydenhuollon maisteri, ammatillinen opettaja yrittäjä, toimitusjohtaja luontokeskuksen toiminnanohjaaja, FM linja-autonkuljettaja koneenkuljettaja liikuntatieteiden maisteri, nuoriso- ja harrastepäällikkö yhteiskuntatieteiden maisteri mielenterveyshoitaja lastentarhanopettaja, päiväkodinjohtaja yrittäjä, freelancetoimittaja toimitusjohtaja, insinööri, maakuntaneuvos lääkäri metsäasiantuntija yrittäjä kiinteistönhoitaja, eläkeläinen toiminnanjohtaja insinööriopiskelija yrittäjä agronomi, maanviljelijä vientipäällikkö, insinööri (AMK) DI väitöskirjatutkija, yrittäjä filosofian maisteri, äidinkielen opettaja yli-insinööri DI lähihoitaja lomituspalveluohjaaja, näytelmäkirjailija lähihoitaja hankevastaava toimitusjohtaja, yrittäjä ekonomisti, yhteiskuntatieteiden maisteri rakennusalan yrittäjä KTM, controller ravitsemustyöntekijä, pääluottamusmies myyjä, merkonomi aluepäällikkö maanviljelijä, ylläluutnantti evp. yrittäjä lehtori, FM yksikön johtaja, KM, eläkeläinen TKI-asiantuntija, ekonomi HR-asiantuntija sosionomi valtiotieteiden maisteri liikenneopettaja insinööri (YAMK), lehtori päiväkodinjohtaja, sosiaalikasvattaja TtM oppisopimuskoodinaattori, KM
Kesk Mikkelin puolesta SDP Vihr Vihr Kesk PS Kesk Kok Mikkelin puolesta SDP Kok PS KOK Kesk - SDP Kesk Kesk Kok Kok Mikkelin puolesta SDP Kesk KD SDP Kok SDP PS Kok SDP SDP Kesk Kesk PS Vihr Kok KD Kesk Mikkelin sitoutumattomat Mikkelin puolesta SDP Kok Kok Mikkelin puolesta SDP Kok Kesk	Hujala Anne Hämäläinen Reijo Jussi-Pekka Nina Jäntti Elina Kakriainen Markku, 23.9.24 asti kv §86 Karstu Timo Kekkonen Matti Kirjalainen Miikka Korhonen Tapani Lappalainen Heikki Liikanen Jere Marttinen Mika Matti Kalle Muttalainen Ola Naumanen Eveliina Noponen Perttu Noponen Sari Oksman Juhani Puhakka Paavo Puntanen Anne Puustinen-Kiljunen Tanja Pykkänen Lotta Pyrhönen Heikki Pöntinen Hannu Pöyry Lasse Pöyry Mikko, 26.8.24 asti kv §75 Rahikainen Ville Rautiainen Sari Rusakko Susanna Sihvonen Jari Siitari Keijo Siitari Keijo Siitonen Mikko Soininen Mali Soivanen Satu Strengell Janne Tervainen Nea Tessieri Enrique Tiusanen Tuomas Tuunanen Jarmo Vartiainen Jaana Yli-Karro Ulla Ylönen Päivi	

KAUPUNGINHALLITUS 1.1. - 31.12.2024

Jäsen		Henkilökohtainen varajäsen	
Siiskonen Pirjo, pj 22.1.24 asti kv §3	valtiotieteen tohtori	Olkkonen Kirsi, 22.1.24 asti kv §3	agrologi
Pöyry Pekka, pj 22.1.24 alkaen kv §3	opettaja, yrittäjä	Pakarinen Antti	ohjelmistokehittäjä, DI
Strengell Jarno, 1. vpj	virastomestari, pääluottamusmies	Tikkanen Petri	työsuojeluasiantuntija
Sensio Jani, 2. vpj	yrittäjä	Sikanen Tomi	yrittäjä
Aho Eero	palomestari	Härkönen Jukka	Projektipäällikkö

Juhola Jatta	projektipäällikkö, yhteiskuntatieteiden maisteri	Tissari Jenni	yksikönjohtaja, sairaanhoitaja Yamk
Kauppinen Heli	viestintäsuunnittelija, FM	Jussi-Pekka Nina	päiväkodin johtaja
Kervinen Jouko, 22.4.24 alkaen kv §32	varatuomari	Oksanen Jenni	aluesuunnittelupäällikkö
Olkkonen Kirsi, 22.1.24 alkaen kv §3	agrologi	Häkkinen Kati, 22.1.24 alkaen kv §3	yrittäjä
Pekonen Petri, 23.9.24 asti kv §85	maanviljelijä		
Rouhiainen Risto, 23.9.24 alkaen kv §85	kauppatieteiden maisteri, hallintonsuunnittelija	Noponen Katriina	sosiaalityöntekijä
Salo-Oksa Armi	toimitusjohtaja, yrittäjä	Kervinen Jouko, 22.4.24 asti kv §32	varatuomari
		Järvinen Sami, 22.4.24 alkaen kv §32	asiakkuuspäällikkö
Strandman Jaana	kansanedustaja, KM, erityisopettaja, yrittäjä	Eskelinen Mervi	terveydenhuollon maisteri, ammattillinen opettaja
Valtola Pirkko, 22.4.24 asti kv §32	lääkäri		

KONSERNI- JA ELINVOIMAJAOSTO 1.1. -31.12.2024

Jäsen

Siiskonen Pirjo, pj 22.1.24 asti kv §5	valtiotieteen tohtori
Pöyry Pekka, pj 22.1.24 alkaen kv §5	opettaja, yrittäjä
Strengell Jarmo, 1. vpj	virastomestari pääluottamusmies
Sensio Jani, 2. vpj	yrittäjä
Aho Eero, 22.1.24 asti kv § 4	palomestari, insinööri
Salo-Oksa Armi 22.1.24 alkaen kv § 5	
Kauppinen Heli	viestintäsuunnittelija, FM

Henkilökohtainen varajäsen

Pöyry Pekka, 22.1.24 asti	opettaja, yrittäjä
Pekonen Petri, 11.11.24 asti kv § 97	maanviljelijä
Rouhiainen Risto, 11.11.24 alkaen kv § 97	kauppatieteiden maisteri, hallintonsuunnittelija
Tikkanen Petri	työsuojeluasiantuntija
Strandman Jaana	kansanedustaja, KM, erityisopettaja, yrittäjä
Kervinen Jouko	varatuomari
Jussi-Pekka Nina	päiväkodin johtaja

HYVINVOINNIN JA OSALLISUUDEN LAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2024

Jäsen

Kokkonen Anu, pj	apulaisrehtori
Tissari Jenni, vpj	yksikönjohtaja, sairaanhoitaja Yamk
Noponen Sari	filosofian maisteri, äidinkielen opettaja
Haverinen Mikko	liikuntatieteiden maisteri, nuoriso- ja harrastepäällikkö
Kähkönen-Valtola Suvi	eläinlääketieteen lisensiaatti, kaupungin eläinlääkäri
Huuhilo Marko	keittiömestari, yrittäjä
Hynninen Jukka	sähköalan erikoisammattimies
Tessieri Enrique	valtiotieteiden maisteri
Elo Veikko	eläkeläinen, yrittäjä
Hartonen Tanja	sairaanhoitaja, lähihoitaja
Jussi-Pekka Nina	lastentarhanopettaja, päiväkodinjohtaja

Henkilökohtainen varajäsen

Ruhanen Seija-Liisa, 19.2.24 kv §15	sairaanhoitaja
Nyyssönen Niina	varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
Karppinen Arja	yrittäjä, eläkkeellä
Ylijoki Henri	toriyrittäjä, eläkeläinen
Soininen Mali	yksikönjohtaja, eläkkeellä
Vaarasuo Janne	DI, tuotantoesimies
Nieminen Aleksi	opiskelija, asumisneuvontakoordinaattori
Kvist Matias	asianhallinnan asiantuntija, hallinto- tieteiden kandidaatti
Halonen Juuso	koneenkuljettaja
Eskelinen Mervi	terveydenhuollon maisteri, ammattillinen opettaja
Kuismin Terppa	opiskelija

Kuitunen Soile, Kh:n edustaja
Grönlund Reijo, vanhusneuvoston edustaja
Hasanen Satu, vammaisneuvoston edustaja 15.5.24 asti
Rahikainen Ismo, vammaisneuvoston edustaja,
15.5.24 alkaen
Mattson Emmi, nuorisovaltuuston edustaja 2023-2024

Lahtinen Tuula, vanhusneuvoston varaedustaja
Rahikainen Ismo, vammaisneuvoston varaedustaja 15.5.24 asti
Paasonen Sanna, vammaisneuvoston varaedustaja 15.5.24 alkaen
Tuunainen Elsa, nuorisovaltuuston varaedustaja

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2024

Jäsen

Tikkanen Petri, pj	työsuojeluasiantuntija
Pakarinen Antti, vpj	ohjelmistokehittäjä, DI
Elkharam Tiina	yrittäjä, omaishoitaja
Nikulainen Riikka	puhtauspalveluesimies
Eskelinen Matti	asiakaspäällikkö
Oksanen Jenni,	DI, aluesuunnittelupäällikkö
22.4.24 asti kv §33	
Valtola Pirkko,	lääkäri
22.4.24 alkaen kv §33	
Ylönen Onni	lähihoitaja
Vainio Hanne	vanerityöntekijä
Kanerva Toni	nuorisohjaaja
Eskelinen Mervi	terveydenhuollon maisteri,
	ammatillinen opettaja
Kontinen Leena	yhteiskuntatieteiden maisteri

Henkilökohtaiset varajäsenet

Friman Jose	metallimaalari, ammattiyhdistysaktiivi
Kekkonen Matti	metsäasiantuntija
Häkkinen Kati	toiminnanjohtaja, yrittäjä
Matiskainen Jaakko	maatalousyrittäjä
Kauppinen Jan-Petter	tekniikan ylioppilas
Soininen Mali	KTM, yksikönjohtaja, eläkkeellä
Kolmisoppi Jenni	FM, kieltenopettaja
Reponen Ilona	myyjä, sosionomi
Karhunen Pertti	metsätalousinsinööri, työelämä- koordinaattori
Janhunen Katriina	ylioppilas

Valtola Pirkko, Kh:n edustaja
Hurri Hanna-Noora, vammaisneuvoston edustaja
Kosonen Niilo, nuorisovaltuuston edustaja 2023-2024

Hämäläinen Reijo, vammaisneuvoston varaedustaja
Siekkinen Miia-Marie, nuorisovaltuuston varaedustaja

KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2024

Jäsen

Kervinen Jouko, pj	varatuomari
20.5.24 asti kv §46	
Karhunen Pertti, vpj	metsätalousinsinööri,
20.5. asti kv §46	työelämäkoordinaattori
Karhunen Pertti, pj	metsätalousinsinööri,
20.5. alkaen kv §46	työelämäkoordinaattori
Asikainen Katariina, vpj	laivavirkailija, FM
20.5.24 alkaen kv §46	
Väänänen Jaakko	metsätalouslyrittäjä
Noponen Perttu	väitöskirjatutkija, yrittäjä
Noponen Katriina	sosiaalityöntekijä
Panula-Ontto-Suuronen	filosofian tohtori
Anni	
Härkönen Jukka	DI, projektipäällikkö
Kosonen Mikko	turvallisuuspäällikkö
20.5.24 alkaen kv §46	
Isoaho Saara	asiakkuuspäällikkö
Tullinen Hannu	eläkeläinen
Hokkanen Marita	opettaja
Vartiainen Jaana	päiväkodin johtaja
Hakala Kerttu	FM

Henkilökohtainen varajäsen

Rossi Jukka	yrittäjä, toimitusjohtaja
Muttilainen Ola	vientipäällikkö, insinööri (AMK)
Strandman Jaana	kansanedustaja, KM, erityisopettaja, yrittäjä
Siitari Keijo	maanviljelijä, yliluutnantti evp
Anttalainen Taneli	sähköasentaja, yrittäjä
Kohvakka Tuula	lähihoitaja
Heikkonen Susanna	merkonomi
Puhakka Paavo	DI, eläkeläinen
20.5.24 alkaen kv §46	
Kosonen Mikko	turvallisuuspäällikkö
20.5.24 asti kv §46	
Soininen Mali	yksikönjohtaja, eläkkeellä
Nykänen Reijo	konepuuseppä
Nieminen Kalle	terveystarkastaja, eläkkeellä
Kohvakka Katja	myyjä
Kontinen Leena	yhteiskuntatieteiden maisteri

Pekonen Petri, kh:n edustaja
Himanen Aija, vanhusneuvoston edustaja
Petäjämäki Timo, vammaisneuvoston edustaja
Pekonen Elsi, nuorisovaltuuston edustaja 2023-2024

Lehtinen Ari, vanhusneuvoston varaedustaja
Luusola Pirkko, vammaisneuvoston varaedustaja
Jalkanen Tuuli, nuorisovaltuuston varaedustaja

KESKUSVAALILAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2024

Jäsen

Velling Nalle, PJ	lippukuntakoordinaattori
Kauppinen Helena, vpj	opettaja, eläkeläinen
Ylönen Hannu	eläkeläinen
Pajunen Tarmo	tietoliikenneteknikko, eläkeläinen
Himanen Vesa	herastuomari

Varajäsenet siinä järjestyksessä, kun heidät kutsutaan kokoukseen

Hämäläinen Raijakaarina	työnohjaaja, eläkeläinen
Marttinen Mika	yrittäjä
Kilpinen Atte	koneenkäyttäjä, pääluottamusmies
Härkönen Päivi	pesulavastaava
Kauria Outi	varatuomari, mökkiyrittäjä

MIKKELIN SEUDUN TYÖLLISYSLAUTAKUNTA 1.6.-31.12.2024 KV 22.4.2024 § 35

Jäsen

Kakriainen Markku, pj	maakuntaneuvos, rakennusinsinööri
Järvinen Sami	asiakkuuspäällikkö
Barck Paavo	sähköasentaja, eläkeläinen
Jussi-Pekka Nina	päiväkodin johtaja
Vilhunen Kirsi	IT-tukihenkilö

Hokkanen Mikko, vpj (Kangasniemi)
Lopperi Jaana (Mäntyharju)
Pasanen Unto (Puumala)
Kuitunen Anni (Hirvensalmi)
Immonen Viivi (Juva)

Henkilökohtainen varajäsen

Ylönen Päivi	opinto-ohjaaja, kasvatustieteiden maisteri
Rasola Nina	yrittäjä, toimitusjohtaja
Puntanen Anne	lähihoitaja
Sorsa Tapani	tuotantotyöntekijä
Jämsen Raimo	merkonomi

Janhunen Tuomo (Kangasniemi)
Reponen Jenny (Mäntyharju)
Koivula Vesa (Puumala)
Pesonen Jukka (Hirvensalmi)
Tuovinen Katja (Juva)

TARKASTUSLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2024

Jäsen

Lautamäki Jarmo, pj 22.4.24 asti kv §30	ympäristöinsinööri, villieläinhoitaja
Liikanen Veli, pj 22.4.24 alkaen kv §30	
Lehkonen Raine vpj	FM opettaja, eläkeläinen
Sihvonen Jari	aluepäällikkö
Hannukainen Sari	controller (pk-yritykset)
Korhonen Tapani	kiinteistönhoitaja, eläkeläinen
Liikanen Jere	LVI-asentaja
Asikainen Katariina	laivavirkailija, FM
Oksman Juhani, 22.4.24 asti kv §31	yli-insinööri
Vänninen Tomi, 22.4.24 alkaen kv §31	siltainsinööri
Tarvainen Nea	sosionomi

Henkilökohtainen varajäsen

Damsten Iris	yhteisöpedagogi (AMK)
Puntanen Anne	lähihoitaja
Mattila Kalle	agrologi, maanviljelijä
Pöyry Raili	psykologi eläkkeellä
Avikainen Kari	hitsaaja, työsuojeluvaltuutettu
Siitari Keijo	maanviljelijä, ylläluutnantti evp
Korhola Anne	maaseutuyrittäjä, kirkon vahtimestari
Vänninen Tomi, 22.4.24 asti kv §31	siltainsinööri
Marttinen Mika, 22.4.24 alkaen kv §31	yrittäjä
Reponen Anna	yrittäjä, kauppatieteiden maisteri

LUPA- JA VALVONTAJAOSTO 1.1. - 31.12.2024

Jäsen

Muttalainen Ola, pj	vientipäällikkö, insinööri (AMK)
Haavikko Harri, vpj.	yrittäjä, toimitusjohtaja
Häkkinen Kati	toiminnanjohtaja, yrittäjä
Taskinen Terhi	FM, metsätalousyrittäjä
Sipilä Arto	rakennusinsinööri, yrittäjä

Henkilökohtainen varajäsen

Korhola Anne	maaseutuyrittäjä, kirkon vahtimestari
Kultanen Kirsi	sairaanhoitaja, AMK
Väisänen Heikki	maa- ja metsätalousyrittäjä, puuseppä
Siitari Keijo	maanviljelijä, ylläluutnantti EVP
Marttinen Mika	yrittäjä

ANTTOLAN ALUEJOHTOKUNTA 2022-2025

Jäsen

Harmoinen Taina, pj	TKI-asiantuntija
Saloranta Suvu, vpj	verkkopalveluasiantuntija
Kiljunen Matti	työnjohtaja
Noponen Petri	opettaja
Parkkinen Nina-Maarit	yrittäjä
Ripatti Teemu	projektipäällikkö
Rossi Sirpa	opettaja, eläkeläinen

Varajäsenet kutsumisjärjestyksessä

Jakobsson Riina	sairaanhoitaja
Ranki Hannu	
Korhonen Tapani	eläkeläinen

HAUKIVUOREN ALUEJOHTOKUNTA 2022-2025

Jäsen

Ahokas Jari pj,	ICT järjestelmäasiantuntija
Pöhlö Eljas, vpj	toimittaja
Manninen Helena	opettaja
Moilanen Joel	kirvesmies
Turkanovic Amir	yrittäjä
Vauhkonen Elina	maatalousyrittäjä

Varajäsenet kutsumisjärjestyksessä

Ahtiainen Jukka	
11.11.24 asti kv §99	
Jaakonen Kati,	yrittäjä
11.11.24 alkaen kv §99	
Pöyhönen Mikko	
Saloviin Sanna	

MIKKELIN PITÄJÄN ALUEJOHTOKUNTA 2022-2025

Jäsen

Sanisalo Jarkko, pj 23.9.24 asti kv §86	HR Business Partner
Heikkilä Anja, pj 23.9.24 alkaen kv §86	sisustaja, eläkeläinen
Vainio Hanne, vpj	vanerityöntekijä
Ehrnrooth Yrjö	maatalousyrittäjä
Ervasti Kalle, 23.9.24 alkaen kv §86	asianajaja
Kontio Heljä Paasonen Laura, 23.9.24 alkaen kv §86	maaseutuyrittäjä yrittäjä
Siiskonen Sampo, 23.9.24 asti kv §86	toimitusjohtaja eläkkeellä
Torniainen Markus	luokanopettaja

Varajäsenet kutsumisjärjestyksessä

Romo Lotta	geosuunnittelija
Ervasti Kalle, 23.9.24 asti	asianajaja
Paasonen Laura 23.9.24 asti	yrittäjä
Silaste Ulla, 23.9.24 alkaen	toimintaterapeutti
Laamanen Hannu, 23.9.24 alkaen	vahtimestari

RISTIINAN ALUEJOHTOKUNTA 2022-2025

Jäsen

Korhonen Hannu, pj	eläkeläinen
Tikkanen Petri, vpj	työsuojeleasantuntija
Himanen Vesa	eläkkeellä, herastuomari
Pukarinen Pertti	kapteeni evp
Liukkonen Heidi, 22.1.24 asti kv §6	terveydenhoitaja
Härkönen Päivi, 22.1.24 alkaen kv §6	kahvilatyöntekijä
Tuominen Lotta	opiskelija
Vartiainen Jaana	päiväkodinjohtaja

Varajäsenet kutsumisjärjestyksessä

Heikkinen Markku
Puustinen-Kiljunen Tanja

SUOMENNIEMEN ALUEJOHTOKUNTA 2022-2025

Jäsen

Erkkilä Vesa, pj	eläkeläinen
Harmonen Helena	palveluneuvoja
Kauria Kari	yrittäjä
Kiesilä Minna	farmaseutti
Rusakko Susanna, vpj	myyjä, merkonomi
Kurtén Rauno	sähkösuunnittelija
Tarhonen Terttu	eläkeläinen

Varajäsenet kutsumisjärjestyksessä

Kauppi Marja	fysioterapeutti
Ruotsalainen Raimo	eläkeläinen
Heikkilä Markku	yrittäjä

OTAVIAN LIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2024

Jäsen

Pyrhönen Heikki, pj	toiminnanjohtaja
Saikkonen Jukka, 1. vpj	koordinaattori
Alanen Erkki	opiskelija
Ruhanen Seija-Liisa	sairaanhoitaja
Pylkkänen Lotta	lähihoitaja
Liukkonen Heidi	lapsiperhejärjestöaktivisti
Tanttu Kimmo	rehtori
Kurki Nina, henkilökunnan ed.	oppimisympäristöpäällikkö

Henkilökohtainen varajäsen

Alexey Oborochan	sähköasentaja
Väisänen Kauko	eläkeläinen
Tarssanen Heikki	maatalousyrittäjä
Kokkonen Anu	apulaisrehtori
Soivanen Satu	digitoija, projektityöntekijä
Hokkanen Marita	opettaja
Tiainen Sara	yrittäjä
Ylä-Jussila Lauri	kansanopiston opettaja

VESILIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2024

Jäsen

Noponen Perttu, pj	väitöskirjatutkija, yrittäjä
Jussi-Pekka Nina, vpj	lastentarhanopettaja, päiväkodinjohtaja
Puhakka Paavo	DI, eläkeläinen
Puntanen Anne	lähihoitaja

Henkilökohtainen varajäsen

Kakriainen Markku	maakuntaneuvos, insinööri
Häkkinen Elina	toimistosihtööri, tradenomi
Hannukainen Sari	controller (pk-yritykset)
Anttonen Pertti	luutnantti evp

Himanan Markku Haukijärvi Erja Pöyry Mikko, 26.8.24 asti kv §76 Heinänen Raimo, 26.8.24 alkaen kv §76 Pitkonen Paula, henkilökunnan ed.	tietoliikenneasentaja, eläkkeellä DI, tradenomi yrittäjä lähiruokayrittäjä projekti-insinööri	Hokkanen Pia Syrjäläinen Terttu Muttillainen Ola Heinonen Antti	lähihoitaja eläkeläinen, lastentarhanopettaja aluemyyntipäällikkö (YAMK) putkiasentaja
Kervinen Jouko, kaupunkiympäristölautakunnan edustaja		Karhunen Pertti, kaupunkiympäristölautakunnan varaedustaja	

VAMMAISNEUVOSTO 1.1.-31.12.2024

Jäsen		Henkilökohtainen varajäsen	
Väisänen Kauko, pj	Yhdenvertainen etelä-Savo ry ja Akson ry	Naarajärvi Heikki	Mikkelin Seudun Selkäyhdistys ry
Rahikainen Ismo Hämäläinen Reijo Liukkonen Anneli	Mikkelin seudun AVH-yhdistys ry Etelä-Savon Ada ry Mikkelin Seudun Kehitys- vammaisten Tuki ry	Ylijoki Henri Matilainen Rita Hurri Hanna-Noora	Yhdenvertainen Etelä-Savo Ry Mikkelin Seudun Selkäyhdistys ry Etelä-Savon CP-yhdistys ry
Luusalo Pirkko Paasonen Sanna Petäjämäki Timo, 1 vpj	Etelä-Savon Näkövammaiset ry Mikkelin Kuurojen Yhdistys ry Mikkelin Seudun invalidit, Mikkelin Seudun hengitysyhdistys, Mikkelin Seudun allergia- ja astmayhdistys ry	Viitala Riitta Pettinen Erkki Luntta Pirkko	Etelä-Savon Näkövammaiset ry Akson ry Etelä-Savon Allergia, Iho ja Astma ry

VANHUSNEUVOSTO 1.1.-31.12.2024

Jäsen		Henkilökohtainen varajäsen	
Korhonen Risto, pj	Eläkeliiton Suomenniemen yhdistys ry	Kauppinen Helena	Eläkeliiton Ristiinan yhdistys ry
Karttunen Hannu, vpj Lahtinen Tuula Rouhiainen Reino	Otavan Seudun Eläkkeensaajat ry Mikkelin kansalliset seniorit ry Mikkelin Seudun Sotaveteraanit ry	Nieminen Pauli Kohonen Anna-Liisa Puhakka Paavo	Mikkelin Julkisen alan eläkeläiset ry Mikkelin kansalliset seniorit ry Sotainvalidien Veljesliiton Mikkelin Seudun Sotainvalit ry Mikkelin Rintamaveteraanit ry Mikkelin Julkisen alan eläkeläiset ry
Teittinen Anita Grönlund Reijo	Eläkeliiton Haukivuoren yhdistys ry Mikkelin Seudun Opetusalan Seniorit ry	Himanan Raimo Lehtinen Ari	
Hänninen Aila	Eläkeliiton Mikkelin Seudun yhdistys ry	Parkkinen Pekka	Eläkeliiton Mikkelin Seudun yhdistys ry
Himanan Aija Teittinen Leena	Eläkeliiton Mikkelin yhdistys ry Haukivuoren Eläkkeensaajat ry	Rönkkö Pirkko Peura Eija	Eläkeliiton Anttolan yhdistys ry Mikkelin Seudun Opetusalan Seniorit ry

KIINTEISTÖTOIMITUSTEN USKOTUT MIEHET 2021-2025

Oksanen Jenni Ruuth Noora Hokkanen Jouko Rouhiainen Vesa Friman Jose Pulkkinen Yrjö Siitari Keijo Marttinen Mika	DI aluesuunnittelupäällikkö metsätalousinsinööri (AMK), maaseutuyrittäjä yrittäjä, eläkkeellä maksatusasiantuntija, FM metallimaalari, ammattiyhdistysaktiivi muusikko, soolosellisti maanviljelijä, yliluutnantti evp yrittäjä
---	--

ETELÄ-SAVON KÄRÄJÄOIKEUDEN LAUTAMIEHET 2021-2025

Hagert Dimitri Kekkonen Matti Jalkanen Jari Kultanen Kirsi Gråsten-Tarkiainen Tarja Kääriäinen Marttu Hokkanen Outi Hartonen Tanja Jämsen Raimo Soljasalo Sini	taksiyrittäjä metsäasiantuntija kasvatustieteiden maisteri, luokanopettaja sairaanhoitaja AMP herastuomari, venäjä-ekspertti rakennusinsinööri (AMK) työsuojeluvaltuutettu sairaanhoitaja, lähihoitaja merkonomi, lautamies perhetyöntekijä, järjestökoordinaattori
---	--

SEUDULLINEN YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA 1.1.-31.12.2024

Jäsen		Henkilökohtainen varajäsen	
Mattila Kalle, pj	agrobiologi, maanviljelijä	Ruuth Noora	metsätalousinsinööri (AMK), maaseutuyrittäjä
Hokkanen Pia, vpj	lähihoitaja, sosionomiopiskelija	Laamanen Ilkka	sähköasentaja, rullamies
Korhola Anne	maaseutuyrittäjä, kirkon vahtimestari	Ollikainen Aimo	viilunkäsittelijä
Eskelinen Matti	DI, johtaja	Suominen Seppo	sahuri, eläkkeellä
Lautamäki Jarmo, 22.4.24 asti kv §34	ympäristöinsinööri, villieläinhoitaja	Kontinen Leena	yliteikuntatieteiden maisteri
Lilja Raimo, 22.4.24 alkaen kv §34	eläkeläinen		
Vekki Kirsi	Pertunmaa	Toivonen Raili	
Mäenpää Eveliina	Mäntyharju	Nykänen Matti	
Ollikainen Juuli	Hirvensalmi	Ruottinen Markku	eläkeläinen
Raatikainen Juhani	Kangasniemi	Ravolainen Markus	
Hartonen Tanja, kh:n edustaja	sairaanhoitaja, lähihoitaja		

JOHTORYHMÄ 1.1.-31.12.2024

Kinnunen Janne	kaupunginjohtaja, puheenjohtaja	
Liikanen Ari	hallintojohtaja	Konserni- ja elinvoimapalveluiden palvelualue, Hallinto- ja elinvoimapalvelut
Riihelä Jouni	kaupunkikehitysjohtaja	Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue
Skott Janne	talousjohtaja	Konserni- ja elinvoimapalveluiden palvelualue, talouspalvelut
1.1.-19.11.		
Tamlander Tiia	talousjohtaja	Konserni- ja elinvoimapalveluiden palvelualue, talouspalvelut
20.11.-31.12.		
Siekinen Virpi	sivistysjohtaja	Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue
Mattila Petri	henkilöstöjohtaja	Konserni- ja elinvoimapalveluiden palvelualue, henkilöstöpalvelut
Hänninen Heidi	viestintä- ja markkinointipäällikkö johtoryhmän sihteeri	
Kauranen Aki	strategia- ja kehityspäällikkö	
Paakki Timo	Miksei Oy:n toimitusjohtaja	johtoryhmän pysyvä asiantuntijajäsen

YT-neuvottelukunta 2021-2025

Häkinen Sari	HR-päällikkö, asiantuntijajäsen
Kemppainen Mikko	jäsen
Cedesrström Antero	jäsen, pääluottamusmies
Pajunen Sirpa	jäsen, pääluottamusmies
Pirhonen Mika	jäsen, pääluottamusmies
Karppinen Juha	jäsen, työsuojeluvaltuutettu
Laitinen Lilli	jäsen, työsuojeluvaltuutettu
Kilponen Minka	jäsen, työsuojeluvaltuutettu
Puustinen-Kiljunen Tanja	jäsen, työsuojeluvaltuutettu toimihenkilöt
Kinnunen Janne,	puheenjohtaja, työnantajan edustaja
Liikanen Ari	työnantajan edustaja
Mattila Petri	työnantajan edustaja
Riihelä Jouni	työnantajan edustaja
Siekinen Virpi	työnantajan edustaja
Lepistö Heidi	työsuojelupäällikkö, asiantuntijajäsen
Hakkarainen Sirpa	työsuojeluvaltuutettu, pääluottamusmies
Lindholm Helena	työsuojeluvaltuutettu

Kaupunginhallituksen edustajat lautakunnissa 2021-2025

Kaupunginhallitus nimesi § 331 / 30.6.2021 edustajakseen seuraavat henkilöt:

Kasvatus- ja opetuslautakunta	Pirkko Valtola
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	Soile Kuitunen
Kaupunkiympäristölautakunta	Petri Pekonen
Mikkelin seudun ympäristölautakunta	Tanja Hartonen
Etelä-Savon pelastuslautakunta	Heli Kauppinen

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys¹

Vuonna 2024 maailmantalous jatkoi kasvuaan kohtuullisella vauhdilla, mutta kehitystä varjostivat geopolitiittiset jännitteet ja kauppapolitiittiset riskit. Euroalueella inflaation hidastuminen ja korkojen lasku tukivat elpymistä, mutta Saksan teollisuuden vaikeudet ja poliittinen epävarmuus heikensivät kasvunäkymiä. Yhdysvalloissa vahva työllisyystilanne ylläpiti yksityistä kulutusta, vaikka talouskasvu hidastuikin. Kiinassa talous sai tukea viennin elpymisestä ja elvyttävästä talouspolitiikasta, mutta kotimaisen kysynnän vaimeus ja deflaation uhka loivat epävarmuutta. Kansainvälistä kauppaa häiritsivät Yhdysvaltojen ja muiden suurten talouksien väliset kauppajännitteet, erityisesti tullipolitiikan kiristyminen ja vastatoimien mahdollisuus. Yhdysvaltojen tulevilla kauppapolitiikalla onkin suuri vaikutus maailmantalouden kehitykseen vuonna 2025. Tullien nousu voisi hidastaa globaalin kaupan kasvua ja lisätä markkinoiden epävarmuutta. Lisäksi euroalueen ja Kiinan kasvunäkymät ovat herkkiä mahdollisille talouspoliittisille muutoksille ja heikentyvälle kulutuskysynnälle.

Rahoitusmarkkinoiden kehitys on ollut vakaata inflaation hidastumisen ja rahapolitiikan keventymisen myötä. Keskuspankkien odotetaan jatkavan korkojen laskua, mikä tukee markkinoiden likviditeettiä ja sijoitusten elpymistä. Osakemarkkinat ovat pysyneet vahvoina, mutta Yhdysvaltain kauppapolitiikan epävarmuus ja geopolitiittiset riskit voivat aiheuttaa vaihtelua sijoittajien luottamuksessa. Valuuttamarkkinoilla dollarin vahvistuminen ja juanin heikentyminen voivat vaikuttaa kauppavirtoihin, erityisesti kehittyvien talouksien osalta.

Suomen talous kääntyi lievään kasvuun vuoden 2024 aikana, mutta BKT supistuu vuositasolla 0,3 prosenttia rakentamisen voimakkaan supistumisen ja yksityisen kulutuksen heikkenemisen vuoksi. Vienti on kuitenkin kasvanut haastavasta globaalista ympäristöstä huolimatta. Vuonna 2025 talous elpyy 1,6 prosentin kasvuvauhtiin, kun korkojen lasku ja inflaation hidastuminen tukevat kulutusta ja investointeja. Kasvua kuitenkin hillitsevät julkisen talouden säästötoimet ja veronkorotukset, jotka vaikuttavat ostovoimaan. Työllisyyden paraneminen alkaa vasta ensi vuonna, mutta kehitys on hidasta, ja työttömyysaste pysyy korkealla. Investoinnit lisääntyvät erityisesti puolustus- ja energia-sektoreilla, ja myös tutkimus- ja kehityspanostukset sekä digitalisaatiohankkeet kasvavat. Vaikka Suomen vienti vetää, euroalueen vaimea talouskasvu hidastaa erityisesti tavaravientiä, kun taas palveluvienti kasvaa nopeammin. Suomen vaihtotase pysyy negatiivisena, sillä tuonti kasvaa investointien myötä. Inflaatio säilyy maltillisena, keskimäärin 1,5 prosenttia vuosina 2024–2027, ja reaalitulojen kasvu piristää kulutusta asteittain.

Vuonna 2024 palkkojen kehitys on kääntynyt aiempaa positiivisemmaksi, kun nimellispalkat ovat jatkaneet nousuaan ja inflaatio on hidastunut. Vaikka palkankorotukset ovat olleet keskimäärin noin 3,3 prosenttia, reaalipalkat ovat viimein alkaneet kasvaa, koska hintojen nousu ei enää syö palkankorotuksia yhtä voimakkaasti kuin edeltävinä vuosina. Sopimuspalkkojen nousuvauhti on hidastunut, mutta palkkaliikumukset ovat monilla aloilla vahvistuneet, mikä on tukenut ostovoiman kehitystä. Vuoden 2025 näkymät ovat kuitenkin varovaisen optimistiset – palkkojen odotetaan nousevan edelleen noin 3 prosenttia, mutta julkisen talouden sopeutustoimet, veronkorotukset ja heikko työllisyystilanne voivat osaltaan hillitä kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvua.

Palkkasumman kehittyminen oli varsin laimeaa vuonna 2024. Se kasvoi vain noin 2 prosenttia. Kasvu syntyi lähes yksinomaan ansiotason noususta, sillä työllisyys heikkeni. Palkkasummaan vaikuttavat ansiotason kehityksen lisäksi työllisyyden kokonaiskuva ja sen muutokset eri aloilla. Vuonna 2025 ansioiden nousun odotetaan nopeutuvan ja työllisyyden paranevan hieman, mikä nostaa palkkasummaa noin 4 prosenttia. Vuosina 2026 ja 2027 ansioiden kasvuvauhdin ennakoidaan pysyvän noin 3 prosentissa, samalla kun työllisyys lisääntyy keskimäärin runsaan prosentin vuodessa. Näillä oletuksilla palkkasumma kasvaa vuosittain noin 4,5 prosenttia.

Vuonna 2024 työmarkkinat heikkenivät edelleen, ja työllisten määrä väheni erityisesti teollisuudessa, rakentamisessa ja elinkeinoelämän palveluissa. Avoimien työpaikkojen määrä jatkoi laskuaan, ja työttömyys pysyi rakenteellista tasoaan korkeammalla. Työllisyyttä tuki osittain terveys- ja sosiaalipalveluiden kasvu sekä yritysten halu säilyttää osaavaa työvoimaa talouden elpymistä odotellessa. Vuonna 2025 työmarkkinoiden ennakoidaan kääntyvän vähitellen parempaan suuntaan talouden toipuessa. Työllisten määrä kasvaa hieman, mutta työvoiman kysyntä voimistuu vasta vuoden edetessä. Työllisyyttä tukevat myös lisääntyvä maahanmuutto ja hallituksen työmarkkinatoimet, joiden vaikutus vahvistuu tulevina vuosina.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 15–74-vuotiaita työllisiä oli keskimäärin 2,6 miljoonaa ja työttömiä 238 000 vuonna 2024. Työllisiä oli 25 000 vähemmän ja työttömiä 34 000 enemmän kuin edellisenä vuonna. 20–64-vuotiaiden työllisyysaste oli 76,7 prosenttia vuonna 2024. Työllisyysaste laski 1,2 prosenttiyksikköä vuodesta

¹ Lähteet: Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, talvi 2024; Tilastokeskuksen työvoimatutkimus 2024, tiedote 24.1.2025.; Etelä-Savon ELY-keskus: Työllisyyskatsaus joulukuu 2024; Tilastokeskus, väestömuutosten ennakkotiedot ja väestöennuste.

2023. 15–74-vuotiaiden työttömyysaste vuonna 2024 oli 8,4 prosenttia, joka oli 1,2 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2023. Työttömyysasteen ennustetaan olevan noin 8,5 prosenttia vuonna 2025.

Vuonna 2024 julkinen talous heikkeni merkittävästi, alijäämän noustessa 4,2 prosenttiin BKT:sta ja velkasuhteen ylitäessä 82 prosenttia. Talouden vaimea kasvu, puolustushankinnat ja työttömyysvakuutusmaksun alennus heikensivät rahoitusasemaa, vaikka verotulot kasvoivat vaimeasti. Vuonna 2025 alijäämän ennakoidaan supistuvan 3,5 prosenttiin sopeutustoimien myötä, vaikka menoja kasvattavat edelleen suuret investoinnit. Velkasuhteen kasvu hidastuu vähitellen taloustilanteen parantuessa. Pitkällä aikavälillä julkisen talouden tasapaino säilyy haasteellisena, mutta kestävyysvajeen arvioidaan olevan aiempaa pienempi.

Vuonna 2024 kuntatalous pysyi alijäämäisenä, ja alijäämä suhteessa BKT:hen oli noin 0,4 prosenttia. Talouden heikko tilanne laski yhteisöverotuloja, mutta muut verotulot kehittyivät suotuisasti. Valtion tulonsiirrot kunnille vähenivät, mikä heikensi kuntien taloutta. Vuonna 2025 kuntien taloustilanne vaikeutuu edelleen, ja alijäämä syvenee 0,6 prosenttiin BKT:sta. Menopaineita aiheuttavat hintojen nousu, palkkakehitys sekä TE-palvelu-uudistus, joka lisää kuntien vastuuta työttömyysetuksista. Investointitarpeet pysyvät korkeina, mutta kohonneet rahoituskustannukset korostavat tarveharkintaa. Verotulot kasvavat maltillisesti, mutta eivät riitä kattamaan kasvavia menoja, mikä lisää sopeutustarpeita.

Etelä-Savon väkiluku ja työllisyys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Etelä-Savon väkiluku 31.12.2024 on 129 391. Vuoden 2024 aikana Etelä-Savon väkiluku on pienentynyt 523 henkilöllä. Luonnollinen väestömuutos, eli syntyvyyden ja kuolleisuuden erotus on negatiivinen noin 1360 henkilöä. Kuntien välinen nettomuutto on myös negatiivinen, -566 henkilöä. Edellisiä laskussa olevia lukuja tasapainottaa nettomaahanmuutto, joka on noin 1400 henkilöä positiivinen.

Ennakkoluku Mikkelin 31.12.2024 väestömäärästä on 51 893, joka on 26 asukasta vähemmän kuin vuoden 2023 lopun vahvistettu väkiluku. Etelä-Savon ja myös Mikkelin väestöennuste on laskeva. Mikkelin osalta vuoden 2040 ennusteluku on 48 119. Ennuste on kohentunut, sillä vuotta aikaisemmin ennusteluku vuodelle 2040 oli 45 066.

Etelä-Savossa oli joulukuun 2024 lopussa 7 123 työtöntä työnhakijaa, joka on 6,3 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Työnhakijoista on lomautettuna ollut 901 henkilöä, vuotta aikaisemmin lomautettujen määrä oli 947. Etelä-Savon työttömyysaste vuoden 2024 lopussa oli 12,8 prosenttia, kun koko maan osalta se oli 12 prosenttia. Edellisenä vuonna Etelä-Savon vastaava luku oli 12 prosenttia. Mikkelin kaupungin osalta työttömyysaste oli vuoden päättyessä 12,3 prosenttia.

1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Tässä toimintakertomuksen osassa selitetään keskeisiä toiminnallisia muutoksia kaupungin toiminnassa ja niiden vaikutuksia mm. eri vuosien tilinpäätöslukujen vertailukelpoisuuteen.

Etelä-Savon Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynti ja kaupasta saatujen varojen käyttö

Mikkelin kaupunginvaltuusto päätti 20.3.2023 § 41, että kaupungin taseessa oleva kumulatiivinen alijäämä katetaan kaupungin 100-prosenttisesti omistaman Etelä-Savon Energia Oy:n 49 % vähemmistöosuuden myymisellä. Kaupunginvaltuusto valtuutti kaupunginhallituksen hyväksymään kaupan. Kaupunginhallitus hyväksyi vähemmistöosuuden myynnin sijoitusyhtiö abrtn plc:lle päätöksellään 6.11.2023 § 343. Kauppaan liittyen tehtäväksi sovitut yritysjärjestelyt liiketoimintasiirtoineen toteutettiin loppuvuoden 2023 ja alkuvuoden 2024 aikana, ja lopullinen kauppa eli closing-vaihe päästiin toteuttamaan 1.3.2024.

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä ollut 21,1 miljoonan euron kumulatiivinen alijäämä kääntyi 2024 tilinpäätöksessä 110,5 miljoonan euron kumulatiiviseksi ylijäämäksi. Alijäämät olisi tullut kuntalain 110 §:n mukaan kattaa jo vuoden 2023 tilinpäätöksessä, ja teknisesti Mikkelin kaupunki täytti kumulatiivisen alijäämän osalta kriisikuntakriteerin. Valtiovarainministeriö katsoi arviointimenettelyn käynnistämisen tarpeettomaksi alijäämien tultua todistettavaksi katetuksi jo ennen tilinpäätöksen valmistumista 1.3.2024 loppuun saatetulla kaupalla.

Kaupasta kokonaisuudessaan tuloutuneiden kassavirtojen määrä oli yhteensä noin 191 miljoonaa euroa. Lopullinen myyntihinta kauppakirjan mukaisen adjustoinnin jälkeen oli 132,3 miljoonaa euroa. Tästä muodostui myytyjen osakkeiden 7,1 miljoonan euron tasearvo huomioiden 125,2 miljoonan euron myyntivoitto. Lisäksi kaupassa sovittiin lisäosingosta, jota yhtiö maksoi kaupungille 30,9 miljoonaa euroa. Siten tulosvaikutus oli yhteensä 156,1 miljoonaa

euroa. Tämä summa on esitetty tilinpäätöksen satunnaisissa tuotoissa. Lisäksi ESE-konsernin yhtiöt maksoivat kaupungille takaisin niillä olleet konsernilainat, yhteensä 27,8 miljoonaa euroa.

Kaupunginvaltuusto päätti 11.12.2023 § 132, että energiaomaisuusjärjestelystä tuloutuvista varoista 100 miljoonaa euroa käytetään kaupungin lainojen ennakaiseen poismaksuun ja että loppuosa varoista sijoitetaan. Lainojen poismaksut toteutettiin tilikauden aikana, minkä lopputuloksena kaupungin lainakanta-tunnusluku pieneni 217 miljoonaan euroon, kun se vielä vuoden 2023 tilinpäätöksessä oli 315 miljoonaa euroa.

Valtuuston 11.12.2023 § 132 päätöksen mukaisesti tehdyt sijoitukset, noin 90,9 miljoonaa euroa, näkyvät taseessa vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereissa. Sijoitusomaisuus arvostetaan taseessa hankintamenoonsa taikka sitä alhaisempaan käypään arvoon. Sijoituksia hallinnoi täyden valtakirjan periaatteella kolme kilpailutuksen kautta valittua varainhoitaja: Aktia, eQ Varainhoito ja Nordea. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt sijoitustoiminnan periaatteet 11.12.2023 § 131. Sijoitustoiminnan periaatteita tarkentava sijoitussuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 20.11.2023 § 352. Kaupunginhallitukselle esiteltiin ensimmäinen sijoitustoiminnan koontiraportointi 20.1.2025 § 39 vuoden 2024 viimeisen päivän mukaisesta tilanteesta. Raportissa sijoitussalkun todettiin noudattavan sijoitussuunnitelmassa määriteltäviä riskienhallinnan periaatteita ja allokaatiorajoitteita.

Omaisuuksilaji	Markkina-arvo	Paino	3kk	6kk	12kk	YTD	Tuotto p.a	Alusta*
Käteinen	28 776 €	0,0%						
Korkosijoitukset	54 568 481 €	58,1%	0,6 %					1,9 %
High yield	5 927 758 €	6,3%	2,0 %					3,6 %
Investment grade	26 869 065 €	28,6%	1,1 %					2,3 %
Kehittyvien markkinoiden lainat	2 706 008 €	2,9%	-2,9 %					-0,9 %
Laajat korkorahastot	8 327 862 €	8,9%	-0,3 %					0,9 %
Lyhyt korko	2 385 671 €	2,5%	2,2 %					2,9 %
Valtionlainat	8 352 117 €	8,9%	-0,4 %					0,6 %
Osakesijoitukset	31 598 995 €	33,7%	3,1 %					7,9 %
Eurooppa	6 415 417 €	6,8%	-3,6 %					0,0 %
Kehittyvät markkinat	3 515 807 €	3,7%	-0,4 %					7,2 %
Maaailma	8 941 780 €	9,5%	6,7 %					11,7 %
Pohjois-Amerikka	10 254 489 €	10,9%	9,5 %					14,5 %
Suomi	2 471 503 €	2,6%	-8,0 %					-2,7 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset	7 645 160 €	8,1%	1,2 %					3,7 %
Infrastruktuuri	473 802 €	0,5%	-0,2 %					4,1 %
Kiinteistöt	4 056 054 €	4,3%	-0,2 %					3,1 %
Private Credit	1 696 925 €	1,8%						1,8 %
Private Equity	1 418 379 €	1,5%	4,3 %					4,9 %
Yhteensä	93 841 411 €	100,0%	1,5 %					3,8 %

* Alusta = alkaen 13.8.2024.

Elokuussa sijoitustoimintaan kohdennettujen varojen tarkka kokonaismäärä oli 90 940 684,00 euroa.

Ennen varsinaisen sijoitustoiminnan käynnistymistä syksyllä 2024 oli sijoituksiin varattu summa kohdennettuna määräraikastalletukseen, joka tuotti viiden kuukauden aikana kaupungille noin 1,5 miljoonan euron korkotuoton.

Verotulot

Vuoden 2023 alusta voimaan tullut hyvinvointialueuudistus siirsi sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuun ohella osuuden kuntien valtionosuus- ja verotuloista valtiolle hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi. Sote-uudistuksesta johtuen vuoden 2022 ja sitä aiempien vuosien verotulot eivät siis ole vertailukelpoisia seuraavien vuosien verotuloihin. Jäljempänä olevassa taulukossa on esitetty vertailuvuoden 2023 lisäksi myös vuoden 2022 verotulojen määrät sote-uudistuksesta aiheutuneen muutoksen havainnollistamiseksi.

Sote-uudistuksen tullessa voimaan kuntien veroprosenteista leikattiin tasasuuruisesti 12,64 prosenttiyksikköä, joten vuonna 2023 Mikkelin kaupungin veroprosentti oli 9,36 ja tuloveron tuotto laski 109,7 miljoonaan euroon edellisen vuoden 200 miljoonan euron tasosta. Vuodelle 2024 veroprosentti pyöristettiin lain vaatimalla tavalla 0,1 prosenttiyksikön tarkkuuteen 9,4 prosenttiin. Kunnallisveron tuottoa kertyi 103,4 miljoonaa euroa. Sote-uudistus vähensi myös kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin kolmasosalla. Kun vielä vuonna 2022 Mikkelin osuus yhteisöveron tuotosta oli lähes 23,3 miljoonaa euroa, putosivat yhteisöverotulot 14,6 miljoonaan euroon vuonna 2023 ja edelleen pääasiassa verohännän vaikutuksen poistumisen johdosta 13,2 miljoonaan euroon vuonna 2024.

Vuoden 2023 kunnallisveron ja yhteisöveron tuottoa kohensi tilapäisesti sote-uudistuksesta johtunut verohäntä. Vuoden 2023 näiden verotulojen määrä oli siten vielä lopullista tasoaan korkeampi, eivätkä verotulosummat ole suoraan vertailukelpoisia muiden vuosien kanssa. Verohäntä aiheutui siitä, että osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tilitettiin vuodelle 2023 vielä vanhojen veroprocenttien ja jako-osuuksien mukaisena. Vuodesta 2024 eteenpäin verohännän vaikutus on poistunut, mikä vaikuttaa osaltaan verotuloihin laskevasti ja saa kehityksen näyttämään edelleen laskusuuntaiselta. Verohännän vaikutus Mikkelin vuoden 2023 kunnan tuloveron kertymään oli arviolta 12,6 miljoonaa euroa ja yhteisöveron tuotto-osuuteen noin 1,5 miljoonaa euroa. Verohännän kokonaisvaikutus vuoden 2023 verotuloihin oli siten arviolta 14,1 miljoonaa.

	TP2022	TP2023	TP2024	Muutos 23/24	Muutos 23/24, %
<i>Kunnan tulovero</i>	199 948 235	109 719 011	103 399 902	- 6 319 109	-5,76 %
<i>Kiinteistövero</i>	22 719 520	21 898 910	23 278 186	1 379 276	6,30 %
<i>Osuus yhteisöveron tuotosta</i>	23 269 030	14 575 813	13 201 899	- 1 373 914	-9,43 %
<i>Yhteensä</i>	245 936 784	146 193 734	139 879 986	- 6 313 748	-4,32 %

Kiinteistöveron tilitykset kasvoivat lähes 1,4 miljoonalla edellisestä vuodesta. Kasvun taustalla on pääosin rakennusten verotusarvojen kasvu jälleenhankinta-arvojen korotusten takia. Jälleenhankinta-arvoja on korotettu rakennuskustannusten kallistumisen johdosta.

Valtionosuudet

Sote-uudistuksessa verotulojen lisäksi kunnilta vähennettiin myös valtionosuuksia. Mikkelin kaupungin vuoden 2023 valtionosuudet olivat yhteensä 11,1 miljoonaa euroa, kun vielä vuonna 2022 valtionosuuksia saatiin 135,9 miljoonaa euroa. Uudistuksen vuoksi myöskään eri vuosien valtionosuudet eivät siis ole vertailukelpoisia keskenään.

Vuoden 2024 valtionosuudet laskivat edelleen 6,5 miljoonaan euroon. Sote-uudistuksen jälkeisten vuosien valtionosuuksien taso vahvistui lopullisesti vasta loppuvuoden 2023 tarkastuslaskennassa. Jälkikäteistarkastuksen mukaiset korjaukset kohdistetaan kuntien valtionosuuksiin vuodesta 2024 alkaen. Jälkikäteistarkastuksessa siirtyvät kustannukset kasvoivat merkittävästi, kun kuntien lopulliset eli vuoden 2022 tilinpäätösten mukaiset sote- ja pe-la-kustannukset selvisivät. Aiemmat laskelmaversiot olivat perustuneet talousarviotietoihin. Kasvaneiden kustannusten vuoksi tarve lisätä kunnista pois siirrettävää rahoitusta pysyvästi valtionosuuksia vähentämällä oli valtakunnan tasolla 205 miljoonaa euroa, yhdessä vuoden 2023 takautuvan vähennyksen kanssa yhteensä noin 308 miljoonaa euroa vuosina 2024 ja 2025.

Siirtyvän rahoituksen tarkastuslaskelmiin liittyen myös siirtyvät verotulot osoittautuivat ennakkoon arvioitua pienemmäksi, kun vuoden 2022 verotus valmistui marraskuussa 2023. Valtionosuuksien pysyvä leikkaustarve kasvoi peräti 500 miljoonaan euroon. Tuolloin voimassa olleen lainsäädännön perusteella kuntien valtionosuudet olisivat leikkautuneet 750 miljoonalla eurolla vuoteen 2023 verrattuna. Kriisiin reagoitiin loiventamalla vähennyksen vaikutuksia; 500 miljoonan pysyvä leikkaus toteutuu edelleen, mutta sitä loivennettiin 192 miljoonan määräaikaisella valtionosuuslisäyksellä. Lisäksi vuoden 2023 takautuvaa leikkausta lykättiin myöhemmäksi. Näin vuoden 2024 valtionosuuksien leikkausvaikutukseksi vuoteen 2023 verrattuna jäi noin 309 miljoonaa euroa. Tämä koko maan tason tasapainotus toteutettiin leikkaamalla kaikkien kuntien valtionosuutta 91 eurolla asukasta kohden ja lisäämällä 35 euroa per asukas, jolloin vuoden 2024 nettovähennykseksi muodostui 56 euroa/asukas.

Siirtolaskelmien tietojen muututtua myös kuntakohtaiset laskelmat sekä kustannusten että verotulojen suhteen päivitettiin. Tämä vaikutti kuntakohtaisiin sote-eriin eli muutosrajoitukseen ja siirtymätasaukseen, jotka ovat toistaiseksi pysyvä osa kuntien valtionosuusjärjestelmää. Vuoden 2024 valtionosuuksissa Mikkelin sote-uudistukseen liittyvien erien vaikutus on yli 20 miljoonaa euroa negatiivinen, kun taas peruspalvelujen valtionosuus ilman verotulojen tasausta ja sote-eriä olisi vielä 5,1 miljoonaa euroa positiivinen. Mikkelin kaupungin peruspalvelujen valtionosuus ilman verotulojen tasausta on siten negatiivisten sote-erien johdosta lähes 15 miljoonaa euroa negatiivinen. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus, veromenetysten korvaukset ja OKM:n valtionosuudet nostavat kokonaisuuden positiiviseksi. Vuonna 2024 valtionosuuksien kokonaismäärä oli 6,5 miljoonaa euroa. Mikkelin vuoden 2024 valtionosuudet asukasta kohden laskettuna olivat vain 126 euroa/asukas, kun valtakunnallinen keskiarvo oli 611 euroa/asukas. Mikkelin asukaskohtainen valtionosuus oli kuntien joukossa 18. alhaisin. Kahdentoista kunnan valtionosuudet olivat negatiiviset.

	TP2022	TP2023	TP2024
Peruspalvelujen valtionosuus ilman verotulojen tasausta	83 642	-8 733	-14 956
<i>josta peruspalvelujen vos ilman tasausta ja ilman sote-eriä</i>	83 642	5 169	5 101
<i>josta sote-uudistukseen liittyvien erien vaikutus yhteensä</i>	-	-13 901	-20 056
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	20 391	9 887	10 991
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	1 058	1 069	1 603
Veromenetysten korvaus	29 208	8 907	8 891
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	1 600	0	0
Yhteensä	135 900	11 130	6 529

Vuonna 2025 valtionosuuksien määrään vaikuttaa sote-erien ohella TE-uudistus. Tilinpäätöksen valmisteluhetkellä tuoreimmassa saatavilla olevassa Kuntaliiton valtionosuuslaskelmassa Mikkelin kaupungin valtionosuudet vuonna 2025 ovat yhteensä 14,1 miljoonaa euroa. TE-uudistuksen valtionosuusrahoitus em. summasta on 8,45 miljoonaa euroa. Sote-erien negatiivinen vaikutus vuoden 2025 valtionosuuksiin on vielä edellistä vuotta suurempi, - 20,8 miljoonaa euroa.

Arvon alentumiset ja muut poikkeukselliset erät

Tilikaudella purettiin noin kahdella miljoonalla eurolla aiempina tilikausina rakennusten purkamiskustannuksia varten tehtyjä varauksia. Kohteet, joiden purkamista varten varaukset oli tehty, tulivat puretuiksi ja kustannukset toteutuivat tehtyjä varauksia pienempinä.

Tuloslaskelman poistoihin ja arvonalentumisiin on kirjattu tilikaudelle 2024 kertaluontoisia arvonalentumisia noin 1,7 miljoonaa euroa. Suurimmat alaskirjatut kohteet ovat Vuorikatu 19–23 eli nk. ESE-kortteli, 1,2 miljoonaa euroa, sekä Moisio koulu, noin 0,4 miljoonaa euroa. Edellisellä tilikaudella kertaluontoisia arvonalentumisia oli kirjattu 2,35 miljoonalla eurolla. Tällöin suurimmat alaskirjatut kohteet olivat Karjaportin alueen rakennukset (1,26 miljoonaa euroa) ja Ristiinan päiväkotia (0,97 miljoonaa euroa).

Kaupungin konsernitilinpäätökseen sisältyy poikkeuksellisia Biosairila Oy:hyn liittyviä alaskirjauksia. Näiden vaikutuksia on avattu tarkemmin konsernilaskelmia koskevissa toimintakertomuksen osioissa.

Muita huomiota vertailukelpoisuudesta

Edellä kuvattujen verotulo- ja valtionosuusvaikutusten lisäksi on vertailukelpoisuuteen vaikuttavana tekijänä muutokin huomioitava hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset. Vuodesta 2023 alkaen kaupungin taloudesta poistuivat paitsi laskennallisesti määritetyt sote-tehtävien rahoitusosuudet, myös sote- ja pelastuspalveluiden järjestämisvastuuseen liittyneet kustannukset. Tämä vaikuttaa taloustietojen vertailukelpoisuuteen vuotta 2023 aiempiin tilikausiin.

Vuoden 2024 muihin rahoitustuottoihin sisältyy noin 1,5 miljoonan euron ylijäämänpalautus. Yhtymäkokouksen päätöksen mukainen palautus maksettiin sote-uudistuksessa lakanneen kuntayhtymän entisille jäsenkunnille vasta muutoksenhakuprosessin jälkeen. Vuoden 2023 muihin rahoitustuottoihin sisältyy kertaluontoinen 2 miljoonan euron lisätulo MPY Osuuskunnan omistajilleen tulouttamista yrityskaupan myyntivoitoista.

Vuoden 2023 tuloslaskelmaan vaikuttaa Vesiliikelaitoksen jätevedenpuhdistamon urakoiden purkamista koskevassa riita-asiaa aikaansaatu sovintosopimus. Sovintosopimuksen mukaisesti Vesiliikelaitos maksoi NYAB:lle 9,2 miljoonaa euroa (KH 17.4.2023 § 150). Vuoden 2022 tilinpäätökseen varovaisuuden periaatteen mukaisesti tehty pakollinen varaus purettiin vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Toteutuneita, riidattomia urakkahintoja vastannut määrä sovintosopimuksen mukaisesta korvauksesta (4,8 miljoonaa euroa) aktivoitiin ao. omaisuuserien hankintamenoksi ja korkokustannusten oikaisu (0,35 miljoonaa euroa) kirjattiin muihin rahoitustuottoihin. Vahingonkorvausluontoisten maksujen oikaisu, 4,3 miljoonaa euroa, kirjattiin edellisen vuoden tilinpäätöstä vastaavasti satunnaisiin tuottoihin. Oikaisukirjauksista aiheutui vuoden 2023 tilinpäätöksen tuloslaskelmaan yhteensä 5,6 miljoonan euron suuruinen tulosta parantava vaikutus. Oikaisukirjaukset on kuvattu tarkemmin Vesiliikelaitoksen tilinpäätöksen liitetiedossa 4.

1.1.5 Henkilöstö

Kaupungin palveluksessa oli vuoden 2024 lopussa 1868 työntekijää, joka on 32 henkilöä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vakinaiset palvelussuhteet vähentyivät 21 ja määräaikaiset palvelussuhteet 11 kappaletta. Tarkemmat henkilöstöä koskevat tiedot selviävät henkilöstökertomuksesta, joka julkaistaan erillisenä asiakirjana samassa aikataulussa tilinpäätöksen kanssa.

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma vuonna 2024 on 76 038 526 euroa, joka on 1,7 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna 2023 (74 791 836 eur).

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ 2021-2024

	VAKINAISET				MÄÄRÄAIKAISET				HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
KONSERNI- JA ELINVOIMA	253	196	184	191	22	19	16	20	275	215	200	211
Hallinto- ja elinvoimapalvelut	115	68	64	63	11	7	12	16	126	75	76	79
Ruoka- ja puhtauspalvelut	138	128	120	128	11	12	4	4	149	140	124	132
YMPÄRISTÖPALVELUT	25	22	25	25	5	11	3	4	30	30	28	29
SIVISTYS JA HYVINVOINTI	1040	1055	1063	1040	271	252	232	213	1311	1307	1295	1253
Kasvatus ja opetus, hallinto	3	5	5	6	1	1	1	0	4	6	6	6
Varhaiskasvatus	429	422	422	410	86	78	66	66	515	500	488	476
Perusopetus ja lukiot	499	521	523	506	161	151	146	130	660	672	669	636
Hyvinvointi ja osallisuus	109	107	113	118	23	22	19	17	132	129	132	135
ASUMINEN/TOIMINTAYMP.	167	231	221	214	43	47	54	55	210	278	275	269
Hallinto ja Kaupunkikehitys	43	43	43	43	2	3	6	4	45	46	49	47
Kaupunkiympäristö	30	34	34	35	0	2	3	1	30	36	37	36
Rakennusvalvonta	9	14	14	16	5	4	3	1	14	18	17	17
Maaseutu- ja lomituspalv.	85	140	130	120	36	38	42	49	121	178	172	169
LIIKELAITOKSET/TASEYKS.	251	242	90	92	48	50	12	14	299	292	102	106
Mikkelin Vesiliikelaitos	23	22	23	23	3	1	0	0	26	23	23	23
Mlin kaup. liikelaitos Otavia	61	59	67	69	17	16	12	14	78	75	79	83
Etelä-Savon pelastuslaitos	167	161	0	0	28	33	0	0	195	194	0	0
	1736	1746	1583	1562	389	379	317	306	2125	2122	1900	1868

	TYÖLLISTETYT			
	2021	2022	2023	2024
KONSERNI- JA ELINVOIMA	37	42	15	3
SIVISTYS JA HYVINVOINTI	13	12	22	8
ASUMINEN/TOIMINTAYMP.	0	2	2	0
OTAVIA	1	0	2	0
YHTEENSÄ	51	56	41	11

Lisäksi 31.12.2024

Kansalaisopiston tuntiopettajia 2

Sivutoimisia tunti- ja verkko-opettajia 35

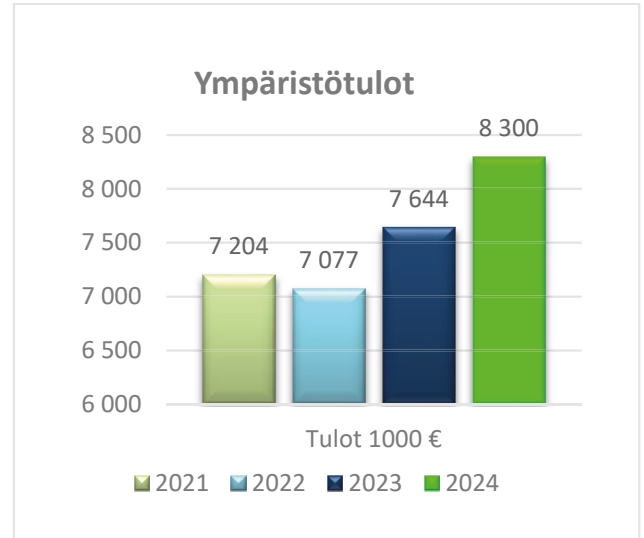
Oppisopimussuhteisia 10

1.1.6 Ympäristötilinpäätös

Mikkelin kaupungin ympäristötilinpäätöksessä keskitytään esittämään taloudelliset tunnusluvut ja toiminnan toteutuminen suhteessa ympäristönsuojeluvaatimukseen. Ympäristötilinpäätös kattaa pääosin Mikkelin kaupunkiorganisaation toimintayksiköitä koskevat ympäristötulot ja -menot sekä ympäristöinvestoinnit. Kaupunkikonsernin muut yksiköt eivät kuulu tähän tarkasteluun.

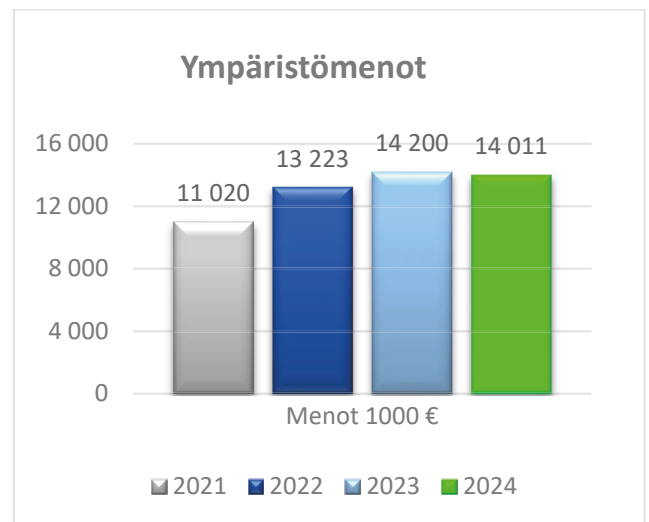
Ympäristötulot

Kaupungin yhteenlasketut ympäristötulot vuonna 2024 olivat 8,3 milj. euroa, joka on 8,4 prosenttia kaupungin kaikista toimintatuloista. Asukasta kohden ympäristötuloja kertyi 160 euroa. Lähes kaikki tulot tulivat jätevesimaksuista (7 460 000 euroa), mikä on noin 89,9 prosenttia kaikista ympäristötuloista. Muita tuloja tuli mm. viranomaistehtävien hoitamiseen liittyvistä lupa- ja valvontamaksuista (noin 102 000 euroa) sekä hulevesimaksuja 738 000 euroa.

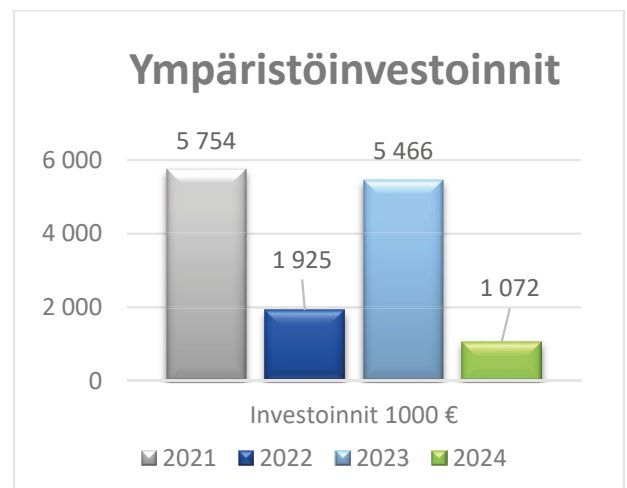
Ympäristömenot

Vuonna 2024 ympäristömenot olivat 14,0 milj. euroa, joka oli 5,7 prosenttia kaupungin kaikista toimintakuluista (sis. poistot). Asukasta kohden ympäristömenoja kertyi 270 euroa. Suurimmat menoerät olivat viemärilaitoksen poistot (29,0 %) ja jäteveden puhdistus (26,5 %), katujen pölyämisen ehkäisystä johtuvat kulut (120 000 euroa) sekä kunnan toiminnoista syntyvien jätteiden käsittelyyn ja liikenne- ym. alueiden puhtaanapitoon liittyvät kulut (436 000 euroa). Lopetettujen kaatopaikka-alueiden (Anttola, Haukivuori, Ristiina, Suomenniemi, Oravinmäki, Metsäsairilan vanha jätepenkka ja Tikkala) ylläpitoon sekä suotovesien ja ympäristön tarkkailuun kului yhteensä noin 191 000 euroa. Ympäristömenoihin lasketaan myös ympäristönsuojeluun liittyvät verot ja veroluonteiset maksut, joita ovat jätevero, sähkövero ja polttoainevero.

Investoinnit

Vesilaitoksella oli viemäriverkoston rakentamiseen ja saneeraukseen liittyviä investointeja 396 000 euroa. Hulevesiohjelman saneerauskohteisiin investoitiin noin 457 000 euroa. Energiatehokkuuteen tähtääviä investointeja olivat Ristiinan sotakoulun lämmityksen muuttaminen öljystä lämpöpumpputaloukseksi, neljän päiväkodin katolle rakennetut aurinkovoimalat ja energiansäästölamppujen vaihtaminen. Näistä ympäristöinvestoinneiksi kirjataan yhteensä 256 000 euroa.

Ympäristötulot, -menot ja -investoinnit yhteensä

Taulukossa on esitetty ympäristönsuojeluluokittain vuoden 2024 ympäristötulot, -menot ja -investoinnit eriteltyinä verrattuna vuoden 2023 vastaaviin. Poistot ja ympäristövastuuvarauksista maksetut menot ovat mukana taulukon luvuissa.

Ympäristötulot, -menot ja -investoinnit	2024			2023		
	Tulot 1000 €	Menot 1000 €	Investoinnit 1000 €	Tulot 1000 €	Menot 1000 €	Investoinnit 1000 €
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	0	1 118	0	0	1 030	0
2. Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	8 198	5 476	816	7 544	5 568	5 209
3. Jätehuolto ja roskaantumisen	0	836	0	0	912	0
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu	0	199	0	0	246	0
5. Melun ja värinän torjunta	0	0	0	0	0	0
6. Luonnon- ja maisemansuojelu	0	94	0	0	61	0
7. Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	102	365	0	100	337	0
8. Ympäristönsuojelun edistäminen	0	657	256	0	697	257
9. Ympäristöperusteiset verot	0	779	0	0	778	0
10. Ympäristönsuojelun poistot	0	4 487	0	0	4 571	0
Yhteensä	8 300	14 011	1 072	7 644	14 200	5 466

Ympäristövastuuvaraus

Ympäristövastuu on aikaisemmista tapahtumista johtuva, ympäristöön liittyvä olemassa oleva velvoite, joka todennäköisesti tulee aiheuttamaan kuluja. Tällainen ympäristövastuuseen liittyvä vastainen kulu merkitään taseeseen joko pakollisena varauksena tai siirtovelkana. Pakollisten varauksien kohdekohtainen tilanne oli 1.1.2024 noin 1,63 milj. euroa, joka jakautuu 12 eri kohteeseen, esim. satamalahden alueet (noin 600 000 euroa), Laiturikatu 6 (n. 180 000 euroa) sekä Karjaportin ja Meijerin alueen (n. 170 000 euroa) tulevat kunnostamishankkeet. Kaikki kohteet, joihin on ympäristövastuuvaraus tehty, eivät ole aktiivisia joka vuosi. Ympäristövastuuvarausta purettiin maaperän kunnostuksiin vuonna 2024 yhteensä 25 962,14 euroa.

1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Harmaan talouden torjunta

Mikkelin kaupungin harmaan talouden torjunta perustuu ennen kaikkea hankintasääntöön ja sisäiseen hankintaohjeeseen. Mikkelin kaupunginhallitus hyväksyi kaupunkikonsernin hankintatoiminnalle yhteisesti noudatettavat periaatteet ja kriteerit marraskuussa 2014. Koko kaupunkikonsernin kattava hankintasääntö hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 17.12.2018 § 465, ja ohjetta on viimeksi päivitetty kaupunginhallituksessa 10.5.2021 § 192. Hankintasääntöä täydennettiin kaupunginhallituksen hyväksymällä liitteellä 17.4.2023 § 157, jossa määritettiin yksittäisten hankintojen ulkoistamispäätöksiä koskevia valtuuksia. Kaupunkikonsernin hankintasäännön mukaan konsernin hankinnat on kilpailutettava sähköisellä kilpailutusjärjestelmällä ja kynnysarvon alittavat hankinnat pienhankintajärjestelmällä. Kaupungin mikrohankinnat (0–999 euroa) suoritetaan ensisijaisesti käytössä olevilla maksuaikakorteilla.

Hankintamenettelyn kautta valittavien sopimuskumppaneiden on toimitettava asiaankuuluvat tilaajavastuulain edellyttämät selvitykset sekä sopimuskumppaniksi tullessaan että tarvittavin osin myös sopimuskauden aikana. Hankintasopimuksia hallinnoidaan keskitetysti Cludia Sopimus-järjestelmässä. Sopimuksissa kielletään alihankkijoiden ketjuttaminen, ja tarjouspyyntöihin kirjataan usein vaatimus, että tarjoajan oman työn osuus on oltava vähintään 50 %. Tietyissä tarjouspyynnöissä tarjoajilta edellytetään myös kartellivakuutusta, eli tarjoajan on vahvistettava, ettei se ole syyllistynyt elinkeinonharjoittajien välisiin kiellettyihin kilpailunrajoituksiin kyseistä palvelua koskevilla markkinoilla.

Mikkelin kaupunki julkaisee edellisten vuosien tapaan vuoden 2024 ostolaskudatansa viimeistään huhtikuussa 2025. Tilinpäätöstä laadittaessa julkaisemisen tarkka päivämäärä ei ole tiedossa, mutta työ on käynnissä. Julkaistu aineisto kattaa vuoden 2024 ja sisältää niin palvelujen, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot kuin muutkin ostolaskuina maksetut menot kaikilta toimialoilta. Ostolaskudatan julkaisulla Mikkelin kaupunki haluaa osaltaan olla mukana julkisen varojenkäytön avoimuuden ja toiminnan läpinäkyvyyden lisäämisessä.

Sidonnaisuusrekisteri

Mikkelin kaupunki kerää kuntalain 84 §:n edellyttämällä tavalla tietyiltä luottamushenkilöiltä ja viranhaltijoilta ilmoitukset näiden sidonnaisuuksista. Mikkelin kaupungin hallintosäännön 85 §:n mukaan tarkastuslautakunta on kaupungin sidonnaisuusrekisterin ylläpitäjä. Tarkastuslautakunta huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kaupungin verkkosivuilla ja saattaa sidonnaisuusilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

Ihmisoikeusasiat

Mikkelin kaupunki noudattaa kuntia koskevia velvoitteita ihmisoikeusasioissa. Ihmisoikeudet huomioidaan kaupungin toiminnassa ja päätöksenteossa kokonaisvaltaisesti. Erityisryhmien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä; kaupungissa toimii vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä lasten parlamentti.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Mikkelin kaupungin taseessa vuoden 2018 tilinpäätöksestä asti olleet kumulatiiviset alijäämät tulivat katetuksi vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Kaupunginvaltuusto päätti 20.3.2023 § 41 Mikkelin kaupungin 100-prosenttisesti omistaman Etelä-Savon Energia Oy:n 49 % vähemmistöosuuden myymisestä. Kilpailullisen myyntiprosessin lopputulemana kaupunginhallitus päätti 6.11.2023 § 343 myydä 49 % Etelä-Savon Energia Oy:stä sijoitusyhtiö abrdn plc:lle. Kaupan lopullinen toteutuminen eli closing siirtyi kaupan edellyttämien yritysjärjestelyjen ja liiketoimintasiirron aikataulujen johdosta vuoden 2024 puolelle siten, että kaupan lopullinen toteutusajankohta oli 1.3.2024. Koska vuoden 2023 tilinpäätöksessä oli edelleen kumulatiivista alijäämää n. 21,1 miljoonaa euroa, täytti Mikkelin teknisesti kumulatiivisen osalta erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerin eli ns. kriisikuntakriteerin, sillä alijäämää ei saatu katettua kuntalain 110 §:n mukaisen aikarajan puitteissa. Asiasta toimitettiin selvitys valtiovarainministeriölle keväällä 2024. Koska alijäämät tulivat katetuksi jo ennen tilinpäätöksen valmistumista loppuun viedyllä ESE-kaupalla, valtiovarainministeriö päätti, että Mikkelin kaupungin kohdalla ei käynnistetä kuntalain 118 §:n mukaista arviointimenettelyä. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä kaupungin taseessa on 110,5 miljoonaa euroa kumulatiivista ylijäämää.

Alijäämien kattamisen lisäksi haasteena on edelleen kaupungin menojen saattaminen kohtuulliselle tasolle tulovirtoihin nähden. Sote-uudistuksen jälkeen Mikkelin kaupungin valtionosuuksien määrä on painunut hyvin alhaiseksi valtionosuusjärjestelmään jääneiden, Mikkelin kohdalla voimakkaasti negatiivisten sote-erien takia. Uudistus siis kohteli kuntia hyvin eriarvoisesti, ja Mikkelin on selvästi uudistuksesta edelleen kärsivien kaupunkien joukossa, vaikka lähtökohtaisesti sote-uudistuksen piti tuoda helpotusta kuntien talouspaineisiin. Valtionosuusjärjestelmään valmistelun uudistusta, jonka aikataulu on viivästynyt alun perin suunnitellusta.

Käyttötalouden tasapainottaminen jatkuu siten myös tulevina vuosina, ja tasapainotustoimiin sitoutuminen myös jatkossa on ehdottoman tärkeää. Suunnitelma käyttötalouden tasapainottamisesta on kolmeosainen. Alijäämien kattamisen lisäksi energiaratkaisulla tavoitellaan helpotusta jokavuotiseen käyttötalouteen korkokulujen laskun ja sijoitustuottojen kautta, sillä järjestelystä kassaan tuloutuneilla varoilla kevennettiin kaupungin lainasalkkua 100 miljoonalla eurolla ja sijoitettiin n. 91 miljoonaa euroa. Niin kutsutulla ”Pöhinäprojektilla” tavoitellaan aluetalouden kasvun ja elinkeinoelämän vilkastumisen kautta elinvoiman kohentumista ja kaupungille kasvavia verotuloja. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Mikkelin kasvuohjelman 11.12.2023 § 134. Kolmantena osa-alueena kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.12.2023 § 137 kolmen miljoonan euron pysyviin säästöihin tähtäävän säästöohjelman vuosille 2024–2026. Tällä kokonaisuudella tavoitellaan käyttötalouden tasapainoa vuodesta 2026 alkaen. Tavoitetta noudattaen vuoden 2025 talousarvion yhteydessä vahvistettu vuosien 2025–2028 taloussuunnitelma on vuositasolla ylijäämäinen suunnitelmavuodesta 2026 alkaen. Tarkempi selostus tasapainotustoimenpiteistä on luettavissa toimintakertomuksen kohdassa 1.7.2.

Ennen vuotta 2022 kaupungin investointien tulorahoitusprosentti oli vuosien ajan selvästi koko maan kuntien keskiarvoa matalammalla tasolla. Käyttötalouden epätasapainon lisäksi tulorahoitukseen nähden hyvin suuret investoinnit ovat myös osaltaan vaikuttaneet kaupungin lainakannan jatkuvaan kasvuun. Myös omavaraisuusaste oli vuoden 2023 tilinpäätökseen saakka heikolla tasolla. Vuonna 2024 lainakanta pieneni lähes kolmanneksella energiaomaisuusjärjestelystä tuloutuneilla varoilla toteutetun 100 miljoonan euron lainojen ennen aikaisen poismaksun myötä. Riskinä kuitenkin on, että lainamäärä lähtee uudelleen nousuun tulevina vuosina; etenkin investointipaineet ovat jatkossakin varsin suuret taloudellisiin reunaehtoihin nähden. Tämän ehkäisemiseksi on käyttötalouden tasapainotuksen ohella kiinnitettävä huomiota myös tulevien vuosien investointitasoon. Vuosittaisten nettoinvestointien määrän sovittaminen kaupungin taloudelliseen tilanteeseen ja kantokykyyn sopivaksi onkin jatkossa ensiarvoisen tärkeää, mutta samalla varsin haastavaa mittavan korjausvelan vuoksi. Mikkelin tulisi pyrkiä painottamaan investointiohjelmissaan hankkeita, jotka tuottavat säästöjä tai lisätuloja käyttötalouteen taikka myönteisiä elinvoimavaikutuksia alueelle. Vah-

va vuosikate ja investointien hallinta antavat yhdessä edellytykset kattaa myös tulevat investointeja tulo-rahoituksella.

TE-palveluiden uudistus siirsi työllisyyttä ja elinvoimaa edistävät palvelut valtiolta kuntien vastuulle 1.1.2025 lukien. TE-toimiston ja ELY-keskuksen em. tehtävissä työskennellyt henkilökunta siirtyi vuodenvaihteessa Mikkelin kaupungin palvelukseen. Tammikuun 2025 lopun tilanteessa Mikkelin seudun työllisyysalueen palveluksessa oli yhteensä 72 henkilöä. Työ- ja elinkeinopalvelujen uudistuksen tarkoituksena on tuoda julkiset työnvälityspalvelut lähemmäs kuntalaisia ja asiakkaita. Tällä tarkoitetaan muun muassa parempaa yhteyttä työnantajiin ja yrityksiin, kuntien elinkeinojen kehittämistä työllisyshoidon kautta, sekä kuntien veto- ja pitovoiman vahvistamista. Yhteistyöllä ja seudullisesti tuotetuilla palveluilla on mahdollista saavuttaa merkittäviä synergiaetuja. Mikkelin työllisyysalueella tuotetaan uudistuksen jälkeen työllisyyspalvelut Mikkelin lisäksi myös Hirvensalmen, Juvan, Kangasniemen, Mäntyharjun ja Puumalan kuntien alueelle.

Talouden yleinen kokonaiskuva sisältää ennen kaikkea energiajärjestelyn myötä kohentuneen kaupungin taloustilanteen kohentumisen ja siten myönteisiä elementtejä ja mahdollisuuksia. Erityisesti Naton maavoimien alaesikunnan sijoittuminen Mikkeliin avaa uusia kansainvälisiä mahdollisuuksia ja tuo kaupungille täysin uudenlaista tunnettuutta, joilta toivotaan tulevaisuudessa myönteisiä seurannaisvaikutuksia myös esimerkiksi seudun elinvoimaan ja aluetalouteen.

Toisaalta tilannekuvassa on nähtävissä epävarmuutta aiheuttavia tekijöitä ja haasteita. Työtä talouden pysyvän tasapainon saavuttamiseksi on jatkettava määrätietoisesti. Tiukan kulukurin ohella lähitulevaisuudessa korostuu elinvoiman vahvistaminen ja sitä kautta tulopohjan laajentaminen. Kaupungin merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja arvioidaan toimintakertomuksen seuraavassa kappaleessa. Ne ovat olennainen osa kaupungin tulevaisuudennäkymää.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Strategiset riskit

Strategisissa riskeissä Mikkelin kaupungin suurin haaste on väestörakenteen muutoksen ja muuttoliikkeen aiheuttama muutospainne palvelurakenteisiin, palveluiden saatavuuteen ja niiden rahoitukseen. Tilastokeskuksen ennakkoluku Mikkelin 31.12.2024 väestömäärästä on 51 893, joka on 26 henkilöä vähemmän kuin vahvistettu väkiluku 31.12.2023. Tilastokeskuksen viimeisimmässä kuntakohtaisessa väestöennusteessa Mikkelin vuoden 2030 väestömääräksi ennustetaan 50 364 asukasta, vuoden 2040 väestömääräksi 48 119 ja vuoden 2045 väestömääräksi 47 305 asukasta. Vähennemässä ovat lasten, nuorten ja työssäkäyvien ikäluokkien edustajat, kun taas yli 65-vuotiaiden määrän ennustetaan hieman kasvavan. Erityisesti lasten ja nuorten, mutta myös työssäkäyvän väestönsosan määrien vähentyminen tulevat aiheuttamaan muutoksia kaupungin palveluiden kysyntään, mihin kaupungin on pystyttävä ennakoiden sopeutumaan. Toisaalta esimerkiksi määrätietoista elinvoimatyötä toteuttamalla Mikkelin on mahdollista pyrkiä myös ennusteita parempaan kehitykseen.

Taloudelliset riskit

Kuntien talousnäkökulma on jo vuodesta 2020 alkaen ollut epävarma ja epäselvä. Epävarmuus on jatkunut useamman vuoden sen aiheuttamien syiden vaihtuessa. Globaaleja tekijöitä ovat olleet korona ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Kansallisena asianamme sote-uudistus on aiheuttanut paljon epävarmuutta tulevaisuuden taloudelliseen näkökulmaan. Korona ei enää akuutisti vaikuta kuntatalouteen, mutta Ukrainan tilanne ja muutenkin laajalle levinnyt geopoliittinen epävakaus jatkuu, eikä tilanteen kehityssuuntaa voi yksiselitteisesti vielä arvioida. Sote-uudistukseen liittyvä rahoituksen taso on hahmottumassa, mutta se on sisältänyt kuntien kannalta epämiellyttäviä yllätyksiä. Kuntien valtionosuusjärjestelmää tulisi muuttaa oikeudenmukaisempaan ja kestävämpään suuntaan. Nykyisessä rahoituksen muodossa sote-uudistus on Mikkelin taloudelle pysyvä ongelma.

Syksyllä 2024 kuntien valtionosuusuudistusta ilmoitettiin lykättävän vuodella. Alkuperäisen suunnitelman mukaan valtionosuusjärjestelmää oltiin uudistamassa siten, että uusi valtionosuuslaskenta olisi tullut voimaan vuodesta 2026 alkaen. Tarkoituksenmukaisinta kuntien näkökulmasta olisi toteuttaa uudistus selvästi laajempaan kuin vuoden 2024 aikana selvityshenkilöiden toimesta työstyttynä pelkän peruspalveluiden valtionosuuksien uudistuksena. Kuntien rahoitusratkaisut tulisi uudistaa yhtenä asiakokonaisuutena, sisältäen valtionosuudet kokonaisuudessaan, sekä myös verot ja muun kuntien tulopohjan. Näin laajan uudistuksen toteuttaminen ei kuitenkaan todennäköisesti ole mahdollinen kuluvalle eduskuntavaalikaudella, ainakaan hyvin valmisteltuna. Selvityshenkilöiden joulukuisen raportin mu-

kaiseen malliin liittyisi Mikkelin näkökulmasta ongelmia, jotka voivat jatkossa tarkoittaa vielä nykyistäkin alhaisempaa valtionosuuksien tasoa. Riskinä näyttäytyy myös Mikkelimme negatiivisten sote-siirtoerien jääminen osaksi järjestelmää muodossa tai toisessa.

Mikkelin kaupunki toimii seudun työllisyyspalveluiden vastuukuntana. Mikkelin seudun työllisyyslautakunta vastaa vuoden 2025 alusta lukien valtiolta kunnille siirtyneistä julkisista työvoimapoluista Mikkelimme, Hirvensalmella, Juvalla, Kangasniemellä, Mäntyharjussa ja Puumalassa. Kyse on uudesta valtionosuustehtävästä, jonka kustannukset jaetaan työllisyysalueen kuntien solmiman vastuukuntasopimuksen mukaisesti. Uudistus tuo lisää työkaluja työllisyyden edistämiseen ja tuo palvelut lähemmäs kuntalaisia lisäten työvoimapoluista saavutettavuutta ja vaikuttavuutta. Uudistukseen liittyy kuitenkin myös taloudellinen riski; uudistuksessa kunnille siirrettiin aiempaa suurempi vastuu työttömyysturvan rahoituksesta, ja vasta ensimmäiset toimintavuodet näyttävät, millaiselle tasolle koko työllisyyspalveluiden palvelutuotannon kustannukset asettuvat suhteessa palveluiden rahoittamiseksi saatuihin valtionosuuslisäyksiin. Erityisesti etuusmenojen kasvaneeseen rahoitusvastuuseen suhteessa siitä valtionosuuksissa saatavaan kompensatioon liittyy taloudellinen riski, sillä jo ennen uudistusta Mikkelin työmarkkinatuen kuntaosuus eli nk. TMT-maksu on tyypillisesti ylittänyt siihen talousarviossa tehdyt varaukset.

Mikkelin kaupungin vuoden 2023 tilinpäätöksen tunnusluvuissa täyttyi teknisesti kertyneiden alijäämien kattamatta jäämiseen liittyvä kriisikuntakriteeri, sillä vuoden 2018 tilinpäätöksestä alkaen taseeseen kertyneet kumulatiiviset alijäämät eivät tulleet katetuiksi kuntalain mukaisen aikarajan puitteissa. Tilanne kuitenkin korjautui heti vuoden 2024 alkupuolella, kun aiemmin 100-prosenttisesti omistetun Etelä-Savon Energia Oy:n 49 prosentin vähemmistöosuuden kauppa toteutui. Koska kaupan toteutuminen ja sen positiiviset vaikutukset kaupungin talouteen pystyttiin todentamaan valtiovarainministeriölle jo ennen tilinpäätöskäsittelyä, ei ministeriö katsonut tarpeelliseksi käynnistää kuntalain 118 §:n mukaista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä.

Energiaomaisuuden myynnin myötä Mikkeli sai taseeseensa vahvan, yli 110 miljoonan euron kumulatiivisen ylijäämän taloudelliseksi puskuriksi. Järjestelystä tuloutuneilla kassavaroilla kevennettiin kaupungin lainasalkkua 100 miljoonalla eurolla, loput n. 91 miljoonaa euroa kohdistettiin kohtuullisen riskin sijoituksiin varainhoitajien kautta. Näiden ratkaisujen tarkoituksena ja tavoitteena on helpottaa tulevien vuosien palvelutuotannon rahoitusta korkokustannusten laskun ja rahoitustuottojen kasvun kautta alati kiristyvissä taloudellisissa olosuhteissa ja epävarmassa toimintaympäristössä.

Syksyllä 2024 käynnistetty sijoitustoiminta tuo toisaalta mukanaan myös uudenlaisen taloudellisen riskin Mikkelin kaupungin toimintaympäristöön, sillä kaupungilla ei ole aiemmin harjoittanut sijoitustoimintaa. Riskiä hallitaan valtuuston hyväksymiin sijoitustoiminnan perusteisiin ja kaupunginhallituksen hyväksymään tarkemman tason sijoitussuunnitelmaan sisällytetyillä riskienhallinnan ohjeistuksilla, kuten hajauttamisella, omaisuusluokkien minimi- ja maksimirajoituksilla ja muilla sijoitustoiminnan rajoitteilla sekä likviditeetin turvaamiseen liittyvillä vaatimuksilla. Ammattimaisen sijoitustoiminnan varmistamiseksi sijoitustoiminta on annettu kilpailutuksen kautta solmituilla varainhoidon sopimuksilla kolmelle ulkoistetulle varainhoitajalle, jotka hoitavat salkkuja täyden valtakirjan omaisuuden hoitosopimuksilla.

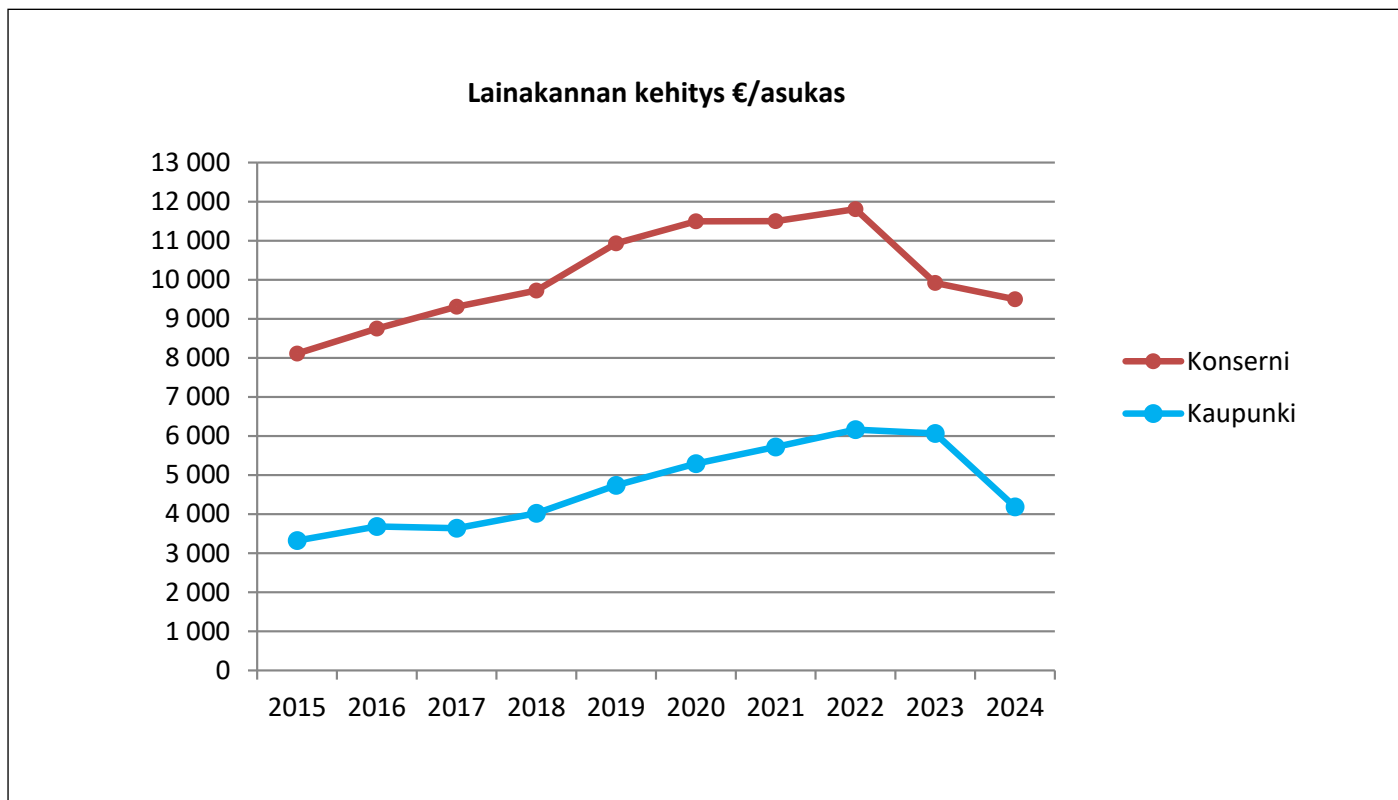
Energiaomaisuusjärjestelystä tuloutuneiden varojen toinen käyttökohde, lainojen ennakainen poismaksu 100 miljoonalla eurolla, tähtää korkoriskin ja korkokustannusten pienentämiseen. Riskinä lainamäärän uudelle kasvulle on kuitenkin tulevien vuosien suurehko investointipaine ja siten raskas investointiohjelma. Lainamäärän hallinta vaatii käyttötalouden osalta riittävän korkean vuosikatteen saavuttamista, jotta tulorahoituksella voidaan kattaa tarvittavat investoinnit. Samaan aikaan investointeja on tarkasteltava kriittisesti ja niitä on toteutettava harkiten.

Sekä kaupungin että koko kaupunkikonsernin lainakannat ovat kasvaneet viime vuosina varsin huomattavasti. Vuonna 2023 konsernin lainakanta pieneni merkittävästi, kun sote-uudistuksen myötä Essote-kuntayhtymän poistuessa konsernista myös Essoten lainat jäivät konsernitalinpäätöksen ulkopuolelle. Konsernin lainakanta vuoden 2023 lopussa oli 515 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 614 miljoonaa euroa. Asukasta kohden laskettuna konsernilainan määrä pieneni sote-uudistuksen myötä 11 808 eurosta 9 919 euroon.

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä kaupunkikonsernin lainakanta on 493 miljoonaa euroa eli 9 501 euroa/asukas. Vuoden 2023 tilinpäätöksissä kuntakonsernien keskimääräinen lainakanta asukasta kohden oli 6 966 euroa, joten Mikkelin kaupunkikonsernin asukasta kohden laskettu lainakanta on edelleen selvästi valtakunnallista keskiarvoa korkeampi. Lainakanta on kuitenkin laskenut vuoden 2023 tilinpäätöksen tasosta, joka oli 514,9 miljoonaa euroa eli 9 919 euroa/asukas. Emokaupungin oma lainakanta vuoden 2024 tilinpäätöksessä on 217,2 miljoonaa euroa eli 4 186 euroa/asukasta kohden. Edellisenä vuonna kaupungin oma lainakanta oli 315 miljoonaa euroa eli 6 068 euroa/asukas. Valtakunnallinen lainakannan keskiarvo kuntien 2023 tilinpäätöstiedoissa oli 3 368 euroa per asukas.

Tärkeä osa kaupungin taloudenhallintaa olisikin myös velkaantumisen pysyvä katkaisu, sillä suureen velkamäärään sisältyy merkittävä korkoriski, joka realisoitui vuonna 2023 korkokulujen voimakkaana nousuna markkinakorkojen

nousun myötä. Kaupunki on suojautunut korkojen nousulta koronvaihtosopimuksilla ja kiinteäkorkoisilla lainoilla. Vuoden 2025 alussa suojausaste on tilapäisesti poikkeuksellisen korkea, noin 85 prosenttia. Suojausasteen nousu johtuu vuoden 2024 aikana toteutuneista lainojen ennenaikaisista poismaksuista, joka nosti suojattujen lainojen suhteellista osuutta koko lainasalkusta.

Mikkelin kaupunginvaltuusto hyväksyi vuosille 2024–2026 talouden tasapainotusohjelman päätöksellään 11.12.2023 § 137. Mikäli ohjelmaa ei saada toteutettua onnistuneesti, asettaa se riskin talouden tasapainon saavuttamiselle tulevina vuosina. Siksi on ensiarvoisen tärkeää sitoutua toimenpiteiden määrätietoiseen ja tehokkaaseen läpivientiin. Vuoden 2025 talousarvio on vielä viisi miljoonaa alijäämäinen, ja talousarvion yhteydessä hyväksytyn taloussuunnitelman mukaisesti on kaupungin menojen ja tulojen välinen epäsuhta pystyttävä korjaamaan pysyvästi.

Operatiiviset riskit

Operatiivisissa riskeissä keskeistä on henkilöstöresurssien riittävyys ja hallinta sekä riittävä osaaminen henkilöstömäärän vähentyessä. Henkilöstön poistuessa on tehtäviä jaettu muun henkilöstön kesken säästöjen saamiseksi henkilöstökuluissa. Tehtävien selkeän delegoinnin puuttuminen ja avoimena olevien työpaikkojen täyttämisen viipyminen voivat aiheuttaa viiveitä tehtävien suorittamisessa. Jos vastuut eivät ole selkeitä on riskinä, että tärkeitä tehtäviä jää hoitamatta. Henkilöstön riittävä mitoitus ja perehdytys sekä työprosessien selkeä delegointi erilaisissa muutosvaiheissa ennaltaehkäisee henkilöstömuutostilanteiden epäselvyyksiä. Henkilöstömäärän pienentäminen kasvattaa myös työntekijöiden kuormittumisen riskiä ja muita henkilöriskejä, mikäli pienemmän henkilöstömäärän kesken jaettavaksi jäävän työn määrää ei pystytä samalla vähentämään.

Työssä viihtyvyyden parantaminen, selkeät työnjaot, varahenkilöjärjestelmä, työkuorman hallinta, sairaslomien ennaltaehkäisy ja varautuminen ennakoitaviin henkilöstömuutoksiin ovat keskeisiä keinoja henkilöstöriskien hallinnassa. Mikäli Mikkelin kaupungin julkisuuskuva työnantajana näyttäytyy negatiivisena, aiheuttaa se merkittävän riskin rekrytointien onnistumiselle. Työvoimapula vaivaa useita aloja, ja myös kaupungin toiminnassa resurssi- ja osaamisvaje näyttäytyvät riskinä.

Omaisuuksien kohdistuvat riskit

Omaisuuksien kohdistuvilta vahinkoriskeiltä suojaudutaan pääasiassa vakuuttamalla. Kaupungilla on käytössään kilpailutettu vakuutusmeklari, jonka kanssa vakuutusmäärät ja vakuutusten kattavuus tarkistetaan vuosittain. Irtaimistohallinnan kehittämällä ennaltaehkäistään irtaimistoon kohdistuvia vahinkoriskejä. Esimerkiksi museokohteet ovat valvottuja, useassa kohteessa on kameravalvonta sekä murto- ja palohälytykset. Riskienhallintaan liittyvä merkittävä riski teknisellä toimialalla liittyy infraomaisuuteen. Omaisuuden kunto on tunnistettu ja on pyritty toimimaan

ennakoivasti. Omaisuuden arvon säilyttäminen edellyttää myös linjausta investointien rahoituksen järjestämisestä, hinnoitteluperiaatteista sekä vuokrien ja käyttömaksujen tasosta. Omaisuuden käytettävyyttä arvioidaan siltä kannalta, miten se palvelee tulevaisuuden palvelutarjonnassa. Palvelutuotannon käytöstä poistuvat kohteet alaskirjataan. Maaomaisuuden ympäristövastuisiin on varauduttu tekemällä varauksia muun muassa pilaantuneiden maiden ja vanhojen kaatopaikkojen kunnostusta varten.

Kaupungin taloudenhoidon kannalta merkittävä riski on myös kiinteistöjen ja kunnallistekniikan korjausvelka. Korjausvelan määrä muodostuu rakennusten teknisen arvon vähenemisestä rakennusten kulumisen vuoksi. Korjausvelka kuvaa sitä rahamäärää, joka rakennuksista on tingitty, jotta ne olisivat kohtuullisessa käyttökelpoisessa kunnossa. Laskennallisen korjausvelan määrää vähenee tehtyjen peruskorjausinvestointien vaikutuksesta. Rakennukseen kohdistuva korjausvelka poistuu myös silloin, kun rakennus puretaan tai myydään.

Korjausvelkalaskelma on kiinteistöjen osalta päivitetty vuoden 2025 alussa. Viime vuosina on myyty ja purettu kaupungin rakennuksia kohtalaisen runsaasti, mutta tämä ei ole riittänyt pysäyttämään korjausvelan kasvua mm. rakennuskustannusindeksin voimakkaan kasvun takia. Kiinteistöjen korjausvelka on vuoden 2024 tasossa yhteensä noin 110 miljoonan euron suuruinen. Ilman realisoitavien rakennusten (ns. C-salkku) osuutta korjausvelan määrä noin 75,6 miljoonaa euroa.

Mikkelin kaupungin kiinteistöjen korjausvelan kehittyminen		
Vuosi	euroa	euroa, ilman C- salkkua eli realisoitavia rakennuksia
2012	60 milj. euroa	28 milj. euroa
2013	61 milj. euroa	30 milj. euroa
2014	66 milj. euroa	32,5 milj. euroa
2015	70,5 milj. euroa	35,3 milj. euroa
2016	73,9 milj. euroa	38,5 milj. euroa
2017	83,1 milj. euroa	45,4 milj. euroa
2018	90,6 milj. euroa	51,9 milj. euroa
2019	96,2 milj. euroa	50,4 milj. euroa
2020	98,4 milj. euroa	53,5 milj. euroa
2021	102,0 milj. euroa	59,7 milj. euroa
2022	111,8 milj. euroa	67,3 milj. euroa
2023	106,5 milj. euroa	72,8 milj. euroa
2024	109,9 milj. euroa	75,6 milj. euroa

Vuoden 2024 tilinpäätöksen laatimishetkellä katujen korjausvelka on noin n. 13,5 miljoonaa euroa. Siltojen osalta korjausvelka on noin viisi miljoonaa euroa.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on annettu erikseen toimintakertomuksen kohdassa 1.2. Konsernivalvontaa koskeva selonteko sisältyy toimintakertomuksen kohtaan 1.6.5.

1.2 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kuntalaissa (410/2015) säädetään kunnan ja kuntakonsernin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kuntalain 39 §:n mukaan kaupunginhallituksen on huolehdittava kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta. Kaupunginhallituksella on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoisesta hyväksyttyjen ohjeiden mukaisesti. Johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksyttyjen ohjeiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt joulukuussa 2017 kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Niillä luodaan puitteet kaupunkikonsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmän organisointiin ja yhdenmukaistamiseen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulmasta, tavoitteena vahvistaa konsernitason sisäistä hallinto- ja johtamistapaa.

Mikkelin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on päivitetty viimeksi päätöksellä KH 21.6.2021 § 276. Ohjeen tarkoituksena on varmistaa ja edistää sisäisen valvonnan käytännön toteutusta Mikkelin kaupunkikonsernissa sekä tiedottaa sisäisen valvonnan merkityksestä, velvoitteista ja vastuista koko henkilöstölle. Mikkelin kaupungin konserniohjeen mukaisesti (KV 9.12.2024 § 120) kaupungin antamien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita tulee noudattaa myös konserniyhtiöissä. Ohjeessa määritetään sisäisen valvonnan vastuuta sekä tehtäviä toimenpiteitä ja toimintaan liittyviä raportointivelvoitteita.

Mikkelin kaupunkikonsernissa riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa konserni tai sen yksikkö ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee huomattavia menetyksiä. Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sekä sisäisiä että ulkoisia riskejä.

Riskienhallintaprosessi perustuu:

- riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen
- riskin toteutumisen vaikutusarviointiin (merkittävyyteen) ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen
- mahdollisuuteen hallita riskiä eri menetelmillä (valvonta)
- riskeistä raportoisesta ja riskien seurantaan

Kaupunginhallituksella on operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallitus päättää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevista ohjeista sekä vastaa tilinpäätöksen toimintakertomuksessa annettavasta sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisen selonteosta. Lisäksi Mikkelin kaupungin viranhaltijoista koostuvan konserniohjausryhmän tehtävänä on koordinoita ja kehittää kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omalla tehtäväalueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat yhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoiat konsernijohtolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta konserniohjeen mukaisesti.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteuttavat myös kaikki työntekijät kaikilla organisaatiotasoilla osana toimintarutiineja. Kaikkien tulosalueiden ja tulosyksiköiden on toimintaa ja tarvittavia resursseja suunnitellessaan otettava huomioon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asettamat vastuut ja velvoitteet.

Tarkempi selonteko merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä on esitetty omana kappaleenaan 1.1.9. Konsernivalvontaa koskeva selonteko on annettu erikseen kohdassa 1.6.5. Kaupunki laatii myös erillisenä tietotilinpäätöksen, joka esitellään kaupunginhallitukselle. Tietotilinpäätös kuvaa tietojenkäsittelyn nykytilan, sekä arvion tietosuojan ja tietoturvan toteutumisesta sekä kehittämistarpeista. Tietotilinpäätös ei ole julkinen.

Vuonna 2023 aloitettiin riskienhallintatyökalun kehittäminen. Nykyisin käytössä oleva riskirekisteri oli tarkoitus korvata vuoden 2024 aikana käytettävyydeltään tarkoituksenmukaisemmalla ja paremmin myös riskien seurantaa palvelevalla riskienhallintatyökalulla. Suunniteltu käyttöönotto peruttiin vuonna 2024. Työn edetessä todettiin, ettei kyseinen yritysikäytössä toimivaksi osoittautunut riskienhallintajärjestelmä sovellu kuntaympäristöön. Toistaiseksi yhteisenä riskeihin varautumisen menetelmänä jatketaan aiempien vuosien mukaisen riskirekisterin käyttöä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnit vuodelta 2024

Tilinpäätösraportoinnin yhteydessä lautakunnat ja johtokunnat täyttivät toiminnallisen raportoinnin ohella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointilomakkeen, jonka kaupunginhallitus on hyväksynyt (2.5.2016 § 148 / päivitys 10.2.2020 § 52) osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Lomakkeen osa-alueista annettujen arvioiden keskiarvot (asteikolla 1–4 / ei sovellu) olivat seuraavan taulukon mukaiset. Keskiarvoissa on huomioitu myös liikelaitosten arvioinnit kattavan kokonaiskuvan muodostamiseksi.

OSA-ALUE	KESKIARVO	Edell. vuosi
Tietojärjestelmien kontrollit	3,60	3,83
Tietojärjestelmät	3,57	3,57
Organisaatorakenne	3,43	3,43
Toimintakulttuuri	3,43	3,38
Toiminnan seuranta	3,38	3,37
Lainsäädäntö ja kaup sis ohjeet	3,25	3,37
Sisäinen arviointi	3,21	3,32
Riskien tunnistaminen	3,19	3,29
Toiminnan tavoitteet	3,19	3,29
Ulkoinen arviointi	3,14	3,23
Tiedonkulku	3,14	3,21
Riskien arviointi	3,14	3,10
Prossien kontrolloitu suunnittelu	3,07	3,00
Omaisuuksien hankinta, luovutus ja hoito	3,00	3,00
Riskienhallintamenettelyt	3,00	2,95
Resurssit	2,97	2,94
Raportointijärjestelmät	2,86	2,83
Kontrollien toimivuuden arviointi	2,85	2,71
Riskeihin vastaaminen	2,57	2,65

Riskienarvioinnissa ei kokonaisuutena ole nähtävissä olennaisia eroja edellisen vuoteen. Tasaisuus kertoo organisaation arkisen toiminnan vakaudesta ja ennakoitavuudesta. Eri osa-alueiden arviointi tehdään asteikolla 1-4, ja keskiarvot vaihtelevat parhaimmasta 3,60 pisteen keskiarvosta 2,57 pisteeseen keskiarvoon. Kun heikoimmaksi arvioidun osa-alueen keskiarvo on 2,57, voidaan yleisesti todeta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan eri osa-alueiden tulevan melko hyvin huomioiduksi osana organisaation päivittäistä toimintaa. Keskiarvot eivät kuitenkaan ole kohentuneet, vaikka riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan merkitys muodostuu jatkuvasti yhä tärkeämmäksi osaksi toimintaa. Toimintaa tulee jatkuvasti kehittää. Kaikkien arviointilomakkeilla annettujen arvosanojen keskiarvo on 3,15. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä luku oli 3,18 ja vuonna 2022 se oli 3,25.

Parhaiten toimiviksi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan osa-alueiksi arvioidaan edelleen tietojärjestelmiin liittyvät osa-alueet. Kyberturvallisuushäiriöihin varautumista on kehitetty myös vuoden 2024 aikana. Minkään osa-alueen arvioinnissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia, mutta edelleen huolestuttavaa on, että riskeihin vastaaminen arvioidaan selkeästi heikoimmaksi osa-alueeksi.

Riskien toteutuminen 2024

Syksyllä 2023 laaditussa vuoden 2024 talousarviossa tunnistettiin kriisikuntakriteerien täyttymisen mahdollisuus. Riskinä oli, että mikäli energiaomaisuusratkaisu ei toteudu riittävän ajoissa, täyttää Mikkeli kriisikuntakriteerit. Riski realisoitui, kun energiaomaisuuskaupan loppuunsaattaminen viivästyi muutamalla kuukaudella vuoden 2024 puolelle. Viivästymisriskin toteutumiseen oli varauduttu käymällä ennalta keskustelut valtiovarainministeriön kanssa. Keskustelujen sekä toteutuneen energiaratkaisun myötä Mikkeli välttyi arviointimenettelyltä sekä valtion ohjaukselta, vaikka virallisesti Mikkeli täytti kriisikuntakriteerit.

Vuodelle 2024 ennakoitiin Mikkelin kaupungin talouteen ja toimintaan vaikuttavien riskitekijöiden liittyvän merkittävästi Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksiin ja mahdollisiin tilanteen muutoksiin. Tilanteessa ei tapahtunut Mikkelin

kaupunkiin suoraan vaikuttavia muutoksia vuoden 2024 aikana, mutta samat riskit ovat edelleen olemassa geopoliti-
tisen epävakauden jatkuessa. Vuonna 2024 Mikkeli on kiinnittänyt korostetusti huomiota häiriötilanteisiin varautumi-
seen, ja tämä jatkuu myös vuonna 2025.

Työllisyyspalveluiden uudistus vuoden 2025 alusta lukien on kaupungille mahdollisuus, mutta laajasti ajateltuna
muutos on tunnistettava myös taloudelliseksi riskitekijäksi. Kyseessä on laaja uusi palvelukokonaisuus, jonka kustan-
nustaso tarkentuu ensimmäisen toimintavuoden edetessä. Kustannusten hallinta sekä toimintamallien ja palveluiden
kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää uudistuksen alusta alkaen. Valtio kompensoi siirtyneitä kustannuksia tietyn
laskennallisen mallin mukaisesti. Ennakoarvioiden mukaan kompensatio on kuitenkin pienempi kuin muutoksen
seurauksena toteutuvat kustannukset.

Valtionosuusuudistuksen on määrä tulla voimaan vuoden 2027 alussa. Tällä hetkellä Mikkelin valtionosuudet ovat
hyvin matalat, johtuen siitä, että uudistusta edeltävien vuosien sote-kustannukset vaikuttavat yhä valtionosuuksien
määrittelyyn. Vuosi 2027 näyttäytyy tässä mielessä mahdollisuutena, mutta toisaalta myös riskinä on, että tilanne ei
valtionosuuksien osalta myöhemminkään korjaannu tasapuoliseksi kuntien kesken. Asiaan liittyvää edunvalvontaa
tulee jatkaa.

Vuoden 2023 tilinpäätöstä laadittaessa Mikkelin kaupungilla oli hallinto-oikeudessa käsittelyssä kiista Essoten/Eloisan
noin 110 000 euron lisälaskusta, joka liittyi sote-henkilöstön korona-kertakorvaukseen. Mikkelin kaupunki katsoi, että
hyvinvointialueen hallitus laajensi alkuperäisesti sovitun vastaisesti korvauksen piiriin kuuluvaa henkilöstöä, ja näin
ollen vastuu kustannuksista kuuluu hyvinvointialueelle. Itä-Suomen hallinto-oikeus hylkäsi 13.9.2024 Mikkelin kau-
pungin vaatimuksen päätöksen kumoamisesta (Dnro 1231/03.04.04.09/2023), ja näin ollen Mikkeli suoritti vaadi-
tun maksun Etelä-Savon hyvinvointialueelle loppuvuonna 2024.

Realisoituneisiin taloudellisiin riskeihin vuonna 2024 sisältyy lainojen takauksiin liittyviä takaustappioita noin
248 000 euroa. Savilahden vanhaintukiyhdistyksen konkurssin sekä Ristiinan vanhaintukiyhdistyksen taloudellisten
vaikeuksien vuoksi kaupunki on takaajana joutunut vastaamaan kyseisten yhdistysten lainoista. Takaustappioiden
lisäksi kaupungin tappioksi Savilahden vty:n konkurssissa jäi Mikkelin kaupungin myöntämästä lainasta 113 000 euron
osuus. Huomattavia luottotappiota kirjautui myös Kyyhkylä Oy:n vuokrasaatavista. Kaupunki haki yhtiötä konkurssiin
merkittävien vuokratien vuoksi. Yhtiö pääsi saneerausmenettelyyn, mutta oletusarvoisesti kaupungin tuli luot-
totappioida saatavia noin 533 000 euroa. Selvyyden vuoksi todettakoon, että yhtiölle ei ole myönnetty akordia, eli
saatavista ei ole luovuttu kirjanpidon luottotappiokirjauksista huolimatta.

Konsernitasonisesti suurin ja merkittävin realisoitunut riski oli Biosairila Oy:n taloudellisten vaikeuksien syveneminen.
Tilanteen kohentamiseksi Biosairila sekä yhtiön omistajat ovat kartoittaneet eri vaihtoehtoja toimintojen uudelleen
järjestämiseksi. Selvitykset ja neuvottelut Biosairilaa koskevasta liiketoiminta- ja/tai omaisuuseräkaupoista osoittivat,
että omistajien Metsäsairila Oy:n sekä ESE-Energia Oy:n taseissa olevien omaisuuserien käyvät arvot ovat tasearvoja
alhaisempia, eikä Biosairilalla todennäköisesti ole tulevaisuudessa mahdollista myöskään maksaa takaisin omistajien
myöntämiä lainoja tai SVOP-sijoituksia. Näin ollen ESE-Energia Oy kirjasi tilinpäätöksessään alas yhteensä 13,2 miljoonaa
euroa Biosairila Oy:n osakkeiden tasearvosta, yhtiön tehdystä SVOP-sijoituksesta sekä laina- ja korkosaatavista.
Metsäsairila Oy puolestaan kirjasi alas yhteensä 10,2 miljoonaa euroa Biosairila Oy:n osakkeiden tasearvosta, yhtiön
tehdystä SVOP-sijoituksesta sekä lainasaatavista. Edellä esitetyt alaskirjaukset rasittivat omistajayhtiöiden tuloksia,
mutta niillä ei ole vaikutusta koko kaupunkikonsernin konsernitiilinpäätökseen, koska konserniyhtiöiden väliset sisäiset
kirjaukset eliminoituvat konserniyhdistelyssä. Biosairila Oy:n itsensä tekemät ja pääasiassa yhtiön kiinteään omaisuus-
teen kohdistuvat alaskirjaukset olivat kokonaisuudessaan noin 13,4 miljoonaa euroa. Nämä vaikutukset eivät eliminoi-
du konserniyhdistelyssä, vaan heikentävät kaupunkikonsernin tilinpäätöksen tulosta vastaavan määrän. Biosairila Oy:l-
la on kaupungin konsernitiiliin liitetty 1,0 miljoonan euron tililimiitti. Yhtiö on hoitanut limiittiä asianmukaisesti, eikä
siitä ole aiheutunut kaupungille maksuvastuita. Limiitti on pidettävä voimassa yhtiön maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Kaupunki alaskirjasi tilinpäätöksessä myös Metsäsairila Oy:n 300 000 euron osingonmaksuvelan (kh 10.2.2025 § 62).
Osinkovelka perustui keväällä 2023 tehtyyn päätöksen 500 000 euron osingon maksamisesta. Osingosta 200 000 eu-
roa maksettiin syksyn 2023 aikana. Loput 300 000 euroa kirjattiin vuoden 2023 tilinpäätöksissä kaupungille saamiseksi
ja yhtiölle velaksi, sillä yhtiön maksuvalmius ei mahdollistanut koko osingon maksamista. Kassatilanteen jatkuttua
tiukkana ei yhtiö kyennyt maksamaan loppuosuutta kyseisestä osingosta myöskään vuoden 2024 aikana. Osakeyhtiö-
lain 13:2 §:n mukaan osakeyhtiön varoja ei saa jakaa, jos se vaarantaisi yhtiön maksukykyyn, joten saatavasta luopumi-
nen oli perusteltua.

Omaisuusvahinkoihin on varauduttu omaisuus- ja vahinkovakuutuksin. Vuonna 2024 välttyttiin merkittävilta omaisuus-
vahingoilta.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi-, varmistus- ja konsultointitoimintaa, joka on luotu tuottamaan lisäarvoa organisaatiolle ja parantamaan sen toimintaa. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa heidän valvontatehtävässään. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäinen tarkastus on riippumatonta tarkastettavista toiminnoista eikä sillä ole toimivaltaa eikä vastuuta tarkastettavien toimintojen suhteen.

Sisäisen tarkastuksen palvelut kilpailutettiin sopimuskaudelle 15.5.2024 – 14.5.2026 (2 v. optiokausi 14.5.2028 saakka). Talousjohtajan viranhaltijapäätöksellä 19.3.2024 § 2 sopimuskumppaniksi valittiin KPMG Oy Ab. Kilpailutusprosessin ollessa kesken, ei tarkastussuunnitelmaa ei tehty alkuvuodesta 2024. Valtuustoaloitteessa (KV 22.4.2024 § 42) esitettiin toteutettavaksi Biosairila Oy:n toimintaa ja taloutta koskeva sisäinen tarkastus. Esityksen pohjalta kaupunginhallitus päätti (KH 13.5.2024 § 179) omistajaohjauksen keinoin ohjata Biosairila Oy:n omistajayhtiöiden hallituksia edistämään sisäisen tarkastuksen käynnistämistä. Koska kyse oli valtuustoaloitteena käynnistyneestä prosessista, päätettiin tarkastus rahoittaa Mikkelin kaupungin vuodelle 2024 varaamasta sisäisen tarkastuksen määrärahasta. Muita sisäisiä tarkastuksia ei 2024 tehty. Biosairila Oy:n taloudellista ja toiminnallista tilannetta käsittelevä sisäisen tarkastuksen raportti esiteltiin kaupunginhallitukselle 2.12.2024 § 327 ja vietiin myös kaupunginvaltuuston tiedoksi 9.12.2024 § 117.

Edellisinä vuosina toteutettujen sisäisten tarkastusten kehittämistoimenpide-ehdotukset on pääosin huomioitu ja viety käytännön toimintaan. Vuonna 2023 toteutetun sisäisiä vuokria koskevan sisäisen tarkastuksen osalta kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen on viivästynyt.

Sopimustoiminta

Sopimusten valvonta kohdistuu niiden laadintaan, täytäntöönpanoon ja noudattamiseen. Sopimusten hyväksymisoikeuksista on määräykset johtosäännöissä. Sopimusten valvontavastuu on joko sopimuksen hyväksyjällä tai hänen määräämällään taholla. Toimielinten hyväksymien sopimusten osalta valvontavastuu on toimialan johtajalla tai hänen määräämällään.

Kaupunki hankkii enenevässä määrin palveluja ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Uudet sopimukset tallennetaan käytössä olevaan sähköiseen sopimustenhallintajärjestelmään. Myös kaikki vanhat voimassa olevat sopimukset siirretään järjestelmään, jotta sähköinen sopimusrekisteri saadaan mahdollisimman kattavaksi. Kaupunkikonsernin alati verkottuvassa toiminnassa sopimusriskien hallinnan tärkeys korostuu entisestään. Sopimusten määrä lisääntyy jatkuvasti ja niiden sisällöt ovat yhä monimutkaisempia. Sopimusosaaminen ja sopimusten valvonnan tarve on olennainen osa riskienhallintaa.

Konsernissa tehdään useita avustus- ja kumppanuussopimuksia, joiden valvonta on tärkeää. Toimintaa ohjaavat avustusperiaatteet on hyväksytty kaupunginhallituksessa 25.9.2017 § 83. Avustus- ja kumppanuusyhteisöjen taloudellista tilaa, yhteisöille kohdistettujen laskujen maksua ja tiliöintejä sekä yhteisön raportoimaa avustusvarojen käyttöä tulee seurata säännöllisesti ja systemaattisesti.

Kumppanuustoiminta vuonna 2024

Mikkelin kaupungin avustusperiaatteiden mukaisesti (KH 25.9.2017 § 83) kaupunki myöntää avustuksia mikkeliläisille tai Mikkelissä toimiville rekisteröidyille yhdistyksille, järjestöille, yhteisöille ja yksittäisille toimijoille. Avustusten ohella hankitaan yhdistyksiltä ja muilta toimijoilta vastikkeellisia palveluja ja tehdään yhteistyö- ja kumppanuussopimuksia, joiden vaikuttavuus on suuri ja/tai kaupungin nykyinen avustus on merkittävä. Vastikkeelliset palvelut ja yhteistyösopimukset voivat sisältää monenlaisia tapahtumia ja erilaista toimintaa. Kunkin kumppanuussopimuksen hyväksyy lautakunta oman toimivaltansa puitteissa tai kaupunginhallitus, mikäli sopimus koskee työllisyyden hoitoa, kaupunkimarkkinointia tai sisältönsä puolesta ei kuulu minkään lautakunnan toimivaltaan. Valtuustokaudeksi tehtävien kumppanuussopimusten avustuksen ehtona on, että kaupunginvaltuusto myöntää toimintaan määrärahan vuosittain.

Kaupunginjohtajan hyväksymät kumppanuussopimukset

25.1.2024 § 7, Mikkelin Nuorkauppakamari ry, (vuosikokousohjelmakokonaisuus Mikkelissä 8.-9.3.2024), 1 000 euroa
25.1.2024 § 6, Opiskelijakunta Kaakko, (Hallituskadun Appro 13.3.2024), 1 000 euroa
18.3.2024 § 10, Round Table 44 Mikkelin ry, (Mikkelissä tapahtuma 16.-19.5.2024), 5 000 euroa
15.5.2024 § 17, Osuuskauppa Suur-Savo/Greeneri, (Mikkeliipuiston juhannustapahtuma 21.6.2024), 3 000 euroa
22.5.2024 § 18, Haukivuorelaiset ry, (Suolentiksen MM-kilpailu 26. – 27.7.2024), 1 800 euroa
20.6.2024 § 22, SCT Events Oy, (Saimaa Cycle Tour -tapahtuma 28.-29.6.2024), 5 000 euroa
20.6.2024 § 23, Mikkelin Kilpaveikot ry, (Mikkeli Games- tapahtuma 12.7.2024), 5 000 euroa

3.7.2024 § 24, Mikkelin Soutajat ry, (Kirkkoveneiden SM-kisat Mikkelissä 17.-18.8.2024), 3 000 euroa

3.7.2024 § 26, Stamenio Oy, (Mikkelin Passarit ry:n 30 v. juhlatapahtuma 9.11.2024), 4 000 euroa

Kaupunginhallituksen hyväksymät kumppanuussopimukset ja avustukset

19.12.2022 § 490 Mikkelin Ravirata Oy, 2023-2024, 18 000 euroa/vuosi

19.12.2022 § 492 Taito Itä-Suomi ry, 2023-2024, 26 300 euroa/vuosi

19.12.2022 § 491 Mikkelin kesäyliopiston kannatusyhdistys ry, 2023-2024, 29 500 euroa/vuosi

19.12.2022 § 493 Mikkelin Torikauppiaat ry, 2023-2024, 3 250 euroa/vuosi

19.12.2022 § 498 Etelä-Savon Liikunta ry, 2023-2024, 4 500 euroa/vuosi

19.12.2022 § 495 Mikkelin Palloilijat ry, 6 300 euroa

19.12.2022 § 496 Mikkelin Hiihtäjät ry, 2023-2024, 4 500 euroa/vuosi

31.10.2022 § 385 Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (Memory Campus ja Kalevankangas -kehittämislustojen kumppanuus 2022-2025), 120 000 euroa/vuosi

19.12.2022 § 494 Työväen Näyttämöpäivien kannatusyhdistys ry, 2023-2024, 40 500 euroa/vuosi 17.4.2023 § 151

Työosuuskunta Otavan Lähipalvelukeskus, 2023-2024, 20 700 euroa/vuosi

17.4.2023 § 153 Navi ry / Jukola-viesti, 2023-2025, avustuksen arvo enintään 220 000 euroa koko sopimusaikana.

Avustussumma koostuu osittain suorasta rahallisesta avustuksesta, mutta pääosin toiminnallista avusta, jolle arvioidaan rahallinen arvo.

11.9.2023 § 276 Porrassalmen Urheilijat -62 ry, kausi 2023-2024, 6 500 euroa/ kausi (optio kaudelle 2024-2025)

11.9.2023 § 275 Mikkelin Kampparit ry, 8100 euroa/kaus, 2023-2024 ja 2024-2025

15.1.2024 § 25 Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkiston Säätiö, 126 000 euroa

15.1.2024 § 26 Mikkelin Musiikkijuhlien kannatusyhdistys ry, 2023-2026, 81 000 euroa/vuosi

5.2.2024 § 36 Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy, 1 215 000 euroa

5.2.2024 39 § Mikkelin Eläinsuojeluyhdistys ry, 7 650 euroa

5.2.2024 39 § Mikkelin Oppaat ry, 900 euroa

18.11.2024 § 310 Jukurit HC Oy, 50 000 euroa / kausi + mahd.playoff-bonus 15 000 euroa, kaudet 2023-2024 ja 2024-2025

18.11.2024 § 311 Mikkelin Teatterin kannatusyhdistys ry, lisäavustus 100 000 euroa

18.11.2024 § 312 Mikkelin Musiikkijuhlien kannatusyhdistys ry, lisäavustus 75 000 euroa

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan hyväksymät kumppanuussopimukset

22.5.2019 § 68 Hattu ry (harrastajateatterit) voimassa toistaiseksi, ei suoraa rahallista tukea

26.5.2021 § 51 4H-yhdistys, 51 030 euroa (päätös koskee vuosia 2022-2024)

15.11.2023 § 93 Hope ry, 13 200 euroa

31.1.2024 § 14 Mikkelin Mikaeli Oy, 198 000 euroa

31.1.2024 § 16 Mikkelin Teatterin kannatusyhdistys ry, 941 040 euroa

31.1.2024 § 15 Mikkelin Musiikkiopiston kannatusyhdistys ry, 312 120 euroa

21.2.2024 § 25 Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy, 2024-2025, 45 000 euroa/vuosi

21.2.2024 § 26 Jalkaväkimuseon säätiö, 2024-2025, 46 170 euroa/vuosi

Kokonaisarvio sisäisen valvonnan toteutumisesta ja kehittämisestä

Kirjanpitolautakunnan tilinpäätöstä koskevan yleisohjeen mukaisesti tilinpäätöksessä on annettava kokonaisarvio sisäisen valvonnan toteutumisesta ja kehittämisestä. Tiivistettynä voidaan todeta, että Mikkelin kaupungilla on asianmukainen sisäisen valvonnan ohjeistus. Sisäisen valvonnan toteutumista arvioidaan vuosittain tilinpäätöksessä. Sisäisen valvonnan ohjeistusta ja asiaan liittyvää riittävää dokumentointia edellytetään myös keskeisiltä konserniyhtiöiltä, ja myös yhtiöt täyttävät tilinpäätöksen yhteydessä arvioinnin sisäisen valvonnan toteutumisesta. Sisäistä valvontaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasoilla ja toimintakulttuuriin kuuluu, että havaittuihin epäkohtiin puututaan välittömästi. Merkittävä osa sisäistä valvontaa ja toiminnan läpivalaisua on ulkoisen toimijan toteuttamat sisäiset tarkastukset, joita tehdään vuosittain 1-2 kappaletta tarpeista ja resursseista riippuen. Sisäinen valvonta on merkittävä osa organisaation riskienhallinnan kokonaisuutta. Tulevaisuuden kehittämistoimenpiteenä on vahvistaa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kokonaisuuden koordinointiin sekä toteutumisen valvontaan kohdistettua henkilöresurssia.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloksen muodostuminen ja tuloslaskelman tunnusluvut

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa. Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tilikauden tuotot riittävät vuotuisten toiminnasta aiheutuvien kulujen kattamiseen. Virallisessa tuloslaskelmassa osoitetaan ulkoiset tuotot ja kulut, joiden pohjalta seuraavaa analyysia on tehty. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään tuloslaskelman eristä ja välituloksesta laskettuja tunnuslukuja. Tuloslaskelman analysoinnissa vertaillaan tuloslaskelman eriä edellisen vuoden tilinpäätökseen, jolloin voidaan arvioida esimerkiksi toimintatuottojen ja -kulujen vuotuista muutosta.

Tulojen kehitys

Mikkelin kaupungin toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien kokonaismäärä vuonna 2024 oli yhteensä 202,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 tuottojen kokonaismäärään (210,9 miljoonaa euroa) verrattuna tulot laskivat noin 8,5 miljoonaa euroa. Toimintatuottojen määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna noin 2,4 miljoonalla eurolla. Sote-uudistuksen vaikutusten vuoksi verotulojen määrä kuitenkin putosi edellisen vuoden tasosta noin 6,3 miljoonalla ja valtionosuuksien määrä noin 4,6 miljoonalla eurolla. Pelkkiä toimintatuottoja tarkastellessa vuoden 2024 tulot olivat noin 55,9 miljoonaa, kun ne vuonna 2023 olivat noin 53,6 miljoonaa.

Toimintakulujen kehitys

Mikkelin kaupungin toimintakulujen kokonaismäärä oli 178,8 miljoonaa euroa, vain noin 0,4 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Toimintakuluihin sisältyy noin 2 miljoonan euron menoja pienentävä purkukirjaus käyttämättä jääneistä rakennusten purkuvarouksista; varaukset on purettu purkukustannusten toteututtua tehtyjä varauksia pienempinä. Lisäksi sähkökustannukset laskivat edelliseen vuoteen verrattuna noin 3,1 miljoonalla eurolla. Henkilöstökulut kasvoivat vain 0,3 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. Maltillinen kasvu selittyy noin miljoonalla eurolla pienentyneillä henkilösivukuluilla. Palkkojen ja palkkioiden määrä kasvoi 1,25 miljoonaa euroa. Henkilöstökulujen kokonaismäärä oli 94,3 miljoonaa, kun se vuonna 2023 oli 94 miljoonaa.

Palvelujen ostojen kokonaismäärä oli noin 51,4 miljoonaa euroa, noin 3,4 miljoonaa eli 7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2023. Tiliryhmän sisällä suurin yksittäinen kustannuserä on varhaiskasvatuksen palvelusetelit, joiden kulut vuonna 2024 olivat 7,1 miljoonaa euroa ja 6,1 miljoonaa euroa vuonna 2023.

Rahoitus

Rahoitustuottojen ja -kustannusten nettomäärän ennakoitiin jo talousarviossa laskevan selvästi vuoden 2023 tasosta. Rahoitustuottojen ja -kulujen toteutunut yhteismäärä olikin noin 1,5 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2023 oli noin 4,8 miljoonaa euroa. Toisaalta vuoden 2023 lähes 10 miljoonan euron muut rahoitustuotot sisälsivät noin 3,3 miljoonalla eurolla poikkeuksellisia eriä; noin kaksi miljoonaa MPY:n ylimääräisiä osinkotuottoja ja Vesiliikelaitoksen oikaisukirjauksen noin 1,3 miljoonan euron tulovaikutuksen.

Energiaomaisuusjärjestelystä tuloutuneiden kassavarojen tilapäiset määräaikaistalletukset toivat vuodelle 2024 noin 1,5 miljoonan euron korkotuotot. Toisaalta korkotason lasku johti antolainojen korkotuottojen (yht. 0,95 milj. euroa) laskuun noin 0,7 miljoonalla eurolla edellisen vuoden tasosta. Muut rahoituskulut, 0,54 miljoonaa euroa, olivat n. 0,4 miljoonaa euroa edellistä vuotta korkeammat alas kirjattujen lainasaatavien johdosta.

Korkokulut laskivat lähes 1,8 miljoonalla eurolla eli noin 26 prosentilla; vuoden 2024 korkokulut olivat n. 5,1 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2023 olivat n. 6,8 miljoonaa.

Poistot

Käyttöomaisuudesta tehtävät suunnitelman mukaiset poistot tehdään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaisesti, ja niiden määrä oli noin 21,4 miljoonaa euroa vuonna 2024. Suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi omaisuudesta tehtiin kertapoistoja 1,7 miljoonalla eurolla, joten poistojen ja arvonalentumisten yhteismäärä oli noin 23,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 poistojen ja arvonalentumisten kokonaismäärä oli noin 23,4 miljoonaa euroa, josta kertapoistojen osuus oli 2,3 miljoonaa euroa.

Satunnaiset erät

Maaliskuussa 2024 toteutuneen Etelä-Savon Energia Oy:n 49 % vähemmistöosuuden myynnin tulosvaikutus, noin 156,1 miljoonaa euroa, on esitetty merkittävyytensä johdosta satunnaisena tuottona. Summasta 125,2 miljoonaa euroa on kaupasta muodostunutta osakkeiden myyntivoittoa ja 30,9 miljoonaa euroa järjestelyyn liittynyttä lisäosinkoa.

Vuoden 2023 satunnaisten erien 4,3 miljoonan euron tulokirjaus liittyy Vesiliikelaitoksen jätevedenpuhdistamourakan oikeuskäsittelyä seuranneeseen sovintosopimukseen. Asiaa on selvitetty Vesiliikelaitoksen liitetiedossa nro. 4.

Varaukset ja tilikauden ylijäämä

Tilikauden tuloksesta on tehty 27 miljoonan euron investointivaraus itäisen alueen päiväkotij- ja kouluratkaisua varten. Varaus on tehty kaupunginvaltuuston talousarviossa vahvistaman investointiohjelman mukaisen ko. hankkeen kustannusarvion mukaisesti.

Tilikausi 2024 on vahvasti ylijäämäinen Etelä-Savon Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynnin johdosta. Investointivarausten jälkeen tilikauden ylijäämä on noin 131,6 miljoonaa euroa. Kaupungin taseessa vielä vuoden 2023 tilinpäätöksessä ollut n. 21,1 miljoonan euron kumulatiivinen alijäämä tulee tilinpäätöksessä katetuksi, ja taseessa on kumulatiivista ylijäämää 110,5 miljoonaa euroa.

Tunnusluvut

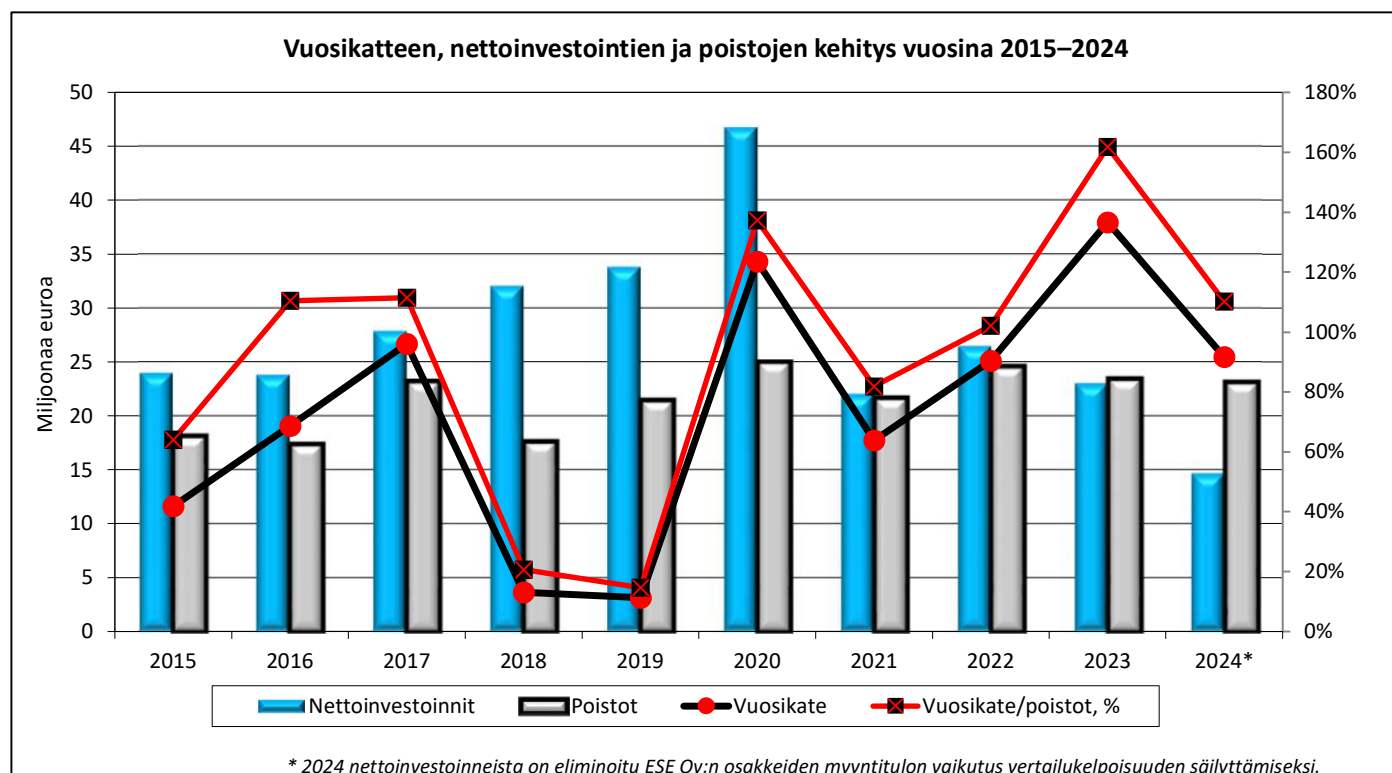
Toimintakate ja vuosikate

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä Mikkelin kaupungin toimintakate oli n. - 122,4 miljoonaa euroa. Tunnusluku on noin 1,7 miljoonaa euroa parempi kuin vuoden 2023 tilinpäätöksen -124,2 miljoonan euron toimintakate.

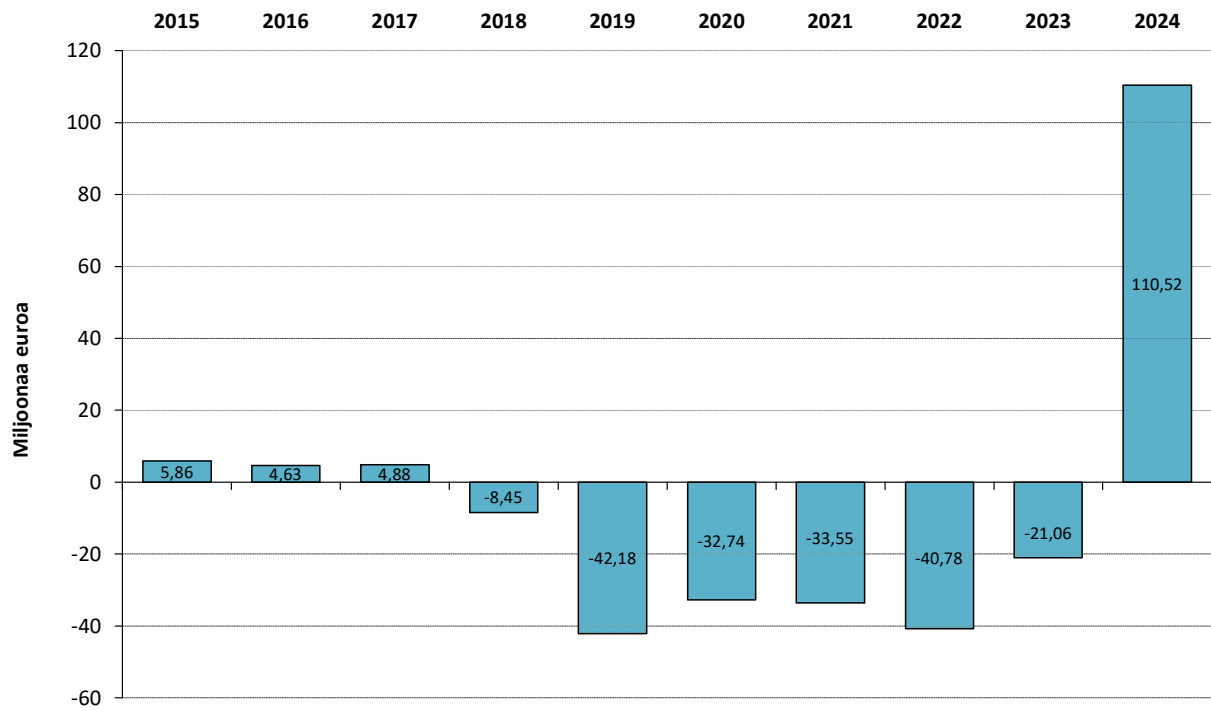
Tuloslaskelmassa vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletuksena tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Mikkelin kaupungin vuoden 2024 vuosikate oli 25,5 miljoonaa euroa, joka riitti kattamaan tilikaudella tehty suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset. Vuosikate heikkeni noin 12,5 miljoonalla eurolla edellisen tilikauden lähes 38 miljoonan euron vuosikatteesta. Vuoden 2023 vuosikate oli tavanomaista tasoa vahvempi poikkeuksellisten erien johdosta. Mm. verotulojen ja valtionosuuksien määrät olivat vuonna 2023 vielä lopullista tasoaan korkeammat sote-uudistukseen liittyvän muutovaiheen takia.

Tulos ja ylijäämä

Tilikauden tulos kuvaa tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen erotusta. Siinä huomioidaan myös pitkävaikutteisten tuotantotehtävien käyttöä kuvaavat poistot, arvonalennukset sekä satunnaiset erät. Tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen ylijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen. Tilikauden tulos oli 158,4 miljoonaa euroa. Noin 0,2 miljoonan euron poistoeron vähennyksen ja 27 miljoonan euron investointivarausten lisäyksen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 131,6 miljoonaa euroa. Mikkelin kaupungin taseessa on vuoden 2024 tilinpäätöksessä 110,5 miljoonaa euroa kumulatiivista ylijäämää.

Tilikausien kumulatiivinen yli- ja alijäämä vuosina 2015–2024

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Ulkoinen

1 000 euroina	2024	2023
Toimintatuotot	55 937	53 563
Valmistus omaan käyttöön	479	717
Toimintakulut	-178 844	-178 450
Toimintakate	-122 428	-124 170
Verotulot	139 880	146 194
Valtionosuudet	6 529	11 130
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 053	1 886
Muut rahoitustuotot	4 063	9 862
Korkokulut	-5 081	-6 845
Muut rahoituskulut	-543	-119
Vuosikate	25 473	37 938
Poistot ja arvonalentumiset	-23 126	-23 444
Satunnaiset tuotot	156 067	4 303
Tilikauden tulos	158 414	18 797
Tilinpäättösiirrot	-26 837	934
Tilikauden ylijäämä (+) alijäämä (-)	131 577	19 731

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	31,4	30,1
Vuosikate/Poistot, %	110	162
Vuosikate, euroa/asukas	491	731
Asukasmäärä (ennakkoluku)	51 893	51 916

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

=100 * Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmaan kootaan kaikki kaupungin rahan lähteet ja käytöt. Myös liikelaitoksien erät sisältyvät rahoituslaskelmaan.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavirtoihin osoittaen paljonko varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Tulorahoituksen korjauserillä ja satunnaisten erien määrällä oikaistu toiminnan rahavirta oli noin 52,2 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 29,6 miljoonaa euroa. Tulorahoituksen korjauserissä oleva summa koostuu pääosin Etelä-Savon Energia Oy:n 49 % vähemmistöosuuden myynnin luovutusvoitosta, satunnaisissa erissä on esitetty saman kaupan tulosvaikutus eli osakkeiden myyntivoitto ja järjestelyyn liittynyt lisäosinko.

Rahoituslaskelman investointien rahavirta muodostuu investointimenoista, niihin saaduista rahoitusosuuksista sekä pysyvien vastaavien luovutustuloista. Investointimenojen bruttomäärä oli 17,7 miljoonaa euroa vuonna 2024, kun edellisenä vuonna bruttoinvestoinnit olivat 25,8 miljoonaa euroa. Rahoitusosuudet investointimenoihin olivat noin 0,5 miljoonaa euroa. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot olivat 134,7 miljoonaa euroa, josta Etelä-Savon Energia Oy:n osakkeiden myyntitulon osuus oli n. 132,3 miljoonaa euroa ja muiden pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot noin 2,4 miljoonaa euroa. Siten investointien rahavirta oli poikkeuksellisesti peräti 117,6 miljoonaa euroa positiivinen. Nettoinvestointien määrä ilman Etelä-Savon Energia Oy:n osakekaupan vaikutusta oli -14,7 miljoonaa euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli yhteensä 169,8 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2023 oli 6,5 miljoonaa euroa.

Investointien tulorahoitusprosentti, joka kertoo, kuinka monta prosenttia investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella, oli 148,8 prosenttia. Tulorahoitus riitti näin ollen selkeästi investointimenojen kattamiseen. Vuonna 2023 vastaava luku oli 150,9 prosenttia.

Rahoituksen rahavirta

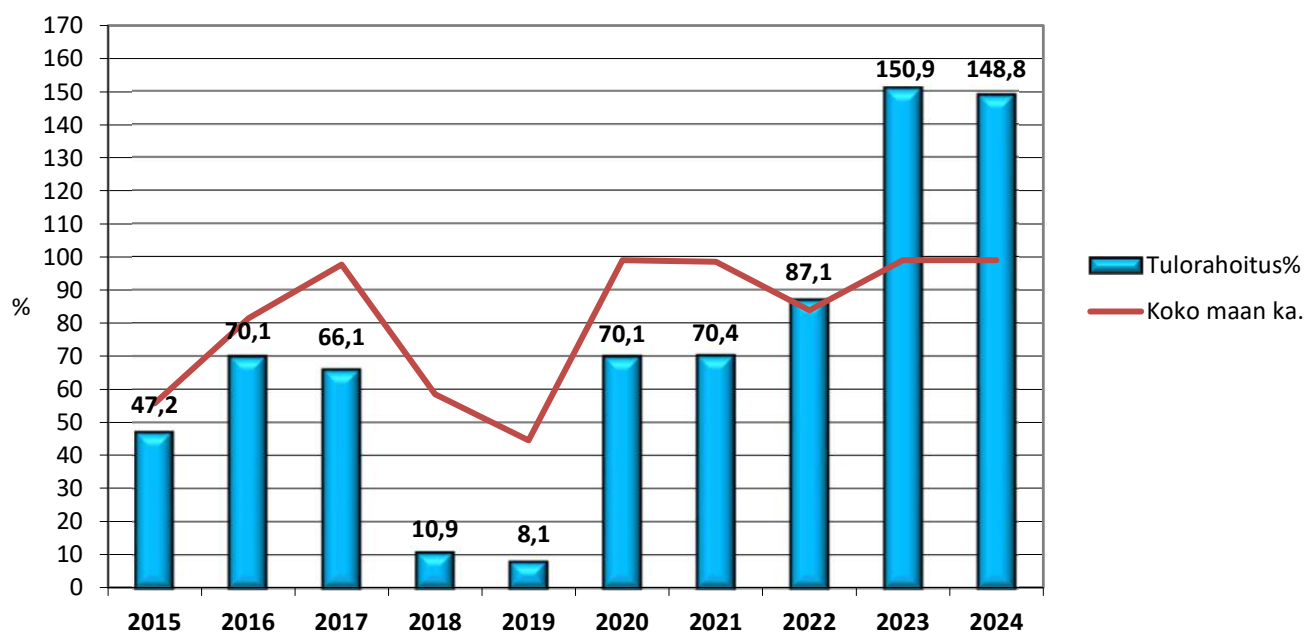
Vuonna 2024 nostettiin uutta pitkäaikaista lainaa 30 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin tilikaudella lähes 110 miljoonalla eurolla, josta 100 miljoonan euron osalta oli kyse kaupunginvaltuuston päätöksen 11.12.2023 § 132 mukaisesta energiaomaisuusjärjestelystä tuloutuvien varojen kohdentamisesta kaupungin lainojen ennenaikaiseen poismaksuun. Loput kassaan tuloutuneista varoista, noin 90,9 miljoonaa euroa, sijoitettiin valtuuston hyväksymien sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti. Myös lyhytaikaisten lainojen määrä väheni tilikaudella lähes 17,9 miljoonalla eurolla.

Mikkelin kaupungin lainakantaa on suojattu johdannaissopimuksilla ja pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla. Johdannaissopimuksilla pyritään tasaamaan korkomenojen heiluntaa, parantamaan kassavirtojen ennustettavuutta sekä alentamaan korkokustannuksia. Mikkelin kaupungin johdannaissopimukset ovat koronvaihtosopimuksia. Koronvaihtosopimuksissa kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Koronvaihtosopimuksilla suojaudutaan vaihtuvien korkojen muutoksia vastaan noudattaen valtuuston hyväksymiä rahoitusperiaatteita ja talousarviossa määriteltyjä suojausperiaatteita. Sopimukset on tehty kaupungin rahoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti olemassa olevien tai tulevien lainojen korkoriskin suojaamistarkoituksessa.

Kaupungin lainakannan suuruus vuoden 2024 tilinpäätöksessä on 217,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä lainakanta oli 315 miljoonan euron suuruinen, joten lainakanta pieneni tilikauden aikana 97,8 miljoonalla eurolla.

Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 17.6.2019 § 78 hyväksynyt konsernirahoitus- ja takausperiaatteet. Konserni-pankkitoiminnalla tavoitellaan kaupunkikonsernille kokonaistaloudellisesti edullisempaa rahoitusta. Rahoituksen rahavirrassa antolainauksen lisäyksistä nähdään, että tilikauden aikana myönnettiin konsernilainaa 8 miljoonalla eurolla Kiinteistökehitys Naistinki Oy:lle (KH 25.3.2024 § 93). Vesiliikelaitokselle myönnetty 2 miljoonan euron ja liikelaitos Otavialle myönnetty 4 miljoonan euron konsernilaina (KH 18.11.2024 § 305 ja 306) eivät kaupunkiorganisaation sisäisinä lainoina näy ulkoisesti laadittavalla rahoituslaskelmalla. Antolainasaamisten vähennyksissä ovat normaalien lyhennysohjelmien mukaisten suoritusten lisäksi nähtävissä Etelä-Savon Energia Oy:n kauppaan liittyneet ESE-konsernin konsernilainojen takaisinmaksut.

Investointien tulorahoitusprosentin kehitys vuosina 2015–2024

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

1 000 euroina

2024	2023
------	------

Toiminnan rahavirta

Vuosikate	25 473	37 938
Satunnaiset erät	156 067	4 303
Tulorahoituksen korjauserät	-129 332	-12 688

Investointien rahavirta

Investointimenot	-17 666	-25 773
Rahoitusosuudet investointimenoihin	548	638
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	134 714	2 074

Toiminnan ja investointien rahavirta

169 804 6 491

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-8 003	-4 001
Antolainasaamisten vähennykset	28 978	1 327
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-109 964	-13 764
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-17 851	8 255
Oman pääoman muutokset	0	-232
Muut maksuvalmiuden muutokset	-8 117	-21 120
Rahoituksen rahavirta	-84 957	-29 535

Rahavarojen muutos

84 847 23 044

Rahavarat 31.12.

94 136 9 290

Rahavarat 1.1.

9 290 32 333

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä

viideltä vuodelta, euroina 151 748 -51 309

Investointien tulorahoitus, % 148,8 150,9

Laskennallinen lainanhoitokate 0,95 0,97

Kassan riittävyys, pv 108 15

Asukasmäärä (ennakkoluku) 51 893 51 916

Investointien tulorahoitus, %

=100*Vuosikate/Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

=(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv

=365 pv * Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Taseen sisältö

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase sisältää kaupungin omaisuus- ja pääomaerät tilikauden päättyessä ryhmiteltynä luonteensa mukaan. Taseessa on mukana myös liikelaitosten omaisuus- ja pääomaerät. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Kaupungin taseen loppusumma on 591,7 miljoonaa euroa. Loppusumma on kasvanut edellisestä vuodesta 51,9 miljoonaa euroa.

Taseen erät

Taseen vastaavaa-puolella merkittävin erä on pysyviin vastaaviin kuuluva aineelliset hyödykkeet, jotka vastaavat 66 prosenttia taseen loppusummasta. Vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopaperit on vuoden 2024 tilinpäätöksessä noussut taseen toiseksi suurimmaksi eräksi 15 prosentin osuudella taseen loppusummasta; erään sisältyy Etelä-Savon Energia Oy:n vähemmistöosuuden mynnistä saaduilla varoilla tehdyt sijoitukset, lähes 91 miljoonaa euroa. Kaupasta kassaan tuloutuneiden varojen loppuosalla, 100 miljoonalla eurolla, maksettiin pois kaupungin lainoja. Pysyvien vastaavien sijoitukset, 85 miljoonaa euroa, vastaavat reilua 14 prosenttia taseen loppusummasta. Konserniyhtiöomistusten ja kuntayhtymäosuuksien lisäksi erään sisältyy mm. konsernipankkitoimintaan liittyviä lainasaamisia. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt konsernirahoitus- ja takausperiaatteet päätöksellään 17.6.2019 § 78.

Taseen vastattavaa -puolella oma pääoma on 306 miljoonaa euroa, yli 131 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Kasvua selittää vuodelta 2024 muodostunut 131,6 miljoonan euron ylijäämä, jonka myötä taseessa vuoden 2018 tilinpäätöksestä alkaen olleet kumulatiiviset alijäämät tulivat viimein katetuiksi. Taseessa on nyt kumulatiivista ylijäämää 110,5 miljoonaa euroa.

Tase sisältää 247,1 miljoonaa euroa vierasta pääomaa, yli 104 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä, noin 205 miljoonaa euroa, pieneni edelliseen tilinpäätökseen verrattuna 63,6 miljoonalla eurolla. Lyhytaikainen vieras pääoma, 42,1 miljoonaa, on 40,8 miljoonaa euroa vuoden takaista pienempi. Velkamäärän pientymisen taustalla on Etelä-Savon Energia Oy:n vähemmistöosuuden mynnistä saatujen varojen 100 miljoonan euron osuuden kohdentaminen kaupungin lainojen ennenaikaiseen poismaksuunmaksuun velkataakan ja korkokulujen pienentämiseksi.

Taseen tunnusluvut

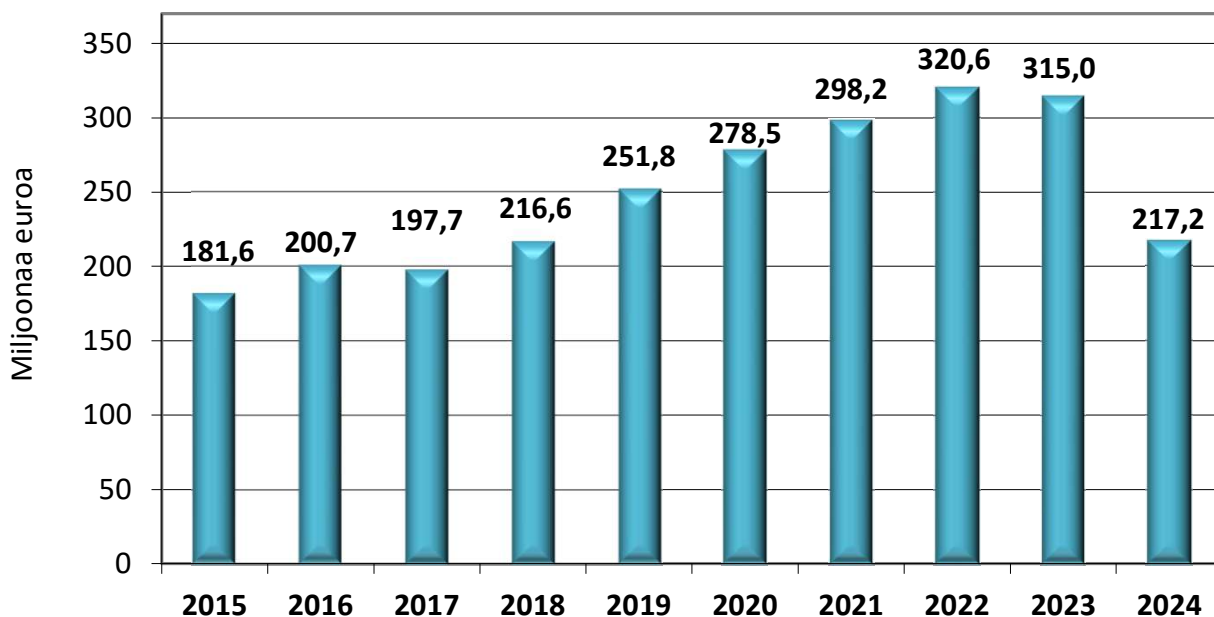
Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä omista sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Yleisesti ottaen omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa keskimäärin 60–70 prosentin omavaraisuutta. Keskimääräinen omavaraisuusaste kunnissa oli 61,7 prosenttia vuonna 2023 ja 59,2 prosenttia vuonna 2022. Omavaraisuusastetta voidaan pitää heikkona, jos tunnusluku on alle 50 prosenttia. Mikkelin kaupungin omavaraisuusaste vuoden 2024 tilinpäätöksessä oli 56,81 prosenttia, lähes 24 prosenttiyksikköä parempi kuin vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Energiaomaisuusjärjestelyn positiivinen vaikutus taseeseen näkyy siten myös omavaraisuusasteen kohentumisena.

Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti kertoo, kuinka suuri osa kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötulouden valtionosuuksista. Suhteellista velkaantuneisuutta voidaan pitää omavaraisuusastetta käyttökelpoisempänä tunnuslukuna kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi ko. tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Sote-uudistus johti kuntien suhteellisen velkaantuneisuuden voimakkaaseen kasvuun, kun kuntien käyttötulot pienenivät, mutta sote-palveluiden tuottamiseen liittyneet aiemmat velat ja vastuut jäivät kuntien kannettavaksi. Vuosien 2024 ja 2023 tunnusluvut eivät siten ole vertailukelpoisia aiempiin vuosiin.

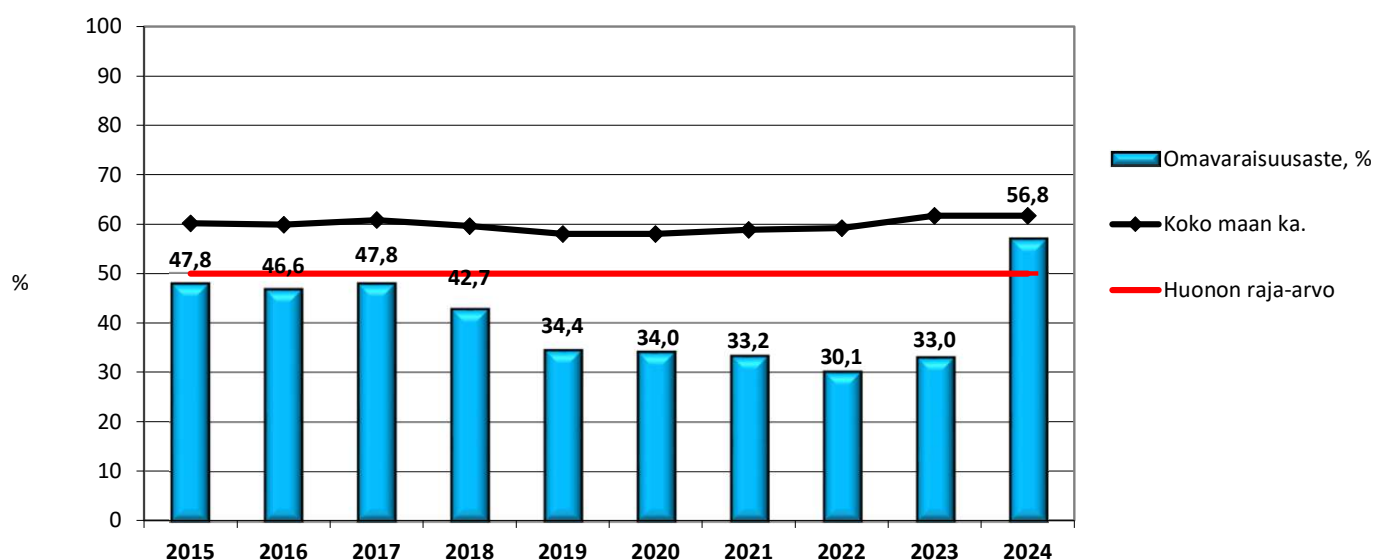
Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnuslukua voidaan pitää heikkona, jos se on yli 50 prosenttia. Vuonna 2022 Mikkelin kaupungin osalta kyseinen arvo oli 84,1 prosenttia ja kunnilla keskimäärin 56 prosenttia. Vuonna 2023 Mikkelin kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus yli kaksinkertaistui ollen 165,9 prosenttia. Myös kuntien keskimääräinen arvo lähes kaksinkertaistui 98 prosenttiin. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä Mikkelin suhteellinen velkaantuneisuus on 121,6 prosenttia. Arvon kohentuminen on pääasiassa pienentyneen vieraan pääoman määrän ansiota. Mikkelin suhteellisen velkaantuneisuus on arvon selkeästä parantumisesta huolimatta edelleen korkealla tasolla.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkoilla, osto- ja siirtovelolla sekä muilla veloilla. Mikkelin kaupungin lainakannan suuruus vuoden 2024 lopussa oli 217 miljoonaa euroa. Lainakanta pieneni 98 miljoonalla eurolla aiempaan vuoteen verrattuna. Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä; tilinpäätöksen laatimisessa on käytetty Tilastokeskuksen ilmoittamaa ennakkotietoa 31.12.2023 tilanteesta, joka oli 51 893 asukasta. Mikkelin kaupungin lainakanta asukasta kohden oli 4 186 euroa/asukas, eli 1 882 euroa/asukas matalampi kuin vuonna 2023. Kuntien keskimääräinen lainakannan määrä asukasta kohden laskettuna vuonna 2023 oli 3 368 euroa/asukas ja vastaavasti 3 378 euroa/asukas vuonna 2022. Merkittävästi pienentyneestä lainakannasta huolimatta Mikkelin lainamäärä asukasta kohden laskettuna on siis edelleen 818 euroa suurempi kuin edellisen vuoden kansallinen keskiarvo.

Lainakannan kehitys vuosina 2015–2024

Omavaraisuusasteen kehitys vuosina 2015–2024

Tase ja sen tunnusluvut

Eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä 1 000 euroina

VASTAAVAA	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	7 305	8 501
Ennakkomaksut	699	595
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	8 004	9 096
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	103 003	103 099
Rakennukset	199 750	174 623
Kiinteät rakenteet ja laitteet	77 841	78 980
Koneet ja kalusto	2 991	1 863
Muut aineelliset hyödykkeet	597	597
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 826	36 743
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	390 007	395 905
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	57 138	63 812
Muut lainasaamiset	25 815	46 788
Muut saamiset	2 204	2 207
Sijoitukset yhteensä	85 158	112 807
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	483 170	517 808
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	954	920
Muut toimeksiantojen varat	7	7
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	960	927
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	100	83
Muu vaihto-omaisuus	354	918
Vaihto-omaisuus yhteensä	454	1 001
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	812	861
Muut saamiset	4	4
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	816	865
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 097	3 572
Lainasaamiset	4 901	2 221
Muut saamiset	2 696	2 630
Siirtosaamiset	1 473	1 493
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	12 168	9 917
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	20	20
Muut arvopaperit	90 941	0
Rahoitusarvopaperit yhteensä	90 961	20
Rahat ja pankkisaamiset	3 176	9 269
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	107 574	21 072
VASTAAVAA YHTEENSÄ	591 704	539 787

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	143 144	143 144
Arvonkorotusrahasto	52 325	52 582
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-21 057	-40 787
Tilikauden yli-/alijäämä	131 577	19 731
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	305 988	174 669
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	2 547	2 710
Vapaaehtoiset varaukset	27 000	0
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	29 547	2 710
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	23	23
Muut pakolliset varaukset	1 632	3 648
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	1 655	3 671
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	420	540
Lahjoitusrahastojen pääomat	6 471	6 405
Muut toimeksiantojen pääomat	520	330
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	7 411	7 274
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	198 333	261 790
Lainat julkisyhteisöiltä	1 510	1 689
Liittymismaksut ja muut velat	4 433	4 378
Siirtovelat	709	709
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	204 985	268 566
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 667	39 987
Lainat julkisyhteisöiltä	179	187
Lainat muilta luotonantajilta	7 538	11 390
Saadut ennakot	1 106	1 541
Ostovelat	8 493	10 300
Liittymismaksut ja muut velat	1 558	1 593
Siirtovelat	13 578	17 919
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	42 118	82 916
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	247 103	351 483
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	591 704	539 807

TASEEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	56,81	32,95
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	121,6	165,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	110 520	-21 056
Kertynyt yli-/alijäämä, €/ asukas	2 130	-406
Lainakanta 31.12. , Milj. €	217	315
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 186	6 068
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. milj. €	234,7	334,8
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	4 522,9	6 449,3
Lainasaamiset, 1000 €	25 815	46 788
Asukasmäärä (ennakkoluku)	51 893	51 916

Omavaraisuusaste, %

=100*(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

=100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

=100* (Vieras pääoma-Saadut ennakot+vuokravastuut) /Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

=Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

=[Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)]/Asukasmäärä

Lainakanta 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä
+ Lainat muilta luotonantajilta

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä
+ Lainat muilta luotonantajilta + Vuokravastuut

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä.

Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmissa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Valtionosuudet merkitään tuloihin tulonvähennyksenä silloin, kun niiden määrä on negatiivinen. Vähennyseriä tuloiissa ovat lisäksi pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja menoissa valmistus omaan käyttöön, pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot ja pakollisten varausten muutos silloin, kun varausten määrä on tilikaudella kasvanut.

Lyhytaikaisten lainojen ja oman pääoman muutokset esitetään kumpikin nettoeränä joko tulona tai menona.

Tulot	Milj. €	%	Menot	Milj. €	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	55,9	12,94	Toimintakulut	178,8	52,68
Verotulot	139,9	32,35	- Valmistus omaan käyttöön	-0,5	-0,14
Valtionosuudet	6,5	1,51	Korkokulut	5,1	1,50
Korkotuotot	3,1	0,71	Muut rahoituskulut	0,5	0,16
Muut rahoitustuotot	4,1	0,94	Satunnaiset kulut	0,0	0,00
Satunnaiset tuotot	156,1	36,09	Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät			Pakollisten varausten muutos		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-127,3	-29,45	- Pakollisten varausten muutos	2,0	0,59
			- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0,0	-0,01
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,5	0,13			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	134,7	31,15	Investointimenot	17,7	5,20
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	29,0	6,70	Antolainasaamisten lisäykset	8,0	2,36
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30,0	6,94	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	110,0	32,39
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	0,0	0,00	Lyhytaikaisten lainojen muutokset	17,9	5,26
Oman pääoman muutokset	0,0	0,00	Oman pääoman muutokset	0,0	0,00
Kokonaistulot yhteensä	432,4	100,00	Kokonaismenot yhteensä	339,5	100,00

"Lyhytaikaiset lainat" ja "Oman pääoman muutokset" nettoeränä joko tulona tai menona.

1.6 Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Mikkelin kaupunkikonsernin rakenne

Mikkelin kaupunki ja sen liikelaitokset, yhdessä kaupungin määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen kanssa muodostavat kuntakonsernin. Kuntakonserniin kuuluu 31.12.2024 tilanteen mukaan 11 merkittäväksi katsottua osakeyhtiötä, joista osa muodostaa konsernin, ja 12 asunto- tai kiinteistöyhtiötä, joiden katsotaan omistussuhteeltaan tai määräysvallan kautta kuuluvan konsernin tytäryhtiöiksi tai -yhteisöiksi. Lisäksi kaupungilla on suoraa omistusta 12 osakkuusyhteisössä sekä kahdessa kuntayhtymässä ja se on mukana neljässä säätiössä. Merkittäväksi katsotuille tytäryhtiöille on asetettu valtuustoon nähden sitovia tavoitteita, joiden toteutumisesta raportoidaan kohdassa 2.2.1 Konsernin tavoitteiden toteutuminen.

Konsernin ytimen muodostaa Mikkelin kaupunki (peruskunta + liikelaitokset), jonka taseen loppusumma on noin 62 prosenttia kaupunkikonsernin taseen loppusummasta. Omistajaohjauksen kannalta peruskunta, liikelaitokset ja tytäryhtiöt muodostavat keskeisimmän kokonaisuuden. Näihin omaisuuseriin kaupunki pystyy vaikuttamaan omilla päätöksillään. Kuntayhtymät, osakkuusyhtiöt ja säätiöt ovat omistuksellisia kokonaisuuksia, joissa kaupunki on osaomistaja. Näiden omaisuuserien kohdalla kaupungin vaikutusvalta on rajattu omistuksen suuruuteen. Alla olevassa Konsernirakenne-taulukossa sekä jäljempänä esitettyssä Mikkelin kaupunkikonserni -kuviossa on esitetty omistussuhteiden jakaantuminen Mikkeli-konsernissa.

Konserniin kuuluvat osakkuusyhtiöt ovat tarkastelussa mukana pelkästään oman pääoman osuuksina. Kaupunki pystyy vaikuttamaan ainoastaan yhtiöön sijoittamansa oman pääoman osuudella. Osakkuusyhtiön yksittäisiin omaisuuseriin ei kaupunki pysty merkittävästi omilla päätöksillään vaikuttamaan.

Konsernirakenne 31.12.2024	kaupunki	kaupunkikonserni
Tytäryhteisöt		
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	51,00 %	
- ESE-Energia Oy		51,00 %
- ESE-Tekniikka Oy		51,00 %
- ESE-Verkko Oy		51,00 %
- Haukivuoren Lämpö Oy		47,75 %
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	100,00 %	
Metsäsairila Oy	100,00 %	
- Biosairila Oy		80,75 % (Metsäsairilan ja ESE-Energian omistus)
Mikalo Oy	100,00 %	
Mikkelin Asumisoikeus Oy	100,00 %	
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy*	100,00 %	
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	100,00 %	
Mikkelin Jäähalli Oy	74,88 %	89,10 %
Mikkelin kehitysytio Miksei Oy	80,65 %	
Etelä-Savon Koulutus Oy (konserni)	62,50 %	
- KasvuEsedu Oy		62,50 %
Mikkelin Ravirata Oy	75,47 %	
Mikkelin Matkailu Oy	100,00 %	
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt		
As. Oy Pirttitie III	100,00 %	
Kiint. Oy Jääkärintie 31 (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
Kiint. Oy Kyyhkylä (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
Kiint. Oy Koppelonpesä (ESE-Energian tytär)		51,00 %
As. Oy Tupputa	97,00 %	
As. Oy Hirvipari	95,69 %	
Kiint.Oy TeknoGraani (Naistinki Oy:n tytär)		75,64 %
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu	70,00 %	
Kiint.Oy Kenkäveronniemi	66,70 %	
Kiint.Oy Mikkelin Takojankatu 1	58,63 %	
Mikkelin Arkistotalo Oy	56,00 %	
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	51,56 %	

*sulautuminen Mikalo Oy:hyn 1.1.2025 alkaen

Kuntayhtymäosuudet

Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä
 Etelä-Savon Maakuntaliitto

kaupunki

72,30 %
 33,02 %

kaupunkikonserni**Osakkuus-/omistusyhteisyydet**

Kyyhkylän Asuntolat Oy	49,20 %	
Kiint. Oy Otavan Ketola	47,26 %	
Kiint. Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	41,02 %	
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	36,20 %	
Saimaa Stadiumi Oy	35,42 %	
Mikkelin Mikaeli Oy	33,33 %	
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus	32,11 %	
As. Oy Orijärven Kyläpuisto	26,64 %	
Kiint. Oy Laaninkulma	25,27 %	
Kiint. Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	21,24 %	
Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy	20,00 %	
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski	17,70 %	44,30 %
Koskienergia Oy (ESE-Energia Oy:n omistus)		22,95 %

Säätiöt, joissa kaupunki on mukana

Haukivuoren Vanhustentalosäätiö
 Kyyhkylä-säätiö
 Sodan ja rauhan keskus Muistin tukisäätiö
 Suomen elinkeinoelämän keskusarkiston säätiö

Omistusyhteisöllä tarkoitetaan kuntakonserniin kuulumatonta yhteisöä, jossa kunnalla on sellainen omistussuus, joka luo kunnan ja yhteisön välille pysyvän yhteyden ja on tarkoitettu edistämään kunnan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön toimintaa. Jollei kunta muuta näytä, yhteisöä pidetään omistusyhteisönä, jos kunnalla on vähintään viidesosa yhteisön osakepääomasta tai vastaavasta pääomasta. Omistusyhteisö voi olla kysymyksessä myös silloin, kun omistussuus on alle viidesosan, jos pysyvä yhteys syntyy esimerkiksi hallituksen jäsenyyden kautta.

Osakkuusyhteisö on omistusyhteisö, jossa konserniyhteisöllä yksin tai yhdessä muiden samaan kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa, mutta joka ei kuulu kuntakonserniin. Jollei kunta muuta näytä, omistusyhteisöä pidetään osakkuusyhteisönä, jos kunnalla on vähintään viidesosa ja enintään puolet omistusyhteisönsä osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Huomattava vaikutusvalta merkitsee sitä, että konserniyhteisöllä on mahdollisuus vaikuttaa toisen yhteisön taloudellisten ja operatiivisten päätösten tekemiseen, mutta sillä ei ole konsernisuhteelle ominaista määräysvaltaa.

Mikkelin kaupunki ja liikelaitokset

Tytäryhteisöt 100 %

MOAS Oy	Mikalo Oy	Mikkelin Asumis-oikeus Oy	Kiinteistö-kehitys Naistinki Oy	Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)	Mikkelin Oppilaitos-kiinteistöt Oy
---------	-----------	---------------------------	---------------------------------	-------------------------------------	------------------------------------

- Kiint. Oy Jääkärintähti 31,100 %
- Kiinteistö Oy Kyyhkylä 100 %
- Kiinteistö Oy Teknograani 75,64 %

Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt

Etelä-Savon Energia Oy 51 % (konserni)	Metsäsairila Oy 100 %	Mikkelin Ravirata Oy 75,47 %	Mikkelin kehitys Oy 80,65 %	Etelä-Savon Koulutus Oy 62,50 % (konserni)
--	-----------------------	------------------------------	-----------------------------	--

- ESE-Tekniikka Oy 51 %
- ESE-Verkko Oy 51 %
- ESE-Energia Oy 51 %
- Haukivuoren Lämpö Oy 48 %
- Kiint. Oy Koppelonpesä 51 %
- Koskienergia Oy 23 %
- BioSairila Oy 80,8 % (Metsäsairila Oy 60 %, ESE-Energia Oy 40 %)

- KasvuEsedu 62,50 %

Säätiöt

Yhdistely

- Haukivuoren Vanhustentalosäätiö
- Kyyhkylä-säätiö

Ei yhdistelty

- Sodan ja rauhan keskus Muistin tukisäätiö
- Suomen elinkeinoelämän keskusarkiston säätiö

Etelä-Savon Kampuskiinteistöt kuntayhtymä 72,3 %

Etelä-Savon maakuntaliitto 33,02 %

Osakkuus-/omistusyhteisöyhteisöt

Kyyhkylän Asuntolat Oy 49,2 %, Kiint Oy Otavan Ketola 47,3 %, Kiint Oy M:lin ml:n Kuuselan kulma 41,2 %, Kaakkois-Suomen Amk Oy 36,2 %, Saimaa Stadiumi Oy 35,4 %, Mikkelin Mikaeli Oy 33,3 %, Kiint Oy Kattilansillan kauppakeskus 32,1 %, As Oy Orjälven Kyläpuisto 26,64 %, Kiint. Oy Laaninkulma 25,27 %, Kiint Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo 21,2 %, Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy 20 %, Kiint Oy Torikioski 17,7 % (konserniom. 44,3 %), Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy 20 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt

As Oy Pirttitie III 100 %, As Oy Tuppura 97 %, As Oy Hirvipari 95,69 %, Mikkelin Jäähalli 74,88 % (konserniomistus 89,10 %), Kiinteistö Oy Ristiinan Suopursu 70 %, Kiinteistö Oy Kenkäveronniemi 66,7 %, Kiinteistö Oy Mikkelin Takojankatu 1 58,6 %, Mikkelin Arkistotalo Oy 56 %, Kiinteistö Oy Mikkelin Tietotaitokortteli 51,56 %

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Mikkelin kaupunginvaltuusto on vahvistanut omistajapolitiittiset linjaukset päätöksellään 20.2.2017 § 15. Omistajapolitiikka koostuu erityisesti omistajastrategian valinnasta ja sen onnistuneisuuden arvioinnista sekä konserniohjauksesta. Omistajapolitiittisissa linjauksissa määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet sekä omaisuuden käytöstä vastuussa olevat tahot. Samoin linjauksissa määritellään, miten seuranta ja raportointi on järjestetty. Omistajapolitiittiset linjaukset -asiakirja on monilta osin vanhentunut, ja tavoitteena oli asiakirjan päivittäminen vuoden 2024 aikana. Tavoite ei toteutunut vuonna 2024, mutta työ omistajastrategian laatimiseksi aloitettiin. Omistajastrategia korvaa omistajapolitiittiset linjaukset ja työ valmistuu kevään 2025 kuluessa.

Tehokkaalla omistajapolitiikalla kaupunki pyrkii pääoman ja omaisuuden tehokkaaseen käyttöön; pääomia vapauttamalla ja uudelleen kohdistamalla kaupunki pyrkii lisäämään kunnan pääomien tuottavuutta ja kehittämään kaupunkia sekä luomaan hyvän kuntatalouden. Omistuksille määritetään kaupungin talousarviossa yhteisökohtaiset tuotto- ja muut toiminnalliset tavoitteet.

Mikkelin kaupungin konserniohje päivitettiin vuonna 2024. Kaupunginvaltuuston hyväksymässä konserniohjeessa (9.12.2024 § 120) on määritelty konsernin johtosuhteet ja johtamisen säännöt. Konserniohje yhtenäistää ohjausta, lisää toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostaa tiedonkulkua. Ohjetta sovelletaan kaikissa kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä siltä osin, kun se ei aiheuta ristiriitaa osakeyhtiölain tai muun erityislainsäädännön kanssa. Konserniohje merkitään tiedoksi tai hyväksytään tytäryhteisön hallituksessa tai vastaavassa toimielimessä. Osakkuusyhteisöissä konserniohjetta noudatetaan kaupungin päätäntävällän asettamissa rajoissa.

Konserniohjeen mukaan konserniohjauksen ja -valvonnan käytännön järjestämiseksi valvonta- ja seurantavastuu delegoidaan yhtiökohtaisesti kaupungin johtoryhmään kuuluville viranhaltijoille. Kaupunginjohtaja on tehnyt konserniohjeen nojalla uusimman delegointipäätöksen lokakuussa 2023. Nämä konsernivalvonnan vastuuhenkilöt esitetään myös talousarviokirjassa.

Mikkelin kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet määritellään vuosittain kaupungin talousarviossa. Yhteisöjen tavoitteet valmistellaan yhteistyössä tytäryhtiön ja yhteisön konsernivalvontavastuuhenkilön kanssa. Konsernitavoitteiden toteutumista raportoidaan kaupunginhallituksen alaiselle konserni- ja elinvoimajaostolle vuosittain siten, että kaupungin seuraavan vuoden talousarvion tavoitteiden määrittelyssä voidaan huomioida kuluvan vuoden tavoitteiden toteutuminen. Lisäksi keskeisimmät konserniyhteisöt raportoivat toimintaansa, talousarviotavoitteiden toteutumia ja muita ajankohtaisia asioita vähintään kerran vuodessa konserni- ja elinvoimajaoston kokouksissa. Keskeisten konserniyhtiöiden yhteinen ajankohtaisseminaari, eli ns. syksyn konsernipäivä jätettiin järjestämättä vuonna 2024, koska omistajastrategiatyön toteutus viivästyi. Huhtikuussa kuitenkin järjestettiin uutena omistajaohjaukseen liittyvänä tapahtumana ns. kevään konsernipäivä. Kyseisen päivän sisältö koostui, ja koostuu myös tulevina vuosina, keskeisten konserniyhtiöiden tuoreista tilinpäätöskatsauksista.

Kaupunginhallitus antaa konsernitalinpäätöksen yhteydessä tiedot kaupunginvaltuustolle konsernin tavoitteiden ja talouden toteutumisesta. Konsernin strategiasta johdetut tavoitteet ohjaavat konsernin ja sen tyttärien toimintaa. Tilinpäätöksen yhteydessä havaitut tarvittavat korjaavat toimenpiteet viedään seuraaviin talousarvioihin, ellei tilanne vaadi toimenpiteitä tätä nopeammin. Konsernivalvonnan kohdealueita ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Tätä tehtävää varten on talousarvioihin määritelty seurattavat tunnusluvut ja mittarit, joilla tytäryhteisöjen toiminnan kannattavuutta, vaikuttavuutta ja talouden tilaa kuntakonsernissa arvioidaan. Konsernivalvonnassa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista.

Osuudet kuntayhtymissä ja sijoitukset muissa yhteisöissä palvelevat suoranaisesti kaupungin vastuulla olevaa palvelutuotantoa tai kaupungin kehittämistä. Tällaiset sijoitukset ovat perus-, osake- tai osuuspääomasijoituksia kuntayhtymiin, osakeyhtiöihin tai osuuskuntiin, antolainat näille yhteisöille taikka rahoitusosuuksia nimettyihin investointikohteisiin tai hankkeisiin. Sijoitusten tarkoitus voi olla myös kaupungin taseen keventäminen siirtämällä kiinteistöjä, muita tuotantovälineitä ja myös velkoja kaupungilta jonkun toisen yhteisön omistukseen ja vastuulle. Mikkelin kaupunki valmistelee omistajastrategiaa, ja se valmistuu kevään 2025 aikana. Omistajastrategia korvaa vuonna 2017 hyväksytyt omistajapolitiittiset linjaukset. Omistajastrategiassa otetaan kantaa myös sijoituksiin ja niiden määrään omistajan näkökulmasta. Tässä kappaleessa mainituilla sijoituksilla ei tarkoiteta sijoitussalkuissa olevia kolmen eri varainhoitajan toteuttamaa osake- ja korkomarkkinasijoitustoimintaa, joka käynnistettiin vuonna 2024, kun Mikkelin kaupunki kohdisti energiaomaisuusjärjestelystä tuloutuneista varoista noin 91 miljoonaa euroa sijoitustoimintaan. Sijoitustoiminnasta selostetaan tarkemmin tilinpäätöskirjan kohdassa 1.1.4.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat vuonna 2024

- Työllisyyspalveluiden siirtyminen kuntien vastuulle toi konserniin uuden palvelukokonaisuuden 1.1.2025 alkaen. Muutosta valmisteltiin koko vuosi 2024. Palvelutuotannosta vastaa Mikkelin seudun työllisyyslautakunta.
- Vesiliikelaitoksen yhtiöittämisselvitys laadittiin. Kaupunginhallitus päätti 18.11.2024 § 298, että vesiliikelaitosta ei yhtiöitetä.
- Kaupunginhallitus päätti Etelä-Savon Energia Oy:n 49 % vähemmistöosuuden myymisestä 6.11.2023. Kaupakirja allekirjoitettiin vuonna 2023, mutta kaupan lopullinen täytäntöönpano toteutui 1.3.2024. Kansainväliseen abrdn plc -sijoitusyhtiökonserniin kuuluva Mikky Bidco Sarl osti vähemmistöosuuden Etelä-Savon Energia Oy:stä.
- Edellä mainittuun kokonaisjärjestelyyn liittyen perustettiin uusi yhtiö ESE-Energia Oy, joka on Etelä-Savon Energia Oy:n 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö. Etelä-Savon Energia Oy:n liiketoiminta siirrettiin ESE-Energia Oy:lle.
- Mikalo Oy:n ja Mikkelin opiskelija-asunnot Oy:n (MOAS) sulautumissuunnitelma hyväksyttiin kv 25.9.2023 § 106. Sulautumista valmisteltiin vuoden 2024 aikana, ja päätöksen mukaisesti Moas sulautui Mikalo Oy:hyn 1.1.2025 alkaen.
- Metsäsairila Oy on käynyt vuoden 2024 aikana neuvotteluja sulautumisesta Jätekuukko Oy:hyn (Konserni- ja elinvoimajaosto 24.6.2024 § 55). Neuvotteluja käytiin tiiviisti vuoden 2024 aikana, mutta vuoden 2025 alku-puolella fuusioneuvottelut laitettiin tauolle (Konserni- ja elinvoimajaosto 11.3.2025 § 9). Syynä on hankintalakiin mahdollisesti tulevat muutokset, jotka asettaisi 10 prosentin vähimmäisomistusrajan sidosyksikköhan-kinnoille. Fuusion osalta on odotettava mahdollisen lainsäädäntöuudistuksen etenemistä ja sen vaikutuksia jätealaan.
- Metsäsairila Oy:n tytäryhtiö Biosairila Oy liittyy olennaisesti myös sulautumisneuvotteluihin. Biosairila Oy:n osakkeiden myyntiä sekä useita muita mahdollisia yhtiötä koskevia järjestelyjä on selvitetty vuoden 2024 aikana. Selvitykset ja mahdolliset toimenpiteet jatkuvat edelleen vuonna 2025.
- Etelä-Savon kaapelitelevisio Oy (ei toimintaa) purkamispäätös tehtiin (KV 17.10.2022 § 134). Prosessi saatiin päätökseen 11.3.2024.

Konsernirakenteen olennaisia muutoksia aiemmilta vuosilta ovat:

- 1.1.2023 Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa aloitti toimintansa ja samalla Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä Essoten toiminta lakkasi. Sote-palveluiden tuottaminen siirtyi pois kuntien vastuulta. Hyvinvointialueuudistus koski myös pelastustoimen palveluita, joten aiemmin Mikkelin kaupungin taseyksikönä toiminut Etelä-Savon Pelastuslaitos poistui Mikkelin kaupunkiorganisaatiosta.
- Karjala-tietokantasäätiö purkaantui 10.1.2023
- Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30:n purkaminen saatiin päätökseen 3.1.2022 (11.11.2019 § 121)
- 29.6.2022 Etelä-Savon Energia Oy myi Venäjällä toimineen tytäryhtiönsä OOO ESEn (KV 23.5.2022 § 69)
- 30.9.2022 Etelä-Savon Energian tytäryhtiöt Biohauki Oy sekä Huippuenergia Oy sulautuivat Etelä-Savon Energia Oy:öön.
- 17.10.2022 § 135 kaupunginvaltuusto hyväksyi Etelä-Savon Energia Oy:n sekä Metsäsairila Oy:n biokaasu- ja kiertotalousliiketoimintojen liiketoimintojen siirtämisen BioSairila Oy:lle. Liiketoimintasiirrot tapahtuivat osakkeiden luovutuksella, ja niiden jälkeen Metsäsairila Oy:n omistus BioSairila Oy:stä on 60 % ja Etelä-Savon Energia Oy:n omistus on 40 %.
- Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä purettiin 2021 (Mikkelin omistus 10,81 %). KV 18.3.2019 § 34.
- Mikkelin kaupunki myi Mikkelin Pesula Oy:n osakkeet (omistus 42,86 %) Osuuskauppa Suur-Savolle (15.3.2021 § 37).
- Kyyhkylä-säätiön hallituksen puheenjohtajuus ja sen myötä myös säätiön määräysvalta siirtyi Mikkelin kaupungille alkuvuodesta 2021. Säätiön omistaman Kyyhkylä Oy:n osakekannasta myytiin yksityiselle yritykselle 51 % alkuvuodesta 2021.
- Etelä-Savon Energia Oy myi loppuvuodesta 2021 Venäjällä toimineen OOO Russkij Les -yhtiön (omistus 100 %) (KV 8.11.2021 § 166).
- Mikkelin Ravirata Oy:n osakkeiden osto (KH 12.8.2019 § 307), joka nosti kaupungin omistusosuuden yhtiöstä 75,47 prosenttiin (aiemmin 52,70 %).

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupunkikonsernin tulevaisuusnäkymä on kohentunut vuoden 2024 aikana. Emokaupungin talouden akuuteimmat ongelmat ovat poistuneet ja tulevien vuosien talouden kehityssuunta on oikealla uralla. Menneiden vuosien suurin kustannuksia kohottava ja ennalta arvaamaton kustannustekijä on poistunut sote-uudistuksen myötä. Aikaisempien vuosien lukuisat säästöohjelmat ovat alkaneet tuottaa tulosta, ja syviin ongelmiin painutut taloustilanne korjaantui monin tavoin energiaomaisuusjärjestelyn toteuduttua. Vuoden 2025 jälkeen emokaupungin suunnitelmavuosien tulosten ennakoidaan yltävän nollassolle. Kaikkiaan konsernitaseen kertynyt ylijäämä koheni edellisestä vuodesta yli 88 miljoonalla, ollen nyt 143,7 miljoonaa euroa.

Säästöohjelmia on toteutettu jo useita. Lisäsäästöt vaikuttaisivat kuntalaisille tuotettaviin palveluihin, joten tulevaisuudessa keskittyminen onkin kustannustietoisuuden ohella kohdistettava tulopohjan vahvistamiseen. Uusia investointeja, etenkin vihreän energian sektorilla, on paljon vireillä. Uudet investoinnit ja toimijat tuovat mukanaan työllisyyttä ja erilaisia kerrannaisvaikutuksia, jotka lopulta näkyvät kaupungin taloudessa verotuottojen kasvuna.

Mikkelin kaupungissa kansainvälistyminen on vauhdittunut entisestään, ja siihen tulee myös kaupunkikonsernin reagoida. Kansainvälistymiskehityksen haltuunotto on edellytys tulevaisuudessa menestymiselle, ja tämän edistämiseksi kaupunki on perustanut kansainvälisten asioiden päällikön viran. Tarkoituksena on perustaa useiden muiden kaupunkien tapaan international house -palvelukeskus, joka tukee muista maista muuttaneiden henkilöiden integroitumista Mikkeliin.

Konsernirakenteen ja toimintojen tiivistämistä tulee jatkaa edelleen. Tuotettujen palveluiden on oltava perusteltuja ja palveltava konsernin strategisia tavoitteita. Tiivistäminen ei tarkoita taantumista, vaan päinvastoin antaa paremmat resurssit keskittyä ydintoimintojen kehittämiseen, eli lakisääteisten palvelujen laadukkaaseen tuottamiseen sekä elinvoimaa edistävien toimien toteuttamiseen.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan. Konserniyhtiöiden tulee noudattaa Mikkelin kaupungin konserniohjetta (KV 9.12.2024 § 120), sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta (KH 21.6.2021 § 276) sekä hankintasääntöä (KH 10.5.2021 § 192).

Konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulla. Näistä ne myös raportoivat konserniohjeen mukaisesti konsernijohtolle. Sisäistä valvontaa toteuttavat lisäksi kaikki työntekijät kaikilla organisaatiotasoilla osana toimintarutiineihin sisältyvää toimintojen ja varojen käytön valvontaa. Kaikkien tulosalueiden ja tulosyksiköiden on toimintaa suunnitellessaan otettava huomioon sisäisen valvonnan asettamat vastuut ja veloitteet sekä varattava niille tarvittavat resurssit.

Koska kaupungin omistuksessa olevat osakeyhtiöt vastaavat operatiivisesta toiminnastaan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallintansa järjestämisestä, vaihtelevat käytännöt yhtiökohtaisesti. Keskeiset tytäryhtiöt raportoivat tilinpäätöstietojensa yhteydessä avaintiedot sisäisestä valvonnastaan ja riskienhallinnastaan. Keskeiset konserniyhtiötä koskevat riskit on kirjattu kunkin yhtiön kohdalle niiden tavoitteiden toteutumisen raportoinnin yhteyteen. Vuodesta 2018 alkaen konserniyhtiöiden on myös edellytetty toimittavan tilinpäätöstietojensa liitteeksi Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen (KH 2.5.2016 § 148) liitteenä olevan arviointimallin mukaiset tiedot erikseen dokumentoituina.

Konserniohjeen mukaisesti menestyksellinen konsernijohtaminen edellyttää, että konsernin riskit on tunnistettu kokonaisvaltaisesti ja niihin on varauduttu. Riskien menestyksellinen tunnistaminen ja dokumentointi vaativat aktiivista konsernitaseista ohjausta ja selkeää raportointimallia. Konserniyhtiöiden sitouttamista riskienhallintatoimiin on syytä jatkossa korostaa, ja riskienhallinta on pystyttävä vakiinnuttamaan keskeiseksi osaksi osakeyhtiöiden hallitustyöskentelyssä sekä omistajan ja yhtiön välisessä vuoropuhelussa.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös (kuntalaki 410/2015 § 114). Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen. Kunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen kuntayhtymässä tai liikelaitoskuntayhtymässä, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

1.6.6.1 Konsernituloslaskelma

1000 euroa	TP 2024	TP 2023
Konsernin toimintakate	-112 808	-108 698
Konsernin vuosikate	50 935	71 103
Konsernin korkomenot	16 277	12 209
Suunnitelman mukaiset poistot	45 346	44 796

Konsernin toimintatuotot olivat 161,9 miljoonaa euroa ja toimintakulut 275,6 miljoonaa euroa. Edellisen tilikauden vastaavat luvut olivat 165,7 miljoonaa ja 276,2 miljoonaa euroa. Kulut pienenevät hieman edellisestä vuodesta, mutta kun toimintatuotot laskivat enemmän, heikkeni konsernin toimintakate noin 4,1 miljoonaa edellisestä vuodesta. Mikkelin kaupunkikonsernin vuosikate heikkeni 50,9 miljoonaan edellisvuoden 71,1 miljoonasta. Konsernin vuosikatetta heikensi toimintakatteen lisäksi verotulojen ja valtionosuuksien edellistä vuotta heikompi kertymä, joka on seurausta sote-häntien vaikutuksen poistumisesta.

Myös korkomenojen nousu vaikutti vuosikatteen heikkenemiseen. Konsernin korkomenot olivat 16,2 miljoonaa, kun edellisenä vuonna korkomenot olivat 12,2 miljoonaa. Emokaupungin korkokulujen pienentyessä noin 1,8 miljoonaa, ovat muiden konserninosien korkokulut nousseet noin 5,9 miljoonaa.

Konsernin suunnitelman mukaiset poistot olivat 45,3 miljoonaa eli 0,5 miljoonaa edellisvuotta korkeammat. Poistoista Mikkelin kaupungin osuus oli 21,4 miljoonaa euroa. Konsernituloslaskelma päättyi 121 miljoonan euron ylijäämään. Koko konsernin ylijäämä on noin 10,6 miljoonaa euroa pienempi kuin emokaupungin ylijäämä.

Konsernituloslaskelmassa satunnaiset erät ovat poikkeuksellisen suuret (132,3 M€), mutta selvästi pienemmät kuin emokaupungin tuloslaskelmassa (156,1 M€). Ero laskelmissa johtuu siitä, että Etelä-Savon Energia Oy:n 49 prosentin vähemmistöosuuden myynnin vaikutus konsernituloslaskelmassa on konsernieliminoitien jälkeen pienempi kuin emokaupungin laskelmassa.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

tuhansin euroin

	01.01.-31.12.2024	01.01.-31.12.2023
Toimintatuotot	161 902	165 724
Toimintakulut	-275 558	-276 171
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	848	1 750
Toimintakate	-112 808	-108 698
Verotulot	137 280	143 606
Valtionosuudet	37 561	41 017
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	4 589	820
Muut rahoitustuotot	3 818	6 937
Korkokulut	-16 277	-12 209
Muut rahoituskulut	-3 228	-370
Vuosikate	50 935	71 103
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-45 346	-44 796
Omistuksen eliminointierot	0	-2
Arvonalentumiset	-15 849	-7 438
Satunnaiset erät	132 285	4 303
Tilikauden tulos	122 025	23 171
Tilikauden verot	-1 046	-1 719
Laskennalliset verot	479	-1 142
Vähemmistöosuudet	-434	-106
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	121 023	20 204
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	58,8	60,0
Vuosikate/Poistot, %	83,2	136,1
Vuosikate, euroa/asukas	980,7	1 369,6
Asukasmäärä (ennakkoluku)	51 893	51 916

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / Toimintakulut

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100 * Vuosikate / (Suunnitelman mukaiset poistot + Arvonalentumiset)

Vuosikate euroa/asukas

1.6.6.2 Konsernin rahoituslaskelma

Konsernin toiminnan rahavirta oli 45,6 miljoonaa euroa, eli 13,6 miljoonaa edellisvuotta vähemmän vuosikatteen heikentyessä 12,5 miljoonaa.

Konsernin investointimenot laskivat edellisestä vuodesta 5,2 miljoonalla, ollen 50,7 miljoonaa euroa. Investointien rahoitusosuudet olivat 2,3 miljoonaa.

Konsernin investointien tulorahoitusprosentti oli 105 %, eli vuosikate riitti investointien omahankintamenojen kattamiseen. Kaupungin osalta investointien tulorahoitusprosentti oli 148,4 %, ollen jo toisena peräkkäisenä vuonna vahva. Luku kertoo, että investointikustannusten hallinnassa on onnistuttu hyvin.

Laskennallinen lainanhoitokate on vertailuluku, joka kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokyky on hyvä arvon ollessa yli 1, ja tyydyttävä tunnusluvun ollessa 0,8-1,0.

1 000 euroa	TP 2024	TP 2023
Toiminnan rahavirta	45 645	59 253
Konsernin investointimenot	50 675	55 884
Konsernin investointien tulorahoitusprosentti	105,3	136,3 %
Kaupungin investointien tulorahoitusprosentti	148,4	150,9 %
Konsernin laskennallinen lainanhoitokate	0,9	1,1

Konsernin rahoituslaskelma

Tuhansin euroin

	31.12.2024	31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	50 935	71 103
Satunnaiset erät	132 285	4 303
Tilikauden verot	-1 046	-1 719
Tulorahoituksen korjauserät	-136 529	-14 434
	45 645	59 253
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-50 675	-55 884
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 322	3 705
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	141 371	2 503
Toiminnan ja investointien rahavirta	138 663	9 577
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-16	-108
Antolainasaamisten vähennykset	122	7 749
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	180 822	5 664
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-175 669	-40 814
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-15 435	15 422
	-10 176	-12 087
Oman pääoman muutokset	-29 626	191
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	103	322
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 001	-251
Saamisten muutos	-7 015	-9 826
Korottomien velkojen muutos	-6 036	-20 253
Rahoituksen rahavirta	-54 750	-41 904
Rahavarojen muutos	83 913	-32 327
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	112 622	28 709
Rahavarat 1.1.	28 709	61 036
	83 913	-32 327

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	105,3	136,3
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	1,1
Kassan riittävyys, pv	78,7	27,1
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 euroa	127 693	-68 419

Investointien tulorahoitus

100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman pysyvien vastaavien investointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate

(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv

365 * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien rahavirta-välitulos tilinpäätös vuodelta ja neljältä edelliseltä.

1.6.6.3 Konsernitase

Taseen sisältö

Konsernin rahoituksen rakennetta kuvataan, samoin kuten kunnalla, taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta, joiden avulla voidaan arvioida keskeisesti konsernin taloudellista asemaa. Konsernin taseen vuoden 2024 loppusumma on 949,2 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 874,6 miljoonaa euroa. Taseen loppusumma kasvoi näin ollen 74,6 miljoonalla eurolla eli 8,5 prosentilla. Tasetta kasvatti energiaomaisuusratkaisu.

Taseen erät

Taseen vastaavaa -puolella pysyviin vastaaviin kuuluva aineelliset hyödykkeet olivat 745 miljoonaa euroa, joka on noin 78 prosenttia taseen loppusummasta. Kaikkiaan pysyvät vastaavat vähentyivät edellisestä vuodesta noin 16 miljoonaa euroa. Vaihtuvien vastaavien määrä nousi noin 90 miljoonaa, kun emokaupungin sijoitustoimintaan kohdistetut varat kirjataan vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopaperit -kohtaan.

Taseen vastattavaa -puolella oman pääoman suuruus on 348 miljoonaa, ja se nousi edellisestä vuodesta 88 miljoonaa. Omaa pääomaa vahvisti tilikauden merkittävä 121 miljoonan euron ylijäämä. Taseessa olevan vieraan pääoman määrä vähentyi 577 miljoonaan euroon, joka on 13 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Konsernin lainakanta on 493 miljoonaa euroa. Konsernitaseessa on vuoden 2024 tilinpäätöksessä 143,7 miljoonaa euroa ylijäämää, kun edellisenä vuonna sitä oli 55,4 miljoonaa.

Alijäämän kattamisvelvollisuus kuntakonsernissa

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Mikkelin kaupungin osalta vuoden 2023 tilinpäätöksessä täytynyt kriisikuntakriteeri korjaantuu, kun taseen kumulatiiviset alijäämät tulevat katetuksi vuoden 2024 tilinpäätöksessä energiaomaisuusratkaisun loppuunsaattamisen seurauksena.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste mittaa kuntakonsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä omista sitoumuksistaan pitkällä tähtäyksellä. Mikkelin kaupunkikonsernin omavaraisuusaste oli 37,8 prosenttia vuonna 2024, ja se nousi edellisestä vuodesta 6,9 prosenttiyksikköä. Kuntakonsernien keskimääräinen omavaraisuusaste Suomessa vuonna 2023 oli 47 prosenttia. Luku on kuntakonserneilla valtakunnallisesti huomattavasti heikompi kuin peruskunnilla, joiden keskimääräinen omavaraisuusaste vuonna 2023 oli lähes 62 prosenttia. Vuoden 2024 osalta vertailulukua ei ole saatavilla tilinpäätöstä laadittaessa.

	TP 2024	TP 2023
Konsernin omavaraisuusaste	37,8 %	30,9 %
Konsernin lainakanta (milj. €)	493,0	514,9
Konsernilainat €/asukas	9 501	9 919
Konsernin kertyneet ylijäämät €/asukas	2 769	1 066

Konsernin lainakanta on noin 493 miljoonaa euroa. Se on 22 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2023, ja 121 miljoonaa pienempi kuin vuonna 2022. Olennaisimpina muutoksina vuonna 2024 lainakantaa alentavasti on vaikuttanut kaupungin lainojen 100 miljoonan euron ylimääräinen takaisinmaksu, joka mahdollistui energiaomaisuuskaupasta tuloutuneilla kassavaroilla. Olennaisin konsernilainaa korottava vaikutus puolestaan liittyi myös energiaomaisuusratkaisuun. Aiemmin Etelä-Savon Energia Oy:n noin 28 miljoonan euron sisäinen konsernilaina muuttui ulkoiseksi lainaksi, eikä siten eliminoidu enää konsernitalinpäätöksessä. Kaikkiaan ESE-konsernin oma lainakanta nousi vuoden 2023 tilinpäätöksestä 67 miljoonalla eurolla. Asukasta kohden laskettuna kaupunkikonsernin vuoden 2024 lainamäärä tarkoittaa 9 501 euroa per asukas, kun se edeltävänä vuonna oli 9 919 euroa. Kaikkien Suomen kuntakonsernien lainakanta oli vuonna 2023 keskimäärin 6 966 euroa/asukas, vuoden 2024 lukua ei ole vielä saatavilla.

Konsernitaseeseen kertyneet ylijäämät vuoden 2024 tilinpäätöksessä ovat 2 769 euroa per asukas, kun vuonna 2023 asukasta kohden laskettu ylijäämän määrä oli 1 066 euroa. Vuonna 2022 vastaava luku oli 684 eur/asukas, joten muutos parempaan on ollut merkittävä.

Konsernin kriisikuntakriteerit

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelystä sekä siihen liittyvistä kriteereistä (ns. kriisikuntakriteerit) määritellään kuntalain 118 pykälässä.

Kriisikuntakriteerien mukaisesti arviointimenettely voidaan käynnistää

- jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa
- jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa

TAI

- jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat *kahtena* vuonna peräkkäin täyttäneet *kaikki* seuraavat raja-arvot
 1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %
 2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
 3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
 4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

	Raja-arvo	Mikkeli				Konserni			
		2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021
Peruskunnan taseen ali- /ylijäämä (milj. €)	kertynyt alijäämä katettava 5 v. kuluessa	110,5	-21,06	-40,78	-33,55				
Kuntakonsernin taseen ali- /ylijäämä	väh -1000 €/as.*					2769	1066	684	638
Kuntakonsernin taseen ali- /ylijäämä edellisenä vuonna	väh. -500 €/as.*					1066	684	638	575

	Raja-arvo 2024	Mikkeli		Konserni	
		2024	2023	2024	2023
1. Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde	alle 80 %			83,2 %	136,1 %
2. Veroprosentti 2 %-yksikköä yli kuntien keskiarvon	Yli 9,47 %	9,40 %	9,36 %		
3. Konsernilainojen ja vuokravastuiden määrä/asukas yli 50 % yli kuntien KA	Yli 12 101 eur/asukas (ka.2023)			9 709	10 141
4. Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate	alle 0,8			0,9	1,1

* Asukkaita kohden lasketuissa tunnusluvuissa on käytetty Tilastokeskuksen ennakkotietoa Mikkelin asukasmäärästä per 31.12.2024, 51 893 asukasta.

Kahdesta niin sanotusta superkriteeristä peruskuntaa koskeva kriisikuntakriteerien raja-arvo ylittyi vuoden 2023 tilinpäätöksessä, kun Mikkelin kaupunki ei saanut katettua taseeseen kertyneitä kumulatiivisia alijäämiä kuntalain edellyttämässä ajassa. Tilanne korjaantui vuonna 2024 energiaomaisuuteen liittyvän kaupan myötä. Vuodesta 2024 eteenpäin Mikkelin kaupungin taseessa on erittäin vahva ylijäämäpuskuri, eikä nykyisessä näkymässä tämän kriteerin osalta Mikkeliin enää kohdistu kriisikuntauhkaa pitkälläkään aikavälillä.

Konsernitasolla yli-/alijäämän tunnusluvut eivät ole aiemminkaan olleet huolestuttavalla tasolla kriisikuntarajojen näkökulmasta. Peruskaupungin historiallisen vahva tulos vuonna 2024 kohensi tunnuslukuja selvästi aiempiakin vuosia vahvemmalle tasolle.

Edellä esitetyn alemman taulukon tunnusluvuista *kaikkien* arvojen tulisi ylittää ilmoitettu raja-arvo *kahtena* vuonna peräkkäin, jotta kriisikuntakriteerit täyttyisivät. Vaikka niin sanottujen superkriteerien osalta kumulatiivinen ylijäämä on nyt erittäin vahva, ovat nämä neljä erillistä raja-arvoa jatkossa edelleen herkempiä suhdanteiden ja tilanteiden vaihtelulle. Näitä kriteerejä tulee seurata tarkasti koko konsernin tasoisesti.

Vuonna 2024 tilanne on kuitenkin hyvä. Yksikään neljästä raja-arvosta ei ylittynyt vuonna 2023 eikä myöskään 2024. Kaksi arvoista on kohentunut ja kaksi heikentynyt edellisen vuoden tilinpäätökseen nähden. Konsernin vuosikatteen

ja poistojen suhdetta kuvaava tunnusluku on selvästi edeltävää vuotta heikompi. Tunnuslukua rasitti muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien heikompi taso vuoteen 2023 verrattuna, jolloin vielä sote-hännät vahvistivat kyseisiä eriä. Vuosikatteen heikkeneminen rasitti myös laskennallista lainanhoitokatetta kuvaavaa tunnuslukua. Konsernilainojen ja vuokravastuiden määrää kuvaava vertailuluku perustuu vuoden 2023 tilinpäätöstietoihin, sillä tilinpäätöksen laatimishetkellä vuoden 2024 kuntakonsernien keskiarvot eivät ole vielä tiedossa.

Arviointimenettelyn käynnistämisen kriteerejä koskevan lain valmistelussa on varsinaisten raja-arvojen lisäksi säädetty ns. keltaiset valot, jotka eivät itsessään johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täyttyessä kunnan tulee kiinnittää erityistä huomiota taloutensa kehitykseen ja analysointiin, koska kunta on lähellä varsinaisen raja-arvon täyttymistä. Vuonna 2023 keltainen valo syttyi yhden kriteerin osalta ja 2024 tilinpäätöksessä keltainen valo syttyy 3/5 kriteerin kohdalla.

Keltaisten valojen raja-arvot ovat:

- konsernin kertynyt alijäämä on vähintään 500 euroa per asukas
- konsernin vuosikatteen osuus poistoista on alle 100 prosenttia (keltainen valo syttyy)
- tuloveroprosentti on 1,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (keltainen valo syttyy)
- konsernin lainat ja vastuut ylittävät kaikkien kuntien lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän 25 prosentilla
- konsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 1,0 (keltainen valo syttyy)

Konsernitase (lyhyt) ja sen tunnusluvut

1000 euroa

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	460	1 766
Konserniliikearvo	14	21
Muut pitkävaikutteiset menot	8 709	9 128
Ennakkomaksut	737	655
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	9 920	11 569

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	109 454	109 591
Rakennukset	449 479	431 796
Kiinteät rakenteet ja laitteet	83 682	85 277
Koneet ja kalusto	79 138	83 974
Muut aineelliset hyödykkeet	4 613	4 963
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	18 178	42 648
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	744 544	758 249

Sijoitukset

Osakkuusyhteisöosakkeet	25 156	26 622
Osakkeet ja osuudet	10 022	9 107
Muut lainasaamiset	1 753	1 870
Muut saamiset	1 774	1 849
Sijoitukset yhteensä	38 706	39 447

PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ

793 170 **809 265**

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

4 900 **4 062**

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus 9 591 7 591

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset	3 766	2 584
Lyhytaikaiset saamiset	25 124	22 454
Saamiset yhteensä	28 890	25 038

Rahoitusarvopaperit

93 224 2 290

Rahat ja pankkisaamiset

19 398 26 419

VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ

151 103 **61 338**

VASTAAVAA YHTEENSÄ

949 173 **874 665**

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	143 144	143 144
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	340	340
Arvonkorotusrahasto	56 483	56 740
Muut omat rahastot	4 236	4 218
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	22 692	35 153
Tilikauden yli- / alijäämä	121 023	20 204
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	347 918	259 799
VÄHEMMISTÖOSUUKSET	10 242	9 829
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	23	23
Muut pakolliset varaukset	2 725	4 608
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	2 748	4 631
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	11 351	10 409
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	470 836	426 753
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	26 731	22 905
Lyhytaikainen korollinen pääoma	22 196	74 856
Lyhytaikainen koroton pääoma	57 151	65 483
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	576 914	589 997
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	949 173	874 665

KONSERNIN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	37,8	30,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	170,5	167,7
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	143 715	55 357
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) euroa/asukas	2 769	1 066
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	493 032	514 942
Konsernin lainat, euroa/asukas	9 501	9 919
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 €	503 838	526 475
Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	9 709	10 141
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	1 753	1 870
Kunnan asukasmäärä (ennakkoluku)	51 893	51 916

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

=(Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)) / Asukasmäärä

Konsernin lainakanta 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta + Lainat muilta luotonantajilta

Konsernin lainat, euroa/asukas

=Lainakanta/asukasmäärä

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta + Vuokravastuut

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden 158 413 805,66 euron tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- muodostetaan 27 000 000 euron investointivaraus itäisen alueen koulu- ja päiväkotihankkeelle;
- puretaan Vesiliikelaitokselle kirjattuja poistoeroja suunnitelman mukaan 155 078,47 euroa;
- puretaan kunnalle kirjattuja poistoeroja suunnitelman mukaan 7 649,80 euroa; ja
- kirjataan tilikauden ylijäämä 131 576 533,93 euroa tilikauden yli-/alijäämän tilille taseeseen.

Ylijäämää on taseessa vuoden 2024 tilinpäätöksen jälkeen 110 519 614,26 euroa.

1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kirjanpitolautakunnan yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta todetaan, että toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lisäksi toimintakertomuksesta tulisi tässä tapauksessa esittää selvitys voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyydestä talouden tasapainottamisessa.

Mikkelin kaupungin taseessa vuodesta 2018 asti olleet kumulatiiviset alijäämät tulivat katetuksi vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Vuonna 2023 Mikkelin teki 19,7 miljoonaa euroa ylijäämäisen tuloksen, joka ei kuitenkaan riittänyt kumulatiivisten alijäämien kattamiseen kuntalain 110.3 §:n edellyttämällä tavalla. Taseeseen jäi kumulatiivista alijäämää vielä 21,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä tase osoittaa 110,5 miljoonan euron kumulatiivista ylijäämää. Alijäämien kattaminen tapahtui kaupunginvaltuuston 20.3.2023 § 41 päättämän Etelä-Savon Energia Oy:n 49 prosentin vähemmistöosuuden myynnillä. Tarjouspyyntöprosessin seurauksena kaupunginhallitus päätti 6.11.2023 § 343 myydä 49 % Etelä-Savon Energia Oy:stä sijoitusyhtiö Aberdeen plc:lle. Kauppa toteutui vasta 1.3.2024 eli seuraavan tilikauden aikana. Koska kaupan toteutuminen pystyttiin todentamaan jo ennen kaupungin v. 2023 tilinpäätöksen valmistumista, ei valtiovarainministeriö katsonut aiheelliseksi käynnistää kuntalain 118 § mukaista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä, vaikka Mikkelin vuoden 2023 tilinpäätöstiedoissa teknisesti täyttikin kriisikuntakriteerin kattamattoman alijäämän johdosta.

Alijäämät tulivat vuoden 2024 tilinpäätöksessä katetuiksi. Toimintakertomuksessa esitetään kuitenkin edelleen raportointi päätettyjen tasapainotustoimenpiteiden toteutumisesta, sillä kaupunginvaltuusto on hyväksynyt vuosille 2024–2026 talouden tasapainotusohjelman päätöksellään 11.12.2023 § 137. Kokonaisuutena kaupungin talouden kokonaisvakauttamisohjelma koostuu kolmesta tukijalasta;

1. Energiaomaisuuden myynnistä saatavien tuottojen käyttäminen käyttötaloutta vahvistavasti (lainojen poismaksu sekä sijoitustoiminta);
2. Elinvoiman kasvuohjelman toteuttaminen; ja
3. Kolmen miljoonan euron pysyvien säästöjen saavuttaminen vuosien 2024–2026 aikana.

Kaupunginvaltuuston 11.11.2024 § 110 hyväksymässä taloussuunnitelmassa käyttötalous kääntyy hienoisesti ylijäämäiseksi vuodesta 2026 lukien – talousarviovuosi 2025 on vielä 5,2 miljoonaa euroa alijäämäinen. Huomioiden tilinpäätöksen 2024 kumulatiivisen ylijäämän määrä 110,5 miljoonaa euroa, olisi vuoden 2025 tilinpäätöksessä kumulatiivisen ylijäämän määrä edelleen noin 105,3 miljoonaa euroa, mikäli talous toteutuisi alkuperäisen talousarvion mukaisesti. Menojen ja tulojen tasapainon saavuttaminen vaatii jo toteutuneen energiaomaisuuskaupan lisäksi sekä jo vahvistetun kolmen miljoonan euron säästöohjelman että valtuuston 11.12.2023 § 134 hyväksymän Mikkelin kasvuohjelman toteutumista suunnitelmien mukaisesti. Talouden tasapainon saavuttaminen edellyttää näin ollen edelleen sitoutumista säästötoimista tehtyihin linjauksiin sekä elinvoiman vahvistumiseen tähtäävän hyväksytyn kasvuohjelman määrätietoista toteuttamista yhdessä sidosryhmien kanssa.

Seuraavana esitettävä taulukko sisältää toteutumaraportoinnin vuoteen 2024 kohdistuneista, 11.12.2023 hyväksytyistä talouden tasapainotustoimenpiteistä sekä ennusteen vuoteen 2025 kohdistuvien säästötoimien toteutumisesta.

Toimenpide	Eurovaikutus				Yhteensä
	2024	TOTEUMA 2024	2025	ENNUSTE 2025	2026
Koko organisaatio yhteensä	717 650		1 117 050		1 504 300
Kasvatus- ja opetuslautakunta	236 000		782 200		1 783 200
Sihyn lautakuntien yhdistäminen			10 000 ei toteudu		30 000
Hallinnosta juustohöylätään			1 200 toteutuu (huomioitu ta2025)		1 200
Saksala pk:n Huuhkaja-sivupisteen lakkauttaminen	60 000	toteutunut	100 000 toteutuu (huomioitu ta2025)		160 000
Suomenniemen pk:n lakkauttaminen	65 000	toteutunut	90 000 toteutuu (huomioitu ta2025)		155 000
Esiopetuksen käyttöasteen kasvattaminen ja esiopetusryhmien vähentäminen (Sannan pk -> Kalevankankaan pk ja Saksalan pk -> Lähemäen lastentalo)	30 000	toteutunut	30 000 toteutuu (huomioitu ta2025-raamissa)		60 000
Erityisvarhaiskasvatuksen tuen kerrointen tarkastelu	30 000	toteutunut	30 000 toteutuu (huomioitu ta2025)		90 000
Oppilasmäärän pieneneminen -> vaikutus tuntikehykseen/opettajien määrään			110 000 oppilasmäärä ei vielä lukuvuonna 2024-2025 laske. Toteutunee 2025, tämä on huomioitu ta2025-talousarviossa.		270 000

Toimenpide	Eurovaikutus				Yhteensä
	2024	TOTEUMA 2024	2025	ENNUSTE 2025	2026
Koko organisaatio yhteensä	717 650		1 117 050		1 504 300
Perusopetuksen kustannusrakenteen tarkastelu, toimintojen kehittäminen ja uudet toimintamallit (mm. opetus, kasvun ja oppimisen tuen toimintamallit, hallinto tm.)			385 000	150 000 € huomioitu ta2025, osa toteutunut jo 1.8.2024 alkaen. Oppimisen tuen lakimuutos - tarkoittoaako lisäresurssia 1.8.2025 alkaen, tämä valmistelussa.	535 000
Koulusihteeriressurssin tarkastelu			15 000	toteutuu (huomioitu ta2025)	
Lukion johtamisjärjestelmän uudistaminen	50 000	toteutunut			50 000
Lukion kurssitarjotintarkastelu			10 000	toteutuu (huomioitu ta2025)	10 000
Maksutuottojen lisääminen	1 000	toteutunut	1 000	toteutuu (huomioitu ta2025)	2 000
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	92 500		37 300		86 000
Kansalaisopiston kurssitarjotin tarkastelu					50 000
Järjestöjen kohdeavustusten leikkaus (osallisuus)	20 000	toteutunut			20 000
Leikkaus kirjastoaineistohankinnoista	20 000	toteutunut			20 000
It-informaation ja varapääkäyttäjän kustannusten jako yhteistyökuntien kanssa	36 200	toteutunut			36 200
Yl.kultt.palvelujen ostoista leikkaaminen	2 000	toteutunut	3 000	toteutuu (huomioitu ta2025)	8 000
Kulttuuripolun supistaminen 1 sisältö/vuosiluokka					7 000
Kaupunginorkesterin ja Mikaeli Oy:n toimintojen yhdistäminen			20 000	Mikaelin toimintoja koskeva selvitystyö käynnissä	40 000
					3 339 000

Toimenpide	Eurovaikutus					Yhteensä
	2024	TOTEUMA 2024	2025	ENNUSTE 2025	2026	
Koko organisaatio yhteensä	717 650		1 117 050		1 504 300	3 339 000
Vähäisessä käytössä olevien ulkoilureittien ylläpidon lakkauttaminen			5 000	toteutuu (huomioitu ta2025)		5 000
Kohdeavustusten leikkaaminen (liikunta)	5 000	toteutunut				5 000
Kattilansillan nuorisotilan siirtyinen Saimaanportin koululle	9 300	toteutunut	9 300	toteutuu (huomioitu ta2025)		18 600
Nuorisopalvelujen kesätoiminta- ja tapahtumatarjonnan supistaminen					6 000	6 000
Kaupunkikehityslautakunta	200 000		240 000		600 000	1 040 000
Nykyiset ulkoiset palvelusopimukset: infra, kiinteistöt			75 000	Sopimusta muutettu optiovuodelta niin, että säästö toteutuu. Kilpailutus valmisteilla ja kilpailutetaan uusilla parametreilla seuraavalle 5 vuotiskaudelta.	200 000	275 000
Nykyiset ulkoiset palvelusopimukset: joukkoliikenne	50 000	toteutunut 2024			50 000	100 000
Tontinluovutustulojen lisääminen	30 000	toteutunut 2024	25 000	Investointimaailman tilanne on haastava.		55 000
Katuvalojen osa-aikainen sammuus pysyväksi toimenpiteeksi.	100 000	toteutunut 2024				100 000
Kiinteistöjen kulujen lasku, poistuvat kiinteistöt	20 000	Toteutunut	60 000	Toteutunee		80 000
Lentoasema					350 000	350 000
Asto viranomais toiminnan tehostaminen, seudullisuus			80 000	Periaatekeskustelu kesken.		80 000

Toimenpide	Eurovaikutus				Yhteensä
	2024	TOTEUMA 2024	2025	ENNUSTE 2025	2026
Koko organisaatio yhteensä	717 650		1 117 050		1 504 300
Konserni- ja elinvoimapalvelut	189 150		57 550	53 300	300 000
Talouspalveluiden kehittämisrahojen leikkaus	50 000	toteutunut			50 000
Strategiatyön määrärahojen leikkaus	25 000	toteutunut			25 000
Seudun hankerahojen leikkaus	100 000	toteutunut			100 000
KH:n kehittämismäärärahan tarkastelu					50 000
Yhteisten koulutusrahojen (HR) leikkaus			25 000	Toteutunee	25 000
Ruoka- ja puhtauspalveluiden ostopalveluiden tarkastelu	5 800	toteutunut	19 200	toteutunee	25 000
Ympäristöpalveluiden ostopalveluiden leikkaus	3 350	toteutunut	3 350	toteutunee	10 000
Muut hallintopalvelut / kumppanuussopimukset	5 000	toteutunut	10 000	toteutunee	15 000
Koko organisaatio yhteensä	717 650		1 117 050		1 504 300
					3 339 000

2

Talousarvion toteutuminen

2.1 Kaupungin strategia ja tavoitteiden toteutuminen 2024

Mikkelin kaupunkistrategia 2022–2025 visionaan ” Mahdollisuuksien Mikkeli - Puhtaan veden pääkaupunki” on hyväksytty valtuustossa 13.12.2021. Samalla hyväksyttiin Mikkelin kaupungin arvoiksi reilu, rohkea ja rakentava. Kaupunkistrategiaa toteuttavat ja konkretisoivat aiemman elinvoimaohjelman korvannut Mikkelin kasvuohjelma (kaupunginvaltuusto 11.12.2023 § 134) sekä Hyvän elämän ohjelma (kaupunginvaltuusto 25.4 2022 § 52). Hyvän elämän ohjelma on samalla kaupungin lakisääteinen hyvinvointikertomus.

Kaupunkistrategian toteutumiselle on asetettu seuraavat mittarit (KV 13.12.2021 § 186):

Mittari	Strategian laadinnan lähtötilanne (TP 2020)	Tavoite	seuranta / tilinpäätös 2022*	seuranta / tilinpäätös 2023*	seuranta / tilinpäätös 2024*
Tilikauden yli-/alijäämä	TA2022 alijäämäinen	ylijäämäinen 2023 alkaen	alijäämä 7,2 M€	ylijäämä 19,7 M€	ylijäämä 131,6 M€
Lainamäärä / asukas	5 295 € / asukas	kasvaa max. 10 % vuosittain, kuitenkin vuonna 2025 enintään 6.400 e/as	6164 € / asukas	6068 eur/as.	4186 eur/as.
Väkiluku vuoden lopussa	52 583 as	52 600 as	52 001 as	51 916 as	51 893 as
Kaupungin henkilöstön sairauspoissaolot	14,8 (sairauspäivää / htv)	alle 12 pv	19,3	15,8	15,7
Myytyjen asuntojen keskihinta	1588 €/m2	1750 €/m2	1539 €/m2	1459 €/m2	1432 €/m2
Kasvihuonekaasupäästöt	5,5 t CO2 e/as	4,0 t CO2 e/as	5,3 t CO2 e/as	5,3 t CO2 e/as	4,7 t CO2 e/as
Vuotuinen yhteenlaskettu palkkatulo	761 146 411 € (v. 2019)	850 000 000 €	746 164 854**	746 164 854**	746 164 854**
Suositteluhalukkuus (NPS)	-20	20	-36 (vastaajia 726)	-34 (vastaajia 453)	ei vielä saatavissa

* seurantatiedot perustuvat kunkin vuoden osalta tilinpäätösaikaan käytössä olleisiin tietoihin

** Viimeisin saatavilla oleva tilastotieto on vuodelta 2020

Mikkelin kasvuohjelman toteutuminen

1. Tuotannollisten ja teollisten yritysten kasvu sekä niiden vientikyvykyys sekä energia-ala

Yritysten sijoittumisen palvelukonseptia ja toimintamallia on kehitetty käytännössä erityisesti vihreään siirtymään liittyvien sijoittaja- ja investori asiakkuuksien hoidon ja tiedottamisen kautta. Vuonna 2024 kaupungin ja kaupungin kehitysyritys Miksei Oy:n prosessi (kilpailutus, asiakaspalvelu, neuvottelut, prosessissa tukeminen, tontin (alueen) varaus- ja vuokrausmenettelyt, sähköyhteyksien selvittäminen, lupaprosessien neuvota ja sparraus) on hiottu kuntoon ja vuoden aikana on uutisoitu useista vihreään siirtymän edistämiseen liittyvästä hankkeesta. Aiemmasta varautumisesta huolimatta sähköintensiivisen vihreän teollisuuden tonttitarpeet ovat yllättäneet ja kaupungilla onkin ryhdytty ripeästi selvittämään laajojen maa-alueiden maankäytön suunnittelun lähtökohtia ja paikallisia energiyhtiöitä on kannustettu osaltaan vastaamaan energiantensiivisen teollisuuden tarpeisiin. Lisäksi jatkosuunnittelun tueksi on toteutettu LUT-yliopiston johdolla ns. ”vetylaakso selvitys”, jossa on kartoitettu puhtaan energian sijoittumismahdollisuuksia Etelä- ja Pohjois-Savon alueella.

Konkreettisista investointimahdollisuuksista on lisäksi kehitetty sahatavaran jatkojalostukseen liittyvää investointi- ja markkinointipakettia, jonka markkinointi potentiaalisille sijoittuville yrityksille on käynnistynyt. Toimintamallin kehittäminen erityisesti kaupunkikonsernin toimijoiden välisenä yhteistyönä jatkuu.

Muita yritysverkostoja on jo olemassa veden, ruoan, sähköisen liikkumisen, puunjalostuksen ja matkailun toimialoilla. Korvaavia markkinoita Venäjän viennin korvaamiseksi haetaan aktiivisesti ja vientitoiminnan edistämiseksi on saatu vuoden 2024 alussa uutta hankeresurssia. Kaupunginjohtaja ja kehitysyrityksen toimitusjohtaja ovat jatkaneet säännöllisiä yrityskäyntejä alueen yrityksissä.

Mikkelin kaupunki on osallistunut aktiivisesti ns. kasvukaupunkiverkoston (15 kaupunkia / 50 000 -100 000 as.) toimintaan ja ollut valmistelemaan valtion ja kasvukaupunkiverkoston välistä teemasopimusta, jossa teemana on ”Kulttuuri ja siihen perustuva veto- ja pitovoima”. Lisäksi kaupunki on ollut aktiivinen Itä-Suomen keskustaupunkien (7 kaupunkia) yhteisessä aiempaa tiiviimmässä edunvalvontatyössä ja ko. kaupunkiryhmän tulevaisuuden edunvalvontatavoitteiden määrittelyssä.

2. Osaavan työvoiman saatavuus

Alueen työvoima- ja kotoutumispalveluiden osalta vuonna 2024 pääpaino on ollut em. palveluiden kaupungille/seudun kunnille siirtymisen valmistelussa. Mikkelin kaupunginhallitus on kokouksessaan 16.12.2024 §342 hyväksynyt Mikkelin kaupungin kotoutumishojelman, jossa kuvataan tarkemmin kaupungin lakisääteliset kotoutumispalvelut.

Vuonna 2024 erityistä huomiota osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi on osoitettu kaupungin kansainvälistymisen tukemiseen. Omina toiminaan kaupunki on mm. toteuttanut seuraavat toimenpiteet:

- Mikkelin kaupungin oma KV-työryhmän perustaminen
- valmistellut kaupungin oman KV-päällikön rekrytoinnin vuoden 2025 alussa toteutettavaksi
- valmistellut eri sidosryhmien KV-foorumien toiminnan käynnistämisen vuoden 2025 alkupuolella
- kehittänyt omaa englanninkielistä viestintää
- määritellyt NATO-yhteistyön periaatteet
- käynnistänyt kansainvälisen kasvatus- ja koulupolun selvitystyön
- päättänyt International House Mikkelin -konseptin valmistelusta ja käyttöönotosta vuoden 2025 puolella
- osallistunut Mikkelin United -verkoston toimintaan ja Mikkelin United -toimenpideohjelman valmisteluun

Keskeisiä teemaan liittyviä kehittämishankkeita olivat Miksei Oy:n vetämä Osaajaportti, jossa parannetaan työttömien työnhakijoiden ja yritysten rekrytointitarpeiden kohtaamista alueellisesti sekä Monikulttuuriset opintopolut (XAMK), jossa vahvistetaan korkeakoulujen monikulttuurisuutta ja edistetään korkeakoulujen aliedustettujen opiskelijaryhmien, kuten maahanmuuttaneiden ja romanien koulutuspolkuja.

Osataan Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu on vastaamassa teeman haasteeseen lisäämällä englanninkielisiä tutkintoja ja tavoitteena on lisätä kv-opiskelijoiden määrää 500 opiskelijasta 2000 opiskelijaan.

Loppuvuodesta 2024 käynnistettiin alueelle mahdollisesti sijoittuvien datakeskusten työvoimatarpeen ennakointi ja siihen varautuminen yhdessä alueen oppilaitosten, kehitysyhtiön ja työvoimapolkujen kanssa.

3. Oppilaitosten ja yritysten yhteistyö

Näkyvin teeman toimenpide oli ns. ”Mikkelin United” -ryhmän työskentelyn käynnistyminen. Ryhmä kokoaa yhteen Mikkelin kaupungin, korkeakoulut ja toisen asteen oppilaitokset sekä kutsuu koolle tarpeen mukaan myös muita opiskelijan arkea lähellä olevia tahoja. Työn tavoitteena on kehittää Mikkelin houkuttelevana ja opiskelijaystävällisenä kaupunkina, johon opiskelijat voisivat myös asettua asumaan valmistumisen jälkeen. Verkoston toiveena on rakentaa Mikkelistä nuorten unelmakaupunki. Työn tueksi on vuoden 2024 puolella valmisteltu ns. Mikkelin United -toimintaohjelma, jossa kuvataan tarkemmin verkoston toimintamalli sekä eri teemoihin liittyviä toimenpide-ehdotuksia jatkon työskentelyn tueksi.

Teemaan liittyen syyskuussa 2024 järjestettiin historian kolmas Mikkelin YritysAppro -tapahtuma, joka on yritysten ja korkeakouluopiskelijoiden verkostoitumistilaisuus. Samalla se toimii opiskelijoille kaupunkisuunnistuksena. Kolmannessa tapahtumassa opiskelijoita oli mukana ennätysmäärä ja osallistuvia joukkueita oli 50 ja opiskelijoita niissä yhteensä 245.

Lisäksi helmikuussa 2024 järjestettiin Rekryon-tapahtuma, joka saattaa vuosittain yhteen alueen työnantajat ja työnhakijat sekä opiskelijat. Tapahtumassa yritykset voivat esitellä avoimia työpaikkoja sekä mahdollisuuksia opinnäytetöihin tai oppisopimukseen.

4. Nuorten unelmakaupunki

Vuosi 2024 käynnistyi vauhdikkaasti, kun Mikkelin Mikaeli täytti haalareihin pukeutuneista korkeakouluopiskelijoista tiistaina 6.2. Rento yhdessäolo, hyvä ruoka ja musiikki huipentui Lauri Haavin keikkaan. Yhteensä tapahtumaan osallistui noin 500 opiskelijaa.

Mikkeli sijoittui Suomen kymmenen parhaimman opiskelukaupungin joukkoon. Opiskelun laatua arvioitaessa Mikkelin sijoittui ensimmäiseksi. Kaikkiaan mukana arvioinnissa oli 33 kaupunkia. Elo-lokakuussa 2023 järjestetyssä kyselyssä (studentum.fi) selvitettiin, mitkä tekijät ovat opiskelijoille tärkeitä opiskelukaupunkia valittaessa. Kyselyyn vastanneet nostivat esiin erityisesti laadukkaan opetuksen, edullisen asumisen sekä monipuolisen kaupunkielämän ja vapaa-ajan merkityksen.

Keväällä kaupunki toteutti yhdessä alueen oppilaitosten kanssa ns. Demola-konseptin jossa opiskelijatiimit ideovat ko. konseptin mukaisia innovaatioprojekteja (Autonomous Service Revolution, Building blocks for a circular future, From Talent to Entrepreneurship ja Next Generation Integration).

5. Alueen veto- ja pitovoimatekijät

Kaupungin systemaattista edunvalvontatyötä on jatkettu vuonna 2024. Edunvalvonta-asioita käsitellään säännöllisesti kerran kuussa pidettävissä puheenjohtajiston kokouksissa sekä noin kerran kuussa pidettävässä alueen kansanedustajataapaamisessa. Lisäksi kokoontuu erillinen liikennejärjestelmään liittyvä edunvalvontatyöryhmä, johon alueen kansanedustajat ovat myös kutsuttuna. Muuta edunvalvontatyötä tehdään säännöllisesti itäsuomalaisen keskuskau-punkien verkostossa sekä keskisuurten kaupunkien ns. ”kasvukaupunkiverkostossa”.

Osana kaupungin palvelualueiden toimintaa on järjestetty mm. seuraavia tapahtumia vuoden 2024 aikana:

- Yleisurheilun huipputapahtuma Mikkeli Games järjestettiin Mikkelin Urheilupuistossa perjantaina 12.7.2024
- Hulivilikarnevaalin tapahtumaviikkoa vietettiin Mikkeliissä 24.–30.6.2024. Totuttuun tapaan viikon jokaisella päivällä oli oma teemansa ja paikkansa ympäri Mikkeliä. Viikon aikana osallistujia tilastoitiin yli 10 000.
- Mikkelin suurin vuosittainen kesätapahtuma St Michel täytti raviradan 13.–14.7.2024
- Elokuun alussa Mikkelin musiikkijuhlat jatkoi menestyksellä yhteistyötään Philharmonia Orchestran kanssa.

Samaan aikoihin järjestetty vuoden 2024 Päämajasymposium kokosi taas eri alojen asiantuntijoita keskustelemaan turvallisuudesta, valmiudesta, yhteiskunnasta ja maanpuolustuksesta.

Sodan ja rauhan keskus Muisti kasvatti kävijämääräänsä ja siellä kävi vuonna 2024 hieman alle 40 000 kävijää.

Kaupunki on vuoden aikana toteuttanut useampia pienempiä viestintä- ja markkinointikokonaisuuksia, joiden kautta kaupunki on tuonut esille Mikkelin moninaisia mahdollisuuksia. Verkkosivujen ja somen englanninkielisiä sisältöjä on kehitetty. Suunnittelutyö etätyö-painotteiseen kampanjaan on alkanut. Yhteistyötä somevaikuttajien kanssa on selvitetty ja kampanja on tarkoitus toteuttaa vuonna 2025.

Kehittämislustat

Yleistä EcoSairilasta

EcoSairilan toimintaorganisaation selvitys- ja valmistelutyö tuotti esityksen palveluyhtiön perustamisesta. Yhtiön tarkoituksena on edistää kiertotalouteen liittyvää liiketoimintaa tarjoamalla palveluita ja markkinoimalla EcoSairilaa ja Mikkeliä sitoutumiskohteena. Esitystä käsiteltiin kaupunginhallituksessa 4.3.2024 ja sen jälkeen on valmisteltu liiketoimintasuunnitelmaa.

GEM

EcoSairilan teollisuusalueen ja laajemmin kiertotalousliiketoiminnan sekä vihreän siirtymän vauhdittamiseen suunniteltua Green Economy Mikkeli (GEM) -koordinointiohjelmaa on toteutettu koordinaattorin toimesta varsinaisen toimen ohessa sekä eri hankkeiden resursseilla Miksei Mikkelin kestävä kehityksen ja muissa tiimeissä. Yhteistyötä on tehty Xamkin, Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen, Metsäsairilan ja toimintakeskuksen sekä muiden konserni-yhtiöiden ja kaupungin osastojen kanssa. Koordinointiohjelma on yritetty hankkeistaa vv. 2023-2024 ja varata sen toteuttamiseen lisää resursseja, mutta haetut hankkeet eivät ole saaneet rahoitusta.

EcoSairilassa tasatulla Salttisenkadun teollisuuskorttelialueella on 1 yritys käynnistänyt toimintansa, 1 tontti vuokrattu datakeskukselle (toiminta ei ole vielä käynnissä) ja 4 voimassa olevaa tonttivarauusta, yhteensä 33,5 ha, joten kaikki korttelialueen tontit on varattu. Visulohdessa kaikki kaavoitetut tontit on jo varattu vihreän siirtymän hankkeisiin ja Haukivuorella on varattu kahdelle aurinkovoimalahankkeelle yhteensä n. 90 hehtaarin alue.

Mikkelin Kiertotalouspäivät -tapahtumasarja on jatkunut v. 2024 neljällä tapahtumalla, joissa on ollut osallistujina/ yleisönä satoja kaupunkilaisia sekä n. 25 organisaatiota ja yritystä.

Mikkeliäisiä ja seudun yrityksiä on sparrattu ilmastovastuun, tekoälyn käytön, materiaali- ja energiatehokkuuden ja päästölaskelmien tekemisen osalta VerstasCO2-hankkeen (1/2023-2/2025) 21 työpajassa, ja tapaamisissa, joihin on osallistunut 134 henkilöä 90 yrityksestä. KIELO-hankkeessa (5/2023-4/2025) on kehitetty rakennetun ympäristön kiertotalousliiketoimintaa Mikalon, Mikkelin talonrakennuspalvelujen MIKKI-hankkeen, toimintakeskuksen ja usean muun organisaation kanssa. Hankkeessa on järjestetty seitsemän markkinavuoropuhelua, työpajaa ja muuta tilaisuutta, joihin on osallistunut 33 henkilöä 20 eri yrityksestä ja organisaatiosta. Jakamistalous Etelä-Savossa ja Mekstiili – hankkeissa on järjestetty yhteensä 9 tilaisuutta, joissa on tavoitettu n. 1400 henkilöä (asukkaita) ja tehty yhteistyötä/ kehitystoimintaa n. 65 yrityksen ja muun organisaation kanssa. Mikkelin Kiertotalouden Green Deal –sitoumuksen valmistelua on tehty yhdessä ympäristöpalvelujen, talonrakennuspalvelujen ja muiden kaupungin osastojen sekä Metsäsairilan ja Biosairilan kanssa.

BEM

EcoSairila kokonaisuudessa jätevedenpuhdistamon yhteydessä olevan Blue Economy Mikkeli (BEM) -osaamiskeskusten TKI-tilan varustaminen on edennyt. Ensimmäinen testauslinja valmistui ja otettiin onnistuneesti käyttöön. Siinä testattiin japanilaisen teollisuusasiakkaan, AWA Paper & Technological Companyn suodatinkalvoja. TKI-tilan varusteluun JTF-ohjelmasta haettu rahoitus toteutui. Pitkittyneen hakuprosessin johdosta hanke käynnistyi suunniteltua hitaammin.

EcoS tietöalustan toiminnallisuuksia saatiin laajennettua. Pilottina toimivat Mikkelin vesilaitos ja sen luvanmukaiset tarkkailuvelvoitteet sekä Suomen ympäristökeskus SYKE. Tehtiin suunnitelma alustan hyödyntämiseksi datavarantojen yhteiskäytössä kaupunkien välisessä yhteistyössä, kumppaneina Kuopio ja Oulu.

Syyskuussa lanseerattiin uusi Mikkelin ja BEM:n profilia nostava tapahtumakokonaisuus Mikkeli Water Week. Tapahtumaviikon kärkinä olivat LUT-yliopiston vetämä kansainvälinen konferenssi, johon osallistui vesialan asiantuntijoita 12 eri maasta sekä kaupungin johdolla järjestetty Finnish Lakeland Forum -seminaari. Mikkeli Water Week oli kuuden eri tapahtuman kokonaisuus, joihin osallistui yli 350 henkilöä.

BEM:in tunnettuutta lisättiin tuomalla sitä esille monissa muissa eri tapahtumissa ja tilaisuuksissa sekä median eri kanavissa. Kansainvälisiä verkostoja on vahvistettu yhdessä Miksein ja oppilaitosten kanssa mm. osallistumalla EU-rahoitushakuihin osana eurooppalaisia konsortioita. BEM-klusterin jäsenmäärä on kehittynyt myönteisesti: jäseniä on kaikkiaan 48, joista 38 yrityksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa käytiin neuvottelut Ekosysteemisopimuksen laajentamisesta siten, että yhdyskuntavesi-teemaan otettaisiin kehittämiskohteeksi myös turvallisuus ja varautuminen. Päätökset tehdään 2025 alussa.

Active life Mikkeli

Kalevankankaan kehittämisalustan nimi vaihtui kansainvälisempään Active Life Mikkeli -muotoon. Tämän tarkoituksena on brändätä kehittämisalusta osaksi Active Life Lab - ja Active Life HUB -nimijatkumoa ja kansainvälistyvämpää Mikkeliä. Tähän liittyen toteutettiin myös verkkosivu-uudistus.

Etelä-Savon Liikunta (Esli) sijoittui uutena toimijana vuokralaiseksi Saimaa Stadiumille. Kaikkinensa Active life Mikkeli -alustalle on kiinnittynyt 23 organisaatiota/yritystä, joissa työskentelee 183 henkilöä.

Kalevankankaan markkinointitiimin toiminnan rinnalla otettiin merkittävä askel myynnin kehittämisessä, kun Saimaa Stadiumin ja Osuuskaupan yhteinen yritysmyyjä aloitti työnsä. Active Life Mikkeli osallistui Mikkelin matkailun kasvuhjelman rakentamiseen ja yhteistyötä markkinoinnissa matkailun/Miksei Mikkelin kanssa ollaan tiivistämässä.

Xamkin tutkimusyksikkö Active Life Lab laati uuden strategian. TKI-toiminnan parissa työskenteli vuonna 2024 parhaimmillaan 18 asiantuntijaa, joista kymmenkunta oli kokopäiväisiä työntekijöitä. Tutkimusyksikössä toteutettiin kahdeksaa omaa TKI-hanketta, joiden kokonaisvolyyymi oli yhteensä noin 2,4 miljoonaa euroa. Active Life HUB -hankkeessa rakennettiin Etelä-Savon hyvinvointialan ekosysteemiverkostoa ja aloitettiin Active Life Festival (2025) -hyvinvointitapahtuman suunnittelu. Kehittämisalustan ydin on Saimaa Stadiumilla yhteisölliseksi työ- ja tapahtumatilaksi uudistettu Vire-tila, jonka tavoitteena on edistää yhteiskehittämistä, oppimista, tutkimusta ja tuote- ja palvelukehitystä ja liiketoiminnan kasvua koko maakunnan alueella.

Tutkimusyksikkö ja kehittämisalusta jatkoi kansainvälistymistään osallistumalla ulkomaisiin konferensseihin, INGE-NIUM-korkeakouluverkoston Senior Summer School -tapahtumiin Ranskassa ja Italiassa ja Nordic Proof -testialusta- verkoston partneritapaamisiin Suomessa ja Islannissa sekä tutkimusvierailulla Australiaan. Active Life Lab on myös maailmanlaajuisen terveys- ja hyvinvointialan verkoston, ECHAlliancen, jäsen.

Memory Campus

Memory Campuksen toimintaa koordinoi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamkin Digitalian tutkimusyksikkö. Memory Campuksen toimintaa tukemassa on ohjausryhmä, joka koostuu Mikkelin kaupungin, Elkan, IBM:n, Kansallisarkiston, Kansalliskirjaston, MikseiMikkelin sekä Xamkin edustajista. Memory Campuksen strategia päivitettiin huhtikuussa 2024 ja sen toteuttamista seurattiin säännöllisesti ohjausryhmässä. Vuonna 2023 perustetun Memory Campus -yhteisön tapaamisia jatkettiin vahvistamaan tiedonhallinnan alan yhteistyötä. Yhteisön tapaamisiin osallistui henkilöitä noin 30 eri organisaatiosta. Memory Campuksen jäsenhankintaa vahvistettiin ja jäsenkanta kasvoi 23 yrityksellä ja organisaatiolla vuoden 2024 aikana. Jäsenten vahvempaa sitouttamista varten muotoiltiin myös jäsen-sopimus, joka otetaan käyttöön vuonna 2025.

”Memory Campus tiedonhallinnan kansainväliseksi klusteriksi” -hanke toteutettiin maakuntaliiton rahoituksella.

Hankkeen tavoitteena oli kehittää Memory Campusta entistä kansainvälisemmäksi klusteriksi. Memory Campus rekisteröityi klusteriksi European Cluster Collaboration Platform -alustalle sekä valmistautui eurooppalaisen klusterilaatumerkin hakemista varten. Bronze Label -auditointi toteutetaan vuonna 2025. Memory Campus järjesti yhdessä kumppaneidensa kanssa tiedonhallinnan, arkisto-, kirjasto- ja museoalan kansainvälisen tapahtuman 4.-6.9.2024 Mikkelissä ja verkossa. Digital Archiving Futures – Digiarkistojen tulevaisuuskuvat -tapahtuma keräsi yli 400 ilmoittautunutta, joista yli 130 oli kansainvälisiä osallistujaa yli 40 eri maasta. Osallistujapalaute tapahtumalle oli 4,4/5. Memory Campuksen ja Mikkelin näkyvyyttä vahvistettiin mm. Memory Campus -yhteisön tapaamisten, eri tapahtumien ja tilaisuuksien sekä markkinoinnin kautta (mm. uutiskirjeet). Tässä apuna ovat olleet myös käynnissä olevat muut hankkeet, kuten muun muassa Memory Labin kehittämiseen liittyvät tekoäly- ja datataloushankkeet (ETKOT ja DAME), digitoinnin koulutuksia kehittävä Joustavat koulutus- ja työelämäpolut tulevaisuuden digitointiosaajille (JoDi) -hanke ja DIH Etelä-Savo -hanke (Digitaalisen innovaatiokeskuksen (DIH) perustaminen Etelä-Savoon) muiden kumppaneiden kehittämishankkeita unohtamatta. Syksyllä 2024 käynnistettiin Skillhive-alustalla toimiva Digitoinnin osaamisverkosto, johon jo tähän mennessä on liittynyt mukaan lähes 200 alan osaajaa.

Memory Labin hyödyntämistä on jatkettu kehittämishankkeissa, ja kymmenkunta yritystä on tutustunut siihen omien pilottitapausten kautta. Memory Campuksen hanketoiminta ja Memory Lab tukevat yritysten TKI-toiminnan vahvistumista. Nämä kaikki toimenpiteet sitouttavat alueen yrityksiä TKI- ja klusteritoimintaan ja avaavat uusia yhteistyömahdollisuuksia. Vuoden lopussa Memory Campuksessa oli 40 jäsenorganisaatiota. Memory Campuksen toimintaan liittyvissä työtehtävissä ja hankkeissa työskenteli alueella yli 130 henkilöä (Memory Campuksen päätoimijat, muistiorganisaatiot ja kehittäjäorganisaatiot). Vuonna 2024 mukaan tulneiden uusien jäsenyritysten ja -organisaatioiden yhteenlaskettu Memory Campukseen liittyvä työntekijämäärä on arviolta 50-60 henkeä. Vuoden aikana käynnissä on ollut 20 kpl eri toimijoiden kehittämishankkeita, yhteisvolyymiltään noin 8,2 milj€.

Matkailu ja vapaa-aika

Matkailun ja vapaa-ajan (Matkailu & Mökkeily) kehittämisalustan ohjausryhmä kokoontui vuonna 2024 viisi kertaa ja yrityksille järjestettiin kaksi verkostoitumis- ja työpajapäivää, joihin osallistui kuhunkin yli 20 matkailuyritystä ja sidosryhmien edustajia. Yhteishenki ja yhdessä tekemisen tahtotila välittyi tilaisuuksissa selvästi. Työpajojen tuloksena valmistui Mikkelin matkailun kasvuohjelma vuosille 2025–2030. Kasvuohjelman julkistamistilaisuus järjestettiin Kenkäverossa 27.11.2024. Kehittämisalustan työ jatkuu Matkailun kasvuohjelman jalkauttamisella, aikataulutetun toimintasuunnitelman laatimisella ja yritysten yhteistyön toimintamallin vakiinnuttamisella.

Päämaja – Mikkelin kaupungin matkailun kehittämishanke käynnistyi vuoden 2024 alusta osana kehittämisalusta työtä. Hankkeen tavoitteena on luoda uutta elinvoimaa, uusia ympärivuotisia työpaikkoja ja investointeja alueelle synnyttämällä Mikkelin omiin vahvuuksiin - historiaan ja kulttuuriperintöön - perustuvaa uutta ja kestävää matkailuliiketoimintaa.

Päämajasi Saimaalla -kattobrändin alle on koottu Mikkelin historian ja kulttuuriperinnön keskeiset kohteet, tapahtumat ja tarinat sekä yritysten palvelut ja tuotteet. Tuotteistamistyötä on tehty yhdessä matkailuyritysten ja tapahtumien kanssa. Hanke on tuottanut tarvittavat markkinointimateriaalit ja laatinut markkinointisuunnitelmat kotimaahan ja kansainvälisesti vuodelle 2025, jolloin markkinointityö pääsee todella vauhtiin. Hankkeen toisena merkittävänä painopistealueena on Astuvansalmen kalliomaalausten kehittäminen kansainvälisesti tunnetuimpana matkailunähtävyytenä Mikkeliä. Hankkeen toimenpiteenä valmistuu Astuvansalmen kalliotaiteen opastuskeskus Ristiinan Sotakoulun tiloihin kesällä 2025. Hankkeen myötävaikutuksella Ristiinaan on muodostunut aktiivinen yritysverkosto, joka tulee opastuskeskuksen ja Astuvansalmen matkailullista vetovoimaa.

Matkailukesä 2024 onnistui hyvin ja alueella saavutettiin 6 prosentin kasvu edelliseen kesään verrattuna. Kansainvälisen matkailun kasvu ei kuitenkaan vielä käynnistynyt odotetussa määrin. Koko maassa rekisteröidyt yöpymiset vähenivät tammi-marraskuussa -1,1 prosenttia ja Järvi-Suomessa – 6 prosenttia. Mikkeliä rekisteröidyt yöpymiset pysyivät edellisen vuoden tasolla (kotimaiset -0,2 % ja ulkomaiset yöpymiset ilman Venäjää +4,4 %).

Osaaminen ja koulutus

Mikkelin yliopistokeskuksen uusi strategia ”Kestävän suunnan rakentaja” hyväksyttiin keväällä 2024 rehtoreiden kokouksessa. OKM:ltä saadun lisärahoituksen avulla käynnistyneessä Kestävän talouden toimenpidekokonaisuudessa valmisteltiin mikro-osaamiskokonaisuuksia ja yritysyritystyötä erityisesti opinnäytteiden osalta. Syksyllä 2024 pila-toitiinkin Etelä-Savoon suuntautuvien opinnäytetöiden apurahapilotti ja tehtiin kuvauksia viiden Mikkeliä toimivan tiedekunnan opinnäytetyöprosesseista. Tiedekasvatuksen Tiedepolku laajeni kattamaan ensimmäisissä teemoissa kaikki koulut.

TEM:n ekosysteemisopimuksen osalta yliopistokeskuksen toimijoista keskiössä on LUT:n erotustekniikan osasto,

jossa alkoi syksyllä 2023 vesitekniikan DI-ohjelma. LUT järjesti Mikkeli Water Weekin aikana ensimmäisen kansainvälisen Emerging Trends in Water Treatment -tieteellisen konferenssin. Mikkelin yliopistokeskuksen toimijat (Helsingin yliopisto, LUT-yliopisto ja Aalto-yliopisto) ovat mukana elinvoimaohjelmassa erityisesti kehittämisalustojen näkökulmasta, joiden osalta yliopistojen T&K-toiminta painottui eniten EcoSairilaan, Memory Campukseen ja Matkailuun ja vapaa-aikaan. Kehittämisalustoihin liittyen on tehty Aalto-yliopiston opinnäytetöitä. Tutkimustoimintaa rahoitetaan laaja-alaisesti monista alueellisista, kansallisista ja kansainvälisistä rahoituslähteistä.

Vuonna 2024 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa opiskeli yhteensä 12 302 opiskelijaa, joista 4723 Mikkelin kampuksella. Mikkelin kampuksen vetovoimaisimpia koulutuksia yhteishauissa 2024 olivat tradenomin tutkintoon johtavat, verkossa toteutettavat tietojenkäsittely ja liiketalous. Xamk on lisännyt edelleen vuonna 2024 kansainvälisiä koulutusohjelmia. Haasteena on vieraskielisten opiskelijoiden harjoittelupaikkojen saaminen, parempi integrointi ja työllistyminen alueelle.

Vuonna 2024 Kaakkois-Suomen avoimessa ammattikorkeakoulussa suoritettiin opintoja noin 106 000 opintopistettä. Xamkissa suoritettiin 18 % koko maan avoimen AMK:n opintopisteistä. Xamkin avoin AMK on Suomen suurin avoin ammattikorkeakoulu, toiseksi suurin on Metropolian avoin AMK, jossa vuonna 2024 suoritettiin noin 60 000 op. Xamkin avoimen AMK:n opiskelijoita kiinnosti eniten kokonaan verkko-opintoina, omaan tahtiin suoritettavat yksittäiset opintojaksot sekä koulutuskokonaisuudet. Sosiaali- ja terveysalan opinnot ovat yhä suosituimpia opintoja avoimen AMK:n opintotarjonnassa.

Etelä-Savon ammattiopiston opiskelijavuosia kertyi vuonna 2024 kaikkiaan 2 826, mikä ylitti Esedun oman tavoitteen (2 750). Kuluvan tilikauden haasteena tulee olemaan opiskelijavuosimäärän sopeuttaminen opetus- ja kulttuuriministeriön asettamaan 2 394 opiskelijavuoteen. Alueella vallitsevan osaaajapulan vuoksi Esedulla on ajatus myös vuonna 2025 ylittää ministeriön rahoittama opiskelijavuosimäärä noin 100 :lla. Vuoden 2024 lopussa oppivelvollisia opiskelijoita oli kaikkiaan 833 (29 %) ja maksuttomuuteen oikeutettuja opiskelijoita kaikkiaan 1 229 (43 %). Jatkuvan haun kautta Esedussa aloitti vuonna 2024 kaikkiaan 3 024 opiskelijaa eri mittaisissa koulutuksissa.

Uusista yrityksistä pääosa rakentuu edelleen toisen asteen koulutuksesta valmistuneiden varaan. Ammattiopiston työllistyminen on kehittynyt tilastokeskuksen tietojen perusteella positiiviseen suuntaan (72,8 %). Tietojohtamista ja tietovaraston käyttöä toiminnan jatkuvan ohjauksen ja parantamisen välineenä tehostetaan edelleen.

Ammatillisen koulutukseen kohdistuneen rahoitusleikkauksen vuoksi vuonna 2024 henkilöstö väheni 37:llä, joista 21 oli opettajia.

Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy

Vuonna 2024 Mikkelin kehitysyrityksen toimintaan kuului merkittävää energiantensiivisen teollisuuden investointiselvitystyötä osana Investointien Edistäminen Etelä-Savossa -hanketta, joka toteutettiin tiiviissä yhteistyössä kaupungin maankäytön suunnittelusta vastaavien viranhaltijoiden kanssa. Kaikki kaupungin teollisuusalueiksi kaavoitetut tontit olivat vuoden lopussa varattuina, ja uusien tonttien kaavoitus oli käynnissä. Suurin osa tonteista varattiin datakeskus-, aurinkovoimala- ja akkuvarastotoimijoille, ja useita vuokrasopimuksia saatiin päätökseen ennen vuoden vaihdetta.

Yrityspalveluissa autettiin yrityksiä rahoituksen hakemisessa, liiketoimintasuunnitelmien laatimisessa ja omistajanvaihdoksissa. Valitettavasti monissa tapauksissa apua tarvittiin myös saneeraus- tai konkurssimenettelyjen käynnistämisessä. Yrityspalveluihin kuului lisäksi neuvontaa eri toimialojen yrityksille. Sijoittumispalveluiden kautta onnistuttiin kuitenkin tukemaan 15 uuden yrityksen siirtymistä paikkakunnalle. Kaiken kaikkiaan hankkeiden ja muun yritysten tukitoiminnan avulla yritykset palkkasivat yhteensä 221 työntekijää.

NATOn alaesikunnan sijoittumispäätöksen myötä aloitettiin Kansainvälisen Kokonaisturvallisuuden Päämajakaupunki-konseptin suunnittelu yhdessä kaupungin kanssa. Konseptin ydinajatus on kansalaisyhteiskunnan resilienssin vahvistaminen.

Vuoden 2024 aikana oli käynnissä yhtäaikaaisesti parhaimmillaan 21 hanketta, jotka edistivät älykkäiden vesiratkaisujen syntymistä merkittävimmillä ja haavoittuvimmilla teollisuudenaloilla, toteuttivat kaupungin ja työ- ja elinkeinoministeriön välistä ekosysteemisopimusta, auttoivat yrityksiä kehittämään ja osoittamaan vastuullisuustyötään, paransivat rakennusmateriaalien uudelleenkäyttöä, selvittivät poistotekstiilimateriaalin kaupallistamismahdollisuuksia uusien tuoteaihioiden liiketoimintatarkastelun avulla, edistivät investointeja maakuntaan ja alueen kyvykkyyttä investointien houkuttelemiseksi ja saamiseksi, tuotteistivat miehittämättömän ilmailun koulutusympäristöä, tuotteistivat lentoyhteyksiä Mikkelin lentoasemalle tilauslento-operaattoreiden kanssa, ja perustivat kumppanuusmallin suurempien tapahtumien tuottamiseksi Mikkeliin ja Mikkelin lentoasemalla. Lisäksi kehitettiin toimintamallia kv-rahoituksen kestäväälle pohjalle kotouttamisen ja maakunnan tunnettuuden aktivoitumiseksi kansainvälisesti, parannettiin eteläsavolaisten

yritysten digitaalista asiakaslähtöistä liiketoiminnan kehittämistä ja kasvua, edistettiin liiketoimintojen jatkuvuutta ja kasvua omistajanvaihdosten onnistumisten kautta, varmistettiin nuorten kasvuyritysten paras mahdollinen apu ja kasvun tuki, perustettiin Etelä-Savon sähköisen liikkumisen klusteri, joka edistää päästöttömän pienliikkumisen liiketoimintaa paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti, autettiin työttömiä työnhakijoita löytämään avoimia työtehtäviä tehokkaammin, kehitettiin ja hyödynnettiin uusia toimintatapoja yritysten vienninedistämistyöhön maakunnallisesti, yli maakunnallisesti ja kansainvälisesti, nostettiin Saimaata Suomen kolmen tunnetuimman matkailualueen joukkoon, parannettiin matkailuyritysten kasvun edellytyksiä ja kansainvälistymistä, tehtiin Saimaasta merkittävä kansainvälinen ympärivuotinen kestävä matkailukohde, edistettiin Etelä-Savon vapaa-ajanasuntojen energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä sekä ilmastotavoitteiden saavuttamista tarjoamalla energianeuvontaa vapaa-ajanasukille, käynnistettiin Mikkelin matkailun ja vapaa-ajan kehittämisalusta, aktivoitiin Mikkeliin muodostuneen vesiosaamisen keskuksen ja siihen liittyvien yritysten ja organisaatioiden kansainvälistä toimintaa sekä kehitettiin yhteistyötä ja verkostoitumista.

Työllisyyden hoito

Vuosi 2024 oli työllisyydenhoidon osalta muutosvuosi. Tämä näkyi erityisesti TE2024-uudistuksen valmisteluna, lainsäädäntömuutoksina ja tuleviin lainsäädäntömuutoksiin valmistautumisena.

Palkkatukityöllistämiseen tulneiden muutosten myötä kaupungin oma työllistäminen jäi alemmalle tasolle kuin edellisinä vuosina. Vuonna 2023 kaupungin oma työllistäminen kattoi yhteensä 85 työnhakijaa, joista 32 oli velvoitetyöllistettyjä ja 18 nuoria. Verrattuna vuoteen 2023 kaupungin omaan palkkatukityöllistämisen toteuma oli 327 510 euroa pienempi. Palkkatukena (tulona) kaupunki sai vuonna 2023 yhteensä 304 409 euroa.

Seudullisesti toiminut työllisyyden kuntakokeilu oli toiminnassa viimeistä vuotta osallistuen osaltaan TE2024 uudistuksen valmisteluun. Asiakasmäärät kasvoivat kuntakokeilussa loppuvuotta kohti ja sama kehitys näkyi myös TE-toimistoissa ja muissa kuntakokeiluissa. Haasteelliseksi syksyn teki TE2024-uudistuksesta johtunut henkilöstölinjaus, jossa TE-toimisto ei voinut palkata poistuneiden henkilöiden tilalle uutta henkilöstöä. Tämä loi osaltaan haastetta ja epävarmuutta loppuvuodesta 2024 asiakastyön toteuttamiseen.

Edellä mainitut syyt haastoivat myös työllisyydenhoitoon liittyneen hankinnan toteutusta, jossa palveluntuottajana oli Uutta Elämää group (Mikkelin toimintakeskus ry). Hankitussa palvelussa vuoden 2024 aikana oli 345 henkilöä (21.10.2024 tilanne). Valmentautujien keski-ikä oli 42 vuotta ja ulkomaalaistaustaisten valmentautujien osuus oli edellisiä vuosia suurempi (30 valmentautujaa). Palvelulle asetetut tavoitteet nuorten ja vieraskielisten asiakkaiden osalta toteutuivat hyvin vuonna 2024.

Kaupungin TMT-maksujen toteuma vuonna 2024 oli 3,8 miljoonaa euroa. TMT-maksujen kasvu edellisestä vuodesta selittyy työttömyyden yleisellä lisääntymisellä, palkkatukityöllistämisen vähentymisenä ja kuntouttavan työtoiminnan volyymin vähentymisenä. Lainsäädäntömuutos, jonka seurauksena työssäoloehdon täyttyminen ei ole kunnille jatkossa enää samalla tavalla edullista kuin aikaisemmin, vaikutti myös asiaan.

Hyvän elämän ohjelman toteutuminen

Hyvän elämän ohjelmatyötä ohjaa laaja-alainen ohjelmaryhmä, jota johtaa sivistysjohtaja Virpi Siekkinen ja jonka valmistelijana toimii hyvinvointikoordinaattori Arja Väänänen.

Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Kaupungin palveluissa ja toiminnoissa on edistetty kaikenikäisten hyvinvointia mm. vauvaviikon tapahtumilla ja toiminnoilla, etsivän nuorisotyön toimilla ja toteuttamalla ikääntyneille elintapaohjausta. Näistä on koettu saatavan kokemusta hyvinvoinnin lisääntymisestä, elämään tulevasta ilosta ja osallisuudesta.

Matalankynnyksen kulttuuritapahtumia on menestyksekkäästi toteutettu. Loistokkaana esimerkkinä kaupungin toteuttama Museoiden yö, jossa oli käyntejä yhteensä 23 313 yhden illan aikana. Museoiden yön tapahtumat ja kohteet ovat kaikki saavutettavissa kävellen kaupunkikeskustan alueella. Palaute ja kokemukset kävijöiltä olivat erittäin myönteiset. Museoiden yölle hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta myönsi vuoden liikuttaja palkinnon. Nuorille suunnattuja tapahtumia on toteutettu kaupungin toimintana ja nuorten itse toteuttamana, kuten nuorisovaltuuston toimesta yhteistyössä eri tahojen kanssa. Tällaisesta esimerkkinä Mikkelin pride -tapahtuma.

Kulttuurikahvila-toiminnan jatkaminen ja vakiinnuttaminen pääkirjastossa yhteistyössä järjestöjen, yhdistysten ja eri toimijoiden kanssa toteutui jatkumona Kulttuurin nelmavuosi -hankkeen jälkeen.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämisyhdy tekee aktiivisesti toimia edistääkseen kävelyä ja pyöräilyn erityisesti lyhyillä arki- matkoilla. Aktivoivana ympäristönä nähdään yleisimmäksi liikuntapaikaksi tunnistetut kevyenliikenteen väylät. Tässä on vielä paljon toteuttamatonta potentiaalia ja tarvitaan tapojen ja asenteiden tarkastelua sekä infran parantamista turvallisemmaksi ja johdonmukaisemmaksi, jotta saadaan lisättyä liikkumista lihasvoimalla.

Liikkumista edistetään kaikissa ikäryhmissä mahdollistamalla ja lisäämällä liikkumista luonnossa ja omassa lähiym- päristössä. Ylläpidettyjä reittejä on runsaasti sekä lisäksi jäälatuja ja muita täysin maksuttomia ulkoliikuntapaikkoja. Lisäksi kaupunki ylläpitää laavuja, kotia ja tulipaikkoja, jotka tukevat luontoliikkumista ja retkeilyä lähialueilla.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Kotouttamisen kokonaisvastuun siirtyi kaupungille. Kototutumispalveluihin on resursoitu kototutumiskoordinaattori ja ohjaajia. Varhaiskasvatus ja opetus -toimintarakenne toimii. Yhteistyön lisäämistä tarvitaan lisää työllisyyspalve- lujen kanssa. Kototutumista toteutetaan eri toimijoiden yhteistyönä ja nähdään oleellisena, jotta eri kieliset oppivat suomen kieltä ja pääsevät ja heidät otetaan osallisiksi yhteisöihin ja he kokevat osallisuutta.

Vertaisohjaajien ja vapaaehtoisten toiminnan mahdollistaminen, mukaan saaminen sekä vapaaehtoisten kouluttami- nen ovat tärkeitä osallisuuden lisäämiseksi. Kaupunki on mukana ja tukemassa monia tällaisia verkostoja.

Osallisuussuunnitelman toimenpiteinä toteutettiin mm. Kumppanuuspöytäillat 30.5. ja 21.11. Illoissa käsiteltiin asuk- kaiden kanssa Hyvän elämän ohjelmaa valmisteluvaiheessa ja osallisuussuunnitelman päivitystä.

Yhdessä osallistuen -hankkeessa toteutetaan tavoitteellisesti toimia osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseksi yhteistyössä kaupungin ja sidosryhmien toimijoiden kanssa. Kaupungille on nimetty osallisuustyöryhmä, jossa on edustus kattavasti koko organisaatiosta. Työryhmä vastaa osallisuussuunnitelman päivityksestä ja jatkossa seurannas- ta. Yhdessä osallistuen -hanke on resurssina tukemassa osallisuussuunnitelman päivitystä.

Hankkeen toimintoina on käynnistetty kauppakeskus Akselissa Opastamo -tilan pilotointi. Opastamalla voi matalalla kynnyksellä pistäytyä ja saada keskustella Opastamon väen ja muiden toimijoiden kanssa, saada ohjausta ja tietoa kaupungissa tapahtuvista tapahtumista ja palveluista. Hankkeessa toteutetaan kaupungin henkilöstölle koulutuksia, joista saa valmiuksia osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseen.

Harrastamisen Suomen mallin mukaisesti ja avustuksella tarjotaan kerho- ja harrastustoimintaa jokaisella perusope- tuksen koululla "Oma juttu"-harrastamismallilla. Lapsille ja nuorille mahdollistetaan uusien lajien ja harrastusten kokeilua avustuksen turvin.

Ikääntyneille järjestettyjä kaikille avoimien ja maksuttomien senioriliikuntavuorojen toteuttamista on jatkettu eri puolilla Mikkeliä, yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toiminnalla edistetään senioreille ohjatun liikunnan mahdolli- suuksia ja myös sosiaalisten kontaktien mahdollistamista. Toiminta toteutuu 5 pisteellä: Saimaa Stadiumi, Haukivuori, Anttola, Ristiina, Urheilupuisto. Vuorot ovat löydetty hyvin ja ovat suosittuja siinä määrin, että samansuuntaisen toiminnan lisäämistä on toivottu.

Kaupunki toteuttaa omana toimintanaan tapahtumia ja näyttelyitä. Museossa järjestettiin neljä vaihtuvaa näyttelyä eri museokohteissa, tavoite 38 500 kävijää /museot ja toteuma museoissa 62 828 kävijää sekä yleiset kulttuuripalve- lut 445 tapahtumaa /53 421 kävijää. Edellytyksenä on riittävät resurssit kulttuuritoimijoille, jotta tapahtumia voidaan jatkossakin järjestää.

Kaupunki lisäksi tukee kolmannen sektorien toimijoiden järjestämien tapahtumia liikuntapalveluista, kulttuuripalve- luista sekä testamenttivaroilla.

Osallistuvan budjetoinnin käyttö YoungMikkeli-perintörahaoston turvin nuorilähtöisesti toteutui. Kohteita oli kolme, joihin käytettiin yhteensä 6070 euroa. Lisäksi pieninvestointeihin kohdennettiin osallistuvan budjetoinnin kautta 100 000 euroa.

Palvelualueiden ohjelmakorteissa on tarkemmin strategisten ohjelmien toimenpiteiden toteutuminen kuvattu.

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, ikäohjelman, osallisuussuunnitelman, esteettömyyssuunnitelman, seu- dullisen kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman sekä romanipoliittisen ohjelman seurannoissa raportoidaan tarkem- min eri ikäryhmien ja teemojen osalta hyvinvointitavoitteiden toteutumisesta.

Hyvinvoinnin tilan yhteenveto 2024

Suurin osa kaiken ikäisistä mikkeliiläisiä voivat hyvin, ovat kykeneviä huolehtimaan itsestään ja läheisistään, kykene- viä osallistumaan ja kokevat kuuluvansa yhteisöihin. Esimerkiksi nuorilla yhä tavallisempaa on raittius. Aikuisväestö

kokee tyytyväisyyttä elämänlaatuunsa, koetaan onnellisuutta.

Huolestuttavaa on polarisaatiokehitys, eriarvoisuuden lisääntyminen. Hyvinvointihuolia ovat mielenhyvinvoinnin huolet ja ongelmat, liikkumattomuuden sekä passiivisuuden tuomat ja huonoihin elintapoihin liittyvät haasteet sekä päihteisiin liittyvät pulmat. Korostuneena päihteiden käytössä ovat nuorilla sähkötupakan ja nikotiinipussien terveysriskit. Sähkötupakkaa saattavat kokeilla hyvin nuoret, jopa vain 7–9 -vuotiaat lapset. Yksinäisyys ja yksin jäämiseen liittyvät haitat ovat tavallisia kaiken ikäisillä. Erilaiset väkivallan ilmiöt ovat arjessamme esillä yhä useammin.

Hyvinvoinnin haasteisiin paneudutaan yhteistyössä kaupungin toimijoiden ja sidosryhmien kanssa sekä laajalti yhdyspintayössä Eloisan kanssa. Ennaltaehkäisyn ja varhaisen tuen mallien kehittäminen on edelleen ensiarvoisen tärkeää.

Hyvinvoinnin tilasta 2024 raportoidaan tarkemmin keväällä valtuustolle Hyvän elämän ohjelman ja hyvinvointiraportoinnin myötä.

2.2 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan toteutuminen

2.2.1 Konsernin tavoitteiden toteutuminen

2.2.1.1 Etelä-Savon Energia -konserni

Omistus	51 %	
Toimiala	Sähkön- ja lämmöntuotanto, sähkönsiirto, urakointi	
Toimitusjohtaja	Erkki Karppanen	
Hallituksen jäsenet	<u>yhtiökokouksen 7.6.2024 jälkeen</u> Heikki Nykänen, pj Harri Haavikko, varapj Eveliina Naumanen Tiina Snicker Markku Ryymin Arto Rätty Soti Calochristos	<u>yhtiökokoukseen 7.6.2024 asti</u> Heikki Nykänen, pj Harri Haavikko, varapj Eveliina Naumanen Tiina Snicker Markku Ryymin Arto Rätty Soti Calochristos
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Konsernivastuuhenkilö. kaupunginjohtaja Janne Kinnunen ja abrdrn plc edustaja Alistar Bankhead	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Sähkön hintojen lasku jatkui vuonna 2024 eikä ole odotettavissa, että ne nousisivat lähivuosina vuosikymmenen alun tasolle. Sähkön pörssi hinnoissa odotetaan olevan jatkossakin suurta vaihtelua, ja siihen vaikuttaa erityisesti tuulivoiman tuotanto. Yhteiskunnan sähköistyminen jatkuu ja ESEn toiminta-alueella on monia esim. datakeskusprojekteja, joista muutaman odotetaan toteutuvan vuoteen 2028 mennessä. Tällaiset ratkaisut voivat tuoda mukanaan myös hukkalämmön hyödyntämismahdollisuuksia ESEn kaukolämpöverkossa.

Haaste sähkön- ja kaukolämmöntuotannolle on puupolttoaineiden voimakas hinnannousu. Turvetta on saatavilla, mutta sen polttamiseksi pitää ostaa päästöoikeuksia, joiden hinta on myös noussut. ESE otti vuonna 2024 käyttöön sähkökattilan lämmöntuotannossa ja etsii jatkossakin uusia ratkaisuja polttamisen vähentämiseksi.

Sähkön siirrossa uusi valvontakausi alkaa 2024 ja päättyy 2027. Yhteiskunnan sähköistyminen tulee luomaan tarvetta tehdä ESE-Verkon sähkönsiirtoverkkoon huomattavia investointeja, joiden ansiosta sähköverkon tuottotaso voitaneen pitää nykyisellä tasolla.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Mikkelin kaupunki myi 1.3.2024 Etelä-Savon Energia Oy:stä 49 % Mikky Bidco Sarl:lle, joka kuuluu abrdrn plc -konserniin. Samassa yhteydessä Etelä-Savon Energia Oy siirsi kaikki liiketoimintonsa uuteen tytäryhtiönsä ESE-Energia Oy:hyn jääden holding-yhtiöksi. Liiketoimintasiirron yhteydessä yhtiön tase arvostettiin käyvän arvon mukaiseksi. Kaupan ehtojen mukaisesti ESE-konserni uudelleenrahoitettiin, ja omistajille maksettiin ylimääräinen osinko. Näiden toimintojen vaikutukset haastavat yhtiön taloutta tulevaisuudessa aiempaa korkeampien poistojen sekä kohonneiden korkokustannusten muodossa.

Vuonna 2024 kaksi ensimmäistä kuukautta olivat kylmät, jolloin ESE teki hyvää tulosta. Loppuvuosi oli huono lämmönmyynnin osalta, mutta sähkökattilan käyttöönotto toukokuussa pelasti vuoden tuloksen. Sähkökattilalla tehtiin

lämpöä sähkön pörssihintojen ollessa alhaisella tasolla, jolloin lämpöä tuotettiin edullisemmin kuin polttamalla. Kun lämpöä tuotettiin vastapainetuotannolla sähkön pörssihintojen ollessa korkeammalla, saatiin hyvä tuotto myös omasta sähköntuotannosta.

ESE teki tilinpäätökseen noin 13 milj. euron alaskirjaukset kaikista Biosairila Oy:hyn liittyvistä sijoituksista ja saatavista, koska yhtiöllä ei ole enää tuotto-odotuksia.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Keväällä 2024 Pursialan voimalaitoksella otetaan käyttöön sähkökattila lämmön tuottamiseksi.	Sähkökattila otettiin käyttöön toukokuussa 2024.
Sähkökattilaa käytetään lämmöntuotannossa silloin, kun sähkön hinta on alhaalla eikä sähköä kannatta tuottaa sähkön- ja lämmön yhteistuotannossa. Keskeistä tässä on kehittää tuotannon ajomalli ja ottaa se käyttöön 2024, jotta pystytään optimoimaan sähkön tuotanto sekä hankinta huomioiden sähkön pörssihinta, sähkön myynnin suojaukset sekä ulkolämpötila.	Toteutui. Sähkökattilaa käytettiin onnistuneesti lämmöntuotannossa enemmän kuin mitä vuodelle 2024 käyttöä oli budjetoitu.

STRATEGIAKORTIT

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestävään kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Energiankäytön vähentäminen liisäämällä asiakkaiden tietoisuutta energiankäytöstään	Kaukolämpöasiakkaiden kulutustiedon parantaminen energiamittareita vaihtamalla/ Energialiiketoiminta	Vaihdettavia mittareita 350 kpl, vaihdettu 200 kpl, kaikki vaihdettu vuonna 2024	Kaikki mittarit vaihdettu. Vuonna 2024 aloitettu uusi projekti, jossa kaikki mittarit vaihdetaan tunti-luettaviksi.

Huomioidaan Mikkelin hiilineutraalisuustavoite kestävässä rakentamis-, maankäyttö-, liikenne- ja energiaratkaisuissa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Hiilineutraalin energiantuotannon toteuttaminen vuoteen 2026 mennessä: Hukkalämmön hyödyntäminen – ulkoinen	Yhteistyö Ren-Gas, datacenter tms. / Hallinto, Voimaliiketoiminta, Energialiiketoiminta	Ren-Gas: YVA prosessi menossa, toteutus valmis 2026	YVA prosessi keskeytynyt 2024 ja Power to Gas -tuotantolaitokselle etsitään uutta tonttia. Ren-Gas:n kanssa käynnistynyt 2025 uusi hiilidioksidintalteenottohanke.
Hiilineutraalin energiantuotannon toteuttaminen vuoteen 2026 mennessä: Hukkalämmön hyödyntäminen – sisäinen	Sähkökattilainvestointi sekä ESE2 savukaasujen LTO/ Voimaliiketoiminta	Sähkökattila valmistuu keväällä 2024. Päätös savukaasujen LTO:sta siirtyä myöhemmäksi vuodesta 2023	Sähkökattila otettu käyttöön 05/2024. LTO päätös tehdään vuonna 2025.
Hiilineutraalin energiantuotannon toteuttaminen vuoteen 2026 mennessä: Puupolttoaineen riittävyys ja joustavuus	Polttoaineterminaali-investoinnit sekä uudet puun hankintatavat/ Voimaliiketoiminta	Tavoite varastotaso 200 GWh puupolttoainetta, mutta tätä ei ole vielä saavutettu. Puuta ei riittävästi tarjolla eikä terminaalikapasiteetti riitä. Vanha varastotaso 100 GWh ja se kuitenkin ylitetään reilusti.	Tavoitetaso 200 GWh puupolttoainetta saavutettu.
Kaukolämpöverkon optimointi ja rakenne	Kaukolämpöverkon kokonaiskannattavuuden laskenta sekä pullonkaulojen ja verkkohaarojen optimointi/ Energialiiketoiminta, Voimaliiketoiminta	Häviöiden vähentäminen 1 % vuoden 2022 tasosta vuoteen 2026 mennessä	Kaukolämpöverkon optimointityö käynnissä, jotta häviöt pienenevät 1 % vuoden 2022 tasosta vuoteen 2026 mennessä.

Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Henkilöstön aktiivinen kouluttaminen	Koko henkilöstöä koskevan työyhteisövalmennuksen toteutus/ Hallinto, Talousosasto	Toteutettu vuonna 2023	Toteutui vuonna 2023
Rekrytoinneissa onnistuminen	Sopivan henkilön löytäminen avoimeen työpaikkaan/ Konserni	Sopivan henkilön löytäminen avoimeen työpaikkaan ensimmäisellä hakukierroksella	Kaikki paikat on täytetty ja yhtään koeaikapurkua ei ole tehty.

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Yhteistyö LUT Mikkelin kanssa sekä yhteistyöprojektit XAMK:n kanssa	Kehitetään omaa toimintaa yhteistyössä koulutustoimijoiden kanssa/ Voimaliiketoiminta, Energialiiketoiminta	Osallistuminen seuraaviin hankkeisiin: LUT: "Kaukolämmön tulevaisuuden ratkaisut" ja "Puupolttoaineiden saatavuus Etelä-Savossa". XAMK: BioCir ja BioLuuppi	LUT: "Kaukolämmön tulevaisuuden ratkaisut" ja "Puupolttoaineiden saatavuus Etelä-Savossa/ Biosavu" hankkeiden loppuraportit on julkaistu. XAMK: BioCir ja BioLuuppi -hankkeet ovat päättyneet. Uusi hanke XAMK:n kanssa: Vähähiilisen aluerakentamisen konseptit Etelä-Savossa
Osallistuminen Mikkelin kaupungin kasvuohjelman yrityselämää ja oppilaitosyhteistyötä vahvistaviin toimenpiteisiin	Saamme opiskelijoita tutustumaan yhtiön toimintaan ja teemme energia-alaa tunnetuksi, minkä avulla turvataan tulevaisuuden työntekijöiden saantia/ konserni	Vähintään viisi kesätyöntekijää vuodessa sekä vähintään yksi opinnäytetyö vuodessa	Vuonna 2024 oli 6 kesätyöntekijää ja tehtiin kaksi opinnäytetyötä.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Tuetaan tapahtumakaupunki Mikkelin kehittämistä.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
ESE on mukana tukijan roolissa Mikkeliissä järjestettävissä tapahtumissa	ESE tukee sopivia kaupungin järjestämiä tapahtumia/ Hallinto	ESE tukee Museoiden yötä erillis-sähköistysten osalta.	Toteutui

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Vuosi meni budjetoitua paremmin, sillä sähköntuotannossa onnistuttiin hyvin ja vuosi oli budjetoitua kylmempi, joten lämpöäkin myytiin enemmän kuin budjetoitu. Lisäksi turvetta käytettiin budjetoitua vähemmän, joten päästöoikeuksia ei tarvinnut ostaa budjetoitua määrää.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	67 986	61 500	61 414
Tilikauden voitto/tappio (verojen jälkeen)	7 084	800	-10 968
Osinko	-	1 460	1 479
Investoinnit	8 415	10 000	11 426
Ulkoisen velka	49 287	55 000	144 000
Sisäinen velka	27 796	27 367	0
Konsernitilin limiitti	4 200	4 200	0
Omavaraisuusaste	27,3 %	22 %	- 25,5 %*
Henkilöstö	86	85	87
vakituinen	82	85	84
määräaikainen	4	0	3

*ESE:n konsernitilinpäätöksen negatiivinen omavaraisuusaste johtuu mm. tilintarkastajien vaatimasta, aiemmasta poikkeavasta osakkuusyhtiöiden konserniyhdistelystä ja ESE-kauppaan liittyneestä ylimääräisestä osingosta. Luku ei ole vertailukelpoinen aiempiin vuosiin. Etelä-Savon Energia Oy:n omavaraisuusaste on 72,8 %, ESE-Energia Oy:n 60,2 % ja ESE-Verkko Oy:n 43,5 %, eli luku on negatiivinen ainoastaan konserniyhdistelyn jälkeen.

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Merkittävin investointi oli Pursialan voimalaitoksella sähkökattilan valmistuminen ja käyttöönotto 05/2024. Investointi toteutui aikataulussa, mutta maksoi budjetoitua enemmän. Kustannukset olivat kuitenkin huomattavasti alhaisemmat kuin mitä vastaavan sähkökattilan rakentaminen maksaa nyt. Muita merkittäviä investointikohteita vuoden aikana olivat kaukolämpöverkon saneeraustyöt, Pursialan voimalaitoksen kone- ja laitehankinnat sekä uuden sähköverkon jakeluverkon rakentaminen.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

ESE:n strategiset riskit liittyvät Pursialan voimalaitoksen tuotannon ja kaukolämmön myynnin kannattavuuteen. Läm-

piminä vuosina Pursialan voimalaitoksen tuotantomäärät ovat vähäisiä, ja ns. minimikuormalla ajaminen heikentää tuotannon hyötysuhdetta. Mikäli tällöin sähkön hinta on alhaalla, tuotetaan lämpöä kuitenkin sähkökattilalla, mikä taas parantaa hyötysuhdetta. Pursialan voimalaitos pystyisi tuottamaan enemmän lämpöä kuin mitä tällä hetkellä on olemassa lämpökuormaa. Voimalaitoksen toiminnan kannattavuuteen kytkeytyy myös poliittisia riskejä, kuten muutokset polttoaineiden verotuksessa ja käyttökielloissa sekä tuissa. On tärkeää, että voimalaitokselle saapuvien polttoaineiden energiamäärät saadaan mitattua oikein, sillä se vaikuttaa suoraan tuotannon kannattavuuteen.

Tukkusähkömarkkinoilla hinnat ovat heiluneet voimakkaasti. Sähkön hintariskeihin varaudutaan ESE:n hallituksen hyväksymällä riskipolitiikalla. Riskipolitiikka määrittelee, miten tulee varautua markkinahintariskien, määräriskien, vastapuoliriskien, likviditeettiriskien ja aluehintariskien. Lisäksi riskipolitiikka määrittelee rajat, joissa riskien tulee pysyä. Riskipolitiikan toteutumista seurataan kuukausittain.

Kaukolämmössä haasteena on kiinteistöjen energiankulutuksen väheneminen sekä maalämpöratkaisujen imagoetu markkinoinnissa. Myös ilmaston lämpeneminen on riski, koska se vaikuttaa lämmön myyntimääriin.

• Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä huomattavimmat ovat polttoaineiden saannin turvaaminen Pursialan voimalaitoksella, lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys ja toimivuus sekä sähkönjakelun varmistaminen.

Polttoaineiden saantia on pyritty turvaamaan riittävillä polttoainesopimuksilla, omilla polttoaineiden varmuusvarastoilla sekä keskittämällä puupolttoaineiden terminaalitoiminnot Mikkelin Metsä-Sairilaan. Pitkän aikavälin epävarmuustekijät liittyvät turpeen verotukseen ja mahdollisiin käyttökieltoihin. ESE on strategiassaan päättänyt luopua turpeen käytöstä vuoteen 2035 mennessä, mutta todennäköisesti turpeen poltosta pystytään luopumaan merkittävästi aikaisemmin.

Polttoainekäyttö on äärevöitynyt aiemmasta. Tämä tarkoittaa sitä, että voimalaitos käyttää hyvin lyhyinä pakkasjaksoina paljon polttoainetta, kun muina aikoina polttoaineen käyttö on huomattavasti pienempää. Polttoainetoimittajilta vaadittaisiin näin ollen entistä enemmän terminaalivarastointia, jolla tuetaan haketusta kylminä kuukausina. Se vaatii kuitenkin investointeja. Venäläisen puupolttoaineen tuonnin loppuminen vuonna 2022 on aiheuttanut niukkuutta puupolttoainemarkkinoilla ja nostanut merkittävästi puupolttoaineiden hintoja Suomessa.

Lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys häiriötilanteissa ja suurissa kuormitustilanteissa on varmistettu vara- ja huippulämpökeskuksilla. Pursialan lämmöntuotantokapasiteetti on noin 160 MW ja vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetti hieman alle 100 MW. Vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetin tulee vastata kaukolämmön myyntimäärien kehitystä.

Verkkotoiminnan riskeinä ovat sähkönjakelun häiriöt ja sallitun tuoton laskentaan vaikuttavat viranomaissäädökset. Sähköverkon pitkän aikavälin kehittämiseksi on laadittu suunnitelma. Se ohjaa verkkoon tehtäviä investointeja, joilla pyritään turvaamaan sähköverkon toimintavarmuus ja kehittämään verkkoa. Sähkönjakelun häiriöitä pyritään lisäksi ehkäisemään siten, että verkon toimintakunnosta huolehditaan mm. huoltotoimenpiteillä ja verkonraivauksella. ESE-Verkko Oy jatkaa verkkonsa maakaapelointiasteen nostamista.

Muita riskejä ovat päästöoikeuksien riittävyys, muutokset sähkön markkinahinnassa sekä henkilöriskit. Yhtiö joutui ensimmäisen kerran ostamaan päästöoikeuksia vuonna 2022, ja niitä ostetaan myös lähivuosina. Pursialan kattilatekniikka mahdollistaa puunkäytön aina 85 %:iin saakka, mutta haasteet puupolttoaineiden saannissa ja kattilatekniikassa voivat pakottaa käyttämään turvetta. Sähkön hintariskeihin on varauduttu riskipolitiikalla.

Hallituksella tulee aina olla suunnitelma toimitusjohtajan mahdollisesta korvaamisesta. Lisäksi henkilöriskeihin on varauduttu sijaisuusjärjestelyin ja dokumentoimalla tietoa siten, että tieto on myös muiden saatavilla. Sijainen tekee sijaistettavan työn ja tulee samalla perehdytetyksi toisen työhön käytännön kautta.

• Rahoitusriskit

Konsernin rahoitusriskeihin on varauduttu suojaamalla noin 95 % lainakannasta joko kiinteäkorkoisilla lainoilla tai korkoputkilla. ESE-konsernilla on käytössään mahdollisuus lyhytaikaisen rahoituksen (Revolvery Loan) hankkimiseen, joka auttaa maksuvalmiudessa.

• Vahinkoriskit

Konsernissa on tunnistettu seuraavat vahinkoriskit: omaisuusvahinkoriskit, vastuuvahingot, tuotannon keskeytysriskit, ympäristövahingot, kyberriskit, rikosvahingot ja tapaturmat. Vakuutusmäärät ja vakuutusten kattavuus tarkistetaan vuosittain. Konsernilla on käytössään vakuutusmeklari, joka avustaa mm. vakuutusten kattavuuden määrittelyssä sekä korvaushakemuksissa.

Omaisuuksien vahinkoriskeihin on varauduttu omaisuusvakuutuksilla, joita ovat mm. laitosten ja irtaimiston vakuutukset sekä ajoneuvovakuutukset. Sähkö- ja kaukolämpöverkkoja ei ole vakuutettu.

Toiminnan vahinkojen varalta yhtiöllä on vastuuvakuutus, joka sisältää liiketoiminnan lisäksi toimitusjohtajan, hallituksen ja johtoryhmän vastuuvakuutukset. Yrityksellä on myös rikosvakuutus. Pursialan voimalaitoksen ja Tikkalan lämpökeskuksen tuotantojen mahdollisen keskeytyksen varalta on keskeytysvakuutus.

Ympäristövahinkoihin on varauduttu mm. ympäristövahinkovakuutuksin sekä valitsemalla vähäpäästöisiä polttoaineita, parantamalla tulipalotilanteiden toimintavalmiuksia ja vaihtamalla sähköverkkoon ympäristöystävällisiä muuntajia.

Kyberriskien toteutumisen varalta on kyberriskivakuutus, joka auttaa palautumaan mahdollisen vahingon sattuessa.

Työtatapaturmia pyritään ehkäisemään järjestämällä työturvallisuuskoulutusta koko henkilöstölle ja lisäämällä näin tietoisuutta turvallisista työtavoista. Työturvallisuuden kehittymistä seurataan yhtiön mittareista laaditun työturvallisuusindeksin avulla. Lisäksi yhtiössä järjestetään säännöllisesti ensiapukoulutusta ja turvavartteja sekä ylläpidetään työturvallisuuskortteja.

Työtatapaturmien varalta henkilöstöllä on lakisääteinen tapaturmavakuutus ja matkavakuutus työmatkoille. Henkilöstölle on otettu myös vapaaehtoinen sairauskuluvakuutus, joka kattaa kaikki sairaus- ja tapaturmakustannukset 10 000 euroon asti. Vakuutuksen avulla pyritään pitämään huolta henkilöstön työkyvystä ja nopeasta toihin paluusta tapaturma- tai sairaustilanteiden jälkeen.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Tilintarkastajien suorittamassa valvonnassa ei ole todettu, että sääntöjä tai päätöksiä olisi jätetty noudattamatta eikä ole havaittu, että noudattamatta jättäminen olisi aiheuttanut haittaa yhtiölle.

ESE:ssä otettiin käyttöön Whistleblowing -kanava väärinkäytösepäilyjen ilmoittamista varten vuonna 2023.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Hallitus määrittelee konsernille strategian, vision, arvot ja palvelulupaukset. Strategian päivitystyö tehtiin vuonna 2024. Konsernille määritellään toiminnalliset tavoitteet vuosisuunnittelun yhteydessä. Tavoitteet perustuvat pitkälti hallituksen vahvistamaan strategiaan. Tavoitteiden toteutumista seurataan johtoryhmätasolla kaksi kertaa vuodessa pidettävissä johdon katselmuksissa. Yksiköiden vuositavoitteet perustuvat sekä strategian mukaisiin tavoitteisiin että kehityskeskusteluissa asetettuihin tavoitteisiin. Yksikötason tavoitteiden toteutumista seurataan yksiköiden osastopalaverissa vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Konsernille laaditaan vuosittain budjetti sekä investointisuunnitelma, jotka hallitus vahvistaa. Näiden suunnitelmien pohjalta laaditaan konsernin kassabudjetti, johon esimerkiksi rahoitustarve perustuu. Tulosbudjetti seurataan kuukausittain ja kassabudjettia viikoittain. Toteutuneet investoinnit tarkastetaan vuosittain.

Jokaiseen maksuun tarvitaan asiastarkastaja ja hyväksyjä, joiden tulee olla eri henkilöt. Mikäli poikkeustilanteessa maksumääräys annetaan sähköpostilla ilman tarkastaja-hyväksyjä -menettelyä, tulee maksun oikeellisuus varmentaa puhelinoitolla maksumääräyksen antaneille henkilölle. Kirjanpidossa tehdään täsmäytykset ja erot tarkastetaan eli siinä toimii omaehtoinen valvonta.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Hankintoihin liittyvät menettelyt ja oikeudet on määritelty ESE-konsernin Hyvä hallintotapa -asiakirjassa. Siinä on määritelty myös lähipiiriliiketoiminnan valvonta, sopimusten laadinta, omaisuuden hallinnointi, kirjanpidon ja maksuliikenteen järjestäminen sekä sisäinen valvonta ja tarkastus. Jokainen työntekijä on velvollinen käsittelemään työntekijän omaisuutta vastuullisesti, kuten heidän tulee myös kunnioittaa asiakkaan omaisuutta. Nämä on määritelty ESElaisen pelisäännöissä, joka on osa ESEn toimintajärjestelmää. Omaisuuteen kohdistuvat riskit arvioidaan vuosittain vakuutusyhtiön kanssa ja riskit pyritään poistamaan omaisuusvakuutuksin. ESE-konserni noudattaa hankinnoissaan Erityisalojen hankintalakia ”Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista”. Hankintojen tulee aina olla tarkoituksenmukaisia. Näiden hankintarajojen alle jäävät hankinnat tehdään ESEn hallituksen hyväksymän pienhankintaohjeen mukaisesti.

Hankintoja valvotaan siten, että ostoreskontramaksuissa tulee olla laskun tarkastajan ja hyväksyjän kuittaus. Lasku ei mene maksuun ilman tarkastus- ja hyväksyntävaiheiden suorittamista, joista jää joko sähköinen merkintä. Laskulla ei saa olla sama henkilö hyväksyjänä, joka on laskun tarkastanut. Tarkastajana toimii hankinnasta tietävä henkilö. Reskontran ohi suoritetuissa maksuissa tulee myös olla tarkastajan ja hyväksyjän varmennus (maksumääräys tai lasku).

Yksiköt vastaavat siitä, että heidän hankintoihinsa liittyvissä laskuissa on riittävät merkinnät siitä, että laskusta käy selvästi ilmi, miten kustannus liittyy liiketoimeen. Mikäli näin ei ole, tulee laskun tarkastajan tai hyväksyjän täydentää laskun tietoja.

Investoinneista käydään erikseen talousosaston toimesta läpi, että investoinneiksi kirjatut kulut ovat investointeja ja varmistetaan, että laskuilta löytyvät riittävät tiedot, joilla voidaan varmistaa kulun olevan investointi. Yksiköt vastaavat siitä, että investointikirjaukset ovat oikein ja että laskuilta löytyvät riittävät tiedot. Konsernissa on erillinen ohje investointien määrittelyyn. Hankintoja omalta lähipiiriltä (perheenjäsenet, joiksi katsotaan mm. avio- tai avopuoliso sekä henkilön omat tai puolison lapset ja muut huollettavat) voi tehdä ainoastaan esimiehen kirjallisella luvalla ja siten, että tarjoukset toimitetaan muulle kuin hankinnan tekemälle henkilölle. Hankintoja suorittava ei saa saada hankinnoista itselleen henkilökohtaista hyötyä. Sopimusten laadinnassa tulee ottaa huomioon seuraavat asiat:

- sopimuksissa on ESE:ä suojaavat ja kohtuulliset pykälät
- sopimuksilla on omistaja, joka seuraa sopimusten noudattamista, voimassaoloa sekä maksujen aiheellisuutta ja oikeellisuutta
- mahdolliset sakkopykälät (viivästyskorko, myöhästymissakko)
- sopimuksen vakuudet ja takuut
- sopimuksen allekirjoittajalla on asianmukaiset allekirjoitusoikeudet (asemavaltuutus, prokura tai nimenkirjoitusoikeus)
- sopimukset eivät pääse raukeamaan, kun niille on vielä tarvetta
- sopimukset sanotaan irti, kun ne eivät ole enää tarpeen
- sopimuksen irtisanomis-, purku- ja siirtomahdollisuudet (exit-pykälä)
- sopimus arkistoidaan ESE:n sopimusarkistoon ESE:lle on laadittu sopimuspolitiikka vuonna 2020, jossa on määritelty periaatteet sopimusehdoille, sopimusprosessille, sopimusvaltuuksille sekä sopimusten hallinnalle ja elinkaarelle.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Sisäinen valvonta on osa päivittäistä toimintaa. Sen tavoitteena on saada riittävä varmuus toiminnan tuloksellisuudesta, toiminnan ja talouden lainmukaisuudesta, hyväksytyjen budjettien noudattamisesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä raportoinnin oikeellisuudesta ja riittävydestä.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toiminnan tuloksellisuudesta vastaavat konsernin hallitukset sekä toimitusjohtajat. Kaikkien liiketoimintayksiköiden ja yhtiöiden on kuitenkin toimintaa suunnitellessaan otettava huomioon sisäisen valvonnan asettamat vastuut ja velvoitteet ja he vastaavat sisäisestä valvonnasta vastuualueillaan. Sisäistä valvontaa toteuttavat myös kaikki työntekijät kaikilla organisaatiotasoilla osana toimintarutiineihin sisältyvää toimintojen ja varojen käytön valvontaa. Johdon ja esimiesten tulee omalla toiminnallaan näyttää esimerkkiä ja luoda organisaatioon myönteinen sisäisen valvonnan ilmapiiri. Johtamistapa ja toimintakulttuuri luovat perusta valvontaprosessille ja edistävät tavoitteiden toteutumista sekä henkilöstön valvontatietoisuutta.

Yhtiössä on käytössä sisäisen valvonnan toimintamalli. Talousosastolla toteutetaan vuosittain sisäisen valvonnan mukainen tarkastus, jolla voidaan todeta, että maksuissa on vaadittavat tarkastus- ja hyväksyntämerkinnät ja että laskut on viety kirjanpitoon. Tästä valvonnasta laaditaan raportti. Sisäisessä valvonnassa ei ole tullut ilmi väärinkäytöksiä tai kirjattu poikkeamia, joiden perusteella voitaisiin todeta, että konsernissa olisi tapahtunut väärinkäytöksiä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2024

Omistajapoliittinen toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Vähemmistöosuuden myynnin loppuun saattaminen	1/2024	ESE voi ainoastaan edesauttaa valmistelussa	Mikkelin kaupunki	ESE -konserni	Toteutui 1.3.2024
Yhteisomistetun yhtiön strategian laadinta	6/2024		ESE		Strategia valmistui 9/2024
ESE edistää mahdollisuuksien mukaan Mikkelin lähialueen energiainvestointeja	jatkuva		ESE		Jatkuvaa toimintaa.

2.2.1.2 Etelä-Savon Koulutus Oy (Esedu)

Omistus	62,5 %	
Toimiala	Yhtiön toimialana on ylläpitää kulloinkin voimassa olevassa lainsäädännössä tarkoitettua ammatillista koulutusta sekä lukiokoulutusta (vaihtoehtoisesti toisen asteen koulutusta) sille toimiluvassa/järjestämisluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Yhtiö voi harjoittaa myös toimialansa puitteissa muuta koulutustoimintaa. Lisäksi yhtiö järjestää toisen asteen koulutuksen tasoista aikuiskoulutusta sekä koulutustaan tukevaa palvelu-, majoitus-, ravintola-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia ja kiinteistöjä sekä käydä niillä kauppaa ja vuokrata niitä sekä vastaanottaa avustuksia ja lahjoituksia.	
Toimitusjohtaja	Arja Flinkman	
Hallituksen jäsenet	<u>yhtiökokouksen 4.6.2024 jälkeen</u> Lehkonen, Raine, pj Laulainen, Riikkaliina, vpj Asikainen, Katariina Ojala, Sakari Salminen, Lotta Siitonen, Mikko Strengell, Janne Vuorinen, Jarmo Sihvonen, Jari, varajäsen	<u>yhtiökokoukseen 4.6.2024 asti</u> Lehkonen, Raine, pj Laulainen, Riikkaliina, vpj Asikainen, Katariina Ojala, Sakari Salminen, Lotta Siitonen, Mikko Strengell, Janne Vuorinen, Jarmo Sihvonen, Jari, varajäsen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Toimitusjohtaja Arja Flinkman, sihteeri hallintojohtaja Anu Pynnönen, vuosikellon mukaisesti toimialajohtajat: rehtori Sari Simontaival, kehitysjohtaja Taru Särkkä, apulaisrehtorit Marja Anttalainen ja Vesa Vainikainen. Konsernivastuuhenkilö Virpi Siekkinen	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Esedu hakeutuu ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeiluun vuoden 2025 kevään aikana. Valtionosuusrahoituksen arvioidaan vähenevän valtion taloudellisen tilanteen johdosta vuoteen 2028 mennessä noin 15-20 %. Esedun merkitys valtakunnallisen huoltovarmuuden varmistamisessa on merkittävä. Jatkuvan oppimisen toteuttamis- malleja on kehitettävä rahoituksen muuttuessa. Omistajien kanssa on käytävä keskustelu mahdollisesta koulutusalo- jen lakkauttamisesta, mikäli rahoitus olennaisesti vähenee. Itä-Suomen alueella tulee koulutuksenjärjestäjien yhteis- työnä taata tarvittava osaaminen jatkossakin. Ammatillisen koulutuksen ja työllisyysalueiden yhteistyö korostuu.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Valtionosuusrahoituksen väheneminen 2,24 M€ vuodelle 2025, jonka johdosta yhtiö on joutunut pitämään muutos- neuvottelut vuoden 2024 loppuun mennessä. Sekä emo- että tytäryhtiön talous on saatu kuitenkin vakaalle pohjalle tulevia muutoksia ajatellen.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteutumaennuste 2024
Opiskelijavuosissa ja opiskelijamäärissä säilytetään 2023 taso: noin 2.650 painottamatonta opiskelijavuotta.	Opiskelijavuotia syntyi 2826
Opetuksen ja ohjauksen henkilöstöresurssia varataan koko Esedun tasolla keskimäärin 1 HTV/ 15 opiskelijavuotta.	Toteutuma 1 HTV / 13,43 opiskelijavuotta
Henkilöstökulujen osuus koko yhtiön kuluista on noin 60 %.	Toteuma 57,3 %
Opiskelijapalautteen ja henkilöstöpalautteen keskiarvotavoite on 4 (skaala 1-5).	Henkilöstöpalaute KA oli 3,95, opiskelijapalautte KA oli 4,28
Valmistuneista opiskelijoista 70 % työllistyy ja 15 % siirtyy jatko-opintoihin.	Työllistyneet 72,8 %, jatko-opintoihin siirtyneet 5,2 %
Hanketoiminnan vuosivolyymia pyritään kasvattamaan ja toi- mintaa kansainvälistämään.	Tukien ja avustusten tuotto kasvoi 1,3 milj. euroon.

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön avulla kaupungin toiminta uudistetaan kaupungin taloudellisen kantokyvyn mukaiseksi			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Tiimityön ja henkilöstön kehittäminen	Henkilöstön määrällinen ja laadullinen kohtaanto, Esedu	Tiimien kehittämistavoitteet asetettu OV/HTV = 15	Tiimien kehittämistavoitteet asetettu v.-23 ja analysoitu v. -24 Opetus- ja ohj.hlöstö 13,43 ov/htv

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestävään kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Otetaan huomioon työelämän muuttuvat osaamistarpeet	Uudistetaan työelämäfoorumien toiminta	Toteutettu työelämäfoorumi-uudistus	Uudistus käynnistetty ja keskustelu ollut aktiivista työelämän kanssa.
Kestävän tulevaisuuden osaamisen lisääminen	Kestävä tulevaisuus huomioitu Esedun toiminnassa, koulutustarjonnassa ja toimintaprosesseissa, Esedu	Toteutettu sertifiointiprosessi	Sertifiointiprosessi toteutettu Kinnarin toimipisteessä ja lupa sertifikaatin hakemiseen myönnetty. Tilinpäätöksen kestävyysraportointipohja laadittu.
Paperittomat opintohallinto- ja hakupalvelut	Sähköisen opintotoimiston ja prosessien automatisoinnin laajentaminen, Esedu	Sähköinen opintotoimistolaajennus	Sähköistä palvelukokonaisuutta laajennettu.

Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Lisätään työllistymistä osaamista kehittämällä	Jokaiselle oma urapolku, Esedu	Työllistyminen Esedun opintojen jälkeen 70 % (Tilastokeskus)	Työllistyneet 72,8 %
Yrittäjyyspolut opiskelijoille	Yrittäjyyden verkko-opinnot ja NY-toiminta, Esedu	Suoritettujen yrittäjyysopintojen määrä (osp)	17 587 osp (sis. YTOjen pakollinen 832 osp, ammatilliset valinnaiset 1035 osp ja yrittäjyyden at kokonaan 15 720 osp). Kaikki suoritettut ospit 173 691 eli yrittäjyysopintoja 10,12 % kaikista suoritetuista osp:eista.

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Kansainvälinen rekrytointi	Osaajia aloille ulkomailta, Esedu + rekry-yritykset + työnantajat, Esedu	50 uutta työntekijää	86 kansainvälistä oppisopimusopiskelijaa

Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Työelämässä oppiminen	40 % opiskelijavuosista syntyy koulutus- ja oppisopimuksilla työelämässä	TEO %	40,55 %

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Rahoitus ylittyi tilikaudella 2024 asetetun opiskelijavuositavoitteen ylittymisen johdosta (rahoitus 2546 ov, oma tavoite 2750, toteutuma 2826 ov). Tilikauden tulos oli 1,3 miljoonaa euroa, joka ylitti asetetun tavoitteen noin 0,8 milj. eurolla.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	32 616	33 267	33 390
Tilikauden voitto/tappio (verojen jälkeen)	296	403	1 274
Osinko	0	0	0
Investoinnit	2 112	2 018	1 871
Ulkoisen velka	5 037	5 800	4 343
Sisäinen velka	0	0	0
Konsernitilin limiitti	3 000	3 000	3 000
Omavaraisuusaste	65 %	66 %	71 %
Henkilöstö vakituinen	329	330	296
määräaikainen	292	295	280
	37	35	16

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Tietokoneluokkien laitteiden uusinta (200.000 euroa), automaalaamon esikäsittelytila (104.423 euroa), lavettiperävaunu logistiikka-alalle (80.000 euroa), tekstiili- ja muotialan järjestämiin vaateenvalmistuksen Taitaja-finaaleihin ja alan toimintaan liittyvät koneet (63.937 euroa), ajokone/metsätraktori metsäkonealalle Mikkeliin (312.125 euroa, tähän käytetty metsänkompensaatoria 298.362 euroa), kuorma-auto metsäkoneen kuljetusritilällä metsäkonealalle Pieksämäelle (144.369 euroa, tähän käytetty metsänkompensaatoria 98.362 euroa).

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen**• Strategiset riskit**

Henkilöstömäärän vähenemisestä aiheutuva kuormituksen mahdollinen lisääntyminen sekä osaamispääomariski.

• Operatiiviset riskit

Tulevan investointisuunnitelman sopeuttaminen pienevään toimintaan.

• Rahoitusriskit

Ennakoitua suurempi rahoituksen väheneminen.

• Vahinkoriskit

Erityisesti opiskelijoiden lisääntyneestä työssäoppimisesta mahdollisesti aiheutuva vahinkoriski

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Ei erityistä riskiä

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Ei erityistä riskiä

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Ei erityistä riskiä

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetty COSO-mallin mukaisesti. Toiminnan poikkeamat on havaittu ja epäkoh-tiin on puututtu.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2024

Omistajapoliittinen toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajan-kohta)	Huomioi-tavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Työvoimapalvelua konsernille	Palvelutarjonta valmiina 2024		Hallintojohtaja		Koulutustarjonta ja erilaiset oppimispolut ja työllistymispolut on toimitettu työllisyysalueille.
Oppivelvollisuuden hoitaminen hallitus-ohjelman mukaisesti	Pajatoiminnan malli valmis 2024		Koulutusjohtaja (Esedu) ja ope-tusjohtaja		Oppivelvollisten opiskelijoiden ohjauksen ja tuen mallit käytössä. Oppivelvollisuuden palveluohjaus-verkosto kokoontunut säännöllisesti. Nuorten työpajatoimintaa toteutettu suunnitelman mukaisesti.

2.2.1.3 Kiinteistökehitys Naistinki Oy

Omistus	100 %	
Toimiala	Kiinteistöjen hallinta, vuokraaminen, ylläpito ja investoinnit.	
Toimitusjohtaja	Kyösti Ylijoki	
Hallituksen jäsenet	<u>Yhtiökokouksen 21.5.2024 jälkeen</u> Kari Ojala (pj.), Juha Vuori (vpj.), Mervi Eskelinen, Päivi Ylönen ja Harri Kivinen	<u>yhtiökokoukseen 21.5.2024 asti</u> Kari Ojala (pj.), Juha Vuori (vpj.), Mervi Eskelinen, Päivi Ylönen ja Harri Kivinen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat:	
	Jouni Riihelä konsernivastaava ja Janne Skott (alkuvuoden) 2024, Tiia Tamlander (loppuvuoden) kaupungin talousjohtaja	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Toimistotilojen kysyntä pysyy heikkona ja tarjonta lisääntyy mm. julkisten toimijoiden ja oppilaitosten supistaessa tilakäyttöään. Laajempialaisten muutosten vaikutuksia on erittäin hankala ennustaa epävakauden lisääntyttyä globaalisti.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Vuosi 2024 oli yhtiön historian suurin investointivuosi, Mölnlycken sekä toimisto-, että ETO-laajennukset olivat käynnissä. Investoinnit aiheuttavat merkittävän vieraan pääoman lisäyksen. Samalla lisääntyy kassavirta merkittävästi kohteen osalta. Korjaamonkatu 3:n myynti SMW-Woodille selkeytti Pursialan korttelin toimintaa. Taloudellisesti asialla oli pieni positiivinen vaikutus yhtiölle.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Kiinteistökehitys Naistinki Oy:n strategiset tavoitteet käynnissä olevien saneerauksien ja uudisrakennushankkeiden läpivieminen taloudellisesti kannattavasti Mikkelin elinkeinoelämää virkistäen.	Uudisrakentaminen sujui suunnitellusti ja antaa edellytyksiä asiakkaille laajentaa liiketoimintaa, Mm. Mölnlycken työntekijämäärä on Naistingin yhteistyöllä kasvanut 9 vuoden aikana 350->700 henkilöön. Saneerauksia tehtiin kiinteistöiden arvon säilyttämiseksi mm. Tullikadun ja Prikatinkadun vesikatot ja julkisivut. Lisäksi tekniikkaa uudistettiin suunnitelmallisesti.
Suuren kokoluokan elinkeinoinvestointeja toteutetaan Mölnlycken osalta ja niiden kesto ajoittuu useammalle vuodelle.	Hankkeet olivat käynnissä suunnitelmallisesti ja jatkuvat 2025
Yhtiön nykyisen kiinteistöomaisuuden korjausvelkaa tulee edelleen pienentää sekä ennakoida kiinteistöjen teknistä uudistamis-tarvetta. Myös energiankäytön optimointiin selvitetään taloudellista kannattavuutta suurimmissa kohteissa.	Korjausvelkaa on pienennetty suunnitelmallisesti jo usean vuoden ajan. Energiankäytön optimointi aloitettiin, mutta vasta vuosi 2025 tuo kunnolliset työkalut, kun sähkön hankintamalli muuttuu.
Vuoden 2024 investoinnit tulevat olemaan 7–9 miljoonaa euroa riippuen töiden jaksotuksesta.	Investoinnit olivat n. 9M€ ALV0% vuonna 2024

STRATEGIAKORTIT

Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Toteutetaan avainasiakkaidemme kehittymistä vaativia investointeja	ETO ja Tsto-laajennus etenee Mölnlyckellä ajallaan ja onnistuneesti	Kyllä/Ei	Kyllä ja asiakas erittäin tyytyväinen
Metsä-Sairilan alueelle edistetään merkittävää kiertotalouden investointia	Kyky tehdä investointipäätös	Kyllä/Ei	Ei. Kaksi hanketta jäädytettiin asiakkaiden taholta talous- ja markkinatilanteen takia.
Tyhjille toimistotiloille saadaan koostettua kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma	Vähentää tyhjien tilojen määrää	Kyllä/Ei	Ei. Haaste on oikeastaan vain Teknograanin osalta akuutti. Kohteen jalostaminen uusiokäyttöön ei ole osoittautunut mahdolliseksi, eikä ole ollut taloudellisesti kannattavaa tehdä muutostöitä ilman asiakkaan vaikutusta.

Parannetaan yrittäjämysteisyyttä sujuvilla yrityspalveluilla sekä joustavilla maankäytön ratkaisuilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Toimitilatarjonnan osalta palvelu on tehokasta ja asiakkaiden tarpeita kuuntelevaa	Yksikään asiakas ei jää saamatta hyvää palvelua	100 % realistisista tilakyselyistä kyetään ratkaisemaan joko omalla tai ulkopuolisella tarjonnalla. Yhtiön toiminnasta johtuvat reklamaatiot 0 %	Yhtään epäonnistunutta asiakastoimeksiantoa ei ole tiedostettu edellyttäen, että tarve ja kyky ovat olleet kohtuulliset. Asiakasreklamaatioita on ollut 2-3 liittyen pie-niin kolmannen osapuolen aiheut-tamiin teknisiin asioihin. Nämä on hoidettu välittömästi.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Talous toteutui lähes suunnitellusti. Kulujen osalta budjetointi on ollut viime vuodet hankalaa, koska inflaatio on nostanut hintoja vuosittain ja puitesopimuksillakin on kauden vaihto aiheuttanut suurimmillaan jopa n. 20 % hinnankorotuksia. Kaukolämmön hinta on ollut jatkuvasti nousevaa ja vaikka kulutusta on saatu pienennettyä, euromääräisesti kustannus nousee. Liikevaihtotavoite ylittyi. Omavaraisuusasteen laskeminen on seurausta siitä, että toisaalta vieraan pääoman määrä/Aineelliset hyödykkeet ovat lisääntyneet ja toisaalta Oma pääoma ei ole päässyt juurikaan kasvaamaan osinkojen seurauksena.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	7 972	7 500	8 064
Tilikauden voitto/tappio	446	500	407
Osinko	223	400	204
Investoinnit	5 000	8 000	9 000
Ulkoinen velka	19 000	17 500	17 800
Sisäinen velka	9 897	20 000	17 330
Konsernitilin limiitti	2 000	2 000	2 000
Omavaraisuusaste	21,3 %	23 %	18 %
Henkilöstö	7	7	7
vakituihin	7	7	7
määräaikainen	0	0	0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Mölnlycken ETO- ja toimistoinvestoinnit etenivät suunnitellusti. Tullikadun ja Prikaatinkadun katto- ja julkisivusanee-raukset toteutettiin.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Mikkelin vetovoiman hiipuminen ja merkittävien vuokrasopimusten jatkuvuus.

• Operatiiviset riskit

Inflaatio ja osittain rahoituksen hinta

• Rahoitusriskit

Vieraan pääoman hinta jossain määrin. Suojaukset ovat yleisesti ottaen pitäviä.

• Vahinkoriskit

Vakuutukset on olemassa. Erillisellä riskinarviointimenettelyllä on kaikki riskit kartoitettu

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Noudatamme

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Toimintamme on toteutunut erittäin hyvin vapaalla markkinalla toimivaksi osakeyhtiöksi. Toimimme täysin asiakastu-loilla. Varojen käytön valvonnasta on kattavat prosessit.

• **Omaisuu den hankinta, luovutus ja hoito**

Toimimme lakien, konserniohjeen ja säädösten mukaisesti.

• **Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta**

Henkilöstön ja toimitusjohtajan operatiivinen valvonta. Hallituksen kokouskäytännöt ja valvonta. Kaikki toimii hyvin ja kuten pitää toimia yhtiössä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2024

Omistajapoliittinen toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajan-kohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Mölnlycken investoinnin sujuva eteneminen	Qtr1/2025		Tj., konsernivastaava	Konsernihallinto	Investointi on toteutunut aikataulussa ja hyvässä yhteistyössä kaupungin kanssa

2.2.1.4 Metsäsairila Oy

Omistus	100 %	
Toimiala	Jätehuolto ja jätteiden hyötykäytön edistäminen	
Toimitusjohtaja	Ville Kakkonen	
Hallituksen jäsenet	<u>yhtiökokouksen 18.6.2024 jälkeen</u>	<u>yhtiökokoukseen 18.6.2024 asti</u>
	Olli Miettinen, pj Noora Ruuth Anne Hujala Sami Järvinen Reijo Hämäläinen Pia Hänninen Anna Forsström	Olli Miettinen, pj Noora Ruuth Anne Hujala Sami Järvinen Reijo Hämäläinen Pia Hänninen Anna Forsström
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Jouni Riihelä, kaupunkikehitysjohtaja/konsernivastuuhenkilö	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Jäte- ja hankintalakien muutokset tulevat vaikuttamaan toimialan kehitykseen kuntayhtiöissä. Jätelainsäädäntöön on tulossa muutoksia sekä EU-tasolla, että kansallisesti. Tulevat muutokset ohjaavat voimakkaasti tulevien vuosien liiketoimintaa.

Tällä hallituskaudelle on suunniteltu kansalliseen jätelakiin kolme eri muutospakettia vuosille 2025-2026:

- 1. paketti 2025 ”Kunnan vastuuta rajataan”
- 2. paketti 2025 ”Kilpailuneutraliteetti”
- 3. paketti 2026 ”Jätelaista kiertotalouslakiin”

Muita mahdollisia muutoksia toimintaympäristössä ovat mm. tuottajavastuun laajentuminen, uudet sekoitevelvoitteet pakkauksissa ja tuotteissa sekä jätteenpolton päästökauppa.

Mikkelissä on tehty viranomaispäätös jätehuollon kaksoisjärjestelmästä luopumisesta vuoden 2025 helmikuun alusta alkaen. Muutos näkyy kasvavana asiakaspalvelukontaktien määränä, jonka ennakoidaan noin kaksinkertaistuvan vuonna 2025 vuoden 2024 tasoon verrattuna.

Digitalisaation merkitys tulee korostumaan kierto- ja biotalouden kehityksessä lähivuosina. Digitalisaatio mahdollista uusien asiakaslähtöisesti suunniteltujen tuotteiden ja palvelujen toteuttamisen.

Huoltovarmuuden prioriteetti on noussut. Jätehuolto on yhteiskunnan kannalta kriittinen toimiala.

Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa on kiertotalouden ja jätehuollon lisäksi myös hankintalakiin liittyviä kirjauksia, joilla voi olla vaikutusta kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden toimintaan. Hallitusohjelman mukaisesti Työ- ja elinkeinoministeriön työryhmän 30.11.2024 julkaistussa mietinnössä esitetään sidosyksiköiden käytön rajoittamista hankintojen toteuttamisessa asettamalla sidosyksikön omistukselle yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus (10 prosenttia). Mikkelin kaupunki omistaa Metsäsairila Oy:stä 100 %, joten Metsäsairilan omistuspohja täyttäisi mietinnön mukaisen vaatimuksen sidosyksikön omistuspohjasta. Metsäsairilalle mahdollisella hankintalainmuutoksella voi olla kuitenkin merkittäviä vaikutuksia, koska Metsäsairila Oy omistaa Riikinvoima Oy:stä vain 4,36 %.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Biojätteen kuljetusten siirtyminen yhtiön vastuulle koko Mikkelin alueella 1.1.2024 alkaen on kasvattanut kuljetuksiin liittyvää liiketoimintaa sekä kuljetuksiin liittyvien asiakaspalvelukontaktien määrää. Osakkuusyhtiö Riikinvoiman ekovoimalaitoksella vuosi 2024 oli poikkeuksellisen haastava ja ekovoimalaitoksen käyttöaste jäi selvästi normaalia matalammaksi. Riikinvoima toimii Mankala-periaatteella eli yhtiön kustannukset laskutetaan omistajilta toteutuneen mukaisesti. Riikinvoiman heikko käyttöaste heijastuu Metsäsairilassa yhtiön vuoden 2024 tulosta heikentävänä tekijänä, sekä kasvaneiden Mankala-kustannusten, että budjetoitua heikompien sähkönmyyntitulojen kautta.

Tytäryhtiö BioSairila Oy:hyn liittyvien sijoitusten ja lainasaamisten 10,2 miljoonan euron alaskirjaukset, aiheuttivat Metsäsairila Oy:lle yli 10 miljoonaa euroa tappiollisen tuloksen. Alaskirjausten johdosta yhtiön omavaraisuusaste on tilikauden lopussa -2 %.

Kassatilanteesta johtuen Metsäsairila ei ole pystynyt maksamaan omistajalle vuonna 2023 päätetystä osingonjaosta 300 000 euron osuutta. Vuoden 2022 tulokseen perustuen päätettiin 500 000 euron osingonjaosta, josta 200 000 maksettiin vuonna 2023. Koska yhtiön kassatilanne ei ole helpottanut, omistaja luopui 300 000 euron osingonmaksuvelasta (kh 10.2.2025 § 62). Tilinpäätöshetken negatiivinen omavaraisuusaste kääntyy vuoden 2025 alussa jälleen positiiviseksi osingonjakovelasta luopumisen seurauksena.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Biojätteen keräys taajama-alueella alkaa kunnan järjestämänä uuden jätelain mukaisesti. Biojätteen erilliskeräyspisteverkosto laajenee koko Mikkelin alueella.	Tavoite on toteutunut. Biojätteen keräys taajama-alueella alkoi suunnitellusti ja biojätteen aluekeräyspisteverkosto laajeni suunnitellun mukaisesti koko Mikkelin alueelle.
Päästöjen vähentäminen kuljetuksissa, käyttäen jätteistä tuotettua liikennebiokaasua. Tavoitteena on lisätä biokaasun käyttöä jätteiden kuljettamisessa ja jätehuoltopalveluiden järjestämiseen liittyvissä kuljetuksissa. Kaikki sekajätteen siirtokuormaukset siirretään vuoden 2024 aikana biokaasulle.	Tavoite on toteutunut. Kaikki sekajätteen siirtokuormaukset on siirretty suunnitellun mukaisesti biokaasukäyttöiselle kalustolle.
Viestintää hoidetaan viestintäsuunnitelman mukaan. Vuonna 2024 painopisteenä biojäte. Toteutetaan biojätekampanja.	Tavoite on toteutunut. Viestintä on toteutunut viestintäsuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2024 painopisteenä on ollut biojäte, josta on myös toteutettu tavoitteena ollut biojätekampanja.
Valmistellaan jätehuollon kaksoisjärjestelmästä luopumista. Kunnan järjestämä jätehuolto alkaa koko Mikkelin alueella helmikuussa 2025.	Tavoite on toteutunut. Kaksoisjärjestelmästä luopuminen toteutui suunnitellusti.
Tutkitaan ja tiedostetaan erilaisia vaihtoehtoja selvittää tulevaisuuden haasteita muuttuvassa toimintaympäristössä.	Tavoite on toteutunut. Metsäsairila on tehnyt tavoitteena olleet selvitykset ja tuonut esille eri vaihtoehtoja selvittää tulevaisuuden haasteista muuttuvassa toimintaympäristössä.

STRATEGIAKORTIT

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Huomioidaan Mikkelin hiilineutraalisuustavoite kestävässä rakentamis-, maankäyttö-, liikenne- ja energiaratkaisuissa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Liikennepäästöjen vähentäminen	Biokaasun käytön lisääntyminen jätekuljetuksissa ja jätehuoltopalvelujen järjestämiseen liittyvissä kuljetuksissa.	Biokaasun käyttöaste kuljetuksissa kasvaa. Sekajätteen siirtokuormauskuljetukset siirtyvät biokaasulle vuoden 2024 aikana.	Kaikki bio- ja sekajätekeräykset pakkaavilla jäteautoilla hoidetaan biokaasukäyttöisellä kalustolla.
Materiaalien energiahyötykäyttö	Materiaalia ohjataan energiahyötykäyttöön.	Sekajäte 100 % energiaksi	Sekajäte 100 % energiaksi.
Materiaalin hyötykäyttö liikenne- ja energiatuotteiksi	Orgaanisten jätteiden hyödyntäminen biokaasuna.	Biojäte 100 % biokaasun tuotantoon	Biojäte 100 % biokaasun tuotantoon.

Edistetään kaupungin kehittämislustojen vaikuttavuutta ja yrittäjyyden kasvua alustoilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
EcoSairila-kehittämislustan vaikuttavuuden kasvattaminen	Demonstraatioympäristöä kiertotalouden sivuainevirroille EcoSairilassa hyödynnetään TKI-hankkeissa.	Demonstraatioympäristöä on käytetty TKI-hankkeissa.	Demonstraatioympäristö on ollut käynnissä olevien hankkeiden käytössä. Lisäksi suunnitteilla on uusia hankkeita, jotka voivat hyödyntää demonstraatioympäristöä.
Digitaalisten palvelujen tarjoaminen EcoSairilassa toimiville yrityksille	Uuden kiertotaloudenkadun varressa sijaitsevan vaa'an ja siihen liittyvän vaakajärjestelmän käyttömahdollisuuden tarjoaminen alueen yrityksille.	Uusia käyttäjiä vaakajärjestelmälle.	Vaakajärjestelmän käyttöä on tarjottu Ecosairilassa toimiville yrityksille, joista osa on ottanut palvelun käyttöön.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön operatiivinen toiminta oli taloudellisten tavoitteiden mukainen. Tilikauden voittoa rasitti kuitenkin osakkuusyhtiö Riikinoiman budjetoitua suurempana toteutuneet Mankalakustannukset sekä tytäryhtiö BioSairila Oy:n liittyvien sijoitusten ja lainasaamisten alaskirjaukset. Riikinoiman osalta tulosvaikutus budjetoituun verrattuna oli -214 000 € ja Biosairilan osalta -10,2 M€. Ilman tytär- ja osakkuusyhtiöiden tulosvaikutusta tilikauden voitto olisi ollut noin 267 000 €. Merkittävien alaskirjausten vuoksi yhtiön omavaraisuusaste oli tilikauden lopussa -2 %. Investoinnit saatiin toteutettua suunnitellun mukaisesti ja hieman budjetoitua kustannuksia edullisemmin.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	7 775	7 800	7 319
Tilikauden voitto/tappio	1 340	200	-10 140
Osinko	0	0	0
Investoinnit	990	950	810
Ulkoisen velka	5 467	7 000	5013
Sisäinen velka	1 500	1 500	1500
Konsernitilin limiitti	2 000	2 000	2000
Omavaraisuusaste	56 %	50 %	-2 %
Henkilöstö	21	23	21
vakituinen	19	20	19
määräaikainen	2	3	2

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Lajittelu- ja kierrätyskeskuksen infrarakentaminen. Jätekontit, lavat ja astiat. Investoinnit toteutuivat suunnitellusta.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Yhtiön toimintaympäristössä on ennakoitavissa merkittäviä ja nopeita muutoksia. Strategisten riskien hallinta edellyttää jatkuvaa seuranta mm. lainsäädännön muutoksista ja ennakointia yhtiön kannalta merkittävien muutosten osalta.

• Operatiiviset riskit

Eri jätemateriaalien laatu eteenpäin toimittamisessa on operatiivinen riski. Jätemateriaalien laatua pyritään seuraamaan tekemällä laadunvalvontaa jätevarastoilla ja jätteiden kuormaustilanteissa. Ympäristöluvan päivittäminen lajittelu- ja kierrätys on erittäin vaikeaa. Lupaprosessit kestävät useita vuosia.

• Rahoitusriskit

Ei merkittäviä rahoitusriskejä. Yhtiön lainoissa on tällä hetkellä vahva korkosuoja.

• Vahinkoriskit

Riskienarviointi osana sertifioitua toimintamallia.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Noudatetaan sääntöjä ja päätöksiä. Ympäristöluvan mukaiset viranomaistarkastukset ja raportoinnit vuosittain.

- **Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta**

Hallituksen kokouksissa seurataan säännöllisesti tavoitteiden toteutumista ja talouden kehitystä.

- **Omaisuuksien hankinta, luovutus ja hoito**

Hallituksen päätöksillä.

- **Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta**

Taloushallinnon tehtävät on järjestelty siten, että laskujen tarkastaja ja hyväksyjä on eri henkilö. Sisäisen valvonnan asiat ovat myös esillä sertifioitujen toimintajärjestelmien auditoinneissa.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2024

Omistajapoliittinen toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomi- oitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osal- listuvat ta- hot	Toteuma 31.12.
Valmistellaan siirtymistä kun- nan järjestämään jätteenkul- jetukseen koko Mikkelin alu- eella.	Tammikuu 2025		Metsäsairilan toimitusjohtaja	Jätehuolto- viranomai- nen	Tavoite on toteutunut. Kunnan järjes- tämä jätteenkuljetus on otettu käyt- töön koko Mikkelin alueella 1.2.2025 alkaen.
Tutkitaan ja tiedostetaan eri- laisia vaihtoehtoja selvittää tu- levaisuuden haasteita muut- tuvassa toimintaympäris- tössä.	Kesäkuu 2024		Kaupunkikehi- tysjohtaja & Metsäsairilan toimitusjohtaja		Tavoite on toteutunut. Konserni- ja elinvoimajaosto on käsitellyt asian kokouksessaan 24.6.2024.

2.2.1.5 Mikalo Oy

Omistus	100 %	
Toimiala	Asuntojen vuokraus. Yhtiö on perustettu sosiaalista vuokraustoimintaa harjoittavaksi, ja se vuokraa asuntoja arava- ja korkotukilakien edellyttämien käyttö- ja luovutusrajoitusten mukaisesti. Yhtiö hoitaa omalta osaltaan kunnan asunto- ja aluepoliittisen velvoitteen, jossa kunnan on luotava alueelleen yleiset edellytykset asunto-olojen kehittymiselle sekä järjestää kohtuulliset asumisolot.	
Toimitusjohtaja	Hannu Sormunen 28.2.2024 saakka. Tommi Kuvaja 7.3.2024 alkaen	
Hallituksen jäsenet	yhtiökokouksen 24.4.2024 jälkeen Ville Rahikainen pj, Heikki Seila, Pertti Karhunen, Tuula Kohvakka, Eila Peltoniemi, Pirkko Elo sekä Anne Hujala (12.6.2024 alkaen)	yhtiökokoukseen 24.4.2024 asti Ville Rahikainen pj, Heikki Seila, Pertti Karhunen, Tuula Kohvakka, Anni Panula-Ontto-Suuronen (31.3.2024 saakka), Pirkko Elo, Eila Peltoniemi
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Konsernivastuuhenkilö Jouni Riihelä	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Toimintaympäristöön vaikuttaa alueellisen väestökehityksen muuttuminen ja asuntojen kysynnän kohdistuminen yhä pienempiin asuntoihin. Lisäksi Mikkelin opiskelija-asunnot Oy sulautui Mikalo Oy:öön 1.1.2025 tuoden mukanaan merkittävän kiinteistömassan. Edellä mainitut seikat edellyttävät olemassa olevan kiinteistökannan kehittämistä, mutta myös sen vähentämistä. Toisaalta nykyisen hallitusohjelman mukaan laadukasta ja kohtuullisen hintaista asumista edistetään vapaarahoitteisella asuntorakentamisella ja toisaalta vähentämään hallitusti yhteiskunnan tukemaa ARA-asunto-
tuotantoa. Tämä tulee heikentämään ARA-rahituksen saatavuutta alueelle. Mittavien muutoshankkeiden samanaikainen toteuttaminen luo taloudelliselle kantokyvyllä todellisen rasitteen. Toteumakauden merkittävin investointikohde on Mannerheimintie 10a (Kortteli 8) -hanke.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Talouden kehitys on suoraan riippuvainen asuntojen käyttöasteesta. Käyttöasteeseen vaikuttaa asuntojen kysyntä. Käyttöastetavoite oli 92 % ja toteutuma 89,9 %. Vuodelle 2024 ei korotettu vuokria. Toimintavuonna 2024 käynnistyi Mannerheimintie 10a (Kortteli 8) -hanke.

Tavoite	Toteuma 31.12.
Yhtiöllä on uusi strategia sekä organisaatorakenne	Strategia ja organisaatio uudistettu, voimaan 1.1.2025
Strategian toteutumista toiminnassa ohjaa laadittu mittaristo. Toteutumista seurataan säännönmukaisesti	Uudistetun strategian myötä mittaristoa kehitetään 2025 alussa
Yhtiön tärkeimmät tavoitteet pidemmällä aikavälillä ovat kilpailukykyinen vuokrataso sekä paremmin kysyntää vastaava asuntokanta	Vuokrataso säilynyt kilpailukykyisenä ja asuntokannan kehittämiseksi yhtiö on esittänyt toimenpideohjelman 2024-2026.

STRATEGIAKORTIT

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestäväan kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Osaavan työvoiman varmistaminen	Oman henkilöstön osaamisen ylläpito	koulutuspäivä/henkilö/vuosi	1,3 pv/hlö/v

Huomioidaan Mikkelin hiilineutraalisuustavoite kestävässä rakentamis-, maankäyttö-, liikenne- ja energiaratkaisuissa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Energiansäästöratkaisut rakentamisessa, kunnostuksessa ja ylläpidossa	Kiinteistöjen energian kulutuksen minimointi	VAETS	Kiinteistöjen energiakulutusta seurattu VAETS:n kautta. Kulutus vuonna 2024 oli lämmityksen osalta laskenut, mutta veden ja sähkönkulutuksen osalta noussut hieman edelliseen vuoteen verrattuna.

Hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet täysimääräisenä kaupungin palvelujen kehittämisessä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Palvelujen digitalisointi	Mahdollisuus asioida myös sähköisesti asuttamisen eri vaiheissa	Asukastytytyväisyyskysely	Sähköinen asiointi toteutuu asuminen eri vaiheissa. Asumispalveluiden saatavuus on ollut hyvällä tasolla.

Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Monimuotoiset asumisen ratkaisut	Asuntojen sijainti kysyntää vastaavasti	Kustannuspaikkakohtainen käyttöaste	Käyttöastetavoite oli 92 %, toteuma 89,9 %. Toteutettu esitys kiinteistötoimenpideohjelmaksi.
Monimuotoiset asumisen ratkaisut	Joustava asiakaspalvelu	Palvelun vasteaika	Asumispalveluiden saatavuus on ollut hyvällä tasolla. Yhteydenotto saman päivän aikana.
Monimuotoiset asumisen ratkaisut	Kysyntää vastaava kiinteistöjen/asuntojen kunto ja laatutaso	Kustannuspaikkakohtainen käyttöaste	Käyttöastetavoite oli 92 %, toteuma 89,9 %. Kustannuspaikkakohtainen käyttöaste vaihtelee voimakkaasti (37%–100%) mm. asuntojen koon, laadun ja sijainnin mukaan. Toteutettu esitys kiinteistötoimenpideohjelmaksi.

Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Asumisen mahdollisuuksien ylläpito	Mahdollistaa opiskelijoiden asuminen eri elämänvaiheissa	käyttöaste	Opiskeluiden päättymisen jälkeen mahdollisuus asettua asumaan Mikalon asuntoihin. Toteutunut heikosti. Yhtiön käyttöaste on ollut laskeva.

Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Kehitetään kaupunki- ja maaseutu ympäristöjä eri asumismuotojen ja -tapojen mahdollistamiseksi			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Monimuotoiset asumisen ratkaisut	Asuntojen tarjonta kysyntää vastaavasti	Kustannuspaikkakohtainen käyttöaste	Käyttöastetavoite oli 92 %, toteuma 89,9 %. Kustannuspaikkakohtainen käyttöaste vaihtelee voimakkaasti (37%–100%) mm. asuntojen koon, laadun ja sijainnin mukaan. Toteutettu esitys kiinteistötoimenpideohjelmaksi.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Mahdollistetaan vapaaehtois- ja asukasaktiivitoiminta, vertaistuki, omaehtoinen toiminta sekä kokemusasiantuntijuus yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Kotouttamisen tukeminen	Yhteistyö määriteltyjen tahojen kanssa	Vuokratut asunnot	Toteutunut. Otettu huomioon maahanmuuton asuttamistarve.

Lisätään osallistuvan budjetoinnin käyttöä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Osallistetaan asukastoimintaa mm. talousarvioiden ja tilinpäätösten yhteydessä	Taloudellisen ja toiminnallisen tiedon lisääminen	Tilaisuudet lkm	Asukastilaisuuksia järjestetty 14 kpl talousarvion 2025 valmisteluun liittyen.
Kiinteistöjen viihtyvyyden edistäminen taloudellisten reunaehtojen mukaan	Asukastyytyväisyyden paraneminen	Asukastyytyväisyyskysely	Toteutettu kiinteistöjen rakenteiden ja viihtyvyyden edistämiseksi useita korjaustoimenpiteitä. Asukastyytyväisyys säilynyt hyvänä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Käyttöaste jäi asetetusta tavoitteesta. Käyttöasteen ja taloudellisen tilanteen parantamiseksi on laadittu suunnitelma kiinteistökantaa koskeviksi toimenpiteiksi vuosina 2024–2026. Toimintavuoden talouden toteuma vastaa budjetoitua.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	22 759	22 722	22 813
Tilikauden voitto/tappio	65	0	15
Osinko	0	0	0
Investoinnit	2 085	100	5 272
Ulkoinen velka	43 135	38 337	42 585
Sisäinen velka	3 090	2 589	2 589
Konsernitilin limiitti	0	0	1 000
Omavaraisuusaste	43 %	38 %	44 %
Henkilöstö	80	75	80
vakituinen	78	75	77
määräaikainen	2	0	3

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Mannerheimintie 10 (Kortteli 8) -hanke käynnistynyt ja etenee suunnitellusti.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Strategisia riskejä ovat kiinteistökannan ikääntyminen ja soveltuvuus kysyntään, kustannuskriisi, investointitarpeiden ja muutosten taloudellinen hallinta.

• Operatiiviset riskit

Operatiivisia riskejä ovat henkilöstön riittävyys ja oikea mitoitus, käyttöasteen kehitys, lisääntyvä lainsäädännöllinen velvoite, riittävän maksuvalmiuden säilyminen.

• Rahoitusriskit

Rahoitusriskejä ovat lainojen suojaus, käyttöaste, riittävän maksuvalmiuden säilyminen, aktiivinen vuokra- ja vuokratilavala. Rahoituksellisia riskejä ovat myös kiinteistökannan ikääntyminen ja soveltuvuus kysyntään, investointitarpeiden ja muutosten taloudellinen hallinta. Nykyisen hallitusohjelman mukainen asuntorahoitus.

• Vahinkoriskit

Vuotovahingot, luonnonilmiöt ja tulipalot. Näihin on varauduttu vakuutuksin sekä kuntoarvioinneilla ja asuntojen ennakkotarkastuksilla.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Yhtiö toimii lakien, johtosäännön ja päätösten mukaisesti. Toimiva johto valvoo näiden noudattamista.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Yhtiö toimii johtosäännön ja päätösten mukaisesti. Toimiva johto valvoo näiden noudattamista.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Yhtiö hankkii tai myy omaisuutta toimivan johdon ja hallituksen päätöksillä. Hankinnat ja investoinnit huomioidaan vuosittain budjetoinnissa. Merkittävimmistä muutoksista keskustellaan omistajaohjauksesta vastaavan kanssa.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Riskienhallinnan ohje laadittu keväällä 2023, jossa on määritelty keskeisiä toimenpiteitä ja tahot. Yhtiön toimiva johto muodostaa sisäisen valvonnan ytimen. Vaaralliset työyhdistelmät tunnistettu ja poistettu mahdollisuuksien mukaan.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2024

Omistajapoliittinen toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Mikalo-MOAS –sulautuminen	Valmistelu vuoden 2024 aikana, aloitus 1.1.2025		toimitusjohtaja	Mikkelin kaupunki yhtiöiden omistajana	Toteutunut
Palvelutalo- & vuokra-asuntokohde (Kortteli 8)	2025	Taloudellinen riski yhtiölle	toimitusjohtaja	Eloisa ja Mikkelin kaupunki	Hanke käynnissä
PTS/kiinteistöjen purku- ja myyntipäätökset	2024–2030	Vähennystarve 250 asuntoa	toimitusjohtaja	Mikkelin kaupunki omistajana	Yhtiön esitys tehty vuosille 2024-2026,

2.2.1.6 Mikkelin Asumisoikeus Oy

Omistus	100 %	
Toimiala	Asuminen	
Toimitusjohtaja	Hannu Sormunen 28.2.2024 saakka. Tommi Kuvaja 7.3.2024 alkaen	
Hallituksen jäsenet	yhtiökokouksen 24.4.2024 jälkeen Ulla Yli-Karro, pj; Keijo Partio, Ari Lehtinen, Jarmo Järvinen ja Tuukka Lehtonen	yhtiökokoukseen 24.4.2024 asti Ulla Yli-Karro, pj; Keijo Partio, Seija Korpinen, Ari Lehtinen ja Jarmo Järvinen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat konsernivastuuhenkilö Jouni Riihelä	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Hallitusohjelman mukaan asumisoikeuskohteiden korjausten avustaminen jatkuu, mutta uusille asumisoikeuskohteille ei myönnetä tukia. Tämä käytännössä tarkoittaa, että uusia asumisoikeuskohteita voidaan toteuttaa vain vapaarahoitteisesti. Valtio selvittää parhaillaan asumisoikeusjärjestelmän uudistamista.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Käyttöaste on säilynyt hyvällä tasolla ja markkinointitoimenpiteitä on edelleen jatkettu sekä asumisoikeuden tunnettuutta lisätty. Koko asuntokantaa koskevat asuntotarkastukset on tehty v. 2024.

Tavoite	Toteuma 31.12.
Yhtiön tavoitteet pidemmällä aikavälillä ovat kilpailukykyinen vastiketaso sekä paremmin kysyntää vastaava asuntokanta	Vastiketaso säilynyt kilpailukykyisenä. Asuntokantaa ei ole pystytty uudistamaan.

STRATEGIAKORTIT

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestäväan kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Asumisoikeuden vetovoimaisuuden kasvattaminen	Asumisoikeuden tunnettuuden lisääminen	Käyttöaste	Käyttöaste 94,4 % Markkinointitoimenpiteitä jatkettu

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Edistetään ryhmiin ja yhteisöihin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Asukasdemokratian edistäminen	Asukastoimikuntien aktivointi	Toimikuntien lkm	Asukastoimikunta tai yhdyshenkilö kaikissa kohteissa (15/15)

Lisätään osallistuvan budjetoinnin käyttöä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Asukkailla mahdollisuus vaikuttaa kohteen kustannusten muodostumiseen	Asukasaktiivisuus	Kustannuspaikkakohtainen tulos	Asukasaktiivisuutta edistetty. Asukastilaisuuksia on pidetty tilinpäätöksen ja talousarvion laadinnan yhteydessä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Käyttöaste ja talousarvio toteutuivat tavoitteen mukaisesti.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	2 029	2 026	2 046
Tilikauden voitto/tappio	0	0	0
Osinko	0	0	0
Investoinnit	0	0	9
Ulkoinen velka	6 808	6 111	6 111
Sisäinen velka	0	0	0
Konsernitilin limiitti	0	0	0
Omavaraisuusaste	40 %	37 %	44 %
Henkilöstö	0	0	0
vakituinen	0	0	0
määräaikainen	0	0	0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Ei merkittäviä investointeja toimintavuonna

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen**• Strategiset riskit**

Strategisia riskejä ovat kiinteistökannan ikääntyminen ja soveltuvuus kysyntään, kustannuskriisi, investointitarpeiden ja muutosten taloudellinen hallinta.

• Operatiiviset riskit

Operatiivisia riskejä ovat käyttöasteen kehitys, lisääntyvä lainsäädännöllinen velvoite, riittävän maksuvalmiuden säilyminen.

• Rahoitusriskit

Rahoitusriskejä ovat lainojen suojaus, käyttöaste, riittävän maksuvalmiuden säilyminen, aktiivinen vuokravaltio. Rahoituksellisia riskejä ovat myös kiinteistökannan ikääntyminen ja soveltuvuus kysyntään, investointitarpeiden ja muutosten taloudellinen hallinta.

• Vahinkoriskit

Vuotovahingot, luonnonilmiöt ja tulipalot. Näihin on varauduttu vakuutuksin sekä kuntoarvioinneilla ja asuntojen ennakkotarkastuksilla.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Yhtiö toimii lakien, johtosäännön ja päätösten mukaisesti. Toimivan johdon tehtävänä on valvoa noudattamista.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Toimivan johdon tehtävänä on valvoa tavoitteiden toteutumista ja varojen käyttöä. Hallitukselle raportoidaan säännöllisesti käyttöaste- ja maksuvalmiustilanteesta.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Merkittävimpiä omaisuuden muutoksia toteutetaan omistajan luvalla. Muutoin hankinnat ja investoinnit huomioidaan vuosittain talousarviossa.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Riskienhallinnan ohje laadittu keväällä 2023, jossa on määritelty keskeisiä toimenpiteitä ja tahot.

2.2.1.7 Mikkelin Jäähalli Oy

Omistus	suora omistus 74,88 % / konsernin omistus 89,10 %	
Toimiala	Kiinteistöliiketoiminta jääurheilua varten	
Toimitusjohtaja	Kyösti Ylijoki	
Hallituksen jäsenet	<u>yhtiökokouksen 20.5.2024 jälkeen</u>	<u>yhtiökokoukseen 20.5.2024 asti</u>
	Lasse Pöyry, pj. Vesa Pöntinen Linda Asikainen Kari Ojala Jukka Toivakka	Lasse Pöyry, pj. Vesa Pöntinen Linda Asikainen Kari Ojala Jukka Toivakka
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Ari Liikanen, konsernivastuuhenkilö. Kari Ahonen, kiinteistöpäällikkö	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Yhtiön talouteen tulee vaikuttamaan vuonna 2023 alkanut korkotason nousu. Vaikkakin korkotaso on sittemmin laskenut, taso pysynee kuitenkin merkittävänä kuluna yhtiölle verrattuna aiempiin hyvin alhaisen korkotason vuosiin. Toki yhtiön vieraan pääoman määrä on pienentynyt nollakorkojen ajoista. Energian hinta on jäähallilla ratkaiseva kulujen muodostaja. Hintariskiä on pyritty hallitsemaan futuurikiinnityksillä sähkön osalta. Toiminnallisiin muutospaineisiin tulee varautua ja niillä on mahdollisesti suuri merkitys hallin toiminnassa.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Harjoitusjäähallin käyttökielto ja siitä johtuva lisärahoitustarve saneeraukseen. Vaikutus talouteen alkaa täysimääräisenä vasta 2025, mutta jo 2024 aiheutui lisäkuluja. Toisaalta harjoitushallin käyttökielto alentaa käyttökuluja. Sähköenergiakulujen laskeminen on alentanut kuluja merkittävästi vuodesta 2023.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Jäähalli säilyttää asemansa Mikkelin jääliikunnan aktiivisena ja tuloksellisenä toimijana	Jäähalli on toiminut erittäin aktiivisen jääurheilun keskuksena. Harjoitusjäähallin käyttökielto on aiheuttanut käyttäjäpaineita.

STRATEGIAKORTIT

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Edistetään ryhmiin ja yhteisöihin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Jäähalli on merkittävä joukkueita kokoava ja ihmisiä yhdistävä rakennuskokonaisuus	Jäähalli Oy kykenee tarjoamaan infran runsaslukuisen ja monipuolisen jääliikunnan harrastamiseen	Hallissa on hyvät ja turvalliset edellytykset toimia. Käyttöpoikkeamia asiakkaita häiritsevästi ei ole.	Jäähallissa on toiminut ympäri-vuotisesti monipuolista eri-ikäisten liikunta- ja urheilutoimintaa. Varusaste on erittäin hyvä. Harjoitusjäähallissa on merkittävä käyttöpoikkeama.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Jäähallin talous on toiminut budjetoidusti.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	980	850	951
Tilikauden voitto/tappio	-30	0	36
Osinko	0	0	0
Investoinnit	150	200	150
Ulkoisen velka	6 268	6 100	5 947
Sisäinen velka	0	0	0
Konsernitilin limiitti	0	0	0
Omavaraisuusaste	32 %	32%	33 %
Henkilöstö vakituinen	0	0	0
määräaikainen	0	0	0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Rakenteisiin ja tekniikkaan liittyviä välttämättömiä pieniä investointeja (osakorjauksia enemmänkin) tehtiin runsaasti

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Tulevat investointitarpeet ja niiden rahoitus. Toiminnallisuuden taso jäähallilla.

• Operatiiviset riskit

Toiminnan tason hiipuminen erityisesti kansallisen tason toiminnassa.

• Rahoitusriskit

Korkotaso

• Vahinkoriskit

Vakuutusturva olemassa

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Noudatamme

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Toteutuu ja valvotaan

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Määräysten mukaisesti

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Henkilöstön ja toimitusjohtajan operatiivinen valvonta. Hallituksen kokouskäytännöt ja valvonta. Kaikki toimii hyvin ja kuten pitää toimia yhtiössä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2024

Omistajapoliittinen toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajan-kohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Sähkön kulutuksen optimointi	2024	Hankkeen taloudellisuus- ja takaisinmaksulaskelmat määrittävät toimenpiteet	Naistinki	Jäähallin henkilöstö ja käyttäjät	Selvitys on käynnissä viivästyneenä harjoitushallin käyttökielosta johtuen. Myös sähkönhankinnan tapa ja hinnanmääräytyminen muuttui vuodelle 2025, jolloin myös hintaoptimointi kulutuksen lisäksi on mahdollista

2.2.1.8 Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy

Omistus	80,65 %	
Toimiala	Liiketoiminnan ja matkailun kehitys	
Toimitusjohtaja	Timo Paakki	
Hallituksen jäsenet	<u>yhtiökokouksen 21.5.2024 jälkeen</u> Tomi Sikanen, pj Armi Salo-Oksa, vpj Heli Mesiäinen, jäsen Kati Häkkinen, jäsen Esko Pitkänen, jäsen Kalevi Niemi, jäsen Arto Seppälä, jäsen	<u>yhtiökokoukseen 21.5.2024 asti</u> Tomi Sikanen, pj Armi Salo-Oksa, vpj Jani Himanen, jäsen Kati Häkkinen, jäsen Esko Pitkänen, jäsen Kalevi Niemi, jäsen Arto Seppälä, jäsen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat: Janne Kinnunen, konsernivastuuhenkilö Pekka Pöyry, konserni- ja elinvoimajaoston puheenjohtaja Maarit Randelin, hallintojohtaja, MikseiMikkeli	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen vaikutus tulevat näkymään taloudessa, turvallisuudessa ja terveydessä yhä enemmän. Alueellisten ja sosiaalisten erojen kasvu vaikuttaa hyvinvointiin ja palvelujärjestelmään samalla, kun väestö monimuotoistuu ja yhteiskunnan polarisaatio lisääntyy. Geopoliittisten jännitteiden lisääntyminen näkyy myös globaalina demokratian heikentymisenä. Luottamuksen ja osallisuuden vahvistamisen merkitys korostuu. Teknologian rooli kasvussa ja hyvinvoinnissa korostuu ja kiihtyy, siihen liittyviin uhkiin ja mahdollisuuksiin varauduttava. Vihreä siirtymän ja kiertotalouden mahdollisuuksiin olisi tärkeä tarttua.

Tekoäly muuttaa toimintaympäristöä merkittävästi vuosina 2025–2028. Mikkellillä on mahdollisuus hyödyntää tekoälyä teollisuudessa, elinkeinoelämässä ja julkishallinnossa, mikä voi parantaa kaupungin kilpailukykyä ja houkuttaa uusia investointeja. Datakeskusten kehittäminen, älykkäät teollisuusratkaisut ja tekoälypohjaiset kaupunkipalvelut voisivat vahvistaa Mikkelin roolia älykkään teknologian hyödyntäjänä. Samalla on tärkeää panostaa osaamisen kehittämiseen, jotta työvoima pysyy muutoksen mukana ja yritykset voivat hyödyntää tekoälyä täysimääräisesti. Mikkelin kannattaa seurata EU:n tekoälysäätelyn kehittymistä, tukea pk-yrityksiä tekoälyn käyttöönotossa ja kehittää yhteistyötä teknologia-alan yritysten sekä oppilaitosten kanssa. Näin voidaan varmistaa, että tekoälyä hyödynnetään vastuullisesti ja tehokkaasti, tukien kaupungin elinvoimaisuutta ja kehitystä tulevina vuosina.

Mikkeli nimettiin syyskuussa 2024 Naton maavoimien alaesikunnan sijaintipaikaksi, mikä tuo kansainvälistä näkyvyyttä ja vahvistaa kaupungin imagoa. Tämä voi houkuttaa uusia investointeja, matkailijoita ja opiskelijoita sekä luoda uusia mahdollisuuksia paikalliselle elinkeinoelämälle. Investoinnit vihreään siirtymään ja turvallisuusalaan voivat tuoda uusia mahdollisuuksia. Mikkeli voi hyötyä uusista mahdollisuuksista erityisesti turvallisuussektorilla ja elinkeinoelämän kehittämisessä.

Mikkelin näkökulmasta energiaintensiivisen teollisuuden kehitys avaa uusia mahdollisuuksia. Datakeskukset voivat hyödyntää alueen hyvää infrastruktuuria ja kylmää ilmastoa, mikä tekee Mikkelistä houkuttelevan kohteen. Datakeskusten määrän kasvaessa niiden riittävän ja häiriöttömän sähkösaannin takaaminen on keskeinen tekijä sijoittumispäätöksiä tehtäessä. Aurinko- ja tuulivoima ovat keskeisessä roolissa Suomen energiatuotannon kehityksessä. Aurinkovoiman edistäminen erityisesti teollisuusalueilla voi vahvistaa alueen omavaraisuutta ja houkuttaa uusia toimijoita. Lisäksi akkuvarastot voivat tarjota ratkaisuja energiantuotannon tasapainottamiseen. Haasteena ovat vielä akkuteknologian korkeat kustannukset ja raaka-aineiden saatavuus, mutta näiden odotetaan kehittyvän myönteisesti tulevina vuosina.

Lopulta energiaintensiivinen teollisuus kehittyy Suomessa myönteisesti, ja Mikkellillä on mahdollisuus hyödyntää tätä kehitystä aktiivisilla investointistrategioilla ja elinkeinopolitiikalla. Tämä edellyttää ennakoivaa ja tavoitteellista toimintaa myös paikallisilta sähkönjakeluyhtiöiltä, jotta Mikkeli voi asemoitua osaksi Suomen energia-alan murrosta ja hyödyntää kestävä kehityksen tarjoamat mahdollisuudet täysimääräisesti.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Yhtiön talouden kannalta vuosi oli rauhallinen. Hankkeiden osalta haasteita aiheuttivat erityisesti EURA-järjestelmän teknisten ominaisuuksien valmistumisen viivästyminen aiheutuneet viivytykset muutoshakemusten ja maksatusha-

kemusten laatimisessa sekä maksatuspäätösten saamisessa. Hankkeiden talouteen vaikutti myös henkilöstön palkkakustannusten määrittely ohjelmakauden hankkeissa; tapa, jota rahoittaja käyttää palkan määrittelyssä johtaa siihen, että hankkeelle maksettavat palkat ovat alle todellisten kustannusten. Hankkeiden talouteen liittyvistä haasteista selvittiin muita kustannuksia supistamalla. Näin päästiin hyvin lähelle nollatulosta.

Yhtä kaikki, hankkeilla toteutetaan yhtiön ja kaupungin välisessä Palvelusopimuksessa määriteltyjä yhtiön tehtäviä. Näitä hankkeita oli vuoden 2024 aikana käynnissä yhtäaikaisesti parhaimmillaan 22 kappaletta.

Hankkeet

1. edistivät älykkäiden vesiratkaisujen syntyä merkittävimillä ja haavoittuvimmilla teollisuudenaloilla,
2. toteuttivat kaupungin ja työ- ja elinkeinoministeriön välistä ekosysteemisopimusta,
3. auttoivat yrityksiä kehittämään ja osoittamaan vastuullisuustyötään,
4. paransivat rakennusmateriaalien uudelleenkäyttöä,
5. selvittivät poistotekstiilimateriaalin kaupallistamismahdollisuuksia uusien tuoteaihioiden liiketoimintatarkastelun avulla,
6. edistivät investointeja maakuntaan ja alueen kyvykkyyttä investointien houkuttelemiseksi ja saamiseksi,
7. tuotteistivat miehittämättömän ilmailun koulutusympäristöä,
8. tuotteistivat lentoyhteyksiä Mikkelin lentoasemalle tilauslento-operaattoreiden kanssa,
9. perustivat kumppanuusmallin suurempien tapahtumien tuottamiseksi Mikkeliin ja Mikkelin lentoasemalla
10. kehitettiin toimintamallia kv-rahoituksen kestäväälle pohjalle kotouttamisen ja maakunnan tunnettuuden aktivoitumiseksi kansainvälisesti,
11. parannettiin eteläsavolaisten yritysten digitaalista asiakaslähtöistä liiketoiminnan kehittämistä ja kasvua,
12. edistettiin liiketoimintojen jatkuvuutta ja kasvua omistajanvaihdosten onnistumisten kautta,
13. varmistettiin nuorten kasvuyritysten paras mahdollinen apu ja kasvun tuki,
14. perustettiin Etelä-Savon sähköisen liikkumisen klusteri, joka edistää päästöttömän pienliikkumisen liiketoimintaa paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti,
15. yritysten piilotyöpaikkoja ja työttömiä työnhakijoita kohtautettiin tehokkaammin,
16. kehitettiin ja hyödynnettiin uusia toimintatapoja yritysten vienninedistämistyöhön maakunnallisesti, yli-
maakunnallisesti ja kansainvälisesti,
17. nostettiin Saimaata Suomen kolmen tunnetuimman matkailualueen joukkoon,
18. parannettiin matkailuyritysten kasvun edellytyksiä ja kansainvälistymistä,
19. tehtiin Saimaasta merkittävää kansainvälistä ympärivuotista kestävä matkailukohdetta,
20. edistettiin Etelä-Savon vapaa-ajanasuntojen energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä sekä ilmasto-
tavoitteiden saavuttamista tarjoamalla energianeuvontaa vapaa-ajanasukille,
21. käynnistettiin Mikkelin matkailun ja vapaa-ajan kehittämisalusta,
22. aktivoitiin Mikkeliin muodostuneen vesiosaamisen keskuksen ja siihen liittyvien yritysten ja organisaatioiden kansainvälistä toimintaa sekä kehitettiin yhteistyötä ja verkostoitumista.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Laadukkaiden yrityspalveluiden tuottaminen	Mittari (yksikkö) tulos (tavoite) Asiakkuudet (kpl) 1403 (1400) Tilaisuudet (kpl) 85 (80) Osallistujat (kpl) 2892 (2300) Toimialakohtaiset yritysverkostot (kpl) 1 (6) Asiakastytytyväisyys 3,9/5 (4/5)
Yritysten toimintaympäristön kehittäminen	Yritysten uudet kehittämishankkeet (kpl) 69 (60) Yritysten uudet kehittämishankkeet (M€) 36 (31) Miksein, yritysten ja kumppaneiden hankerahoitus (M€) 49 (49) Miksein osuus hankerahoituksesta (M€) 6,8 (10,5) Etelä-Savon pääomarahaston investoinnit (kpl) 14 (10)
Myynti ja markkinointi sijoittuville yrityksille	Sijoittuneita yrityksiä (kpl) 15 (15) Uudet työpaikat (kpl) 221 (200) Kaupungin kaikki teollisuustontit ovat varattuna. Energiaintensiivisen teollisuuden sijoittumiseen tähtääviä investointiselvityksiä on menossa tällä hetkellä 17 kpl yhteisarvoltaan n. 7000 M€
Viennin ja kansainvälistymisen edistäminen	Etelä-Savo Goes Global hankkeessa (alkoi 1/2024) - vähintään 10 yritystä aloittaa vientikaupan, lisää vientivolyy-mia tai laajentaa uusille markkina-alueille: 3 kpl Mikkeli, 3 kpl muut - vientiasiakkuuksien liidejä löytyy vähintään 30 kpl: 6 kpl Mikkeli, 9 kpl muut - uusia työpaikkoja syntyy 15 kpl: 0 kpl - vähintään 10 yrityksen vientivalmiudet paranevat: 8 kpl Mikkeli, 2 kpl muut - vähintään 4 uutta yritysten kehittämishanketta kansainvä-listymisen ja viennin edistämiseksi: 2 kpl Mikkeli, 2 kpl muut
Matkailun ja vapaa-ajan asumisen liiketoiminnan kehittäminen	Rekisteröidyt majoitusvuorokaudet (1000 kpl) 174 (177) Rekisteröity majoitusmyynti (M€) 10,4 (10,7) Mediaosumat kotimaa (kpl) 40 (20) Mediaosumat kansainväliset (kpl) 53 (40) Mediaosumat vaikuttajat (kpl) 107 (20)

STRATEGIAKORTIT

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestävään kehitykseen liittyviin toimin-taympäristön muutoksiin			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Kansainvälisen matkailun kasvat-taminen ja yritysten kv-kyvykkyys-sien ja kv-myyntin osaamisen ke-hittäminen monivuotisella kan-sainvälistymishankkeella.	5 uutta kansainväliset markkinat avannutta yritystä.	on/ei	On: LakeSaimaa 2.0-hankkeessa käynnistetty uudet markkinat UK, USA, Ranska, Hollanti ja Es-panja. Mlin seudun hankeyrityk-siä mukana 24 kpl, joista aktiivi-sia uusilla markkinoilla 7 kpl.
Edistetään kiertotalouden periaat-teiden noudattamista rakentami-nessa tukemalla hankerahoittei-sesti yrityksiä ekotehokkuus- ja vastuullisuushankkeiden käynnis-tämisessä.	10 yritystä autettu.	on/ei	On: KIELO-hankkeessa on kes-kusteltu rakentamisen kiertota-louden liiketoimintamahdolli-suuksista ja kannustettu purku-materiaalien uudelleenkäyttöön yhteensä 13 eri paikallisen yri-tyksen kanssa. VerstasCO2-hankkeessa on ollut vastuullisuustyöpajoissa ja CO2-päästölaskentaprojekteissa pari kymmentä eri yritystä, joista 10 rakennusalaalta.

Edistetään kaupungin kehittämislustojen vaikuttavuutta ja yrittäjyyden kasvua alustoilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Matkailun ja vapaa-ajan asumisen kehittämislustan liiketoimintalähtöinen koordinointi.	Uusien matkailuun ja vapaa-ajan liittyvien verkostojen, työpaikkojen ja yritysten syntyminen.	on/ei	On: Päämajasi Saimaalla-brändin alla Mikkelin matkailuyritysten verkosto syntynyt Päämajahankkeessa, myös Ristiinan yritysverkosto laajentunut ja uusia tuotekokonaisuuksia ja palveluja on syntynyt. Uusi yritys vesiliikenteeseen.
Ecosairila- alustan GEM-osa-alueen koordinointi.	Yritysten sijoittuminen ja yritysverkostojen luominen Ecosairilaan. Liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen hankkeistamalla.	on/ei	On: Ecosairilan Salttisenkadun tontilla toimiva kierrätysyritys ja kaksi tonttivarautusta. Näiden lisäksi selvitetään aurinkopuiston rakentamista alueelle kohtaan, johon ei voida sijoittaa teollisia toimijoita. Aurinkopuiston tarkoitus on tuottaa uusiutuvaa sähköä alueen toimijoille kilpailukykyiseen hintaan.

Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Edistetään investointien ja yritysten sijoittumista Mikkeliin jatkamalla 2023 aloitettua aktiivista myyntityötä maakunnan ulkopuolisiin toimijoihin kohdistettuna.	10 sijoittunutta yritystä.	on/ei	On: 15 sijoittunutta yritystä
Hyödynnetään Etelä-Savon pääomarahasto täysimääräisesti.	Saadaan rahaston koko pääoma sijoitetuksi vuoden loppuun mennessä.	on/ei	On
Neuvotaan yrityksiä hankkeiden hakemisessa	60 yritysten kehittämishanketta	on/ei	On: 69 yritysten kehittämishanketta
Yritysten Miksein tuella käynnistämien kehityshankkeiden arvo.	20 000 000 EUR	on/ei	On: 36 097 542 EUR

Parannetaan yrittäjämysteisyyttä sujuvilla yrityspalveluilla sekä joustavilla maankäytön ratkaisuilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Toimitaan aktiivisesti TE2024-uudistuksen suunnittelussa ja kehittämisessä erityisesti elinkeino- ja yrityspalvelujen osalta.	Yhden luukun palvelu yrityksille yhteistyössä vastuullisten toimijoiden kesken.	on/ei	Ei: Työllisyyspalvelut keskittyvät vielä toimintojensa sovittamiseen kuntakonserniin. MikseiMikkeli ei pysty saavuttamaan kirjattua tavoitetta yksin.
Tuotetaan laadukkaita yrityspalveluja kaikkiin yrityksen elinkaaren vaiheisiin.	Miksein asiakastyytyväisyys 4/5	on/ei	Ei: 3,9. Keskiarvoa laski "en osaa sanoa" -vastausten poikkeuksellisen suuri määrä. Tähän kiinnitetään jatkossa huomiota erityisesti viestintää tehostamalla.

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Tehdään tiivistä yhteistyötä Esedun, XAMKin ja yliopistokeskuksen kanssa.	Säännöllinen yhteydenpito toimijoiden välillä.	on/ei	On: Useita yhteisiä hankkeita XAMKin kanssa, tiivis vuorovaikutus kaikkien toimijoiden kesken. Mikkeli United -konseptin suunnittelu aloitettu oppilaitosten, kaupungin ja MikseiMikkelin yhteistyössä.

Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Järjestetään tapahtumia ja tilaisuuksia, joissa opiskelijat ja yritykset kohtaavat. Esimerkiksi vuosittainen Mikkelin YritysAppro -tapahtuma.	4 tapahtumaa.	on/ei	Ei: Miksei mukana toteuttamassa 2 tapahtumaa: YritysAppro ja RekryON.

Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Tunnistetaan ja huomioidaan alueen merkittävä vapaa-ajanasuminen ja monipaikkaisuus			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Matkailun ja vapaa-ajan asumisen kehittämisalustan koordinointi.	Vuosittainen viipymä kasvaa 10 %. Majoitusvuorokaudet pysyvät ennallaan.	on/ei	On: Rekisteröidyt majoitusvuorokaudet kasvoivat Mikkeliissä +1,1 % (koko maa -0,7%, Järvi-Suomi -5,7%) Ei: vapaa-ajan viipymän kasvua ei ole tutkittu, tutkimus tehdään keväällä 2025.
Mikkelin markkinointi matkailun ja vapaa-ajan asumisen ainutlaatuisena kärkekohteena Suomessa.	Saimaa- ja Laiturilla -brändit tunnistetaan kansainvälisesti ja uusia asiakasryhmiä löytää kohteen.	on/ei	On: kv-majoitusvuorokaudet (ilman Venäjää) kasvoivat Mikkeliissä +4,4% (koko maa +11,2%, Järvi-Suomi -4,4 %), Saimaan tunnettuus kasvoi kansainvälisesti mm. Merkittävän kv-medianäkyvyyden vuoksi (53 kansainvälistä mediaosumaa)
Majoitusmyynnin edistäminen	30 000 000 EUR majoitusmyynti 150 000 rekisteröityä majoitusvuorokautta	on/ei	Ei: rekisteröity myynti 10 473 725 EUR On: rekisteröity majoitus vrk 173 822 kpl

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Tuetaan tapahtumakaupunki Mikkelin kehittämistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Luodaan Mikkeliin hankkeen avulla tapahtumaekosysteemi.	Tapahtumaekosysteemi rakentaa ja toteuttaa taloudellisesti kannattavaa tapahtumaliiketoimintaa.	on/ei	Ei: hankkeelle ei ole saatu rahoitusta

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tilikausi oli kohtuullisesti tasapainossa edellisvuonna ja vuoden alussa alkaneiden hankkeiden jatkuessa vuoden loppuun tai seuraavalle vuodelle. Huolellisella ja järkevällä kuluseurannalla kuluneella tilikaudella päästiin hyvin lähelle nollatulosta, joka onkin yhtiön tavoite.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	4358	5000	4 140
Tilikauden voitto/tappio	52	0	-5
Osinko	0	0	0
Investoinnit	0	0	0
Ulkoinen velka	1150	1000	1815
Sisäinen velka	62	1000	232
Konsernitilin limiitti	1500	1500	1500
Omavaraisuusaste	34%	13 %	26%
Henkilöstö vakituinen	35	38	35
määräaikainen	19	18	17
	16	20	18

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Yhtiö ei tee investointeja.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

- Osaajien menettäminen
 - o Kohtalaisen todennäköinen, koska puolet työntekijöistä määräaikailla työsuhteilla ja lähes kaikkien työntekijöiden palkat tulevat hankerahoituksella.
 - o Muutos tähän vaatisi rahoitusmallin muutoksen.
- Riippuvuus hankerahoituksesta sekä muutokset ohjelmakausien rahoituksessa
- Omistajaohjauksen lyhytjänteisyys

• Operatiiviset riskit

- Henkilöstön korkeahko keski-ikä
 - o Pyritään varmistamaan osaamisen siirtyminen
- Hankeportfolio ei vastaa Palvelusopimuksessa määriteltäviä tehtäviä ja tavoitteita
 - o Ei kovin todennäköinen, kun strategia ja tavoitteet kommunikoidaan hyvin ja noudatetaan hankkeiden valmisteluprosessia

• Rahoitusriskit

- Kustannusten hylkäys tai takaisinperintä hankkeissa
 - o Merkittävät tappiot eivät ole todennäköisiä, kun hankehallinnon laatu pidetään korkealla tasolla. Puutteita on kuitenkin myös rahoittajilta saatavissa ohjeissa.
- Päättävät työsuhteet ja lomien maksaminen rahana
 - o Melko todennäköinen, ohjeistus lomien pitämiseen ajallaan
- Suunnitellut hankkeet eivät toteudu: rahoitusta jää saamatta
 - o Melko todennäköinen, pienennettävissä soveltamalla osin määräaikaista työsuhteita ja neuvottelemalla ennakkoon hankerahoittajien kanssa
- Yhtiön perusrahoitusta leikataan ja/tai aluekehitysrahojen myöntövaltuuksia vähennetään ja perusteita muutetaan
 - o Rahoituspohjan laajentamista esimerkiksi suorien EU-hankkeiden avulla selvitetään

• Vahinkoriskit

- Vahingonkorvausvastuu asiakasyritykselle
 - o Melko epätodennäköinen, toimintaohjeet asiakastyössä ja vastuuvakuutus
- Matkustamiseen liittyvät riskit
 - o Kohtalaisen todennäköinen, toimintaohjeet ja matkavakuutus
- Työsuhteen päättämiseen liittyvä sopimusriita
 - o Mahdollinen, työsopimuslainsäädännön osaaminen ja asiantuntijoiden käyttäminen tarvittaessa
- Tietomurto
 - o Mahdollinen, järjestelmät ja ohjelmistot ajan tasalla, tekninen ja henkilötietoturva kunnossa, henkilöstön koulutus

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Yhtiössä noudatetaan osakeyhtiölain määräyksiä, hallituksen päätöksiä, kaupungin hallintosääntöä sekä konserniohjetta. Julkisen rahoituksen saajana yhtiö noudattaa myös eri rahoittajien ehtoja ja määräyksiä. Säännöt on tehty tunnetuiksi sisäisen ohjeistuksen avulla. Ohjeistuksen ajantasaisuutta seurataan yhtiön johtoryhmässä.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Tavoitteiden toteutumista seurataan keräämällä tulostietoja jatkuvasti toiminnoittain. Seuranta on kehitetty hyödyntäen mm. asiakkuuksien hallintajärjestelmää (CRM). Varojen käyttöä valvovat johtoryhmä ja hallitus. Hankkeiden osalta tavoitteiden toteutumista ja varojen käyttöä valvoo lisäksi rahoittaja (Maakuntaliitto, ELY-keskus ja muut hanke-rahoittajat).

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Yhtiöllä ei ole merkittävää omaisuutta.

• **Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta**

Sisäinen valvonta on toteutunut hyvin yhdistelmänä johdon/johtoryhmän, hallituksen, omistajan ja hankerahoittajien seurantatoimenpiteitä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2024

Omistajapoliittinen toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Aktiivinen osallistuminen TE2024 uudistuksen valmisteluun. Elinkeino- ja yrityspalvelujen määrittely ja työnjako pois lukien lakisääteiset viranhaltijatoimet.	1.1.2025	Rakennetaan Suomen parasta elinkeino- ja yrityspalvelua yhteistyössä kaupungin kanssa.	Miksei	Kaupunki, ELY	Työllisyyspalvelut siirtyivät osaksi kaupunkiorganisaatiota vuodenvaihteessa. Määrittelytyö ja työnjako kesken.
Elinvoimalupauksen edistäminen. Kaksi kertaa vuodessa koontuvassa elinvoimafoorumissa vedetään yhteen tilannekuva elinvoimalupauksen toteutumisesta.	Jatkuva	Tavoitteena sijoitus 10 parhaan joukkoon omassa sarjassa valtakunnallisessa yritysbarometrissä.	Kaupunki, Miksei	Mikkeli Yrittäjät, E-S Yrittäjät, MTK, ELY, E-S Kauppakamari	Mikkeli sijalla 16/21 suurissa, yli 50 000 asukkaan kunnissa. Tarkennuksena todetaan, että kyseessä on joka toinen vuosi toteutettava Yrittäjien kuntabarometri .
Tiivis oppilaitosyhteistyö Esedun, XAMKin ja yliopistokeskuksen kanssa.	Jatkuva		Miksei	Esedu, XAMK, MUC, Kaupunki	Useampia yhteisiä hankkeita XAMKin kanssa, Mikkeli United -yhteistyön käynnistyminen Esedun, XAMKin, MUCn, kaupungin ja Miksein kesken.
Uusien rahoituskanavien ja suorien EU-rahoitusinstrumenttien löytäminen ja haltuunotto.	Jatkuva	Tavoitteena päästä mukaan suoria EU-rahoituksia hakeviin ja saaviin konsortioihin, sekä eri rahoituskanavien kattava kartoitus ja hyödyntäminen. Edellyttää henkilöresurssin palkkaamista, mahdollisesti palvelemaan useampaa organisaatiota.	Miksei	Kaupunki, Maakuntaliitto, XAMK	Aloitettiin hankerahoituksesta. Henkilöresurssin palkkaaminen siirtyi vuodelle 2025, edellyttäen, että jatko-rahoitus järjestyy.
Hankevalmistelun tehostaminen.		Valmisteluprosessin kehittäminen edellyttää päätoimisen hankevalmistelijan palkkaamista.	Miksei		Ei toteutunut, ei rahoitusta.

2.2.1.9 Mikkelin opiskelija-asunnot Oy, MOAS

Omistus	100 %	
Toimiala	Yhtiön toimialana on vuokrata asuntoja opiskelijoille sekä itsenäistyville nuorille.	
Toimitusjohtaja	Hannu Sormunen 28.2.2024 saakka. Tommi Kuvaja 7.3.2024 alkaen	
Hallituksen jäsenet	yhtiökokouksen 24.4.2024 jälkeen Pertti Karhunen pj, Susanna Rusakko vpj, Anne Hujala, Janne Korhonen, Janne Stren- gell, Terppa Kuismen varajäsenet: Annaliisa Leinonen ja Seija-Liisa Ruhanen	yhtiökokoukseen 24.4.2024 asti Pertti Karhunen pj, Susanna Rusakko vpj, Anne Hujala, Janne Korhonen, Janne Stren- gell, Ella Rätty varajäsenet: Annaliisa Leinonen ja Seija-Liisa Ruhanen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat konsernivastuuhenkilö Jouni Riihelä	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Mikkelin opiskelija-asunnot Oy sulautui Mikalo Oy:öön 1.1.2025

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Yhtiön taloudellinen tilanne heikkeni voimakkaasti johtuen alhaisesta käyttöasteesta sekä korkojen noususta. Sulautumisessa Mikalo Oy:öön MOAS:n osalta taloudellista painetta aiheuttavat ja rasittamaan jäävät opiskelija-asuntojen matala käyttöaste, teknisesti ikääntynyt rakennuskanta sekä lainat.

Tavoite	Toteuma 31.12.
Mikalo-MOAS –sulautumisprosessin loppuun saattaminen vuoden 2024 aikana.	Toteutunut 1.1.2025

STRATEGIAKORTIT

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön avulla kaupungin toiminta uudistetaan kaupungin taloudellisen kantokyvyn mukaiseksi			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
MOAS:n sulauttaminen Mikaloon	Toimintojen yhtenäistäminen	Sulautumisen valmistelu toteutetaan vuoden 2024 aikana, aloitus 1.1.2025	Toteutunut

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestävään kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Edistetään sähköisten palvelujen käyttöönottoa	Mahdollisuus asioida sähköisesti asumisen aikana	Asukastytyväisyyskysely	Sähköinen asiointi toteutuu asuminen eri vaiheissa. Asumispalveluiden saatavuus on ollut hyvällä tasolla.

Huomioidaan Mikkelin hiilineutraalisuustavoite kestävässä rakentamis-, maankäyttö-, liikenne- ja energiaratkaisuissa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Energiansäästöratkaisut rakentamisessa, kunnostuksessa ja ylläpidossa	Kiinteistöjen energian kulutuksen minimointi	VAETS	Kiinteistöjen energiakulutusta seurattu VAETS:n kautta. Energiankulutus pienentynyt, vedenkulutus kasvanut jonkin verran.

Hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet täysimääräisenä kaupungin palvelujen kehittämisessä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Palvelujen digitalisointi	Mahdollisuus asioida myös sähköisesti asuttamisen eri vaiheissa	Asukastytyväisyyskysely	Sähköinen asiointi toteutuu asuminen eri vaiheissa. Asumispalveluiden saatavuus on ollut hyvällä tasolla.
Palvelujen digitalisointi	Sähköisten varausjärjestelmien käyttöönotto	Asukastytyväisyyskysely	Otettu käyttöön One4All-varausjärjestelmä.

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Asumisen joustavat ratkaisut	Opiskelijoiden integroituminen Mikkeliin opintojen jälkeen	Käyttöaste	Opiskeluiden päättymisen jälkeen mahdollisuus asettua asumaan Mikalon asuntoihin. Toteutunut heikosti. Yhtiön käyttöaste on ollut laskeva.

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Oppilaitos- ja opiskelijayhteistyö	MOAS:n tunnettuuden lisääminen	Käyttöaste	Yhteistyötä toteutettu. Ei ole ollut vaikutusta käyttöasteeseen.

Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Asumisen mahdollisuuksien ylläpito	Mahdollistaa opiskelijoiden asuminen eri elämänvaiheissa	Käyttöaste	Opiskeluiden päättymisen jälkeen mahdollisuus asettua asumaan Mikalon asuntoihin. Toteutunut heikosti. Yhtiön käyttöaste on ollut laskeva.
Asumisen mahdollisuuksien ylläpito	Kiinteistökannan selvitys; tavoite-tila ja toimenpideohjelma	Käyttöaste	Kiinteistökannan ja talouden selvitys osana laajempaa selvitystä (KPMG)
Asumisen joustavat ratkaisut sekä oppilaitosyhteistyö	Opiskelijoiden integroituminen Mikkeliin opintojen jälkeen	Käyttöaste	Opiskeluiden päättymisen jälkeen mahdollisuus asettua asumaan Mikalon asuntoihin. Yhtiön käyttöaste on ollut laskeva. Opiskelijoiden integroitumiseen keskeisesti vaikuttaa työllistymisen mahdollisuus.

Yhteisöllisyys ja osallisuus**Tunnistetaan ja hyödynnetään väestön moninaisuus rikkautena, voimavarana ja elinvoiman lähteenä, osana mikkeliäisyyttä**

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Asumispalveluiden tarjonta huomioiden kansainväliset opiskelijat	Asunnon vuokraamisen helppous ja toimivuus	Asukastytyväisyyskysely	Asumispalveluiden toimivuus saanut hyvän palautteen
Asumispalveluiden tarjonta huomioiden kansainväliset opiskelijat	Asukkaan vastaanottaminen ja ohjeistus	Asukastytyväisyyskysely	Asumispalveluiden toimivuus saanut hyvän palautteen

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Käyttöaste säilyi edelleen matalana, johon keskeisesti vaikuttaa kysyntään nähden ylimitoitettu ja heikkokuntoinen kiinteistökanta. Taloudellinen tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja jää tappiolliseksi.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	3 847	3 923	3 686
Tilikauden voitto/tappio	31	0	-25
Osinko	0	0	0
Investoinnit	63	0	0
Ulkoinen velka	14 551	13 564	13 564
Sisäinen velka	635	598	819
Konsernitilin limiitti	0	0	500
Omavaraisuusaste	14 %	14 %	10 %
Henkilöstö vakituinen	4	4	4
määräaikainen	4	4	4
	0	0	0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Kontionkatu 1 ja 5-kohteet purettu.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Strategisia riskejä ovat kiinteistökannan ikääntyminen ja soveltuvuus kysyntään, kustannuskriisi, investointitarpeiden ja muutosten taloudellinen hallinta. Oppilaitosten runsas etäopetuksen määrä heijastuu asuntojen kysyntään.

• Operatiiviset riskit

Operatiivisia riskejä ovat henkilöstön riittävyys ja oikea mitoitus, käyttöasteen kehitys, lisääntyvä lainsäädännöllinen velvoite, riittävän maksuvalmiuden säilyminen.

• Rahoitusriskit

Rahoitusriskejä ovat lainojen suojaus, käyttöaste, riittävän maksuvalmiuden säilyminen, aktiivinen vuokravaltio. Rahoituksellisia riskejä ovat myös kiinteistökannan ikääntyminen ja soveltuvuus kysyntään, investointitarpeiden ja muutosten taloudellinen hallinta.

• Vahinkoriskit

Vuotovahingot, luonnonilmiöt ja tulipalot. Näihin on varauduttu vakuutuksin sekä kuntoarvioinneilla ja asuntojen ennakkotarkastuksilla.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Yhtiö toimii lakien, johtosäännön ja päätösten mukaisesti. Toimiva johto valvoo näiden noudattamista.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Yhtiö toimii johtosäännön ja päätösten mukaisesti. Toimiva johto valvoo näiden noudattamista.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Yhtiö hankkii tai myy omaisuutta toimivan johdon ja hallituksen päätöksillä. Hankinnat ja investoinnit huomioidaan vuosittain budjetoinnissa. Merkittävimmistä muutoksista keskustellaan omistajaohjauksesta vastaavan kanssa.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Yhtiön toimiva johto muodostaa sisäisen valvonnan ytimen. Vaaralliset työyhdistelmät tunnistettu ja poistettu mahdollisuuksien mukaan.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2024

Omistajapoliittinen toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Mikalo-MOAS –su-lautuminen	Vuoden 2024 aikana		toimitusjohtaja	Mikkelin kaupunki omistajana	Toteutunut 1.1.2025
PTS/kiinteistöjen purku- ja myyntipäätökset	2024–2030	Vähennystarve 150 asuntoa	toimitusjohtaja	Mikkelin kaupunki omistajana	Toteutunut hyvin vähennystarpeeseen nähden.

2.2.1.10 Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy

Omistus	100 %	
Toimiala	Omistaa ja hallita kiinteistöjä. Tämän lisäksi toimialana on rakennuttaa, omistaa, ylläpitää koulutus- ja opetustoiminnan, muun julkisen palvelutoiminnan, majoitustoiminnan sekä asuinhuoneistotoiminnan tarvitsemia tiloja sekä vuokrata niitä käyttäjille.	
Toimitusjohtaja	Kyösti Ylijoki	
Hallituksen jäsenet	<u>yhtiökokouksen 20.5.2024 jälkeen</u> Osku Nykänen (pj.), Jenni Oksanen ja Aki Husso	<u>yhtiökokoukseen 21.5.2024 asti</u> Osku Nykänen (pj.), Jenni Oksanen ja Aki Husso
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Kari Ahonen kiinteistöpäällikkö, Jouni Riihelä konsernivastaava ja Janne Skott (alkuvuoden), Tiia Tamlander (loppuvuoden) kaupungin talousjohtaja.	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Mahdollisesti kansalliset linjaukset opetukseen. Tyhjien tilojen osuuden kasvaminen.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Vuonna 2024 ei tehty merkittäviä investointeja.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
ESEDUn muutoksessa mukana eläminen ja ratkaisuiden löytäminen muuttuvan tarpeen mukaan. Tavoitteena on nollatuloksen pitäminen kassan näkökulmasta. Tämä tarkoittaa tulevina vuosina kirjanpidollisen tuloksen positiivisuutta	Asiakkaiden kanssa on ollut hyvää yhteistyötä kiinteistöratkaisuissa. Kassanhallinta onnistui suunnitellusti.
Terveellisten ja kilpailukykyisten toimitilojen ylläpitäminen ESEDULle.	Tilikauden aikana jatkettiin saneeraustoimenpiteitä esiin tulleiden tarpeiden mukaisesti ja tavoitteissa pysyttiin hyvin. Runsaasti pieniä muutostöitä ja sisäilmasaneerauksia
Otavan koulutilan tulevaisuuden ratkaiseminen.	Otavan koulutilalle saatiin lupa myyntiin. Kesän 2024 aikana kiinteistöistä tehtiin yksi huuto huutokaupassa, mutta loppuvuonna osoittautui, että hän ei saisikaan rahoitusta järjestellyksi ostoa varten. Tilanne oli vuodenlopussa avoin.

STRATEGIAKORTIT

Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Ylläpidämme ja kehitämme kilpailukykyisiä oppimisympäristöjä toisen asteen opetukseen	Asiakas on tyytyväinen toimintaamme	Kyllä/Ei	Kyllä

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Talous toteutui suunnitellusti

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	4 448	4 300	4 539
Tilikauden voitto/tappio	244	200	-18
Osinko	0	0	0
Investoinnit	400	400	200
Ulkoinen velka	13 875	13 500	12 780
Sisäinen velka	1 425	2 000	1 350
Konsernitilin limiitti	1000	1 000	1 000
Omavaraisuusaste	32 %	32 %	32 %
Henkilöstö vakituinen	0	0	0
määräaikainen	0	0	0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Korjausinvestointeja mm. vesikattojen, talotekniikan ja sisäilman laadun parantamiseksi. Suuria investointeja ei ollut.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Mikkelin elinvoiman heikkeneminen

• Operatiiviset riskit

Vuokratilojen yht'äkillinen käyttöasteen lasku

• Rahoitusriskit

Korkotaso

• Vahinkoriskit

Vakuutusturva on kunnossa.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Noudatamme

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Toimintamme on toteutunut hyvin. Varojen käytön valvonnasta on kattavat prosessit.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Noudatamme siitä asetettuja määräyksiä

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Henkilöstön ja toimitusjohtajan operatiivinen valvonta. Hallituksen kokouskäytännöt ja valvonta. Kaikki toimii hyvin ja kuten pitää toimia yhtiössä

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2024

Omistajapoliittinen toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Otavan koulutilan myynti	2024		MIKKO tj. ja konserni-vastaava	Konsernihallinto	Huutokaupassa on saatu voittanut ja hyväksyttävä tarjous, mutta kauppa ei ole vielä toteutunut

2.2.1.11 Mikkelin Ravirata Oy

Omistus	75,47 %	
Toimiala	ravirata	
Toimitusjohtaja	Kari Tiainen	
Hallituksen jäsenet	<u>yhtiökokoukseen 27.11.2024 saakka</u> Maria Närhinen (pj), Heikki Kosonen (vpj), Marjo Kaipainen, Kari Manninen, Seppo Myyryläinen, Henna Paattimäki, Terho Rautiainen	<u>yhtiökokouksen 27.11.2024 jälkeen</u> Maria Närhinen (pj), Heikki Kosonen (vpj), Marjo Kaipainen, Kari Manninen, Jussi Myllymäki, Henna Paattimäki, Terho Rautiainen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat: Konsernivastuuhenkilö, hallintojohtaja Ari Liikanen	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2025–2028

Ravitaloudessa tapahtuu isoja muutoksia. Valtion säästötoimet vaikuttavat raviradoille maksettaviin toimintatukiin merkittävästi (15-30 %). Mikkelin Ravirata Oy:n tuki laski jo vuodelle 2024, koska toteutuneessa tukisummassa oli takaisinperintää vuoden 2022 hyvän tuloksen vuoksi noin 80.000 euroa. Vuoden 2025 toimintatuki on noin 8.000 euroa vuoden 2024 toteumaa pienempi. Myös radoille maksettavat palkintotuet ja sitä kautta myös palkinnot laskevat yli 10 % vuodelle 2025.

Ravipelit siirtyvät ns. monilupajärjestelmään vuoden 2027 alussa. Suomen Hippos ry perustaa uuden peliyhtiön ruotsalaisen ATG:n kanssa. Uuden yhtiön alkutaipaleen tuotto ja valtion tuen määrä uudessa tilanteessa ovat merkittäviä epävarmuustekijöitä myös Mikkelin Ravirata Oy:n toimintaan.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2024 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Yhtiön järjestämistä ravitapahtumista merkittävin oli 13.-14.7.2024 järjestetty St Michel.

Tapahtuman yleisömäärä kasvoi hieman (+ 1,3 %) ja oli kahtena päivänä yhteensä 16 815 henkeä.

Tapahtuman muutkin keskeiset tunnusluvut kehittyivät myönteisesti.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 2024
Mikkelin Ravirata Oy järjestää 16 ravit ja hyvän, entistä enemmän yleisöä keräävän St Michel -tapahtuman 13.-14.7.2024.	Mikkelin Ravirata Oy järjesti 15 ravit, joista yhdet Savonlinnan raviradalla. St Michel onnistui lähes tavoitteiden mukaisesti.
Olosuhdeinvestoinnin kasvattamista poistoista huolimatta pyritään hyvään taloudelliseen tulokseen (budjetoidaan nollatulos) turvaamalla muu varainhankinnan tuotto.	Mikkelin Ravirata Oy:n tulos on huono. Merkittävin syy tuloksen heikkenemiseen on lähes 90.000 euroa (n. -20 %) edellisvuodesta pudonnut toimintatuki, mihin syy on vuoden 2022 toiminnasta ja hyvästä tuloksesta johtunut toimintatuen takaisinperintä.
St Michel -viikonvaihteen palvelutarjontaa pyritään edelleen laajentamaan ja parantamaan yleisötoiveiden mukaisesti yhteistyössä muiden eteläsavolaisten toimijoiden kanssa.	St Michel -tapahtuma laajentui kolmipäiväiseksi, kun viikonvaihe aloitettiin perjantaina St Michel -vedoilla, joka oli työhevosten vetokilpailu. Tämä kehitystyö jatkuu 2025, jolloin perjantai-iltana järjestetään St Michel -vedot sekä myös ravit.
Raviradan muuta käyttöä, mm. ratsastukseen, selvitetään aktiivisesti. Tavoitteena on toteuttaa mm. uusi ratsastuskenttä raviradan keskialueelle.	Ratsastuskentän tarpeellisuutta on tutkittu ja asiasta on järjestetty alueen toimijoiden kanssa myös keskustelutilaisuus. Mikkelin kaupunki on alustavasti budjetoinut investoinnin vuoden 2026 ohjelmaansa. Ravirata on ollut aloitteellinen myös snowcross – eli moottorikelkkaharrastajien ja -kilpailijoiden suuntaan. Syksystä 2024 alkaen on Mikkelin kaupunki vuokrannut ravirata-alueen keskialueen hiekkakentän Mikkelin Moottorikerhon ja Pöntinen Group Oy:lle kelkkaradan rakentamista varten. Mikkelin Ravirata Oy on puolestaan vuokrannut alueet raviradalta harjoittelu- ja kilpailutoiminnan varikko- ja huoltoalueeksi. Kansalliset snowcross-kilpailut järjestetään Kalevankankaalla 15.-16.3.2025.

STRATEGIAKORTIT
Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Edistetään kaupungin kehittämisalustojen vaikuttavuutta ja yrittäjyyden kasvua alustoilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Ollaan aktiivinen toimija Kalevankankaan alueella: ollaan aktiivinen uusien tapahtumien järjestäjä ja toimija, ollaan aktiivisesti kehittämässä alueen myyntiä ja tarjotaan raviradan reservitiloja toimijoiden muokattaviksi omiin käyttötarkoituksiinsa	uusia tapahtumia Kalevankankaalle: ratsastuskilpailut, valjakkoajot, työmasteruskilpailut, konsertit/ravirata, Kalevankankaan toimijat, hevosjalostusliitto uusia yrityksiä ja toimijoita Kalevankankaalle: ravivalmentajat, hevospedagogit, ravikoulu yrittäjät, hevosvarustemyyjät	alueella toimivien yritysten määrä, alueen autolaskurimäärien kasvu, raviradan tilojen vuokratuotot	Snowcross, ravikoulu toiminnan käynnistäminen, eläinklinikatoiminnan aloittaminen uudelleen, hevosvetokilpailut, raviradan toimistotilojen vuokraus väistötiloina harjoitusjäähallin vuokralaisille (Hatsina, Juniori-Jukurit). Yllä mainittu toiminta ovat lisänneet yhtiön vuokratuottoja vuosituloksi muutettuna noin 12.000 € ja liikevaihtoa noin 25.000 €. Autolaskurimäärät eivät ole käytettävissämme (laskuri ei ole ollut käytössä).
Luodaan puitteet kansallisten ratsastustapahtumien järjestämiseen Kalevankankaalla	Rakennetaan turvallinen ratsastuskenttä yhdessä kaupungin kanssa	kyllä/ei	Selvitystyö (nettikysely) ja keskustelutilaisuus alan toimijoille ratsastuskenttäinvestoinnista on järjestetty. Ratsastuskenttäinvestointi on kirjattu Mikkelin kaupungin investointiohjelmaan taloussuunnitelmavuodelle 2026.

Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Ravitallihanke	selvitystyö/investointisuunnitelma, Etelä-Savon Hevosjalostusliitto	kyllä/ei	Ei toteutumassa.
Uusilla tapahtumilla lisää yrittäjyyttä ja houkuttelevuutta Mikkelin	Kalevankankaan nykyiset toimijat	Tapahtumien määrä/yritysten määrä	Snowcross harjoittelutoiminta ja kansalliset kilpailut 15.-16. maaliskuuta raviradan keskialueella. Laukaan Hevosklinikin tulo raviradan hevosklinikin vuokralaiseksi.

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Annetaan toimeksiantoja mm. XAMK:lle tapahtumien kehittämisessä ja palvelumuotoilussa	Yksi yhteistyöprojekti/vuosi	Toteutuu/ei toteudu	XAMK:n turvallisuuspuolen opiskelijat (Savonlinna) päivittämässä raviradan pelastus-/turvallisuus-suunnitelmaa. Osa opiskelijoista työtehtävissä St Michel -ravien turvallisuusorganisaatiossa.

Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Annetaan toimeksiantoja mm. XAMK:lle tapahtumien kehittämisessä ja palvelumuotoilussa	Yksi yhteistyöprojekti/vuosi	Toteutuu/ei toteudu	Esedun kanssa on aloitettu yhteistyö, jossa ravirata on harjoittelupaikkana mm. pintakäsittely-, rakennus-, ravintola- ja turvallisuusalan opiskelijoille.

Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Alueen hyvinvointi perustuu asukkaiden, yhteisöjen, yritysten, hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyölle sekä vahvaan paikallisuuteen			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Ollaan aktiivinen toimija mm. paikallisten yritysten ja yhdistysten suuntaan tapahtumien järjestämisessä.	Paikallisiin voimin järjestettävät tapahtumat	Paikallisilta yrityksiltä/yhdistyksiltä tehtävät ostot (€)	Ravintolatoiminnan siirryttyä Mikkelin Ravirata Oy:n operointiin, on urheilu-/ym. seurojen käyttö lisääntynyt 300 %, mm. MP:n juniorien laskutus St Michelistä noin 5.000 €.

Tunnistetaan ja huomioidaan alueen merkittävä vapaa-ajanasuminen ja monipaikkaisuus			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Tarjotaan palveluita aktiivisesti monipaikka-asujille.	Kävijämäärältään suuremmat tapahtumat	Yleisömääräkehitys	St Michel on keskellä lomakautta mm. monipaikka- ja loma-asujien vuoksi. Markkinointikanavana monipaikka- ja loma-asujille sopivissa medioissa. St Michelin yleisömäärä kasvoi.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Tunnistetaan ja hyödynnetään väestön moninaisuus rikkautena, voimavarana ja elinvoiman lähteenä, osana mikkeliäisyyttä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Kohdennetaan tapahtumien markkinointia eri kohderyhmille, mm. opiskelijat, eläkeläiset...	Kävijämäärältään suuremmat tapahtumat	Yleisömääräkehitys	Vain St Michel -ravien yleisömäärässä positiivinen kehitys. Opiskelijaravitapahtumaa ei toteutettu syksyllä 2024.

Mahdollistetaan vapaaehtoistoiminta, vertaistuki, omaehtoinen toiminta sekä kokemusasiantuntijuus yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Tarjotaan ansaintamahdollisuuksia vapaaehtoistoimijoille, urheiluseuroille, etc.	Lisää paikallisia toimijoita tapahtumajärjestämisessä.	Paikallisilta yrityksiltä/yhdistyksiltä tehtävät ostot (€)	Paikallisten yhdistysten laskutus Mikkelin Raviradalta kasvoi noin 300% edellisvuoteen, koska mm. ravintolatoiminnan operointi siirtyi Mikkelin Ravirata Oy:lle, mm. MP:n junioreiden laskutus St Michel -tapahtumasta oli noin 5000 €.

Tuetaan tapahtumakaupunki Mikkelin kehittämistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.
Ollaan aktiivinen toimija tällä sektorilla. Ollaan luomassa puitteita ja organisaatiota mahdollisimman helpoksi järjestää tapahtuma Mikkeliissä, Kalevankankaalla ja raviradalla.	Lisää tapahtumia Mikkeliissä, Kalevankankaalla ja raviradalla.	Tapahtumien määrä Mikkeliissä, Kalevankankaalla ja raviradalla	Aktiivinen yhteistyö Miksein ja keskustan kehittämissyhteisön kanssa St Michel -järjestelyissä. Ei juurikaan konkreettisia yhteistyötapahtumia muuten Kalevankankaalla eri toimijoiden kanssa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Mikkelin Ravirata Oy:n saama toimintatuki MMM:ltä laski jo vuodelle 2024, koska toteutuneessa tukisummassa oli takaisinperintää vuoden 2022 hyvän tuloksen vuoksi noin 80.000 euroa. Vuoden 2025 toimintatuki on noin 8.000 euroa vuoden 2024 toteutunutta pienempi. Myös radoille maksettavat palkintotuet ja sitä kautta myös palkinnot laskevat yli 10 % vuodelle 2025.

Mikkelin Ravirata Oy:n vuoden 2024 taloudellinen tulos on noin -252.000 € sisältäen noin 100.000 €:n poistot.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2023	TA 2024	Toteuma 2024
Liikevaihto	565	500	686
Tilikauden voitto/tappio	-74	0	-252
Osinko	0	0	0
Investoinnit	152	0	17
Ulkoisen velka	712	280	728
Sisäinen velka	0	0	0
Konsernitilin limiitti	500	500	500
Omavaraisuusaste	62 %	67 %	55%
Henkilöstö vakituinen	6	6	6
määräaikainen	0	0	0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Ei merkittäviä investointeja 2024-2025

Omistajapolitiittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2024

Omistajapolitiittinen toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajan-kohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Ei merkittäviä investointeja v. 2024, pl. Etelä-Savon Hevosjalostusliiton selvitystyö/investointisuunnitelma monitoimitallin rakentamisesta raviradan alueelle ja ratsastuskentän rakentaminen	2024		toimitusjohtaja	Mikkelin kaupunki	Ei julkista rahoitusta eli ei Leader-rahoituskelpoinen, koska ravirata ei ole maaseutualuetta. Tämän vuoksi ei toteudu tällä erää.
Yhteistyö Kalevankankaan muiden toimijoiden kesken, mm. tarjoamalla raviradan tiloja alueen toimijoiden käyttöön sekä markkinointi-/myyntiyhteistyö.	2024		toimitusjohtaja	Mikkelin jäähalli Oy, Mikkelin kaupunki, Saimaa Stadiumi	Ei konkreettista yhteistyötä tapaamisista huolimatta.

2.2.2 Toimielinten tavoitteiden toteutuminen

2.2.2.1 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on hoitaa kunnalle kuuluvia tehtäviä vaalilain mukaisesti. Vuonna 2024 järjestettiin presidentinvaali.

Talous

Keskusvaalilautakunta

Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
--------------------------	-----------------------	-------------------------------	-----------	-----------

Toimintatulot	191 400		191 400	301 356	109 956
Toimintamenot	-241 900	-80 000	-321 900	-318 008	3 892
Toimintakate	-50 500	-80 000	-130 500	-16 652	113 848

2.2.2.2 Tarkastuslautakunta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Talous

Tarkastuslautakunta

Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
--------------------------	-----------------------	-------------------------------	-----------	-----------

Toimintamenot	-82 200	-82 200	-62 877	19 323
Toimintakate	-82 200	-82 200	-62 877	19 323

2.2.2.3 Kaupunginvaltuusto

Talous

Kaupunginvaltuusto

Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
--------------------------	-----------------------	-------------------------------	-----------	-----------

Toimintamenot	-351 600	-351 600	-204 714	146 886
Toimintakate	-351 600	-351 600	-204 714	146 886

2.2.2.4 Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Hallinto- ja elinvoimapalveluiden tehtävänä on tukea palvelualueiden ja liikelaitoksien tuloksellista toimintaa sekä seurata asetettujen tavoitteiden toteutumista. Hallinto- ja elinvoimapalvelut tuottavat johtamista, kehittämistä ja päätöksentekoa varten ajantasaista tietoa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnasta ja toimintaympäristön muutoksista. Hallinto- ja elinvoimapalvelut tuottavat palvelualueille keskitetyt tukipalvelut. Hallinto- ja elinvoimapalvelut sisältää hallintopalvelut, talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, ruoka- ja puhtauspalvelut sekä viestintä- ja markkinointipalvelut.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Hallinto- ja elinvoimapalvelut tuottaa hallinnon tukipalveluita, toteuttaa ja kehittää työllisyyspalveluita ja koordinoi kaupunkistrategian toteuttamiseen ja kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä sekä vastaa seutuhallinnon valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä. *Talouspalvelut* tuottaa talous- ja tietohallinnon sekä hankintatoimen tukipalveluita. Lisäksi talouspalvelut toteuttaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä omistajaohjauksen valmistelua ja toimeenpanoa. *Henkilöstöpalvelut* tukee johdon, esimiesten ja koko henkilöstön työtä ja työhyvinvointia sekä tavoitteiden saavuttamista läpi kaupungin organisaation. *Viestintä- ja markkinointipalvelut* -yksikön tehtävänä on toteuttaa kaupungin viestintää ja kaupunkimarkkinointia. *Ruoka- ja puhtauspalvelut* toteuttaa palvelusopimuksien mukaista toimintaa.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Toimintatuotot ylittivät talousarvion 2,8 miljoonalla eurolla. Eniten asiaan vaikuttaneet tekijät olivat kotouttamistoinnin valtionkorvausten ylittyminen talousarvioon nähden noin 1,2 miljoonalla ja maa-alueiden luovutusvoittojen (tonttimyynti) ylittyminen noin 1,1 miljoonalla. Toimintakulut ylittivät noin yhdellä miljoonalla eurolla. Merkittävin ylitys aiheutui tmt-maksun ylittymisestä 940 000 eurolla. Kokonaisuutena tuottojen ja kulujen erotus eli toimintakate toteutui noin 1,7 miljoonaa euroa budjetoitua parempana.

Henkilöstöpalvelujen toimintamenot ylittivät talousarvion noin 127 000 eurolla. Suurimman ylityksen aiheuttaa kaupunginhallituksen vuoden 2023 tilinpäätöskäsittelyn yhteydessä päättämä kertaluonteinen 100 euron korotus kaupungin työntekijöiden Epassiin kiitokseksi hyvästä ja tuloksellisesta työstä Mikkelin ja kaupunkilaisten eteen. Tämä maksettiin henkilöstöpalveluiden kustannuspaikalta.

STRATEGIAKORTIT

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön avulla kaupungin toiminta uudistetaan kaupungin taloudellisen kantokyvyn mukaiseksi			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Perehdytys- ja työnopastusprosessin ja materiaalin päivittäminen ja digitalisointi	Henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja lisääminen. Aloittavan työntekijän positiivinen mielikuva työnantajasta	Kaupungin perehdytysprosessi päivitetty. Otettu käyttöön yhteinen digitaalinen alusta (Intro) osana perehdytys- ja työhönopastusprosessia. Perehdytyskyselyn vastausten analysointi.	Perehdytysprosessi päivitetty, Intro täysimääräisesti käytössä. Perehdytyskyselyn tuloksia hyödynnetty. Ruoka- ja puhtaus: Intron lisäksi Seppo lo käytössä.
Taluspalvelut-yksikön järjestämät sisäiset koulutukset/tietoisuus (talous, ICT, hankinta) joko kohdistetusti tulosalueille tai koko organisaatiolle	Edistää laaja-alaisesti organisaation osaamista em. osa-alueilla. Vähintään 4 tilaisuutta 2024. (talous, tietohallinto, hankinnat)	Toteutuneiden tilaisuuksien lukumäärä	8
Työhyvinvoinnista huolehtiminen ja sen huomioiminen johtamisessa	Työhyvinvoinnin lisääntyminen organisaatiossa. Sen huomioiminen esihenkilöiden kaikessa toiminnassa	Työhyvinvointikyselyn tulokset, varhaisen tuen toimenpiteiden lkm (sovellus), terveysperusteiset tunnusluvut	Pulssi 2024 tulos hieman noussut 58,4p/80p, samoin QWL-indeksi 58,8/100%. Sairauspoissaoloja 29216 pv (15,5 pv/HTV). Osa-sairauspäivärahaa käytetty 1349 pv. Varhaisen tuen sovellus12/2024 uusia tukipolkuja noussut 166 kpl ja käsitelty 131 kpl (toteuma 79%)
Kehityskeskustelujen määrän ja laadun kehittäminen sisältäen osaamistarvekartoitukset	Aktiivisen ja vuorovaikutteisen henkilöstöjohtamisen ja osaamisen johtamisen kehittäminen	OSS-sovelluksessa käytyjen kehityskeskustelujen lkm, kaikissa yksiköissä aloitettu taidot-osion täyttäminen	Yksilökeskustelut: 1130 hlölle Ryhmäkeskustelut: 132 hlölle Taidot-osio käytössä.

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestävään kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Tietoturvan ja dokumentoinnin edistäminen digitalisoituvassa toimintaympäristössä	Edistää Mikkelin kaupungin kokonaisarkkitehtuurin kuvantamista sekä tietoturvallisuuden valvontaa ja jatkuva kehitystä. (tietohallinto)	Toteutettu / ei toteutettu: Tietoturvakoulutus henkilöstölle, ohjeistuksien uusiminen, ja kokonaisarkkitehtuurin digitaalinen kuvantaminen.	Toteutui. Esim. Kyberhyökkäyksiin varauduttu Valvomo-palvelun käyttöönotolla ja jatkuva varautumista tehdään
Rakennusvalvonnan lupa-arkiston analogisen aineiston digitointi ja tallennus sähköiseen arkistoon.	Aineisto kokonaisuudessaan digitoitu ja sähköisessä arkistossa vuoden 2024 loppuun mennessä. (asianhallinta, rakennusvalvonta)	Toteutunut / ei toteutunut	Toteutui pääosin. Kuitenkin vuoden 2025 alkupuolelle jää projektin jälkitöitä, arvioitu kesto 3 kk.

Taataan puhdas vesi ja lähiruoka sekä luonnon monimuotoisuus ja perinnebiotooppien säilymistä edistetään			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Elintarvikekilpailutuksissa huomioidaan alueellinen saatavuus ja mahdollistetaan paikallisten yrittäjien tarjousten teko	Lähialueen elintarvikkeiden käyttömäärän säilyttäminen vähintään nykyisellä tasolla (palvelujohtaja, ruokalistasuunnittelijat)	Lähiruoan ostomäärä eur/v, %, kotimaisuusaste ja luomu % elintarvikehankinnoista	132 900 € lähiruokaa ja kotimaiset elintarvikkeet 92,3 % 1,35 milj. luomuostot 20 %

Hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet täysimääräisenä kaupungin palvelujen kehittämisessä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Paperilaskutuksen vähentäminen tehokkuuden ja ekologisuuden edistämiseksi uuden sähköisen palvelualustan käyttöönottamisella.	Palvelu käyttöön 2024 aikana kaupungin omassa laskutuksessa. Suositellaan myös konserniyhtiöille (talouspalvelut)	Emokaupunki ja liikelaitokset: toteutuu / ei toteudu Konserniyhtiöt: käytössä vähintään kolmessa yhtiössä	Emo ja liikelaitokset: Toteutettu Konserni: ei toteutunut, käytössä yhdessä yhtiössä
Riskienhallinnan työkalun modernisointi	Siirytään riskienhallinnan dokumentoinnissa excel-muotoisesta riskirekisteristä nykyaikaisempaan ratkaisuun. (talouspalvelut)	Uusi riskienhallintatyökalu käyttöön otettu ja jalkautettu koulutuksin kaupunkiorganisaation käyttöön vuoden 2024 aikana (kyllä / ei).	Ei. Muutos peruttiin. Havaittiin, että suunniteltu työkalu ei sovellu halutulla tavalla kaupunkiorganisaatioon.

Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Tarjouspyynnöt rakennetaan niin, että alueen yrittäjiä ei poissuljeta kilpailuun osallistumisesta.	Alueen elinvoiman tukeminen. Hankintapalvelut ja tulosityksiköiden esihenkilöt.	Alueellisten kumppaneiden määrä.	Ruoka- ja puhtaus: 9 alueellista toimittajaa.
Työllistämistavoitteiden edistäminen kaupungin hankinnoissa. Toteutetaan edelleen pohjoismaista työvoimapalvelumallia ottaen samalla huomioon TE2024 uudistuksen vaikutukset valtiosuusjärjestelmään. Korostetaan työhön ohjautumista. TE2024 uudistuksen valmistelu.	Hyödynnetään työllistämismallia soveltuvissa hankinnoissa (hankintapalvelut ja työllisyyspalvelut) Palvelupäällikkö/kokeilujohtaja sekä asiakaspalveluvastaava Tavoitteena parhaat työvoimapalvelut. Hallintojohtaja, palvelupäällikkö/kokeilujohtaja	Hankinnoilla työllistettyjen lukumäärä talousarviovuoden aikana Palveluprosessille asetetut määräjat ja haastatteluvetä Uudistuksen ajallinen toteutuminen. Toimintasuunnitelman käyttöönotto ja yksityiskohtien huomioiminen	Työllistettyjä hankintasopimusten kautta 3. Haastatteluvetä pysyi hallinnassa lukuunottamatta loppuvuodesta aiheutunutta pientä kasvua. Palveluprosessille asetetut määräjat toteutuneet suunnitelman päivitysten osalta. Täydentävät keskustelut eivät ole toteutuneet kaikilta osin. TE2024 uudistuksen valmistelu toteutui suunnitelman mukaan ja aikataulussa.

Parannetaan yrittäjämönteisyyttä sujuvilla yrityspalveluilla sekä joustavilla maankäytön ratkaisuilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Kaupunki järjestää hankintailtoja ja muita yritystapaamisia elinkeinoelämälle yhteistyössä Mikseissä kanssa.	Tapaamisia vähintään 2 / vuosi (hankintapalvelut)	Tapahtumien lukumäärä	yksi toteutunut

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Yritysesittelyt oppilaitoksissa	Osaajien houkuttelu/palvelujohtaja	yritysesittelyt kpl/v	1 kpl Ruoka- ja puhtaus
Asukasmarkkinointia tehostetaan	Kehitetään olemassa olevaa markkinointisuunnitelmaa. Tehostetaan entisestään markkinointia potentiaaliselle muuttajakohderyhmälle aiemmin hyväksi todetuilla menetelmillä. Lisätään muuttajien tietoutta ja luodaan positiivista mielikuvaa Mikkelistä. Tiivistetään yhteistyötä kaupungin eri yksiköiden ja sidosryhmien kanssa.	NPS kysely tai vastaava kysely, jolla voidaan verrata vuosittain tapahtuvaa muutosta arvosanassa / kokemuksessa. Seurataan muuttajia liikenteen tilastoinnin lukuja.	NP kysely tehty alkuvuonna. Tulos oli -34, joka on hieman parempi kuin vuonna 2023 (-36). Toteutettu asumisen postituskampanja poismuuttaneille. Jatkettu Annilanrannan markkinointia. Julkaistu uusia asukasvideoita. Kehitetty uusien asukkaiden huomioimista. Mikkelin kokonaisnettomuuttovoitto (1-12/2024) 336 henkilöä, joka tuli kokonaisuudessaan maahanmuutosta. Kuntien välinen nettomuutos oli -193

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Osallistutaan opiskelijoiden tapahtumiin kumppanina	Kerätään tapahtumissa tietoa mitä opiskelijat toivovat Mikkelistä ja lisätään heidän tietoisuutta sekä positiivista mielikuvaa Mikkelistä	Opiskelijatapahtumat, joissa kaupunki on kumppanina kpl/v. Tavoitetaso 6 tapahtumaa / vuosi	4 kpl Ruoka- ja puhtauspalvelut Järjestetty opiskelijabileet Mikaelissa alkuvuodesta 2024. Oltu mukana YritysApprossa, Esedun ReStartissa, LUT:in vesialan opiskelijoille on järjestetty tutustumisia jätevedenpuhdistamolla. Osallistuttu Aallon uusien opiskelijoiden selviytymispakkaukseen.

Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Tarjotaan työharjoittelupaikkoja ja opinnäytetyön aiheita	Uusien työntekijöiden saaminen pidemmällä aikavälillä. Hyöty sekä opiskelijalle että kaupungille	Harjoittelijat ja opinnäytetyöt kpl / vuosi	Henkilöstöpalvelut 1 harjoittelu ja 3 opinnäytetyötä. Tietohallinnossa yksi hlö suorittanut siviilipalveluksen Ruoka- ja puhtauspalvelut: 11 harjoittelijaa, 2 oppisopimus, 2 esihenkilöpässia suoritettu. Viestintä- ja markkinointiyksikössä yksi henkilö on suorittanut Erityisammattitutkinnon näytöt.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Tunnistetaan ja hyödynnetään väestön moninaisuus rikkautena, voimavarana ja elinvoiman lähteenä, osana mikkeliäisyyttä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Huomioidaan organisaation monimuotoisuus Mikkelin kaupungin avoimien tehtävien rekrytointivaiheessa (mm. missä kanavissa, millä kielellä työpaikkailmoitukset, mahd anonymiteetti) sekä otetaan perehdytyksessä huomioon työntekijän henkilökohtaiset edellytykset kuten kielitaito ja ikä sekä mahdolliset rajoitteet.	Suhtaudutaan avoimesti ja positiivisesti organisaation monimuotoisuuteen (tekijöinä mm. ikä, sukupuoli, etninen tausta, uskonto, koulutus, siviilisääty, terveydentila). Tavoitteena on lisätä väestön monimuotoisuutta, parantaa eri kulttuuri- ja kielitaustaisten henkilöiden kotoutumista ja osallisuutta Mikkelin kaupungissa, mahdollistaa työnteke toimintarajoitteisille henkilöille kohtuullisin mukautuksin ja turvata työvoiman saatavuus ja riittävyys alueella	Eri kulttuuri- ja kielitaustaisten henkilöiden lkm määrä, ikärakenne ja kohtuullisten mukautusten määrä	Otettu käyttöön mahdolliseksi anonymirekrytointi, työpaikkailmoituksia on julkaistu myös englannin kielellä.

Edistetään ryhmiin ja yhteisöihin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 2024
Kesätyöpaikat	Edistetään nuorten mahdollisuutta tutustua työelämään ja Mikkelin kaupunkiin työnantajana	Tarjotut kesätyöpaikat ja kesätyösetelit lkm	129 kesätyöpaikkaa, 113 kesätyöseteliä

Talous

Hallinto- ja elinvoimapaalvelut

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	14 401 800		14 401 800	17 198 173	2 796 373
Valmistus omaan käyttöön	249 800		249 800	214 858	-34 942
Toimintamenot	-33 460 900	185 800	-33 275 100	-34 316 248	-1 041 148
Toimintakate (netto)	-18 809 300	185 800	-18 623 500	-16 903 217	1 720 283

Hallinto- ja elinvoimapaalvelut (ilman Ruoka- ja puhtauspalveluja)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	5 379 100		5 379 100	8 200 034	2 820 934
Valmistus omaan käyttöön	249 800		249 800	214 858	-34 942
Toimintamenot	-24 475 300	180 000	-24 295 300	-25 372 499	-1 077 199
Toimintakate (netto)	-18 846 400	180 000	-18 666 400	-16 957 607	1 708 793

Kohderahoitteinen

Ruoka- ja puhtauspalvelut

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot	8 991 300		8 991 300	8 959 880	-31 420
Tuet ja avustukset	31 400		31 400	32 588	1 188
Muut toimintatulot				5 671	5 671
Toimintatulot	9 022 700	0	9 022 700	8 998 139	-24 561
Materiaalit ja palvelut	-3 924 400		-3 918 600	-3 699 175	219 425
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 382 900	5 800	-2 377 100	-2 239 049	138 051
Palvelujen ostot	-1 541 500		-1 541 500	-1 460 127	81 373
Henkilöstömenot	-4 746 700		-4 746 700	-4 871 450	-124 750
Palkat ja palkkiot	-3 875 100		-3 875 100	-4 038 245	-163 145
Henkilösivukulut	-871 600		-871 600	-833 204	38 396
Muut menot	-314 500		-314 500	-373 123	-58 623
Toimintamenot	-8 985 600		-8 979 800	-8 943 750	36 050
Toimintakate (netto)	37 100	5 800	42 900	54 390	11 490
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot				-83 417	
Tilikauden tulos				-29 027	

2.2.2.5 Mikkelin seudun ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta ja sen alaisuudessa toimiva Ympäristöpalvelut -yksikkö vastaa kuntatason ympäristöterveydenhuollon ja ympäristösuojelun tehtävistä Mikkeliissä, Hirvensalmella, Kangasniemellä, Mäntyharjussa ja Pertunmaalla (1.1.2025 alkaen Pertunmaa on osa Mäntyharjun kuntaa). Resurssien sallimissa puitteissa toteutetaan erilaisia selvityksiä vuorotellen toimialueen eri kuntien alueella. Tavoitteena on antaa palvelut samantasoisina koko toiminta-alueella ympäristöpalvelusopimuksen mukaisesti.

Ympäristöpalvelujen tulosalueet ovat

- Ympäristölautakunta ja hallinto
- Ympäristöterveydenhuolto (yleinen terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto)
- Ympäristönsuojelu (ympäristönsuojelu ja ympäristönsuojelun projektit)

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Yleisen terveysvalvonnan toiminta toteutui pääosin palvelusuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmallisissa tarkastuksissa ei tarkastustavoitteeseen päästy, mutta tulos oli parempi kuin aikaisempina vuosina lisäresurssin ansiosta. Suunnitelmallisesta valvonnasta toteutui 65 prosenttia (416 kpl/640 kpl). Suunnitelmallisen valvonnan toteutumaprosentti oli elintarvikevalvonnassa 66,5 prosenttia (226 kpl/340 kpl), terveydensuojelussa 60 prosenttia (133 kpl/220 kpl) ja tupakka- ja lääkelain valvonnassa 71 prosenttia (57 kpl/80 kpl).

Talousarvioissa ollut suunnitelmallisten tarkastusten määrän tavoite, 700 kpl, ei ottanut huomioon suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvien tupakkavalvonnan kohteiden vähentymistä. Tämän vuoksi talousarvion mukainen toteutumaprosentti on vain 59 prosenttia. Vuoden 2024 suunnitelmallisen valvonnan tarkastusten tavoitemäärä on kohteiden riskinarvion perusteella Ruokaviraston ja Valviran ohjeiden mukaisesti 640 kpl ja toteutumaprosentti on silloin 65 prosenttia.

Suunnitelmallinen valvonta vie noin puolet terveysvalvontaan käytettävissä olevasta työajasta. Merkittävä osa työajasta menee ei-suunnitelmallisiin tarkastuksiin (mm. asunnontarkastukset), suunnitelmalliseen näytteenottoon, neuvontaan ja ohjaukseen sekä ruokamyrkytyspäilyilmoitusten, yhteydenottojen, erilaisten lausuntojen ja valvontapyyntöjen käsittelyyn.

Harjoittelijoille on pyritty tarjoamaan mahdollisuuksia opintoihinsa kuuluvan harjoittelun sekä opinnäytetyön suorittamiseen. Harjoittelijoita on ollut terveysvalvonnassa ja eläinlääkintähuollossa vuonna 2024 yhteensä 10,5 kuukautta.

Vuoden 2021 alusta aloitettiin ympäristöterveydenhuollon terveysvalvonnan järjestelmällinen laadunhallinta ottamalla käyttöön valtakunnallinen Envirovetin LaatuNet-laaturjärjestelmä. Tavoitteena on valtakunnallisesti yhdenmukaistaa ja kehittää toimialan laadunhallintaa asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Elintarvikelaki ja EU:n valvonta-asetus edellyttävät valvontayksiköitä tekemään sisäistä oman toiminnan laadunhallintaa. Siihen kuuluvat sisäiset ja ulkoiset auditoinnit, poikkeamien havainnointi ja korjaavien toimenpiteiden kirjaaminen. Vuonna 2024 osallistuttiin yhteen LaatuNet-laadunhallintajärjestelmään liittyvää interkalibrointiin sekä tehtiin yksi sisäinen auditointi vuoden 2024 aikana.

Terveysvalvonnan toteutuminen on kuvattu yksityiskohtaisesti erikseen laadittavissa ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmien toteutumaportteissa. Vuoden 2024 alussa saatu lisäterveystarkastajan virka on parantanut elintarvikevalvonnan resursseja.

Eläinlääkintähuollossa on ollut hyvä tilanne koko vuoden osaa Suomea edelleen vaivaavasta eläinlääkäripulasta huolimatta. Eläinlääkäripalvelut on saatu turvattua 24/7 kaikissa jäsenkunnissa. Kesäaikana saatiin hyvin eläinlääkärien sijaisia. Praktikkoeläinlääkäreiden työsidonnaisuutta ja työnkuormitusta on saatu vähennettyä teettämällä osa viikonloppu- ja juhlapyhäpäivystyksistä ulkopuolisilla päivystäjillä. Myös valvontaeläinlääkäreiden resurssitilanne on ollut hyvä koko vuoden 2024. Eläinlääkintähuollossa on ollut myös harjoittelijoita.

Eläinlääkintähuollon palvelusuunnitelma toteutui suunnitellusti. Pieneläinkäyntejä vastaanotolla oli yhteensä 7552, joista oli sairausmatkoja 1134, kaupungineläinlääkäripraktikoiden tekemiä virkamatkoja 149 (lihantarkastus näistä 139) ja valvontaeläinlääkäreiden virkamatkoja 297. Maitohygieenisistä tarkastuksista on tehty 5. Eläinlääkärikäynnit vastaanotolla ovat lisääntyneet ja tilakäynnit ovat vähentyneet jonkin verran vuodesta 2023.

Ympäristönsuojelun osalta palvelusuunnitelma on toteutunut suunnitellusti. Ympäristönsuojelun yksikössä valmistettiin vuoden 2024 aikana 18 ympäristö- tai maa-aineslupapäätöstä (Mikkeli 10, Hirvensalmi 1, Kangasniemi 3, Mänty-

harju 2, Pertunmaa 2) ja 24 muuta ympäristönsuojeluun liittyvää asiaa ympäristölautakunnan päätettäväksi (Mikkeli 18, Hirvensalmi 1, Kangasniemi 3, Mäntyharju 2). Määrä oli suunnilleen samanlainen kuin edellisellä vuonna. Erillislainsäädännön mukaisia viranhaltijapäätöksiä tehtiin 33 (Mikkeli 18, Hirvensalmi 2, Kangasniemi 8, Mäntyharju 5) ja muita erilaisia kirjallisia asiakassuoritteita (lausunnot, tarkastuspöytäkirjat, kehotukset yms.) kertyi yhteensä 2010, mikä oli selkeästi enemmän kuin edellisinä vuosina. Luvussa on mukana vuonna 2024 toteutetut erilliset valvontaprojektit, jotka koskivat jätelain mukaista kiinteistöjen erilliskeräyksen (240) ja elintarvikehuoneistojen elintarvikejätteen kirjanpidon (n. 500) valvontaa. Lisäksi mukana on kiinteistöittäin jaettuja ohjeistuksia puutarhajätteen käsittelystä (n. 200) ja vieraslajien torjunnasta (n. 200). Suoritteet jakautuivat kuntien kesken seuraavasti: Mikkeli 1688, Hirvensalmi 52, Kangasniemi 125, Mäntyharju 96, Pertunmaa 49.

Viranomaistoiminnan lisäksi Ympäristöpalvelut toteuttaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvaa ympäristönsuojelun edistämistehtävää viranomaistoiminnan ohessa ja erilaisten hankkeiden avulla. Pursialan ja Porrassalmen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittämishanke päättyi tammikuussa 2023. Hankkeessa päivitettiin Pursialan ja Porrassalmen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat. Pursialan pohjavesialueen suojelusuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2024 ja Porrassalmen pohjavesialueen suojelusuunnitelma hyväksytään vuoden 2025 aikana. Vuonna 2024 Ympäristöpalveluissa ei ollut ulkopuolisella rahoituksella toteutettuja ympäristönsuojelun hankkeita. Vuonna 2024 kilpailutettiin Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialueen vesistöjen pintavesiseurannat seuraavaksi kolmeksi vuodeksi ja Mikkelin hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisen arviointi ja hiilinelujen laskenta.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Ympäristölautakunnan toimintakulut vuonna 2024 olivat kokonaisuutena 2 378 982 euroa ja ne alittuivat talousarvioon nähden 83 718 euroa. Toimintatuotot (sisältää kuntaosuudet) vuonna 2024 olivat 1 218 724 euroa ja valtuustoon nähden sitovat tuotot ylittyivät 128 724 euroa. Toimintakate oli 212 442 euroa parempi kuin talousarviossa.

Yleisen terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon klinikkamaksujen tulokertymät vuonna 2024 olivat talousarviota paremmat sekä ympäristönsuojelun lupa- ja valvontamaksujen kertymät jonkin verran matalammat. Ympäristöpalvelujen kaikkien tulosalueiden toimintakulut olivat vuonna 2024 talousarviota pienemmät.

STRATEGIAKORTIT

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön avulla kaupungin toiminta uudistetaan kaupungin taloudellisen kantokyvyn mukaiseksi			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Tehtävien priorisointia ja työajan käyttöä ohjaa lakisääteisyys, riskinarviointi ja valvontasuunnitelmat.	Keskitytään olennaisiin, lakisääteisiin tehtäviin. Vastuu: Ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu	Ajan tasalla olevat valvontasuunnitelmat.	Valvontasuunnitelmat ovat ajan tasalla. Vuoden 2024 valvontasuunnitelmat on hyväksytty ympäristölautakunnassa 14.12.2023.
Henkilöstön osaamisen kehittämistä ja hyvinvoinnista huolehditaan sekä varmistetaan riittävät henkilöstöresurssit lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Koulutuksissa hyödynnetään aina mahdollisuuksien mukaan Teams- ja muita etäyhteyksiä.	Henkilöstö on motivoitunut ja voi hyvin sekä kokee, että osaaminen ja henkilöstöresurssit vastaavat tehtävien vaatimuksia ja määrää, ja työ on mielekästä. Työtehtäviä kierrätetään tarvittaessa. Vastuu: Ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu	Työtyytyväisyyskyselyt	Työtyytyväisyyskysely on tehty osana koko kaupunkiorganisaation Pulssi-kyselyä. Ympäristöpalvelujen tulokset ovat kehittyneet parempaan suuntaan.
Työn haasteet, kuormittavuus ja tavoitteet käydään läpi säännöllisissä palaverissa ja kehityskeskusteluissa.	Esimiestyö on avointa ja kannustavaa. Yhteiset tavoitteet ovat selkeät. Mahdollisiin ristiriitoihin puututaan ajoissa. Päätöksiä valmistellaan ja haasteellisia työtehtäviä pohditaan yhdessä. Tiimit suunnittelevat yhdessä tasapuolisen ja toimivan työnjaon ja selvittävät yhdessä hankalia tapauksia. Vastuu: Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun esimiehet sekä tiiminvetäjät	Kehityskeskustelut Tiimien toiminta Työtyytyväisyyskyselyt	Suurin osa kehityskeskusteluista on käyty vuoden 2024 aikana ja muutama vuoden 2025 alussa. Terveysvalvonnan tiimit ovat toimineet suunnitellusti. Ympäristönsuojelussa ei ole erityisiä tiimejä. Työtyytyväisyyskyselyt tehdään osana koko kaupunkiorganisaation Pulssi-kyselyä.

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestäväan kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Huomioidaan ja varmistetaan riittävä ympäristöterveydenhuollon asiantuntijuus ympäristöterveydenhuollossa kestäväan kehitykseen, elinkeinorakenteeseen ja kansainvälisyyteen sekä ilmastoon liittyvissä muutoksissa kuntaorganisaation toimintakentässä.	Elintarvikevalvonta ohjaa ja neuvoo toimijoita elintarvikelainsäädännön vaatimusten noudattamisessa. Vastuu: Elintarvikevalvonta	Asiakaspalaute	Kaikki palautteet on käsitelty. Toimintaa pyritään kehittämään saadun palautteen perusteella.
Huomioidaan ja varmistetaan riittävä ympäristönsuojelun asiantuntijuus ympäristönsuojelussa kestäväan kehitykseen, elinkeinorakenteeseen ja kansainvälisyyteen sekä ilmastoon liittyvissä muutoksissa kuntaorganisaation toimintakentässä.	Kunnat huomioivat kestäväan kehityksen ja ilmastonmuutoksen torjumisen tavoitteet ja toimintojen muutostarpeet läpileikkaavasti kunnan eri toiminoissa. Ympäristöpalvelut tukee näitä toimia tarjoamalla asiantuntijuutta, ja kokoamalla kuntien ilmasto-ohjelmien ja kaupunkistrategian ympäristöön liittyviä seurantatietoja vuosittain. Vastuu: Ympäristönsuojelu	Kuntien ilmasto-ohjelmien ja kaupunkistrategian ympäristömittareiden seurantatiedot koottaan vuosittain.	Vuoden 2023 seurantatiedot on koottu keväällä 2024.
Osallistutaan ja kannustetaan Mikkelin kaupunkia (ja muiden Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden jäsenkuntia) osallistumaan asiantuntijaverkostoihin ja ulkopuolisella rahoituksella toteutettavaan kestäväan kehityksen edistämiseen ja ilmaston muutoksen torjuntaan liittyviin hankkeisiin.	Mikkelin seudun kunnat ovat hyvin perillä rahoitus- ja verkostotyömahdollisuuksista, joilla tuetaan kuntien työtä kestäväan kehityksen edistämiseksi. Vastuu: Ympäristönsuojelu	Kuntien tiedottaminen kestäväan kehityksen hankkeisiin liittyvistä rahoitus- ja verkostomahdollisuuksista.	Kuntiin on välitetty Motivan jakamaa rahoitusinfoa rahoitettavista vihreän siirtymän hankkeista. Tietoa hankkeiden rahoitusmahdollisuuksista on jaettu myös VIHTO-hankkeen (Elyn ilmastohanke) järjestämissä kuntatapaamisissa ja Mikkelin pohjavesien suojelun yhteistyöryhmän kokouksessa.
Kehitetään ja ollaan perillä digitalisaation mahdollisuuksista ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon lupa- ja ilmoitusasioiden hoitamisessa.	Ympäristöpalvelujen lupa- ja ilmoitusasiat ovat pääsääntöisesti hoidettavissa sähköisten järjestelmien avulla. Vastuu: Ympäristöpalvelut	Osallistuminen työryhmiin ja verkostoihin digitaalisten palvelujen kehittämiseksi. Terveysvalvonnalla on käytössä sähköiset ilmoitusjärjestelmät.	Ympäristönsuojelun edustaja on ollut mukana kaupungin uuden paikatietojärjestelmän käyttöönottovaiheen neuvotteluissa. Lupien käsittelyssä käytetään Lupapistettä. Terveysvalvonnalla on käytössä omat sähköiset järjestelmät.

Huomioidaan Mikkelin hiilineutraalisuustavoite kestävässä rakentamis-, maankäyttö-, liikenne- ja energiaratkaisuissa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Seurataan Mikkelin (ja muiden Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden jäsenkuntien) ilmasto-ohjelmien tavoitteiden toteutumista, osallistutaan tarvittaessa kuntien maankäyttö- liikenne- ja energiahankkeiden ja investointien suunnitteluun sekä annetaan lausuntoja.	Kunnat seuraavat ilmasto-ohjelmien tavoitteita vuosittain ja arvioivat hiilineutraalisuustavoitteen toteutumista, Ympäristöpalvelut on aktiivisesti mukana edistämässä kuntien hiilineutraalisuustavoitteita kuntien hankkeiden valmistelussa ja maankäytön suunnittelussa. Vastuu: Ympäristönsuojelu	Kuntien ilmasto-ohjelmien mittareiden seurantatietojen kirjaaminen vuosittain, ja hiilineutraalisuustavoitteiden arviointi.	Kuntien ilmasto-ohjelmien mittareiden seurantatiedot vuodelta 2023 on kysytty kunnista ja kirjattu vuoden 2024 alussa. Hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisen ja hiilinielujen kehittymisen arviointia varten on tilattu selvitys, joka valmistuu vuoden 2025 alkupuolella.

Taataan puhdas vesi ja lähiruoka sekä luonnon monimuotoisuus ja perinnebiotooppien säilymistä edistetään			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Lausunnot, hankkeisiin ja työryhmiin osallistuminen, viranomaistyö, rekisterien ja paikkatietojärjestelmien kehittäminen valvontatyön tueksi, luonnon-suojelualueiden hoitosuunnitelmien toteuttamisen valvonta. Kehitetään kuntien viranhaltijoiden ja muiden toimijoiden tietoisuutta luonnon monimuotoisuuden huomioimisesta maankäytön suunnittelussa.	Tiedot arvokkaista luontokoh-teista ja uhanalaisista lajeista ovat helposti kaikkien maankäytön suunnitteluun osallistuvien kuntien työntekijöiden käytettävissä. Annetaan lausunnot kaikista merkittävistä kaavahankkeista ja edistetään luonnon monimuotoisuuden huomiosta edelleen maankäytön suunnittelussa. Vastuu: Ympäristönsuojelu	Ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden suojelun kan-nalta merkittävät tiedot on koottu kaupungin yhteiseen paikkatietojärjestelmään. Kaavalausuntojen lukumäärä	Kaupungin uuden paikkatietojär-jestelmän käyttöönotto on vielä osittain kesken. Osa ympäristön-suojelun tietovarannosta on jo viety uuteen paikkatietojärjestel-mään, mutta järjestelmän rakenta-minen vaatii vielä työtä. Kaupun-gin työntekijöitä on kannustettu ja ohjeistettu käyttämään Lajitieto-keskuksen viranomaisportaalia Uhanalaisten lajien esiintymispaik-katietojen hakemisessa. Kaava-lausuntoja on annettu 26 kpl.
Ympäristöterveydenhuollon la-kisäänteisenä tehtävänä toteute-taan elintarvike-, juoma- ja ui-mavesivalvontaa.	Elintarvike-, juoma- ja uimave-sivalvontaa tehdään vuosittain päivitettävän valvontasuunnitel-man mukaisesti. Vastuu: Ympäristöterveyden-huolto	Valvontasuunnitelman toteutu-minen vuosittain	Juoma- ja uimavesivalvontaa on tehty valvontasuunnitelman mu-kaaisesti. Elintarvikevalvontaa on tehty riskiperusteisesti mutta val-vontasuunnitelman mukaisiin ta-voitteisiin ei ole päästy. Toteuma vuonna 2024 on kuitenkin merkit-tävästi parempi kuin vuonna 2023.
Lähiaruokaan / alkutuotantoon liittyvän toiminnan edistäminen	Elintarviketiimin Oiva-tarkastuk-silla tarkastetaan lihan- ja mai-don alkuperämaan ilmoittamista kuluttajille. Elintarvikevalvonta ohjaa ja neuvoo toimijoita elin-tarvikelain-säädännön vaati-musten noudattamisessa.	Toteutunut	Lihan alkuperämaan ilmoittamista kuluttajille on valvottu Oiva-tar-kastuksilla.

Edistetään kaupungin kehittämisalustojen vaikuttavuutta ja yrittäjyyden kasvua alustoilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Ohjataan ja edistetään yritysten sijoittumista tarkoituksenmukai-sesti siten, että ympäristö- ja ter-veyshaitat minimoidaan.	Yritykset ja toimijat sijoittuvat tarkoituksenmukaisiin paikkoi-hin ympäristö- ja terveyshaitat minimoiden. Vastuu: Ympäristöpalvelut	Toteutuneet ennakkoneuvotte-lut yritysten sijoittumisessa (edellytyksenä on, että ympäris-töpalveluita pyydetään mukaan ennakkoneuvotteluihin).	Ennakkoneuvotteluja on käyty use-amman yrityksen osalta MikseiMik-kekin kautta.

Hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet täysimääräisenä kaupungin palvelujen kehittämisessä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Laajennetaan / kehitetään säh-köistä asiointia ympäristöpalve-luiden lupa- ja ilmoitusasioissa.	Kaikki ympäristönsuojelun ja ter-veysvalvonnan lupa- ja ilmoitus-asiat ovat hoidettavissa selkei-den ja helposti käytettävien säh-köisten järjestelmien kautta.	Lupa- ja ilmoitusasiat, jotka voi-daan käsitellä sähköisesti.	Kaikki ympäristönsuojelun luvat ja ilmoitukset voidaan käsitellä säh-köisesti. Terveysvalvonnessa on käytössä sähköinen asiointijärjes-telmä Ilppa ja sähköisiä lomakkeita.

Parannetaan yrittäjämysteisyyttä sujuvilla yrityspalveluilla sekä joustavilla maankäytön ratkaisulla

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Sujuvat luvituspalvelut, ennakoivat neuvottelut ja yritysten neuvonta.	Valmistellaan luvat (esim. ympäristölupa) sujuvasti ja laadukkaasti, ja annetaan yrityksille ennakoivasti riittävästi selkeää tietoa lupien ja ilmoitusten tarpeesta, sekä luvan edellytyksistä.	Lupapäätösten valmisteluun käytetty aika keskimäärin, toteutuneet ennakoivat neuvottelut.	Maa-aines- ja ympäristölupien (18 kpl) keskimääräinen käsittelyaika on ollut 3 kk. Tavanomainen käsittelyaika on ollut 2-3 kk, ja pisin käsittelyaika on ollut 6 kk. Ennakkoneuvotteluja yritysten sijoittumisesta on käyty MikseiMikkelin kautta (7 kpl).
Osallistutaan yritysten sijoittumista koskeviin neuvotteluihin (esim. yhteistyössä Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n kanssa).	Yritysten sijoittumispaikat ovat tarkoituksenmukaisia sekä yrityksen, ympäristön ja lähialueen asukkaiden kannalta.	Yritysten sijoittumista koskevat neuvottelut (esim. yhdessä Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n kanssa edellyttäen, että Ympäristöpalvelut pyydetään mukaan)	Ennakkoneuvotteluja yritysten sijoittumisesta on käyty MikseiMikkelin kautta (7 kpl, yksi aurinkovoimala ja kaksi muuta puhtaan energian tuotantoon liittyvää yritystä, kolme datakeskushanketta ja yksi kiertotalouteen perustuva yritys).

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Pito- ja vetovoiman parantaminen kunnallisiin eläinlääkärin virkoihin ja sijaisuuksiin valtakunnallisesta eläinlääkäripulasta huolimatta uuden eläinlääkintähuoltolain mukaisesti.	Eläinlääkintähuollon riittävät resurssit saadaan turvattua 24/7 lakisääteisten palveluiden tuottamiseen uuden, todennäköisesti vuonna 2024 voimaan tulevan eläinlääkintähuolto-lain mukaisesti valtakunnallisesta eläinlääkäripulasta huolimatta. Eläinlääkäreiden palkkausjärjestelmää kehitetään yhdessä henkilöstöpalveluiden kanssa. Arvioidaan eläinlääkärivirkkojen ja vastaanottoavustajien riittävyys. Kehitetään eläinlääkäreiden työnkuvaa ja vastaanottojen varustusta sekä vastaanottojen välistä yhteistyötä. Selvitetään tarvittaessa mahdollisuudet ostopalvelulle pieneläinpäivystyksen osalta, toimialueen kahden päivystysalueen yhdistämistä sekä yhteistyömahdollisuuksia Savonlinnan kanssa. Mahdolliset lisäkustannukset tuodaan erikseen valtuuston hyväksyttäväksi. Vastuu: Terveysvalvonnan johtaja, vastaava eläinlääkäri	Resurssitilanne Työtyytyväisyyskyselyt Asiakaspalaute	Eläinlääkäritilanne on tällä hetkellä hyvä ja sijaisia saatu eläinlääkäreiden viransijaisiksi lomien ja virkavapaiden ajalle. Työtyytyväisyyskyselyt on toteutettu osana koko kaupunkiorganisaation ns. Pulssikyselyjä.

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Oppilaitosyhteistyö XAMK:n kanssa.	Tarjotaan harjoittelupaikkoja ja opinnäytetöitä, ja osallistutaan tarvittaessa ja resurssien sallimissa puitteissa opetukseen tuomalla mukaan työelämänäkökulmaa.	Harjoittelupaikat, harjoittelijat (kk), opinnäytetyöt, opetukseen osallistuminen.	Terveysvalvonnassa on ollut harjoittelija yhteensä 10,5 kk ja ympäristönsuojelussa 3 kk vuoden 2024 aikana. Ympäristönsuojelussa on valmistunut 1 opinnäytetyö XAMK:lle ja ympäristönsuojelu on osallistunut yhden yhdyskuntatekniikkayksikössä tehdyn opinnäytetyön ohjaukseen.
Tutkimusyhteistyö korkeakoulujen, yliopistojen ja tutkimusorganisaatioiden kanssa.	Osallistutaan tutkimushankkeisiin.	Hankkeisiin osallistuminen.	Ympäristöpalvelujen edustaja on osallistunut XAMK:n hanketyöskentelyyn mm. ohjausryhmän jäsenenä ja asiantuntijana.

Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Tarjotaan kesätyö- ja harjoittelu-paikkoja alan opiskelijoille.	Tarjotaan laadukkaita ja monipuolisia kesätyö- ja harjoittelu-paikkoja ja muita työpaikkoja alan opiskelijoille ja vastavalmistuneille ja luodaan myönteistä työnantajakuva, joka tulee opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden kiinnittymistä alueelle.	Harjoittelukuukausia/vuosi	Ympäristöpalveluissa on ollut harjoittelijoita yhteensä 13,5 kk.

Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Alueen hyvinvointi perustuu asukkaiden, yhteisöjen, yritysten, hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyölle sekä vahvaan paikallisuuteen			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Viranomaispalvelun asiakasläh-töisyys	Toimitaan helposti lähestyttävänä ja palvelualttiina viran-omaisena.	Asiakastytytyväisyyskysely	Suora palaute asiakkailta on ollut pääosin myönteistä.

Taataan kaupunkilaisille saavutettava palvelurakenne ja –tarjonta sekä edistetään esteettömän ja turvallisen arkiympäristön rakentamista.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Terveysvalvonnan lausunnot rakennusluvista	Kiinnitetään huomiota terveelliseen ja turvalliseen rakentamiseen rakennuslupalasunnoissa oman lainsäädännön puitteissa. Vastuu: Ympäristöpalvelut, terveysvalvonta	Toteutunut	Lausuntopyyntöjä on tullut vähemmän kuin aikaisempina vuosina hilyntyneen rakentamisen vuoksi.

Kehitetään kaupunki- ja maaseutuympäristöjä eri asumismuotojen ja –tapojen mahdollistamiseksi			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Varataan riittävästi resursseja vesihuoltolain ja kuntien jätehuollon valvontaan haja-asutus-alueilla, osallistutaan kuntien maankäytön suunnitteluun edistämällä ympäristöllisesti kestäviä, monipuolisia asumismuotoja.	Tuetaan vastuullista haja-asumista ja siihen liittyvää vastuullista maankäytön suunnittelua ja vesi- ja jätehuollon kehittämistä hiilineutraalisuus-tavoitteet ja puhtaat vedet huomioiden. Vastuu: Ympäristönsuojelu	Haja-asutusalueille, asumiseen kohdistuviin kehittämishankkeisiin osallistuminen, haja-asutus-alueiden jätevesilausunnot (lkm)	Jätevesilausuntoja annettu 23 kpl. Jätevesiselvityksiä on pyydetty valvontaohjelman mukaisesti.

Kehitetään kestävästi monimuotoista, virikkeellistä luonto- ja lähiympäristöä ja hyödynnetään niiden sekä maaseutualueiden hyvinvointivaikutukset			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Ympäristöpalvelut tukee maankäytön suunnittelua siten, että luonnon monimuotoisuus, maisemallisesti arvokkaat alueet ja lähivirkistysalueet huomioidaan. Keskeisenä työkaluna on riittävät tietojärjestelmät arvokkaista luonto- ja maisema-alueista, toimivat lausuntokäytännöt ja työryhmiin osallistuminen.	Maankäytön suunnittelussa huomioidaan monipuolisesti luonnon monimuotoisuus, arvokkaat luontokohteet ja lähiluonnon merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille. Kuntien työntekijöillä on käytössään riittävästi tietoa kunnan alueella olevista arvokkaista luontokohteista, uhanalaisista lajeista ja luonnon monimuotoisuuden huomioimisesta maankäytön suunnittelussa. Vastuu: Ympäristönsuojelu	Ympäristön ja luonnonsuojelun kannalta merkittävät tiedot on koottu kaupungin yhteiseen paikkatietojärjestelmään. Maankäyttöön liittyvien lausuntojen lkm (koko seudullinen ympäristöpalvelujen toimialue).	Osa ympäristönsuojelun tietovarannosta on jo viety uuteen paikkatietojärjestelmään mutta järjestelmän rakentaminen ja ympäristön ja luonnonsuojelun kannalta tärkeiden tietojen vieminen järjestelmään vaatii vielä työtä. Maankäyttöön liittyviä lausuntoja on annettu yhteensä 49 kpl.

Tunnistetaan ja huomioidaan alueen merkittävä vapaa-ajanasuminen ja monipaikkaisuus			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Varataan riittävät resurssit ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon palveluihin runsas vapaa-ajanasuminen huomioiden.	Tunnistetaan runsas vapaa-ajanasuminen ympäristönsuojelumääräyksissä ja lupaprosesseissa, ja neuvontatarpeessa ja muissa asiakasyhteydenotoissa.	Viranomaistoimet, joissa vapaa-ajanasukkaat on erityisesti huomioitu.	Mikkelin ympäristönsuojelumääräyksissä ja ympäristöluvituksessa on huomioitu runsas vapaa-ajanasutus siten, että louhinnalle ja murskaukselle on asetettu kesäaikana rajoituksia, jos asutusta on alle 500 metrin etäisyydellä. Kesäaikana palkataan myös työntekijöitä varsinaisten työntekijöiden loman ajaksi vastaamaan kesäasukkaista johtuvaan lisääntyneeseen palvelujen tarpeeseen.
Otetaan huomioon vapaa-ajanasukkaat eläinlääkäriresursseja määriteltäessä.	Eläinlääkäriresurssit ovat riittävät lakisääteisten tehtävien hoitamiseen myös yleisinä loma-aikoina, jolloin harraste-eläinten määrä kasvaa merkittävästi toimialueella.	Asiakaspalaute	Asiakaspalaute on ollut pääosin myönteistä.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Mahdollistetaan vapaaehtois- ja asukasaktiivitoiminta, vertaistuki, omaehtoinen toiminta sekä kokemusasiantuntijuus yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Tuetaan ja edistetään talkootoimintaa mm. ympäristön siivoamisessa (roskien kerääminen) ja vieraslajien torjumisessa. Tehdään yhteistyötä työllisyyspalvelujen, järjestöjen ja hankkeiden kanssa.	Yhteisöllinen tekeminen ja talkootoiminta lisää kuntalaisten vastuuta omasta ympäristöstään ja toimii osana ympäristökasvatusta.	Talkoot ja yhteisölliset hankkeet, jossa ympäristöpalvelut on ollut mukana.	Ympäristöpalvelut on ollut mukana organisoimassa Miljoona roska-pussia –kampanjaa.
Omaehtoisen toiminnan neuvonta ja ohjaus.	Omaehtoista toimintaa toteutetaan ohjatusti ja omaehtoista toimintaa varten on riittävästi neuvontaa saatavilla.	Toteutunut omaehtoinen toiminta, jota ympäristöpalvelut on ohjannut ja/tai antanut neuvontaa.	Ympäristöpalvelut on ollut mukana organisoimassa Miljoona roska-pussia –kampanjaa. Ympäristöpalvelut on antanut ohjeita ja neuvoja kuntalaisille vieraslajien torjunnassa ja lähettänyt kuntiin tiedotteen vieraslajien torjunnasta.

Tuetaan tapahtumakaupunki Mikkelin kehittämistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Selkeät tapahtumiin liittyvät ympäristönsuojelun ja terveysvalvonnan ohjeet ja neuvonta.	Ympäristönsuojelun ja terveysvalvonnan lupiin ja ilmoituksiin ja muihin käytäntöihin liittyvät ohjeet ovat riittävällä tavalla riittävällä mukana kaupungin tapahtumajärjestämisen ohjeistuksessa.	Tapahtumiin liittyvä ohjeistus ympäristöpalvelujen vaatimista luvista ja ilmoituksista on selkeästi näkyvillä kuntien nettisivuilla.	Ympäristöpalvelut on ollut mukana laatimassa Mikkelin kaupungin ohjeistusta tapahtumien järjestäjille.
Arvioidaan säännöllisesti tapahtumiin liittyvien lupa- ja ilmoitusmenettelyjen ja muiden käytäntöjen sujuvuutta.	Tapahtumiin liittyvät lupa- ja ilmoitusmenettelyt ovat sujuvat. Yleinen terveysvalvonta ja ympäristönsuojelu.	Asiakaspalaute	Asiakaspalaute on ollut pääosin myönteistä.

Tunnusluvut

		TP 2023	TA 2024	TP 2024	Toteuma-% 2024
Terveysvalvonnan suunnitelmalliset tarkastukset	kpl	351	700*	416	59*
Eläinlääkintähuollon virka- ja sairausmatkat	kpl	1 690	1 900	1 575	83
Hoidetut pieneläimet	kpl	7 269	6 000	7 552	126
Lupavelvollisten kohteiden tarkastukset	kpl	113	100	88	88
Ympäristönsuojelun kirjallinen asiakassuorite (päättökset, lausunnot, kehotukset)	kpl	1 450	800	2 010**	251**

*Vuoden 2024 suunnitelmallisen valvonnan tarkastusten tavoitemäärä on kohteiden riskinarvioin perusteella Ruokaviraston ja Valviran ohjeiden mukaisesti 640 kpl: Elintarvikevalvonta 340 kpl, terveydensuojelussa 220 kpl ja tupakka- ja lääkelain valvonnassa 80 kpl. Toteuma-% on silloin 65 %. Talousarvioissa ollut luku, 700 kpl, ei ottanut huomioon suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvien tupakkavalvonnan kohteiden vähentymistä.

** Vuonna 2024 valvontaa kohdennettu erityisesti jätelain valvontaan (taloyhtiöiden erilliskeräyksen valvonta, elintarvikehuoneistojen elintarvikkejätteen kirjanpidon valvonta, kompostorivalvonta ja ohjeistukset puutarhajätteen käsittelystä), minkä osuus suoritteista on 1130 kpl.

Talous

Ympäristölautakunta

Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
--------------------------	-----------------------	-------------------------------	-----------	-----------

Toimintatuotot	1 090 000		1 090 000	1 218 724	128 724
Toimintamenot	-2 466 000	3 300	-2 462 700	-2 378 982	83 718
Toimintakate (netto)	-1 376 000	3 300	-1 372 700	-1 160 258	212 442

2.2.2.6 Kasvatus- ja opetuslautakunta

Lautakunta vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Lautakunta luo edellytyksiä ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Lukiokoulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Lautakunta tukee lasten, nuorten ja aikuisten edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä henkiseen että fyysiseen hyvinvointiin.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Yhdyspintatyöllä ja yhteen sovittavan johtamisen keinoin on edelleen luotu ja vahvistettu uusia yhteistyörakenteita ja monitoimijaisia toimintamalleja mm. Etelä-Savon hyvinvointialueen, kolmannen sektorin, oppilaitosten ja kaupungin omien toimijoiden välillä. Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen on ollut yksi kehittämistoiminnan keskeisistä painopisteistä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman arviointi 2022–2023 ja Perhekeskustoiminnan seuranta ja arviointi hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 10.6.2024 § 59. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi 10.6.2024 § 60 Etelä-Savon ja Mikkelin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2024–2025.

Mikkelin varhaiskasvatuksessa on 22 kunnallista päiväkotia ja yksi ryhmäperhepäiväkotia. Tämän lisäksi kotona työskentelee neljä perhepäivähoitajaa. Varhaiskasvatuspalvelut järjestävät avointa varhaiskasvatustoimintaa neljässä päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen filiaalituloista Saksalan päiväkodin Huuhkajat on lakkautettu 1.6.2024 alkaen. Peitsarin päiväkodin filiaali Kujakatit on lakkautettu. Ristiinan alueen perhepäivähoitajat ovat siirtyneet työskentelemään päiväkotia. Sannan, Saksalan ja Tuukkalan päiväkotien esiopetus on siirtynyt Kalevankankaan, Lähemäen ja Kattilansillan

päiväkoteihin. Silvastin päiväkotitoiminta on lakkautettu. Tasa-arvoa edistävällä hankerahoituksella työskentelee S2-opettajia, varhaiskasvatuksen opettajia ja hoitajia. Digikehittämiseen on saatu uusi rahoitus ja palkattu digipedagogi.

Mikkelissä on tällä hetkellä 15 peruskoulua, joista viisi on yhtenäiskouluja, joissa opetusta annetaan luokille 1–9. Saimaanportin yhtenäiskoulu aloitti toimintansa 1.3.2024, jolloin entisen Urheilupuiston koulun luokat 7–9 siirtyivät väistötiloista uusiin tiloihin. Urpolan, Moision ja Olkkolan koulut lakkasivat 31.7.2024 ja yhdistyivät Saimaanportin yhtenäiskouluun 1.8.2024 alkaen. Muutto tapahtui kesän aikana. Perusopetusta on kehitetty hankerahoituksen tuella. Kehittämistyön painopisteenä on ollut mm. tunne- ja vuorovaikutuskasvatus, koulunuorisotyö, opetussuunnitelman muutokset, monialainen yhteistyö sekä kerho- ja harrastustoiminta.

Itäisen alueen palveluverkkoratkaisu on valmisteltu ja esitelty päättäjille sekä kuntalaisille. Asia on käsitelty kasvatus- ja opetuslautakunnassa sekä kaupunkikehityslautakunnassa kesäkuussa 2024. Marraskuussa kaupunginvaltuusto päätti, että itäisen alueen varhaiskasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoratkaisun hankesuunnittelu aloitetaan ja että varsinaisten rakennusinvestointien käynnistämisaikakohtaa arvioidaan nykyisten rakennusten kunnon seurannan sekä tulevien vuosien taloudellisen kokonaisnäkymän perusteella.

Mikkelissä toimii yksi nuorten lukiokoulutusta antava yksikkö Mikkelin lukio, joka tarjoaa alueensa nuorille valtakunnallisesti tarkasteltuna laadukasta, monipuolista ja laaja-alaista opetusta. Mikkelin lukiossa on toteutettu monipuolista opintojaksojärjestystä lähiovetuksena. Keväällä 2024 seuraavan lukuvuoden opintojaksojärjestelmän suunnittelussa on otettu huomioon lukiokoulutuksen säästötavoitteet tarkentamalla ryhmäkokoja. Hanketoiminnassa on keskitytty lukiokoulutuksen laatuun, kansainvälisyysosaamisen vahvistamiseen ja oppimisen tukeen. Lukion erityisopettaja siirtyi vuosityöaikaan 1.8.2024. Aikuislukiokoulutus on keskitetty Otaviaan Nettilukioon ja Otavan Opiston aikuislukioon, ja kahden tutkinnon lukio-opetus on järjestetty 1.8.2022 alkaen Mikkelin lukiossa.

Talouden toteutuma ja olennaiset poikkeamat

Lautakunnan toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 590 000 euroa. Toimintakulut alittuivat lähes 347 000 euroa. Näin ollen toimintakate, 95 054 400 euroa, parani alkuperäiseen talousarvioon verrattuna noin 937 000 euroa.

Lautakunnan hallinnon toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion noin 6 000 euroa ja toimintakulut alittuivat noin 25 000 euroa. Hallinnon toimintakate, 414 700 euroa, parani näin ollen noin 31 000 euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Varhaiskasvatuksessa toimintatuottoja saatiin arvioitua enemmän. Kotikuntakorvauksia ja oppisopimuskoulutuskorvauksia saatiin 102 000 euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Tuet ja avustukset ylittivät 30 200 euroa. Maksutuotot eli päivähoitomaksut jäivät 138 500 euroa alle alkuperäisen talousarvion. Muut tuotot ylittivät 5 500 euroa. Toimintatuotot ylittivät kokonaisuudessaan 60 900 euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Varhaiskasvatuksen toimintakulut muodostuivat noin 167 300 euroa alkuperäistä talousarviota suuremmiksi. Varhaiskasvatuksen henkilöstökulut alittuivat alkuperäisen talousarvion noin 648 000 euroa. Palveluiden ostoihin käytettiin 1 327 600 euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Tämä ylitys koostui lähinnä palvelusetelikuista. Aineista, tavaroista ja tarvikkeista säästyi 112 200 euroa. Avustuksista säästyi noin 431 000 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vuokrat alittuivat lähes 6 000 euroa ja muut toimintakulut noin 36 500 euroa. Varhaiskasvatuksen toimintakate, 36 531 300 euroa, muodostui noin 228 000 euroa alkuperäistä talousarviota heikommaksi.

Perusopetuksessa toimintatuottoja saatiin selvästi arvioitua enemmän. Kotikuntakorvauksia saatiin 300 100 euroa arvioitua enemmän. Myös muita tukia ja avustuksia (lähinnä hankerahoitusta) saatiin 159 000 euroa enemmän. Lisäksi vuokratulot ylittivät 39 200 euroa ja muut tuotot 72 200 euroa. Kaiken kaikkiaan perusopetuksen toimintatuotot ylittivät 602 900 euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Perusopetuksen toimintakulut alittuivat noin 307 400 euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Perusopetuksen palkkakulut ylittivät 308 700 euroa. Henkilösivukuluista kuitenkin säästyi merkittävästi (mm. eläkevakuutusmaksuista ja työttömyysvakuutusmaksuista) siten, että kokonaisuudessaan henkilöstökuluja toteutui 297 600 euroa talousarviota vähemmän. Palveluiden ostoihin kului 102 600 euroa arvioitua enemmän ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankintaan 92 600 arvioitua vähemmän. Perusopetuksen toimintakatteeksi muodostui 52 790 000 euroa, joka on noin 910 400 euroa alkuperäistä talousarviota parempi.

Lukiokoulutuksen toimintatuotot ylittivät talousarvion noin 42 500 euroa. Toimintakulut alittuivat noin 182 100 euroa. Toimintakate, 5 318 300 euroa, muodostui näin ollen lähes 225 000 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi. Vuoden 2024 tilinpäätöksen perusteella Mikkelin lukion talous on toteutunut pääosin suunnitelmien mukaisesti, mutta joitakin olennaisia poikkeamia on havaittavissa. Palkkakustannukset olivat hieman arvioitua korkeammat, mikä johtui sijaisjärjestelyistä ja opetusresurssien lisäämisestä tietyillä opintojaksoilla. Määrärahat olivat pääosin riittävät

opetuksen ja tukitoimien järjestämiseen. Opetuksen ja henkilöstökulujen osuus budjetista pysyi ennakoidulla tasolla, ja opiskelijamäärän kehitys vastasi odotuksia. Opiskelijamäärässä tapahtuneet muutokset vaikuttivat jonkin verran rahoitukseen ja resurssien jakautumiseen. Lukion tilojen ylläpidon ja vuokrien osalta on ollut pieniä ylityksiä, erityisesti sähkön ja muiden kiinteistökustannusten nousun vuoksi. Opetusvälineisiin ja digitalisaatioon suunnatut panostukset ylittivät osin alkuperäiset arviot, mutta ne olivat perusteltuja opetuksen kehittämisen näkökulmasta. Kaiken kaikkiaan Mikkelin lukion talous on säilynyt vakaana, ja poikkeamat ovat olleet hallittavissa. Jatkossa kiinnitetään erityistä huomiota kustannustehokkuuteen erityisesti henkilöstö- ja tilakustannusten osalta.

STRATEGIAKORTIT

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön avulla kaupungin toiminta uudistetaan kaupungin taloudellisen kantokyvyn mukaiseksi			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Rekrytoinnissa onnistuminen.	Oikea-aikainen rekrytointi, laaja-alainen osaaminen. /esimiehet	Kasvatus- ja opetushenkilöstön kelpoisuusaste	Varhaiskasvatus 92 % Perusopetus 96 %. Lukiokoulutus 97 %.
Työhyvinvoinnin parantaminen. Tuodaan Mikkelin vahvuudet ja osaaminen selkeästi esiin. Positiivinen viestintä ja uutisointi.	Myönteinen työnantajakuva, työhyvinvoinnista huolehtiminen. /esimiehet ja työntekijät	Pulssi-kysely Sairauspoissaolojen määrä	Pulssi-kyselyn mukaan sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen henkilöstön työhyvinvointi on hieman parantunut edelliseen vuoteen verrattuna. Perusopetuksen opetushenkilöstöllä sairauspoissaoloja 8692 päivää. Varhaiskasvatuksen henkilöstön sairauspoissaolopäiviä 9794. Lukiokoulutuksen Pulssi-kyselyn pisteet ovat hieman heikentyneet edelliseen vuoteen verrattuna. Lukiokoulutuksen henkilöstön sairauspoissaolopäivät 204 (594/2023).

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestäväan kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Palveluverkko sopeutetaan lapsimäärien muutoksiin (huomioiden koulumatkojen pituudet).	Lapsimäärien lasku huomioidaan palveluverkkosuunnittelussa suunnitelmallisesti ja kestävästi. /opetusjohtaja ja varhaiskasvatusjohtaja	Euroa/ lapsi	Urpolan, Moisio ja Olkkolan koulut ovat lakanneet ja yhdistyneet Saimaanportin yhtenäiskouluun 1.8.2024 alkaen. Huuhkajat ja Kujakatit filiaalit on lakkautettu. Ristiinan perhepäivähoitajat ovat siirtyneet päiväkotiin. Sannan, Saksalan ja Tuukkalan päiväkotien esiopetus on lakkautettu. Silvastin päiväkoti on lakkautettu.
Vieraskielisten perheiden varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelujen palveluprosessin kuvaus	Vieraskielisten perheiden kotoutuminen Mikkeliin/varhaiskasvatusjohtaja, opetusjohtaja ja kotoutumiskoordinaattori	Palveluprosessi on kuvattu/ei ole kuvattu	Oppilas- ja lapsikohtaiset euroa/lapsi -tiedot raportoidaan tilinpäätöksen suoritetiedoissa. Palveluprosessin kuvaus ei ole valmistunut, se on valmistelussa.

Kansainvälisyyskasvatus, digitaatio ja kestävä kehitys huomioidaan opetussuunnitelmassa. Osallistutaan asiaan liittyviin kehittämishankkeisiin.	Tavoitteet opetussuunnitelmassa. /henkilöstö	Kansainväliset tapahtumat, sähköinen oppimateriaali ja järjestelmät ja kestävä kehityksen suunnitelmat. Arvioidaan lukuvuosisuunnitelmissa.	Tavoitteet ja arviointi ovat koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Ristiinan yhtenäiskoulun Erasmus+ -hankkeesta myönteinen päätös saatu, mutta digihankerahoitusta ei valitettavasti saatu perusopetukseen. Digipolkua on kehitetty mm. digitutoreiden ohjauksella Perttu-töryhmän koordinoimana. Mikkelin lukion Erasmus+ -akkreditointihanke sai jatko- rahoituksen 18.6.2024.
---	--	---	--

Huomioidaan Mikkelin hiilineutraalisuustavoite kestävässä rakentamis-, maankäyttö-, liikenne- ja energiaratkaisuissa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Energiatehokkaat, turvalliset ja laadukkaat koulukuljetukset, julkisen liikenteen toimivuus.	Huolellinen kuljetussuunnittelu. /opetusjohtaja yhteistyössä kuljetussuunnittelun kanssa	Kustannusvaikutus, laatu huomioiden	Koulukuljetukset on hoidettu kasvatus- ja opetuslautakunnassa hyväksytyn Koulukuljetusoppaan linjausten mukaisesti ensisijaisesti julkista liikennettä käyttäen. Waltti-kortti käytössä kaikilla perusopetuksen oppilailta.
Energian säästäminen päiväkotien, koulujen ja toiminnan arjessa.	Energian säästö /henkilöstö	Kulutus	Koulujen sähkönkulutus on laskenut useamman vuoden ajan, mutta vuonna 2024 se hieman lisääntyi johtuen mm. väistötilojen määrästä ja siitä, että uuteen kouluun siirryttiin vaihteittain.

Hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet täysimääräisenä kaupungin palvelujen kehittämisessä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Verkko-opintojen hyödyntäminen lukio-opetuksen tarjonnassa.	Jokainen lukiolainen suorittaa vähintään yhden verkko-opinon lukion aikana. /rehtori	Suoritettu/ei suoritettu	Toteutui hyvin. Osa opiskelijoista suorittaa useita verkko-opintoja.
Verkkokurssien hyödyntäminen henkilöstön koulutuksessa.	Henkilöstö suorittaa vähintään yhden verkkokoulutuksen vuosittain. /esimiehet	Suoritettu/ei suoritettu	Koko henkilöstö suorittaa vuosittain (ainakin) Navisec-tietoturvakoulutuksen – suorituksen seuranta tehdään kehityskeskustelujen yhteydessä.

Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkel

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
MiniMikkeli -oppimiskokonaisuus kaikille 6. luokkalaisille osana toimijuus- ja yrittäjyyspolkua.	Aktiivinen tulevaisuuden toimija. /opetusjohtaja, perusopetuksen rehtorit	Kaikki 6. luokkalaiset osallistuvat MiniMikkeliin.	Toteutui (yhtä ryhmää lukuun ottamatta)
Yrittäjyys- ja liikeideakilpailujen järjestäminen, yritysvierailuesot ja OpeTET-päivät	Yrittäjyyskasvatuksen osaaminen laajenee, yrittäjyyden näkyvyys lisääntyy. /opettajat ja esimiehet	Toiminnan määrä	Rantakylän yhtenäiskoululla yrittäjyyskasvatuspainotus ja siihen liittyviä valinnaiskursseja.

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Houkuttelevat rekrytointi-ilmoitukset ja monipuoliset rekrytointikanavat	Avoimet tehtävät saadaan täytettyä kelpoisilla tekijöillä/rekrytoivat esimiehet ja palvelupäällikkö	Henkilöstön kelpoisuusaste	Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuus 92 %, perusopetuksen 96 %, lukiokoulutuksen 97 %.

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Tiedepolun rakentaminen ja kehittäminen varhaiskasvatuksesta lukioon (yliopistokeskus MUC)	Yhteistyö jatkuu ja monipuolistuu. Tiedekasvatus läpäisee kaikki koulutusasteet. /varhaiskasvatus, perusopetus, lukion kehittämistiimi	Toiminnan määrä	Tiedekasvatussuunnitelmaa tehty perusopetukseen ja toteuttaminen etenee vaihteittain.
Koulunuorisotyön kehittäminen Kaakkois-Suomen ammatikorkeakoulu Xamkin kanssa.	Koulunuorisotyön sisällön ja laadun kehittäminen. /perusopetuksen ja nuorisopalveluiden koulunuorisotyöntekijät ja esimiehet	Koulunuorisotyön osallistuminen kehittämisverkostoon	Perusopetuksen koulunuorisotyö on osallistunut kehittämisverkostoon.

Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Harjoittelumahdollisuudet TET-harjoitteluista alkaen.	Myönteiset työelämäkokeemukset. /rehtorit	Toteutuu/ei toteudu	TET-harjoittelut ovat toteutuneet.
Harjoittelupaikkojen tarjoaminen.	Koulutetun työvoiman riittävyys. /varhaiskasvatuksen esimiehet, rehtorit	Harjoittelujen määrä	Varhaiskasvatuksessa 97 harjoittelijaa vuoden 2024 aikana. Perusopetuksessa 49 harjoittelijaa vuoden 2024 aikana.

Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Alueen hyvinvointi perustuu asukkaiden, yhteisöjen, yritysten, hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyölle sekä vahvaan paikallisuuteen.			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Koulujen vetovoimaisuuden ja kouluun kiinnittymisen lisääminen.	Laadukas oppimisympäristö /opetusjohtaja, rehtorit	Pitää koulunkäynnistä, %-osuus kasvaa (kouluterveyskysely)	%-osuus laskenut vuodesta 2021 vuoteen 2023 perusopetuksessa ja lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa kasvanut 2023: 4.-5. lk 72,1%, 8.-9.lk 48,2%, lukio 54,2%, ammatillinen 83,7% Seuraava valtakunnallinen kouluterveyskysely tehdään vuonna 2025.
Luodaan hyvinvointialueen kanssa uudistuneen lainsäädännön mukaiset selkeät ja toimivat monialaiset opiskeluhuollon rakenteet ja toimintakulttuuri, mm. ohjausryhmät ja koulutuksen järjestäjäkohtaisten opiskeluhoitosuunnitelmien laatiminen.	Kuntakohtainen monialainen ohjausryhmä ja hyvinvointialuekohtainen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä toiminnassa ja monialaisten toimintamallien kehittäminen aktiivista. /esiopetus, perusopetus, lukio-koulutus yhdessä muiden toisen asteen oppilaitosten ja hyvinvointialueen kanssa, ml. Lasten ja nuorten Etelä-Savo -hanke	Ohjausryhmät kokoontuvat säännöllisesti ja niihin osallistutaan aktiivisesti Opiskeluhoolto-suunnitelmat laadittu	Alueellinen opiskeluhoollon ohjausryhmä sekä Mikkelin opiskeluhoollon ohjausryhmä kokoontuvat säännöllisesti ja edustus sovittu. Mikkelin kaupungin oma opiskeluhoitosuunnitelma hyväksytty kesäkuussa 2024 (Hyvinvointialueen alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma valmistunut vuonna 2023)

KOPPA-kohtaamispaikassa säännöllisesti kaupungin, hyvinvointialueen, järjestöjen ja ev.lut. srk:n järjestämää toimintaa, jota kehitetään yhdessä perheiden kanssa. Aktiivinen osallistuminen hyvinvointialueen koordinoimaan perhekeskuskehittämiseen.	Perhekeskustoimintamallia ja -verkostoa kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. /varhaiskasvatus, perusopetus	Toteutunut hyvin/ toteutunut osittain/ ei toteutunut	Toteutunut hyvin. Koppa toimii säännöllisesti 3 kertaa viikossa eri toimijoiden vetämänä toimintana. Toiminnan ohjausryhmä kokoontuu säännöllisesti.
Lapsiystävällinen kunta -malli	Lasten huomioiminen päätöksenteossa ja kunnan toiminnassa toteutuu suunnitellusti. /sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue ja asumisen ja toimintaympäristön palvelualue /varhaiskasvatus, perusopetus	Liittyminen toteutui/ei toteutunut	Asian valmistelu on kesken: toimintamalliin ei voinut hakea 2024, seuraavan kerran liittymistä voi hakea keväällä 2025.

Taataan kaupunkilaisille saavutettava palvelurakenne ja –tarjonta sekä edistetään esteettömän ja turvallisen arkiympäristön rakentumista			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Palveluverkkosuunnittelu	Kaikille lapsille motivoiva ja turvallinen varhaiskasvatus ja koulu myös tuen tarpeet huomioiden. /varhaiskasvatus, opetusjohtaja, esimiehet, sivistysjohtaja	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu.

Kehitetään kestävästi monimuotoista, virikkeellistä luonto- ja lähiympäristöä ja hyödynnetään niiden sekä maaseutualueiden hyvinvointivaikutukset			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Luonto- ja/tai retkipäivät lähiympäristössä osa päiväkotien ja koulujen toimintaa	Kaikissa varhaiskasvatuksen yksiköissä ja peruskouluissa suunnitellut luonto- ja/tai retkipäivät	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Hyödynnetään toiminnassa läpileikkaavasti kulttuuri, taide, luovat keinot ja liikunta sekä alueen rikas historia ja kulttuuriperintö			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Kulttuurikameli	Kulttuuriin tutustumista varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. /päiväkotien johtajat yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu. Yhteiset tapahtumat suunnitellaan yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa kaikille varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lapsille.
Kulttuuripolku	Kulttuuripolku mahdollistaa kulttuuritarjonnan kaikille vuosisluokille perusopetuksessa. /rehtorit yhteistyössä kulttuuripalvelujen kanssa	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu perusopetuksessa. Kulttuuripolku on suunniteltu ja toteutettu yhteistyössä kulttuuripalvelujen kanssa ja se on hyväksytty osaksi opetussuunnitelmaa.
Liikkuva lapsi -toiminta	Lasten liikkuminen arjessa lisääntyy. /varhaiskasvatus ja liikuntapalvelut	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu.
Liikkuva koulu -toiminta	Liikuntakasvatus, oma tapa harrastaa liikuntaa, kokeilu-kulttuuri, mahdollisuuksia ja puitteita. /rehtorit yhteistyössä Liikkuva koulu -tiimin ja liikuntapalvelujen kanssa	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu. Järjestetty mm. toiminnallisen oppimisen koulutuksia yläkoulujen henkilöstölle lukuvuonna 2023-2024. Hanke-rahoituksella järjestetty kolmeen kouluun personal trainer –toimintaa.
Liikkuva nuori -toiminta	Liikunnan harrastaminen lisääntyy uusia mahdollisuuksia ja puitteita luomalla. /lukio ja liikuntapalvelut	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu osittain mm. urheilukilpailutoiminnassa.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Tunnistetaan ja hyödynnetään väestön moninaisuus rikkautena, voimavarana ja elinvoiman lähteenä, osana mikkeliläisyyttä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Lähikouluperiaatteen vahvistaminen.	Tukitoimet lähikouluun. /opetusjohtaja, rehtorit	Toteutuvat/eivät toteudu	Toteutus on edennyt palveluverkkosuunnitelman edetessä. Saimaanportin yhtenäiskouluun on siirtynyt myös erityisluokanopettajia.

Mahdollistetaan vapaaehtois- ja asukasaktiivitoiminta, vertaistuki, omaehtoinen toiminta sekä kokemusasiantuntijuus yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Lasten parlamentti ja Nuorisovaltuusto	Toiminta koetaan kiinnostavana ja mahdollistetaan vaikuttaminen. /rehtorit	Toimielimet toimivat	Lasten parlamentti ja Nuorisovaltuusto toimivat.
Neuvottelukunnat	Toiminta koetaan kiinnostavana ja mahdollistetaan vaikuttaminen. /rehtorit	Neuvottelukunnat toiminnassa perusopetuksen kouluissa ja lukiossa	Kaikilla peruskouluilla toimivat neuvottelukunnat. Lukion neuvottelukunta toimii.

Edistetään ryhmiin ja yhteisöihin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Tunne- ja vuorovaikutuskasvatus (ns. TuVu-toiminta)	Tuvu-toiminnan vakiinnuttaminen. /varhaiskasvatuksen esimiehet, perusopetuksen ja lukion rehtorit	Joka yksikössä suunnitelma lukuvuosisuunnitelmassa	Varhaiskasvatuksessa toimenpidesuunnitelmat on kirjattu yksiköiden toimintasuunnitelmiin. Perusopetuksessa tuvu-suunnitelmat ovat lukuvuosisuunnitelmissa, joita vuosittain arvioidaan.
Ryhmäytyminen (kohderyhmä uudet opiskelijat)	Ryhmäytymistoiminnan suunnitelmallinen toteuttaminen. /lukion apulaisrehtori ja ryhmänohjaajat yhteistyössä opiskelu- huoltopalvelujen ja koulunuorisotyön kanssa	Toimintasuunnitelma lukuvuosittain	Toteutetaan uusille opiskelijoille lukuvuoden alussa.
KOPPA-kohtaamispaikassa kävijöiden toiveiden kartoitus	Perheiden KOPPA-kohtaamispaikan kehittäminen perheiden tarpeita kuullen. /varhaiskasvatus	Kartoitus tehty ja tulokset käytettävissä kehittämiseen	Kysely toteutunut ja kehittämistoimet ovat työn alla.

Varhaiskasvatus ja hoidon tuki

Vuosi Palvelu	2024			
	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
2211 - Päiväkodit				
asiakkaat kpl	1 117,00	1 107,00	1 061,00	95,84 %
menot / asiakas €/kpl	-14 594,22	-15 308,40	-16 380,44	107,00 %
alle 3-vuotiaat %	21,10	24,90	19,90	79,92 %
erityisasiakkaat %	13,90	13,00	17,10	131,54 %
päiväkotien 3-6v asiakkaat kpl	881,00	831,00	850,00	102,29 %
2370 - Yksityinen päivähoito				
yksityinen päiväkotihoido, asiakkaita kpl	636,00	613,00	638,00	104,08 %
menot / asiakas €/kpl	-9 587,32	-10 582,71	-11 222,75	106,05 %
yksityinen päiväkotihoido, alle 3-vuotiaita %	25,80	26,10	23,70	90,80 %
2400 - Vuorohoito				
asiakkaat kpl	222,00	218,00	216,00	99,08 %
menot / asiakas €/kpl	-18 894,37	-20 872,48	-18 193,75	87,17 %
2410 - Ryhmäperhepäivähoito				
ryhmäperhepäivähoidon asiakkaat kpl	12,00	12,00	13,00	108,33 %
menot / asiakas €/kpl	-15 991,90	-16 533,33	-15 665,79	94,75 %
2430 - Perhepäivähoito hoitajan kodis				
perhepäivähoito hoitajan kodissa, asiakkaat kpl	16,00	16,00	10,00	62,50 %
menot / asiakas €/kpl	-19 191,24	-14 662,50	-15 898,98	108,43 %
2470 - Lasten kotihoidontuki				
kotihoidontuella hoidettavat lapset kpl	320,00	343,00	257,00	74,93 %
menot / hoidettava lapsi €/kpl	-5 165,22	-3 970,85	-5 276,32	132,88 %
2480 - Lasten yksityisen hoidon tuki				
yksityisen perhepäivähoidon tukilapset kpl	44,00	46,00	40,00	86,96 %
menot / asiakas €/kpl	-4 175,05	-4 489,13	-4 544,15	101,23 %
2500 - Esiopetus				
asiakkaat kpl	326,00	331,00	299,00	90,33 %
menot / asiakas €/kpl	-12 587,95	-12 390,63	-12 784,51	103,18 %
erityisasiakkaat %	38,00	29,60	33,80	114,19 %
päiväkodit, pelkässä esiopetuksessa kpl	34,00	40,00	30,00	75,00 %
2570 - Yksityinen esiopetus				
yksityinen esiopetus, asiakkaat kpl	125,00	125,00	119,00	95,20 %
menot / esiopetusasiakas €/kpl	-4 184,30	-4 024,80	-4 652,84	115,60 %
yksityiset päiväkodit, pelkässä esiopetuksessa kpl	4,00	8,00	4,00	50,00 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Päiväkotihoidossa olevien lasten määrä on vähentynyt. Silvestin päiväkotit, Huuhkajat sekä Kujakatit filiaalit on lakkautettu. Esiopetusta on keskitetty koulualueiden mukaisesti. Yksityisen päiväkotihoidon asiakasmäärä on kasvanut. Uusi keskustan alueen Kieppi päiväkotit on täytynyt. Vuorohoitoa tarvitsevat lapset vähenevät. Perhepäivähoidossa olevien lasten määrä on pienentynyt. Kotihoidontuella hoidettavat ja yksityisen perhepäivähoidon lapset ovat vähentyneet. Esiopetuksen ikäluokka on pienentynyt. Syntyvyys alueella laskee.

Lukiokoulutus

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
2110 - Lukiot				
aineopiskelijoiden lukumäärä kpl	61,00	70,00	72,00	102,86 %
menot / aineopiskelija €/kpl	-90 472,15	-80 618,57	-77 183,97	95,74 %
opetuskurssien lukumäärä kpl	758,00	690,00	674,00	97,68 %
menot / opetuskurssi €/kpl	-7 280,74	-8 178,70	-8 245,17	100,81 %
varsinaiset opiskelijat kpl	761,00	746,00	735,00	98,53 %
menot / varsinainen opiskelija €/kpl	-7 252,04	-7 564,75	-7 560,88	99,95 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Varsinaisten opiskelijoiden ennakoitua pienempi kokonaismäärä johtuu uusien lukiolaisten pienemmästä määrästä. Kahden tutkinnon osalta hyvä yhteistyö Esedun ja Suomen Nuorisio-piston kanssa on saanut aikaan sen, että kahden tutkinnon opiskelijoiden osalta pitovoima on pysynyt hyvänä. Opetusresurssia on onnistuttu suhteuttamaan opiskelijamäärään

Perusopetuspalvelut ja iltapäivätoiminta

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
2610 - Perusopetus				
oppilaita kpl	4 673,00	4 680,00	4 689,00	100,19 %
joista erityistä tukea tarvitsevat oppilaat kpl	536,00	529,00	544,00	102,84 %
menot / oppilas €/kpl	-10 784,53	-10 866,50	-10 720,12	98,65 %
tuntia, koulut h	8 862,00	8 862,00	8 770,00	98,96 %
2900 - Iltapäivätoiminta				
aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistujia kpl	409,00	427,00	373,00	87,35 %
menot / osallistuja €/kpl	-1 817,29	-1 903,51	-2 117,94	111,26 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Saimaanportin yhtenäiskoulu valmistui vuoden 2024 alussa. Sinne muuttivat 7.-9. luokkien oppilaat maaliskuun alussa, jolloin Urheilupuiston koulu lakkasi. 1.-6. luokkien oppilaat siirtyivät uuteen kouluun elokuussa koulun alkaessa, jolloin Moisio, Olkkolan ja Urpolan koulut lakkasivat. Ruotsin kielen opetukseen lisättiin valtakunnallisesti yksi vuosiviikkotunti 7. luokille. Saimaanportin yhtenäiskoulun iltapäivätoiminta siirtyi elokuussa koulun alkaessa kaupungin omaksi toiminnaksi.

Kasvatus- ja opetuslautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	3 662 800	-99 000	3 563 800	4 253 612	689 812
Toimintamenot	-99 654 700	-129 900	-99 784 600	-99 307 980	476 620
Toimintakate (netto)	-95 991 900	-228 900	-96 220 800	-95 054 368	1 166 432

2.2.2.7 Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia ja harrastuneisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Lautakunta vastaa kansalaisopiston, yleisten kulttuuripalvelujen, liikuntapalvelujen, nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen, museopalvelujen ja orkesteripalvelujen tuottamisesta.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Avustuksilla ja monipuolisilla yhteistyösopimuksilla on ylläpidetty ja kehitetty palvelutarjoomaa ja luotu kolmannen sektorin toimijoille mahdollisuuksia kokeilla uudentyyppisten palveluiden tuottamista. Kaupungin eri toimijoiden kesken on tehty monipuolista yhteistyötä. Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisten toimintojen merkitys on korostunut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Lautakunnan alaiset tulosalueet ovat vaikuttaneet myönteisesti myös Mikkelin maineeseen viihtyisänä asuin- ja kulttuurikaupunkina.

Liikuntapalvelut toteutti lasten ja nuorten liikunnan edistämiseksi Siekkilän frisbeegolfradan siltojen uudistamisen, rakensi yhteistyössä Anttolan aluejohtokunnan ja Anttolan Urheilijoiden kanssa, osin osallistavan budjetoinnin avulla, Anttolaan noin 370 m pitkän pyöräradan. Lukuvuonna 2024–2025 käynnistyi Move like Mikkeli –hanke, jossa tavoitteena on kokeilla Haukivuoren, Anttolan ja Ristiinan yhtenäiskouluilla kouluptoimintaa sekä kehittää Move-mittausprosessia. Terveys- ja luontoliikunnan edistämiseksi valmistui Rantakylään uusi maksuton ulkokuntosali, retkeilyreiteillä uusittiin mm. tulipaikkoja ja Hiidenkierroksen retkeilyreitit opastusta sekä Pitkäjärven jäälle toteutettiin hiihtoladun viereen pitkään toivottu retkiluistelu-reitti. Puolustusvoimilta saatiin lupa Kyrönpellon latujen käyttöön. Latupirtille vievä hiihtoreitti jouduttiin sulkemaan ja uusi reittilinjaus on edelleen selvittelyssä. Harjoitusjäähalli joutui käyttökieltoon heinäkuussa, mikä tulee vaikuttamaan negatiivisesti erityisesti lasten ja nuorten harrastamiseen jääurheilussa seuraavan vuoden ajan. Urpolan ja Hänskin tekojäät aukaistiin tämän vuoksi normaalia aikaisemmin korvaamaan menetettyä sisäjää. Esteettömyyttä parannettiin uusimalla Viihdeuimala Rantakeitaaseen allashissi, jolla liikuntarajoitteisten on helpompi ja turvallisempi siirtyä altaaseen. Urpolaan valmistui uusi varastorakennus jäänhoitokoneelle, mikä mahdollisti siirtymisen polttoainekäyttöisestä jäänhoitokoneesta sähkökäyttöiseen. Kaihulla aloitettiin rantavalvonta.

Museopalveluissa on toteutettu neljä vaihtuvaa näyttelyä, joista kolme taidemuseossa ja yksi Suur-Savon museossa. Lisäksi 18.6.2024 avautui Päämajamuseossa Mannerheim ylipääällikkönä -näyttely, joka on toteutettu yhteistyössä Sodan ja rauhan keskus Muistin kanssa. Lokakuussa avautui taidemuseossa vaihtuvana näyttelynä Tiitiäisen aika. Vaihtuvien näyttelyiden lisäksi yleisölle on ollut avoinna viisi pysyvää näyttelyä. Museoiden yö toteutettiin perjantaina 25.10.2024. Yhden illan aikana museokohteissa ja eri tapahtumissa oli yhteensä 23 313 käyntiä. Museokohteissa oli vuoden aikana kaikkiaan 62 828 kävijää.

Kirjastopalveluiden toiminta on toteutunut suunnitelmien mukaisesti. 160-vuotisjuhlavuoden merkeissä järjestettiin erilaisia tilaisuuksia, valokuvanäyttely ja 160 sanaa kirjastosta -kirjoituskilpailu. Vuoden aikana laadittiin Kirjastosuunnitelma 2025–2029 ohjaamaan kirjastopalvelujen kehittämistä. Pääkirjaston toimintoja sijoiteltiin uudelleen asiointipisteen muutettua kirjaston tiloihin. Tilapäisiä järjestelyjä aiheutti myös neljä kuukautta kestänyt kattoremontti, jonka vuoksi kirjaston tiloja oli pitkin syksyä pois käytöstä. Loppuvuodesta valmisteltiin Pertunmaan kirjaston siirtymistä Mäntyharjun kirjaston toimipisteeksi kuntaliitoksen myötä. Henkilöstössä oli runsaasti vaihtuvuutta muun muassa eläköitymistä vuoksi, mikä aiheutti lisähaastetta toiminnan järjestämiselle. Lainaus kasvoi edellisvuodesta 4,1 %. Lainoja otettiin 745 856 kpl, joka on lähes 30 000 lainaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Suurin osa kasvusta selittyi

lastenkirjallisuuden lainauksen lisääntymisellä. Lainausta on noussut koronan aiheuttamasta kuopasta ja ylitti pandemiaa edeltäneen vuoden 2019 lainauksen. Tapahtumatarjonnassa tehtiin jälleen paljon yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Kehittämishankkeita olivat LUKEVA – lukemisen ja kirjoittamisen edistäminen vangeille sekä loppuvuodesta käynnistynyt Itä-Suomen kirjastojen yhteinen Muuttuva kirjasto, muuttuvat tilat -hanke.

Yleisten kulttuuripalveluiden vuosi oli kävijämäärältään kaikkien aikojen ennätysvuosi (53 421). Ikäihmisten kulttuurivierailuja on viety palvelutaloihin ja päiväkeskuksiin määrärahojen puitteissa. Kulttuurikasvatussuunnitelmat varhaiskasvatukseen sekä perusopetukseen ovat toteutuneet. Kesätoimintojen osalta Hulivilikarnevaalit vietettiin monipuolisen ohjelman ja runsaslukuisen kävijäjoukon parissa. Puistokonsertti-sarjassa kävijämäärät ovat olleet keskiarvoltaan tavanomaisia, samoin Pienten Puistikoiden osalta. Syksyn Museoiden Yössä tehtiin jälleen yleisöennätys. Kulttuuri Itää -hanke starttasi maaliskuussa, kulttuuritoiminnan kehittämishankkeessa ovat mukana kaikki kunnat Etelä-Savon, Pohjois-Savon sekä Pohjois-Karjalan alueelta. Avustukset myönnettiin lähes sataprosenttisesti ja jatkossa on syytä tarkastella, ovatko avustuspäärahat riittävällä tasolla. Tulotavoite on ollut jo useamman vuoden ajan sen verran kova, että ilman merkittäviä muutoksia toiminnassa, ei tulotavoitteita tulla saavuttamaan.

Kaupunginorkesterin vuosi 2024 toteutettiin suunnitellusti. Konserttien kävijämäärä ja sitä kautta lipputulot eivät aivan vastanneet odotuksia. Syytä yleisön käyttäytymiseen on mahdotonta arvioida. Orkesterin vuosittaiset tulot riippuvat myös hyvin paljon tilausesiintymisien määrästä, joista orkesteri perii erillisen palkkion. Vuodelle 2024 näitä tilausesiintymisiä ei tullut aivan edellisen vuoden verran. Toiminnallisesti orkesteri toteutti 87 erillistä tapahtumaa, joissa yhteensä kuulijoita oli noin 17 000. Kulttuuripolun myötä kaikki Mikkelin 6-luokkalaisten pääsevät tutustumaan orkesterimusiikkiin. Päiväkotikäikäisille järjestettiin lastenmusiikkikonsertti ja ikäihmisille orkesteri esiintyi palvelukotivierailujen merkeissä. Maksullisten konserttien lisäksi orkesteri toteuttaa merkittävän määrän myös maksuttomia konsertteja sekä esiintyy kaupungin omissa juhlatilaisuuksissa, kuten esimerkiksi Saimaanportin Yhtenäiskoulun vihkiäisissä ja Itsenäisyyspäivän juhlissa. Mikkelin ulkopuolella esiintymisiä kertyi kahdeksan. Orkesterista eläköityi syksyllä 2024 pitkäaikainen muusikko, jonka tilalle saatiin rekrytoitua uusi soittaja.

Kansalaisopistotoiminta on virkistynyt. Ihmiset ovat löytäneet takaisin kansalaisopiston kurssien pariin. Kurssikohdainen opiskelijamäärä kasvoi, useat kurssit myytiin täyteen ja kurseja peruuntui edellisvuosia vähemmän. Kurssien määrä pysytteli edellisvuoden tasolla. Jatkuvaan itse tehtyyn markkinointiin satsattiin ja se tuotti tulosta. Kansalaisopisto osallistui erilaisiin tapahtumiin aiempaa enemmän. Kielten opettajan vakanssi muutettiin suunnittelijaopettajaksi 1.9.2024 alkaen. Henkilöstössä tapahtui runsaasti muutoksia. Rehtori tuli ja lähti, kieliin tuli uusi suunnittelijaopettaja, toimistossa oli syksyllä uusi toimistosihteeri ja marras-joulukuun vararehtori toimi rehtorina. Rekrytoitiin uusi liikunnan ja tanssin suunnittelijaopettaja ja rehtori. Lake23-hankkeessa on toteutettu etä- ja verkkokursseja sekä kehitetty valtakunnallista eOpisto-verkkokurssialustaa. Kurseja on suunniteltu ja toteutettu kuusi ja opiskelijoita niillä on ollut ympäri Suomea. Markkinointiin on saatu koulutusta. Yhdessä osallistuen -hanke on aloittanut kehittämis-työnsä kaupungin alueella yhteisöllisyyden, osallisuuden, kansalaistoimijuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Eniten näkyvyyttä on saanut Opastamo-pilottitila ja Commu-naapuriapuväline. Osallisuustyöryhmä on työstänyt osallisuussuunnitelman päivytystä. Kumppanuuspöytätiltoja järjestettiin kaksi. Vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta on sujunut suunnitellusti.

Nuorisopalveluiden toiminta on toteutunut suunnitelmien mukaisesti. Saimaanportin yhtenäiskoulun yhteydessä sijaitseva nuorisotila Usva otettiin käyttöön elokuussa. Usvan sijainti mahdollistaa koulun tilojen ja lähiliikuntapaikkojen hyödyntämisen nuorisotyössä. Koulunuorisotyö on vakiintunut osaksi nuorisotyön palvelujärjestelmää ja toimintaa on kehitetty kouluyksikkö ja kaupungintasoisesti. Lukioon ja Esdun toimipisteisiin kohdistuva oppilaitosnuorisotyöhanke käynnistyi marraskuussa. Etsivän nuorisotyön osalta erityistä huomiota on kiinnitetty prosessien kehittämiseen palveluista tippumassa olevien ja palveluiden ulkopuolella olevien nuorten saamiseksi etsivän nuorisotyön asiakkuuteen. Nuorisovaltuuston toiminta on ollut aktiivista ja nuorisovaltuuston jäsenet ovat muun muassa osallistuneet eri tavoin kaupungin palvelujen suunnitteluun ja arviointiin. NUPS-prosessi saatiin valmiiksi.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Lautakunnan toimintatuotot alittivat alkuperäisen talousarvion noin 462 100 euroa. Muutettuun talousarvioon nähden tulot ylittivät lähes 207 000 euroa. Toimintakulut alittivat alkuperäisen talousarvion noin 332 300 euroa ja muutetun talousarvion noin 276 000 euroa. Toimintakate, 16 450 100 euroa, heikkeni alkuperäiseen talousarvioon verrattuna noin 130 000 euroa, mutta oli 482 500 euroa muutettua talousarviota parempi.

Lautakunnan hallinnon toimintatuotot olivat noin 3 300 euroa ja ne ylittivät talousarvion noin 1 300 euroa. Toimintakulut alittivat talousarvion noin 42 600 euroa. Näin ollen toimintakate, 2 147 600 euroa, muodostui noin 43 900 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi.

Yleisten kulttuuripalveluiden osalta tuloissa jäätin alkuperäiseen talousarvioon nähden noin 69 200 euroa tavoitteesta, mutta muutettuun talousarvioon verrattuna tulotavoite oli jopa hieman (6 000 euroa) ennakoitua parempi.

Menoissa eniten rahaa jäi käyttämättä asiantuntijapalveluissa sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat -tilikohdassa, alkuperäinen talousarvio alittui noin 95 400 euroa. Yleisten kulttuuripalvelujen toimintakate, 460 740 euroa, muodostui noin 26 000 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi.

Liikuntapalveluiden osalta tuotoissa jäätin noin 322 500 euroa alle alkuperäisen talousarvion mutta verrattuna muutettuun talousarvioon tuli ylitystä noin 27 500 euroa. Tämä ylitys toteutui hanketuloilla. Toimintakulut ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna noin 6 300 euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna noin 11 300 euroa. Jäähallien yhtiövastikkeet ylittivät 200 000 euroa. Tätä ylitystä saatiin paikattua mm. aineet, tarvikkeet ja tavarat -kuluissa, joissa kulut alittivat talousarvion noin 170 000 eurolla. Liikuntapalvelujen toimintakate, 6 155 500 euroa, heikkeni alkuperäiseen talousarvioon nähden noin 328 700 euroa.

Kirjastopalveluiden toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion noin 80 400 euroa, ylitys muutettuun talousarvioon oli noin 44 000 euroa. Ylitys johtuu siitä, että seutukirjastolaskutuksen tuotot olivat talousarviossa alakanttiin, ja esimerkiksi vuokratuottoja ja myöhästymismaksuja saatiin budjetoitua enemmän. Toimintakulut alittivat alkuperäisen talousarvion noin 164 800 euroa. Henkilöstökulujen kirjaamisessa tapahtunutta virhettä saatiin vuoden mittaan kurottua kiinni säästötoimenpiteillä niin, että henkilöstökulut ylittivät vain 18 000 eurolla. Säästötoimien ja muun muassa kansallisen e-kirjaston aloituksen viivästymisen ansiosta muut kulut kuin henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion 163 000 eurolla. Toimintakate, 2 782 900 euroa, muodostui näin ollen 245 000 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi ja muutettuun talousarvioon verrattuna 189 000 euroa paremmaksi.

Kaupunginorkesteri jäi tulostavoitteestaan alkuperäiseen talousarvioon verrattuna noin 143 000 euroa, mutta ylitti muutetun talousarvion noin 7 000 euroa. Menot ylittivät kokonaisuudessaan 41 000 euroa, josta valtaosa koostuu henkilöstökulujen ylittymisestä. Eläköityminen aiheutti hetkellisesti päällekkäisiä henkilöstökuluja vakinaisen henkilöstön osalta, tilapäistä työvoimaa jouduttiin käyttämään arvioitua enemmän ja taiteilijoiden palkkioihin kului rahaa ennakoitua enemmän. Yleinen kustannustason nousu näkyy myös matkustus- ja majoituskulujen ylittymisenä. Tiukan talouden pitäminen ja yleisöä ja lipputuloja tuovan ohjelmiston kanssa tasapainoilu on hankalaa. Kaupunginorkesterin toimintakate, 1 066 100 euroa, muodostui noin 184 000 euroa alkuperäistä talousarviota heikommaksi.

Kansalaisopiston toimintatuotot alittuivat noin 33 900 euroa verrattuna alkuperäiseen talousarvioon. Menot alittuivat noin 38 300 euroa talousarvioon verrattuna. Talousarviossa kurssimaksutuottotavoite oli 420 000 euroa ja muutetussa talousarviossa sitä korjattiin 100 000 euroa pienemmäksi. Korjattuun talousarvioon verrattuna kurssimaksutuotot ylittivät noin 30 000 euroa. Kansalaisopiston toimintakate, 1 312 600 euroa, muodostui noin 4 300 euroa alkuperäistä talousarviota paremmaksi.

Nuorisopalveluiden osalta toimintatuotoista jäätin noin 8 800 euroa alle alkuperäisen talousarvion, mutta muutettuun talousarvioon verrattuna toimintatuotot ylittivät noin 21 000 euroa. Ylitys johtui vuoden 2024 aikana nuorisopalveluille myönnetystä hankerahoituksista. Toimintakulut alittavat alkuperäisen talousarvion noin 91 400 euroa ja muutetun talousarvion noin 82 000 euroa. Alitusta oli eniten muissa toimintakuluissa sekä aine-, tarvike- ja tavara-hankinnoissa. Nuorisopalvelujen toimintakate, 1 249 100 euroa, muodostui lähes 83 000 euroa talousarviota paremmaksi.

Museopalveluissa toimintatuottojen toteuma ylittyi noin 33 500 euroa. Toteumaprosentti oli noin 128 %. Avustusten osuus oli noin 16 000 euroa. Toimintakulut ylittivät noin 52 800 euroa. Toimintakulujen ylitys johtui suurelta osin palkkojen ja palkkioiden ylityksistä, jotka ylittivät 28 000 euroa. Toimintakate, 1 269 800 euroa, toteutui 101-prosenttisesti. Toimintakatteen ylitystä kertyi noin 19 000 euroa.

STRATEGIAKORTIT

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestävään kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Seurataan liikuntapaikkojen käyttöä vuosittain vähintään 8 eri liikuntapaikalla mm. kävijälaskureilla ja myytyjen lippujen määrällä.	Reagoidaan liikuntapaikkojen käyttömäärien muutoksiin ja muutetaan toimintaa tarpeiden mukaiseksi / liikuntapalvelut	Toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut: 5 kävijälaskuria reiteillä ja frisbeegolfradalla. Ensilumenladun, 2 uimahallin ja 3 kuntosalin myydyt liput. Jalkapallohallin ja jäähallien käyttöaste.

Edistetään kaupungin kehittämisalustojen vaikuttavuutta ja yrittäjyyden kasvua alustoilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Kalevankankaan kehittämisalusta: myynnin ja markkinoinnin lisääminen liikuntapaikoille "prime time"-aikojen ulkopuolella, arkipäivisin klo 8–16.	Liikuntapaikkojen käytön lisääminen yhteistyössä Kalevankankaan myynti- ja markkinointityöryhmän kanssa /liikuntapalvelut.	Käyttöaste ma-pe klo 8–16: jalkapallohalli kilpajäähalli harjoitusjäähalli	Käyttöaste (ei kesäkausi) (%) 2022/2023/2024 Jalkapallohalli: 19/28/35 Kilpajäähalli: 54/57/68 Harjoitusjäähalli kevätkauden vertailu (halli käyttökiellossa syksy 2024): 41/43/41

Hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet täysimääräisenä kaupungin palvelujen kehittämisessä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Mikkelin kaupungin verkkokaupan ja ajanvarausjärjestelmän mahdollisuuksien hyödyntäminen ja tunnetuksi tekeminen.	Ostamisen ja varaamisen helpottuminen käyttäjäystävällisillä digipalveluilla /liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut	Verkkokaupassa myytävien tuotteiden määrä	Liikuntapalvelut 18 kpl, yleiset kulttuuripalvelut 3 kpl, museot 60 kpl
Lumme-kirjastojen kansalliseen e-kirjastoon liittymisen valmistelu Mikkelin kaupungin osalta. Valta-kunnallisen e-kirjaston toiminta alkaa alkuvuodesta 2024. Vuoden 2023 kuluessa on selviteltävä liittymisen edellytykset ja sopimusprosessi vietävä läpi. Liittyminen edellyttää kuntakohtaisten sopimusten tekemistä.	Kansallisen e-kirjaston käyttöönotto /kirjastopalvelut	Toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut. Liittytty kansalliseen e-kirjastoon, joka avautui asiakkaille 23.4.2024.
Orkesterin nuottimateriaalissa siirrytään digitaalisen materiaalin käyttöön mahdollisimman paljon. Vähentää paperin käyttöä ja nuottimateriaalien postittamista merkittävästi.	Jokaiselle muusikolle hankitaan iPad, joiden avulla digitaalisen nuottimateriaalin käsittely ja soittaminen onnistuu. /kaupunginorkesteri	Toteutunut/ei toteutunut	Ei toteutunut, määräraha ei riittänyt hankintakokonaisuuteen.
Orkesteri pyrkii tuottamaan verkkosisältöä konserteista. Mahdollistaa kansainvälisen näkyvyyden ja uusien kohderyhmien saavuttamisen.	Säännölliset verkkokonsertit ja niistä jäävät tallenteet. /kaupunginorkesteri	Verkkokonserttien määrä ja tallenteiden hyödyntäminen sote-palveluissa.	Ei toteutunut resurssien puutteen vuoksi.
Sosiaalisen median kanavat ovat aktiivisesti käytössä.	Nuorten kohtaaminen myös verkossa toteutuu. /nuorisopalvelut	Toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut - nuorten kohtaamista toteutetaan osittain myös sosiaalisen median kautta
Verkkokurssien hyödyntäminen henkilöstön koulutuksessa.	Henkilöstö suorittaa vähintään yhden verkkokoulutuksen vuosittain. /esimiehet	Suoritettu/ei suoritettu	Yleiset kulttuuripalvelut, suoritettu. Liikuntapalvelut osittain suoritettu. Nuorisopalvelut osittain suoritettu. Kirjastopalvelut osittain suoritettu (lähes jokainen). Museopalvelut, suoritettu. Kaupunginorkesteri osittain suoritettu.

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Mikkelin kaupunginorkesterin korkean tason säilyttäminen ja parantaminen sekä näkyvyyden kehittäminen, jotta saadaan houkuteltua huippumuusikoita orkesteriin vakituisiksi sekä vierailijoiksi. Ammattitaitoinen taiteellinen henkilöstö on edellytys orkesterin kehittymisen kannalta.	Orkesterin resurssien riittävyys ja muusikoiden palkkataso houkuttelevalla tasolla verrattuna muihin orkestereihin. /kaupunginorkesteri	Rekrytointien onnistuminen ja palkkatason kehitys.	Rekrytoinneissa on onnistuttu.

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Opinnäytetöiden ja harjoitteluiden tekeminen Mikkelin kaupungille.	Toimintojen kehittäminen tutkimuksen avulla. /lautakunnan alaiset tulosalueet	Opinnäytetöiden ja harjoitteluiden määrä	Liikuntapalvelut harjoittelijoita 2, yleiset kulttuuripalvelut harjoittelijoita 2 sekä Esedun opiskelijan näyttökokeen suoritus, museopalvelut harjoittelijoita 1, nuorisopalvelut harjoittelijoita 14. Kirjastopalvelut: harjoittelijoita 2, 1 päättötyö (kirjaston kestävän kehityksen suunnitelma ja ympäristökasvatussuunnitelma). Hyvinvointikoordinaattorilla 1 Xamkin harjoittelija.
Kaupunginorkesteri vahvistaa yhteistyötään Mikkelin musiikkiopiston kanssa. Pyritään kehittämään yhteistyötä myös XAMKin ja yliopistokeskuksen kanssa uusien toimintatapojen ja tutkimustiedon hyödyntämisen suhteen.	Uusia toimintamalleja oppilaitosten kanssa yhteistyössä. /kaupunginorkesteri	Yhteistyön ja toimintojen määrä	Toteutunut Mikkelin musiikkiopiston osalta. Osittain toteutunut muiden oppilaitosten osalta. Opiskelijaryhmiä käy tutustumassa orkesterin työhön.
Kulttuuripalveluiden yhteistyön tiivistäminen taiteen perusopetuksen yksiköiden kanssa.	Toistuvat yhteistapaamiset toimijoiden kesken, oppilaitosten osaamisen hyödyntäminen eri yhteyksissä / kulttuuripalvelut	Tapaamiset järjestetty / ei järjestetty, sisältöjen määrä	Toteutunut 10 kpl sisältöjä

Tuetaan opiskelijoiden alueelle ja alueen yrityksiin kiinnittymistä

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Äxön Appro -messut	Erilaisten harrastusmahdollisuuksien ja harrastusten tarjoajien esille tuominen. /yleiset kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut	Messut toteutunut/ei toteutunut	Ei toteutunut

Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut**Alueen hyvinvointi perustuu asukkaiden, yhteisöjen, yritysten, hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyölle sekä vahvaan paikallisuuteen**

Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Ikäihmisten elintapaohjauksen toteuttaminen ja edelleen kehittäminen yhteistyössä hyvinvointialueen sekä muiden toimijoiden kanssa.	Senioreiden yksilöllisen arjen sujuvuuden tukeminen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen. /liikuntapalvelut	Ikäihmisten elintapaohjaukseen osallistuneiden määrä yhteensä ja vuonna 2024.	Elintapaohjausprosessin aloittaneita asiakkaita 101. Vuonna 2024 uusia asiakkaita aloittanut 32.

Mikkelin vauvaviikko. Osana kirjaston kehittämishanketta on koottu yhteistyöverkosto toteuttamaan Mikkelin vauvaviikkoa vuosittain. Yhteistyöverkostossa on laajasti kaupungin toimijoita, hyvinvointialueen yksiköitä, yhdistyksiä ja seurakunta.	Mikkelin vauvaviikon vakiinnuttaminen vuosittain toistuvaksi tapahtumaksi laajan yhteistyöverkoston voimin. /kirjastopalvelut, Koppa, kaupunginorkesteri, kulttuuripalvelut	Mikkelin vauvaviikko toteutetaan vuosittain syyskuussa. Tapahtumien määrä ja kävijämäärä.	Toteutunut. 21 tapahtumaa, joissa 494 osallistujaa.
Kulttuurin hyvinvointivaikutusten hyödyntäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	Kulttuurin käyttö hyvinvointialueen toimintojen osana. Kulttuurin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen ja hyödyntäminen laajalaisesti. /kaupunginorkesteri, kulttuuripalvelut	Kulttuuripalveluiden kävijämäärät ja yhteistyön määrä eri tahojen kanssa	Yleisten kulttuuripalveluiden kulttuurivierailut palvelutaloihin jne. 39 kpl, 1208 osallistujaa. Kaupunginorkesterin vierailut palvelutaloissa 15 kpl, joissa 412 kuulijaa.
Etsivä nuorisotyö tavoittaa 15 – 28-vuotiaan nuoren, joka kaipaa tukea koulutukseen, työelämään tai elämänhallintaan liittyvissä asioissa.	Nuorisolain mukaiset ilmoitukset ja muut yhteydenotot otetaan käsitteilyyn viiveettä. Nuorta tuetaan monialaisesti ja palveluohjaus on sujuvaa. /nuorisopalvelut	Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä.	Etsivän nuorisotyön yksilöasiakaiden määrä 190.

Taataan kaupunkilaisille saavutettava palvelurakenne ja –tarjonta sekä edistetään esteettömän ja turvallisen arkiympäristön rakentumista			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Tehdään matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia ja –palveluita eri kohderyhmien saavutettavaksi.	Tarjotaan kaikille mahdollisuus monipuolisiin kulttuuripalveluihin. Kasvatetaan kulttuuritapahtumien osallistujamääriä (lähtötaso tp2021). /kaupunginorkesteri, yleiset kulttuuripalvelut, kirjastopalvelut, nuorisopalvelut, museot	Tapahtumien määrä ja kävijämäärä	Yleiset kulttuuripalvelut tapahtumien määrä 445 kpl (tp2022 354, tp2023 495), kävijämäärä 53 421 (tp2022 38 075, tp2023 47 288). Museossa 62 828 kävijää. Kirjastopalveluissa 171 matalan kynnyksen kulttuuritapahtumaa, joissa 4 827 kävijää. (Kirjastoissa 413 283 kävijää.) Kaupunginorkesteri 87 tapahtumaa, 17000 kävijää. Nuorisopalvelut 3 tapahtumaa, 2150 kävijää.
Tarjotaan soveltavan liikunnan ryhmiä ja uinnin opetusta.	Pyritään mahdollistamaan turvallisen ja esteettömän liikunnan harrastaminen /liikuntapalvelut	Soveltavan liikunnan ryhmien osallistujamäärä. Pohjoismaisen uimataitomääritelmän (sovellettu) mukaisen uimataidon omaavien 6-luokkalaisten määrä.	Soveltava liikunta: 1048 osallistujaa. Uimataito lukuvuosi 2023–2024: 84,5 % (koko Suomi 55 %)
Alueellisen nuorisotyön menetelmiä käytetään monipuolisesti	Alueellista nuorisotyötä tehdään suunnitellusti nuorisotiloissa, kouluissa ja oppilaitoksissa sekä jalkautuen. / nuorisopalvelut	Alueellisen nuorisotyön toimipisteiden määrä, kohdattujen nuorten määrä.	Nuorisotilojen määrä 5, kohdattujen nuorten määrä 22 082.
Hyvää elämää ikääntyneille -Mikkelin kaupungin ikäohjelma 2025 valmistuu	Ohjelmassa määritellään tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden väestön hyvinvoinnin tukemiseksi. /sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue /hyvinvointikoordinaattori	Ohjelma valmistuu/ohjelmaa toteutetaan ja seurataan	Ohjelma on valmistunut ja sitä toteutetaan. Seuranta 2024 työn alla.
Terve kunta –verkostoon liittyminen	Kiinnitytään kansalliseen verkostoon ja toteutetaan hyviä käytäntöjä hyvinvoinnin edistämiseksi. /hyvinvointikoordinaattori, sivistysjohtaja	Toteutuu/ei toteudu	On liitetty.
Hyvän mielen kunta -toimintamalli	Kaikessa toiminnassa tuetaan mielen hyvinvointia. / hyvinvointikoordinaattori	Toteutuu/ei toteudu	Ei toteutunut
Asiakastytytyväisyyskysely	Palveluiden laatu ja kehittäminen palautteen mukaisesti. /sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue	Toteutuu/ei toteudu	Liikuntapalvelut: 5 kyselyä, yleiset kulttuuripalvelut 5 kyselyä, kirjastopalvelut 1 kysely, nuorisopalvelut 1 kysely
Esteettömyyssuunnitelman toteutuminen	Esteetön ympäristö ja palvelut toteutuvat ohjelman mukaisesti. /vastuu asumisen ja toimintaympäristön palvelualueella /yhteistyössä vammaisneuvosto, sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu

Kehitetään kestävästi monimuotoista, virikkeellistä luonto- ja lähiympäristöä ja hyödynnetään niiden sekä maaseutualueiden hyvinvointivaikutukset			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Lähi- ja luontoliikuntapaikkojen ylläpitäminen, rakentaminen ja kunnostaminen	Edistetään liikkumista kaikissa ikäryhmissä mahdollistamalla liikuminen luonnossa ja omassa lähiympäristössä /liikuntapalvelut	Ylläpidettyjen reittien kilometrimäärä. Maksuttomien liikuntapaikkojen määrä.	Ylläpidettyjä reittejä: 176 km sekä lisäksi jäälatuja noin 80 km. Laavut, kodat ja tulipaikat: 13 kpl. Täysin maksuttomia liikuntapaikkoja: 71 kpl. Maksuton käyttö varattujen vuorojen ulkopuolella: 20 kpl.
Yhdistetään kulttuurisisältö luontoympäristöön	Vähintään yksi uusi kulttuuritapahtuma järjestetty luontoympäristössä / kulttuuripalvelu	Tapahtuma järjestetty / ei järjestetty	Täysin uutta tilaisuutta ei järjestetty, suunnitellaan keväälle 2025.
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisyhmän toimenpiteet vuosikellon mukaisesti	Luodaan edellytyksiä kävelyn ja pyöräilyn lisäämiselle eri keinoin verkostoyhteistyönä. /hyvinvointikoordinaattori /Käpy-ryhmä	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu.

Hyödynnetään toiminnassa läpileikkaavasti kulttuuri, taide, luovat keinot ja liikunta sekä alueen rikas historia ja kulttuuriperintö			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Aktiivinen arki -harrastemessut	Erilaisten harrastusmahdollisuuksien ja harrastusten tarjoajien esille tuominen. /yleiset kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut	Messut toteutunut/ei toteutunut	Toteutui 31.8.2024, esittelijöitä 44 kpl, kävijöitä 649 hlöä.
Kulttuurikahvila-toiminnan jatkaminen pääkirjastossa yhteistyössä järjestöjen, yhdistysten ja eri toimijoiden kanssa.	Kulttuurikahvila-toiminnan vaikiinnuttaminen Kulttuurin unelmavuosi -hankkeen jälkeen. /kirjastopalvelut	Kulttuurikahvila-tapahtumien toteutuminen	Toteutunut. 8 kulttuurikahvilaa, joissa monipuolista ohjelmaa ja eri yhteistyökumppaneita.
Matalan kynnyksen kulttuuritapahtumien järjestäminen, kuten Museoiden yö.	Kulttuuri- ja museotarjonnan ympärivuotisuus (myös kesäajan ulkopuolella) kaikenikäisille. Tavoite 10 000 käyntiä kohteissa. /museot, kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut	Kävijämäärä, positiivinen asiakaspalaute	Museoiden yö toteutui 25.10., käyntejä 23 313, saatu palaute lähes täysin positiivista.
Kulttuuriohjelman valmistuminen	Mikkelin kaupungin kulttuuri-ohjelma valmistuu vahvasti toimijakenttää kuullen. /kulttuuripalvelut, museot, kansalaisopisto, kirjasto, kaupunginorkesteri	Kulttuuri-ohjelma valmis / ei valmis	Ei valmis.
Kulttuuritoimijoiden hyödyntäminen kaupungin tilaisuuksissa. Kaupungissa vierailevia yhteistyökumppaneita pyritään viemään kulttuurin äärelle vierailun aikana.	Kulttuurimyönteisen Mikkelin mielikuvan vahvistaminen. /lautakunnan alaiset toimijat	Tapahtuma- ja kävijämäärät	Kaupunginorkesteri esiintyi kaupungin omissa tilaisuuksissa 37 kertaa vuoden 2024 aikana.
Nuorisotapahtumien järjestäminen	Yhteisöllisyyden lisääminen, elämysten ja kokemusten tarjoaminen nuorille. /nuorisopalvelut	Tapahtuma- ja kävijämäärät	3 tapahtumaa, 2150 kävijää.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Tunnistetaan ja hyödynnetään väestön moninaisuus rikkautena, voimavarana ja elinvoiman lähteenä, osana mikkeliäisyyttä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Kotouttamisen kokonaisvastuun hallittu siirtyminen kaupungille: Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueella kotouttamiseen liittyvät sivistyspalvelut.	Toimiva toimintarakenne. /yhteistyö kotouttamispalveluita koordinoivan työllisyyspalveluiden kanssa	Toteutuu/ei toteudu	Varhaiskasvatus ja opetus – toimintarakenne toimii - yhteistyötä työllisyyspalvelujen kanssa lisätävä.

Mahdollistetaan vapaaehtois- ja asukasaktiivitoiminta, vertaistuki, omaehtoinen toiminta sekä kokemusasiantuntijuus yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Vertaisohjaajien ja vapaaehtoisten toiminnan mahdollistaminen ja mukaan saaminen sekä vapaaehtoisten kouluttaminen.	Vapaaehtois- ja vertaisohjaajatoiminnan ylläpitäminen ja kasvattaminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. /liikuntapalvelut	Vertaisohjaajien ja vapaaehtoisten määrä.	Toiminnassa mukana olevia vapaaehtoisia 50. Lisäksi koulutettu vuonna 2024 yhteensä 66 uutta vapaaehtoista.
Seurafoorumien järjestäminen vähintään 2 kertaa vuodessa yhteistyössä Etelä-Savon Liikunta ry:n kanssa.	Urheiluseurojen kanssa tehtävä monipuolinen yhteistyö Mikkelin liikuntatoiminnan kehittämiseksi. /liikuntapalvelut	Toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut 2 kertaa
Mieli-ikä-runopiiri on ikääntyville suunnattu mielen hyvinvointia tukeva toimintamuoto, jossa kirjallisuuteen yhdistetään sosiaalinen kanssakäyminen ja tunnetaitojen vahvistaminen. Kirjasto järjestää yhteistyössä yhdistysten ja vapaaehtoisten kanssa Mieli-ikä-runopiirikonseptin mukaisia runopiirejä kirjaston tiloissa.	Mieli-ikä-runopiiri toiminnan vaikiinnuttaminen /kirjastopalvelut	Mieli-ikä-runopiirien järjestämisen toteutuminen	Ei toteutunut yhteistyökumppaneiden resurssipulan vuoksi.
Osallisuussuunnitelman toteuttaminen.	Toteutetaan osallisuussuunnitelman tavoitteita. /kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue ja soveltuvien osin kaikki yksiköt	Osallisuussuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen	Osallisuussuunnitelman toimenpiteitä toteutettu mm. Kumppanuuspyötylta 30.5. ja 21.11. Osallisuussuunnitelman toteutuksen seuranta raportoidaan osana hyvinvointiraporttia 2024.

Edistetään ryhmiin ja yhteisöihin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Kaikille avoimien ja maksuttomien senioriliikuntavuorojen järjestäminen eri puolilla Mikkeliä, yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.	Kaikille senioreille ohjatun liikunnan ja sitä kautta sosiaalisten kontaktien mahdollistaminen. /liikuntapalvelut	Eri pisteiden/alueiden määrä, joissa avoimia senioriliikuntavuoroja on järjestetty.	5 pistettä: Saimaa Stadiumi, Haukivuori, Anttola, Ristiina, Urheilupuisto
Tarjotaan kerho- ja harrastustoimintaa jokaisella perusopetuksen koululla	Mahdollistetaan oma juttu jokaiselle koululaiselle. /kerhotoiminnan ohjausryhmä	Kerhojen määrä/ Kerho jokaisella koululla	”Oma juttu”-harrastamistoimintaa jokaisessa peruskoulussa tarjolla, kerhoja yhteensä 119 kpl.

Tuetaan tapahtumakaupunki Mikkelin kehittämistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Avustuksien myöntäminen tapahtumien järjestelykuluihin	Kolmannen sektorien toimijoiden järjestämien tapahtumien tukeminen. /liikuntapalvelut, nuorisopalvelut jne.	Myönnettyjen avustusten määrä	Liikuntapalvelut: 15 tapahtumaa, 19 330 euroa. Yleiset kulttuuripalvelut: 22 tilaisuutta, 25 800 euroa (kohdeavustukset).
Laadukkaat tapahtumat ja näyttelyt	Järjestetään neljä vaihtuvaa näyttelyä eri museokohteissa, tavoite 38 500 kävijää. /museot	Kävijämäärä	Museoissa 62 828 kävijää.
Monipuolisen kulttuuritarjonnan ylläpitäminen kaupungissa	Riittävät resurssit kulttuuritoimijoille, jotta tapahtumia voidaan järjestää. /lautakunnan alaiset toimijat	Tapahtumien määrä ja kävijämäärä	Yleiset kulttuuripalvelut 445 kpl / 53 421 kävijää. Mikkelin teatteri: 30 994 katsojaa. Kaupunginorkesteri 87 tapahtumaa, 17000 kuulijaa

Lisätään osallistuvan budjetoinnin käyttöä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Osallistuvan budjetoinnin käyttö	Käytön lisääminen. /kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue	Käyttö kohteina ja euroina	6 kohdetta, 144 000 euroa.
YoungMikkeli-perintörahaston käyttö nuorilähtöisesti	Nuoret suunnittelevat omia hankkeitaan ja hakevat niiden toteutukseen YoungMikkeli-perintörahoitusta. / nuorisopalvelut	Käyttö kohteina ja euroina	Kohteita 6 / 18 200 euroa

Edistetään yhteisöllistä asumista			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Ikäntyneiden monimuotoista asumista (yhteisöllinen asuminen, soluasuminen) kehitetään edelleen.	Ikäntyneiden turvallisuuden tunne ja sujuva arki paranevat yhteisöllisyyttä kehittämällä. /vanhusneuvosto yhteistyössä kaupungin ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa	Yhteisöllisen asumisen yksiköiden määrä lisääntyy	Kehittämistyötä jatketaan.

Nuorisotoiminta

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
4510 - Nuorisotoiminta				
nuorisotilat ja -toiminta käynnit kpl	33 849,00	25 000,00	33 893,00	135,57 %
menot / käynti €/kpl	-30,72	-48,07	-33,58	69,85 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Nuorisotyön työmuotoja toteutettiin eri toimintaympäristöissä. Nuorisotila Usva aloitti toimintansa elokuussa Saimaanportin yhtenäiskoulun yhteydessä. Vuoden aikana etsivän nuorisotyön yksilöasiakkuudessa oli 190 nuorta. Suurimpana yksittäisenä nuorille järjestettävänä tapahtumana toteutettiin Syysbreikki, johon osallistui yli 1400 nuorta.

Liikuntapaikat

Vuosi Palvelu	2024			
	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
4000 - Liikuntapalvelut				
ohjaaja-avustusta saaneiden järjestöjen määrä kpl	33,00	35,00	32,00	91,43 %
menot / avustettu järjestö €/kpl	-14 284,67	-14 128,57	-16 580,18	117,35 %
4300 - Uimahallit				
uimahallien käynnit kpl	157 265,00	170 000,00	163 560,00	96,21 %
menot / käynti €/kpl	-11,17	-10,38	-10,39	100,10 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Lasten ja nuorten liikumisen edistämiseksi uudistettiin frisbeegolfrataa, rakennettiin Anttolaan pyörärata sekä toteutettiin yleissuunnitelma Marskin aukiolle. Move like Mikkeli -hanke ja sen myötä koulupt -toiminta käynnistyi. Harjoitusjäähalli asetettiin käyttökieltoon, jonka vuoksi ulkotekojäät avattiin hieman normaalia aikaisemmin. Terveys- ja luontoliikunnan edistämiseksi jatkettiin ulkokuntosalien uudistamista rakentamalla uusi ulkokuntosali Rantakeitaalle, tehtiin jäärata Pitkäjärven jäälle ja jatkettiin retkeilyreittien kunnostamista. Kaihulla alkoi rantavalvonta. Ohjauspuolella jatkui vahva panostaminen soveltavaan ja senioriliikuntaan, mitä osaltaan edistää myös Rantakeitaalle hankittu uusi allashissi.

Vapaa sivistystyö

Vuosi Palvelu	2024			
	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
3700 - Vapaa sivistystyö				
opiskelijat kpl	3 813,00	4 000,00	4 055,00	101,38 %
menot / opiskelija €/kpl	-421,39	-432,15	-416,17	96,30 %
opetustunnit kpl	16 393,00	17 500,00	16 592,00	94,81 %
menot / opetustunti €/kpl	-98,02	-98,78	-101,71	102,97 %
kurssilaisia kpl	7 362,00	7 000,00	7 982,00	114,03 %
menot / kurssilainen €/kpl	-218,25	-246,94	-211,42	85,62 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Opetustoiminnan volyymi on kasvanut edellisvuodesta. Opiskelijamäärä on kasvanut, kurssit ovat olleet täydempiä kuin edellisvuonna. Opetustuntien määrä on noussut maltillisesti. Nousun syynä on se, että kurseja on jäänyt toteutumatta edellisvuosia vähemmän. Maksullinen palvelutoiminta on lisääntynyt maahanmuuttajille järjestetyn S2-kielen opetuksen vuoksi. Kielten opettajan vakanssi muutettiin suunnittelijaopettajaksi 1.9.2024 alkaen. Hankkeet Yhdessä osallistuen ja Lake23 ovat toimineet suunnitelmiensa mukaisesti.

Kirjastot

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
3600 - Mikkelin kirjastot				
Mikkelin kirjastot yhteensä, lainat kpl	716 407,00	690 000,00	745 856,00	108,10 %
menot / laina €/kpl	-4,21	-4,43	-3,93	88,82 %
Mikkelin kirjastot yhteensä, käynnit kpl	418 465,00	480 000,00	413 283,00	86,10 %
menot / käynti €/kpl	-7,21	-6,37	-7,10	111,51 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Lainojen määrä on noussut edellisvuoteen verrattuna 4,1 %. Lainat ylittivät talousarvion tavoitteet ja ylittivät myös korona-aikaa edeltävän vuoden 2019 lainat. Käynnit alittivat edellisvuoden käynnit 1,2 %:lla ja alittivat talousarvion tavoitteet. Tähän on vaikuttanut esimerkiksi pääkirjaston 4 kk kestänyt kattoremontti, jolloin tapahtumiin käytettäviä tiloja kuten Mikkelin-sali oli pitkään pois käytöstä.

Kaupunginorkesteri

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
3300 - Kaupunginorkesteri				
konserdit ja esitykset kpl	86,00	90,00	87,00	96,67 %
menot / konsertti tai esitys €/kpl	-14 062,42	-12 056,67	-12 943,83	107,36 %
kuulijoiden määrä kpl	20 898,00	19 000,00	16 888,00	88,88 %
menot / kuulija €/kpl	-57,87	-57,11	-66,68	116,76 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Orkesteri jäi kolme konserttia vajaaksi tavoitellusta esiintymismäärästä. Kävijämäärissä jäätiin n. 3000 kuulijaa tavoitteesta. Erityistä syytä tähän on vaikea arvioida. Jonain vuosina tulee erilaisia tilausesiintymiä konserttien ulkopuolelle enemmän kuin toisina. Sitä on vaikea/mahdoton arvioida miksi yleisö ei käynyt konserteissa ihan niin ahkerasti kuin ennustettiin.

Museopalvelut

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
3400 - Museopalvelut				
käynnit kpl	56 952,00	38 500,00	62 828,00	163,19 %
menot / käynti €/kpl	-24,92	-35,62	-22,67	63,64 %
näyttelyiden määrä kpl	9,00	9,00	9,00	100,00 %
tallenteiden määrä kpl	55 115,00	59 500,00	55 202,00	92,78 %
sijoitettavien teosten määrä kpl	409,00	340,00	413,00	121,47 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Museokohteissa oli yhteensä 62 828 kävijää vuonna 2024. Museokortillisia kävijöitä oli taidemuseossa 30 % ja Suur-Savon museossa 14,3 % kaikista kävijöistä. Taidemuseossa oli kolme vaihtuvaa näyttelyä ja Suur-Savon museossa yksi vaihtuva näyttely. Päämajamuseoon valmistui Mannerheim ylipääällikkönä -näyttelyosio, joka avattiin 17.6.2024. Lisäksi museokohteissa oli esillä viisi pysyvää näyttelyä. Museoiden yötä vietettiin perjantaina 25.10. Museokohteista olivat mukana Suur-Savon museo, Mikkelin taidemuseo, Sodan ja rauhan keskus Muisti / Päämajamuseo ja Jalkaväkimuseo. Mukana olleissa museokohteissa, tuomiokirkossa ja Urheilupuistossa järjestetyssä valoshow-tapahtumassa oli yhteensä 23 813 käyntiä.

Talous

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	3 329 100	-668 800	2 660 300	2 866 830	206 530
Toimintamenot	-19 649 400	56 300	-19 593 100	-19 317 114	275 986
Toimintakate (netto)	-16 320 300	-612 500	-16 932 800	-16 450 284	482 516

Talous

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	6 991 900	-767 800	6 224 100	7 120 441	896 341
Toimintamenot	-119 304 100	-73 600	-119 377 700	-118 625 094	752 606
Toimintakate (netto)	-112 312 200	-841 400	-113 153 600	-111 504 652	1 648 948

2.2.2.8 Kaupunkikehityslautakunta

Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue tuottaa kaupunkilaisille ja elinkeinoelämälle vetovoimaisen elin- ja toimintaympäristön puitteet suunnittelemalla, rakentamalla ja ylläpitämällä kiinteistöjä ja yhdyskuntateknisiä verkostoja sekä viher- ja virkistysalueita. Palvelualue tarjoaa tilaratkaisuja asiakkaille (pääasiakas on kaupungin omat lakisäätäiset palvelut), edistää toimitilojen käytön taloudellista tehokkuutta sekä vastaa kiinteistöjen arvon säilymisestä. Palvelualueen maantieteellinen toiminta-alue on pääsääntöisesti Mikkelin kaupungin alue. Maaseutu- ja lomitus-toimen toiminta-alueena on maatalousyrittäjien lomituspalveluiden järjestäminen 21 kunnan alueella sekä maataloushallinnon järjestäminen seitsemän kunnan alueella.

Asumisen ja toimintaympäristön palvelualueen tulosalueet

- kaupunkikehitys (maankäyttö ja kaupunkirakenne; vuokraus- ja käyttöpalvelut, pysäköinnin valvontapalvelut)
- Kaupunkiympäristö (infra- ja viheraluealuelpalvelut, talonrakennuspalvelut)
- rakennusvalvonta (rakennusvalvonta- ja jätehuoltopalvelut)
- maaseutuhallinto- ja lomituspalvelut (maaseutupalvelut ja lomituspalvelut)

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Vuosi 2024 oli edelleen maailmaa kovasti myllertävä ja epävakautta kasvattava vuosi. Osittain epävakaudesta on tullut jo osittainen arjen normaali, mikä on jossakin määrin palauttanut toiminnallisuuksia tai rakentanut materiaalien saatavuuden korvaavia ketjuja. Investointiympäristö kehittyi edelleen alavireisesti Itä-Suomessa ja koko Suomessa. Tämä heijastui investointien vähäisyytenä ja rakentamisen arvoketjun ongelmina. Asumisen markkinat ovat pysyneet alhaisella tasolla, mikä näkyi siinä, ettei asumisen kovan rahan kerrostalokohteita alkanut laisinkaan. Mikalo Oy käynnisti vuokratilojen rakentamisen keskustaan. Edelleen moni yritys rakentamisen arvoketjussa ajautui konkurssiin ja rakentajien työttömyys pysyi merkittävän korkealla tasolla päättyneen vuoden ajan. Vihreä siirtymä ja luonnon monimuotoisuuden hupeneminen haastavat voimakkaasti myös rakennusala, mutta samalla mm. Vihreä siirtymä (aurinkoenergia, datakeskukset, vety) rakentaa myös mahdollisuuksien ja elinvoiman kehittymisen.

Kaupungin elinvoimaisuuskehityksen, myönteisen väestökehityksen ja kaupunkiorganisaation taloudellisen tuloksen näkökulmasta myös palvelualueella ja sen työntekijöillä osana koko kaupunkia, on keskeinen tehtävä, vastuu ja rooli. Palvelualueen laaja-alaisen perustehtävän ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa isossa mittakaavassa onnistuttiin, huolimatta edellä kuvatusta toimintaympäristön jatkuneesta häiriötilanteesta.

Ulkoiset asiakkaat (yrittäjät, investorit) ja rakentamisen arvoverkossa toimiminen ovat keskeistä kaupungin elinvoimaisuuskehityksen onnistumisen kannalta. Sisäisen asiakkuutena sivistyksen palvelualueen koulut ja päiväkodit kokonaisuutena olivat volyymissä mitattuna palvelualueen ydintuotetta. Palvelualueen tehtävän ja vastuun laaja-alaisuus näkyy kuntalaisille, vapaa-ajan asukkaille ja yrityksille mutkattomana, hoidettuna ja toimivana arkena jokaisena päivänä.

Kehittämislustojen merkitys myönteisen yritys- ja työpaikkakehityksen sekä kaupungin elinvoimaisuuden kehittämiseksi ovat keskeistä, jolloin myös asioiden ja tekemisien konkreettisuus lyhyelläkin aikavälillä korostuu. Ecosairilassa alueen yritystoiminnan vastaanottokykyä lisättiin ja BEM-osaamiskeskus siirtyi seuraavaan rahoitusvaiheeseen. T&K -tilassa yrityksen omien kaupallisten tuotteiden testaamista teki japanilainen AWA-yritys. LUT-yliopiston kanssa solmittiin tilan käytöstä projektitoimintaan palvelusopimus. Ecosairilan kiertotalousklusteri (GEM) on rakentamassa Metsä-Sairila Oy:n rinnalle ja alueelle on tehty merkittäviä tonttivarauksia mm. Salttisen kadun kaikki tontit on varattu. Visulahden teollisuusalueen (brändinimenä "Visulahti Itä" tai "Visulahti Orient", eng.) tontit on kaikki varattu, pääasiassa sähköintensiivisen teollisuuden yrityksille.

Veturitallien alueen kehittämisestä ja tontin luovuttamista jatkettiin asemakaavan muutokseen tähtäävillä toimilla yhdessä Nordic Icon Consulting Oy:n kanssa. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt vuonna 2023 kaupungin ja Nordiconin välisen esisopimuksen kiinteistökaupoista, jonka toteutumisen ehtona on lainvoimainen asemakaava. Asemakaavan valmistelua on jatkettu mm pohjaveteen liittyvillä laajemmilla viranomaisen edellyttämällä selvityksillä. Selvitysten tulisi valmistua kevään 2025 aikana, jolloin voidaan edistää asemakaavan saattamista lainvoimaiseksi.

Rakentaminen pysyi edellisen vuoden tasolla. Asuinrakentamiseen rakennuslupia asuinkerrostaloille ja rivitaloille ei haettu yhtään; Mikalon hanke luvitettiin vuoden 2023 puolella. Asuinrakennuksille lupia haettiin 18 kpl ja loma-asumiseen 22 kpl. Merkittävin lupiin liittyvä painopisteen muutos oli energiahankkeiden lisääntyminen, kuten aurinkovoimalat ja energiavarastot.

Uutta rakennusjärjestystä valmisteltiin ja käsiteltiin kuudessa ohjausryhmän kokouksessa. Valmistelua ei saatu vietyä loppuun, eikä rakennusjärjestys edennyt valtuuston päätettäväksi. Uuteen rakentamislakiin aloitettiin keväällä 2024 tekemään korjauksia, jotka vahvistettiin vasta eduskunnassa joulukuussa. Rakentamislain uusi muutos ja Kuntaliiton

malli viivästyttää lopullista laadintaa tämän hetken arvion mukaan loppukevääseen 2025. Rakennusvalvonnan lupa- ja rakennusrekisterit siirrettiin vuodenvaihteessa uuden palvelutuottajan, Trimble Solutionsin järjestelmään, käyttöön-ottoa työstettiin koko vuoden ajan. Henkilöstöä koulutettiin uuteen lupa- ja rekisteriohjelman käyttöön sekä rakentamislain toimeenpanoon.

Paikkatietoalustan ja karttaohjelmistojen hankinta ("MikMap-hanke") eteni käyttöönottoon. Muutos oli merkittävä kyvykkyyden ja tehokkuuden kehitysskel, niin maankäytön, kuin rakennuslupaprosessien osalta. Samaan aikaan se haastoi myös henkilökuntaa oppimaan uutta ja kehittymään. Ohjelman käyttöönottokoulutus jatkuu.

Kiinteistöveroprojekti jatkoi tarkistushanketta Haukivuorelle kohdennetulle alueelle. Uusia rekisteristä puuttuneita rakennuksia löytyi ennakoitua vähemmän.

Jätehuoltoviranomaisessa lisääntyneet hakemukset ja ilmoitukset sekä henkilöstön vajuus ruuhkauttivat viranomais-toimintaa. Yksi määräaikainen jäteasiantarkastaja palkattiin ruuhkan purkamiseen.

Ruokaviraston maaseututoimelle osoittamat tehtävät saatiin hoidettua ajallaan. Maaseutuhallinnon tehtäviä hoide-taan yhdessä Rantasalmen maaseututoimen ja Savonlinnan Itä-Savon maaseututoimen kanssa. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tekemien lomituksen paikallisyksikkövertailujen perusteella Kaakkois-Suomen lomituspalvelut ovat onnistuneet palveluissaan hyvin, Mela:n asettama tavoite tuotetuissa lomituspäivissä on 25 päivää/yritystä täyttyi miltei (24,6 päivää/yritystä). Lomituspalvelut saanut laajaa asiakaspalautetta palveluiden tuottamisesta toiminta-alu-eensa maatalousyrittäjien etujärjestöltä. Kritiikkiin on vastattu, kutsumalla lomitusalueen kuntien edustajat kutsuttiin yhteen arvioimaan lomituspalveluissa onnistumista ja tulevaisuuden kehittämistarvetta. Palvelua tullaan korjaamaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen suositusten mukaan.

Uusia lomittajia on koulutettu käyttämällä oppisopimuskoulutusta, uuden työvoiman saaminen alalle on keskeistä palvelun toteutumiseksi. Lomittajien työkykyyn on kiinnitetty huomiota yhdessä työterveyden kanssa.

Saimaanportin Yhtenäiskoulu valmistui ja siirtyi alkuvuodesta käyttöönottovaiheeseen. Koulun osittainen käyttöön-otto alkoi hiihtolomalta ensimmäisten oppilasryhmien siirtyessä kouluun. Syksyllä koulu oli kapasiteetin mukaisessa, jopa vähän suuremmassa käytössä. Koulun rakentaminen tapahtui valtuuston hyväksymän kokonaiskustannusarvion mukaisesti määrärahojen puitteissa.

Maailman, Euroopan ja Suomen turvallisuustilanteen heiketessä myös valmius- ja varautumisen resilienssiin kiinnite-ttiin aikaisempaa enemmän huomiota. Valtuusto hyväksyi kaupungin valmiussuunnitelman (julkinen osa) päivityksen.

Vuoden aika seurattiin talouden kehittymistä tiiviisti ja siihen reagoitiin. Sähkön hinnan ja kulutuksen vaihtelu on yk-sittäisenä taloudellisenä asiana edelleen sellainen, joka johdon ennusteessa sisältää haastavia parametrejä. Omaisuus-den myymisessä saavutettiin loppuvuotta kohden vielä merkittäviä onnistumisia. Johdon ennuste vuoden kuluessa talouden kehittymisestä oli varovainen. Tilinpäätös toteutui lopulta parempana, kuin lokakuun johdon ennuste oli.

Henkilökunta on laajasti osaavaa, ammatillisesti pätevää ja erittäin sitoutunutta. Henkilöstömäärässä oli normaai-lin työyhteisön verran vaihtuvuutta. Henkilöstön kokonaismäärä on pysynyt saman kokoluokan suuruisena (huom. vuonna 2021 henkilöstön lukumäärä kasvoi lomituspalveluiden ylikunnallisesta organisaatiointegraatiosta johtuen, tilastojen vertailtavuudessa huomioitava.). Digitaalisen kanssakäymisen lisääntyminen ja työtehtävien suorittaminen sähköisin välinein kuormittaa aiemmasta muuttuneella tavalla henkilökuntaa ja työssä jaksamista.

Talouden toteuma

Palvelualueen toimintatuotot olivat n. 50,5 miljoonaa euroa ja toiminnan kulut olivat n. 49,5 miljoonaa euroa. Toi-mintakatteeksi muodostui n. 1,2 miljoonaa euroa, joka on n. 5,9 miljoonaa euroa lopullista talousarviota parempi. Vuoden kuluessa johdon ennustetta tarkennettiin niin, että 10/2024 seurantaan verrattuna talous toteutui n. 3,2 miljoonaa euroa parempana. Valmistus omaan käyttöön oli n. 0,25 milj. euroa. Henkilöstökustannukset toteutuivat n. 0,66 miljoonaa euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Rakentamisen arvoketjulla ja kaupungin omalla henkilökunnalla on keskeinen rooli kaupungin elinvoimakehityksessä ja taloudellisen tuloksen synnyttämisessä.

Talouslukujen näkökulmasta palvelualueen tulos oli erinomainen. Maailma ei tullut tilinpäätösvoonna valmiiksi ja tuleville vuosille jäi paljon tehtävää.

Kestävästi kehittyvä ja älykkäästi uudistuva Mikkeli

Osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön avulla kaupungin toiminta uudistetaan kaupungin taloudellisen kantokyvyn mukaiseksi			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Valmistaudutaan muuttuvaan rakennuslainsäädäntöön (rakentamisen laki ja kaupungin uudistettu rakennusjärjestys).	Henkilöstö osallistuu lainsäädäntökoulutuksiin. Rakennusjärjestyksen uudistus saatetaan päätösprosessiin niin, että sen käyttöönotto tapahtuu 1.1.2025. (Rakennusvalvonta)	1 kurssi / viranhaltija	Koulutukset toteutuneet. Rakennusjärjestys valmistelussa, ohjausryhmä kokoontui 6 kertaa. RJ:tä ei saatu päätösprosessiin rakentamislain muutoksesta johtuen.
Maatalousyrittäjien vuosilomat järjestetään palveluhenkisesti tasaisesti lomavuoden aikana	Vuosilomapäivät toteutuvat MELAn ohjeistuksen mukaisena kaikilla alueilla ja ajoittuvat palvelun saatavuuden ja tuotannon tukemiseksi tasaisesti molemmilla vuosipuoliskoilla. (Lomituspalvelut)	26 vuosilomapäivää / yrittäjä / vuosi	14 vuosilomapäivää / yrittäjä / heinäkuu 24,6 vuosilomapäivää /yrittäjä /joulukuu

Huomioidaan Mikkelin hiilineutraalisuustavoite kestävässä rakentamis-, maankäyttö-, liikenne- ja energiaratkaisuissa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Huomioidaan hiilineutraalisuustavoite hankinnoissa, joko vähimmäisvaatimuksena tai laatupesteytettävänä tekijänä hankinnan luonteesta riippuen.	Hiilineutraalisuustavoitteen huomioiminen kuvataan tarjouspyynnössä. (Palvelualue, Hankintapalvelut)	Kilpailutusten määrä, joissa hiilineutraalisuustavoite on hankinnassa huomioitava tekijä.	Hankittu sähkö on alkupe- rätaattua sähköä.
Hyödynnetään uusiutuvaa energiaa.	Rakennettavat uudet uusiutuvan energian käyttökohteet kiinteistöissä ja niiden teho. (Talorakennuspalvelut) Hiilineutraalisuustavoitteen huomioiminen kuvataan tarjouspyynnössä. (Palvelualue, Hankintapalvelut)	Arvioitu vuosituotto kWh (uudet kohteet). Kilpailutuksen (kpl / vuosi) asiakirjat.	Aurinkosähköjärjestelmiä valmistui Ristiinan päiväkodille 21kWp, Saimaanportin yhte-näiskoululle 31 kWp, Kalevan-kankaan päiväkodille 45 kWp, Kattilansillan päiväkodille 35 kWp, päiväkotit Vilttihattuun 35 kWp sekä Kaihun kodalle 0,8 kWp.

Taataan puhdas vesi ja lähiruoka sekä luonnon monimuotoisuus ja perinnebiotooppien säilymistä edistetään			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Edistetään perinnebiotooppialueiden määrän ja pinta-alan laajenemista sopimuksellisesti.	Sopimusmäärät pysyvät ennallaan tai kasvavat. (Maaseututoimi)	Sopimusten määrä/vuosi	Sopimus määrä tippunut 89 -> 87

Edistetään kaupungin kehittämisalustojen vaikuttavuutta ja yrittäjyyden kasvua alustoilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Vesiosaamisen (tutkimus, koulutus, yritystoiminta) edistäminen mm. BEM II (Blue Economy Mikkeli) hankkeella alueen elinvoiman kehittämiseksi.	Yritysten lokalisointi toimintaympäristöön ja kansainvälisten kontaktien määrä (T&K ja teollisuusalue) (Palvelualue, MikseiMikkeli) Finnish Lakeland 2024 kansainvälinen vesiosaamisen forumin järjestäminen osana koulutus- ja tutkimuslaitosten sekä yritysten vesiosaamisen kansainvälistymistä. (Palvelualue, MikseiMikkeli)	Klusteriin sitoutuneiden yritysten määrä. Kansainvälisten kontaktien määrä ja maantieteellinen laajuus. Tapahtuman järjestäminen.	38 kpl Ylläpidetty olemassa olevan verkoston aktiivisuutta mm. Etelä-Koreaan. Mikkeli Water Week toteutui 16.-22.9.
Vesiosaamisen ja Blue Economy Mikkeli-osaamiskeskuksen (BEM) kehittäminen Ekosysteemisopimuksen mukaisesti. Puhdistamoluolan TKI-ympäristön rakentaminen ja sitä hyödyntävän palvelutoiminnan organisointi esim. yhtiömuotoisesti.	BEM:n palvelutoiminnan käynnistäminen puhdistamon TKI-luolassa. (Palvelualue, MikseiMikkeli) Kansainvälisen vesialan konferenssin ja Finnish Lakeland Forum 2024 -tapahtuman järjestäminen. (Palvelualue, MikseiMikkeli, LUT, Xamk)	BEM:n palveluita käyttävien asiakkaiden määrä ja BEM:iin kytkeytyvien, seudulle sijoituneiden yritysten määrä. Tapahtuman järjestäminen 2024 ja seuraavasta tapahtumasta (2026) sopiminen.	2 kpl / 2 kpl Kansainvälinen konferenssi toteutui MWW:n osana 17.-19.9.

Hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet täysimääräisenä kaupungin palvelujen kehittämisessä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
MikMap (paikkatietoalustan ja karttaohjelmiston uudistaminen) – projektin etenemisen varmistaminen	Uusi ohjelmisto otetaan tuotantokäyttöön. (Maankäyttö ja kaupunkirakennus, Rakennusvalvonta)	Kyllä / Ei	Paikkatietojärjestelmä on täysimääräisesti käytössä.
Kaupunkiorganisaation digitalisaation edistäminen	Uusien kaupunkiorganisaatiotason ohjelmien käyttöönoton varmistaminen (Tietohallinto, Palvelualue)	Kyllä / Ei	Karttapohjainen yleisten alueiden ylläpidon palautejärjestelmä on otettu käyttöön.

Osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Tarjouspyynnöt rakennetaan niin, että alueen yrittäjiä ei poissuljeta kilpailuun osallistumisesta.	Alueen elinvoiman tukeminen. Hankintapalvelut ja tulosyksiköiden esimiehet.	Alueellisten kumppaneiden määrä.	Raportoitu hallinto- ja elinvoimapaalveluiden osiossa
Työllistämistavoitteiden edistäminen kaupungin hankinnoissa.	Hyödynnetään työllistämismallia soveltuviin hankinnoissa (hankintapalvelut ja työllisyyspalvelut)	Hankinnoilla työllistettyjen lukumäärä talousarviovuoden aikana.	Raportoitu hallinto- ja elinvoimapaalveluiden osiossa

Parannetaan yrittäjämysteisyyttä sujuvilla yrityspalveluilla sekä joustavilla maankäytön ratkaisuilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Yritysinvestointien mahdollistaminen.	Asemakaavaprosessien käynnistämiseen kuluva aika. (Maankäyttö ja kaupunkirakenne)	Päiviä / ulkoisesta yrityshankkeesta käynnistytävä kaavaprojekti Yritysinvestointikontaktista lainvoimaiseksi saatujen asemakaavojen määrä.	UPM:n kanssa oleva kaavahanke ("Ketunpesä") on käynnissä (UPM:n konsulttikaava). Metsurinraitti 2:n kaavahanke lainvoimaistuu 13.2.2025 (viivästymisen johtunut CaseM-järjestelmävirian takia.) Suonsaari (Bog Island) -teollisuusalueen AK-prosessi julistettu vireille kaupungin omana työnä vuoden 2025 alussa, noin 30 pv. yksityisen kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen. Kaukaanranta (Rist.) ja Uikkala (Rist.) ovat lainvoimaistumassa vuoden 2025 alussa. Lisäksi on valmistumassa hankkeita ydinkeskustassa: Veturitallit, Porrassalmenkatu, Vuorikatu.

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Lomittajatyönohjaajien osaamisen tukeminen	Rekrytoidaan lomittajia (2 lomittaja/vuodessa) (lomituspalvelut)	Uusia lomittajia / vuosi	Toteutunut (4 lomittajaa)

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Onnistuneiden harjoittelujen kautta tuetaan opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia ja helpotetaan osaavan työvoiman saantia paikallisiin yrityksiin.	Vähintään 3 harjoittelijaa vuodessa. (Palvelualue)	Harjoittelijoiden määrä henkilöä/vuosi	Infra ja viheraluepalvelut 1 kesäharjoittelija. Rakennusvalvonta ja kaavoitus yhteinen 1 harjoittelija. Paikka- ja maastotiedossa 1 harjoittelija. Talonrakennuspalveluissa yksi harjoittelija.
Kehitetään toimintaa opinäytetöiden kautta saatavalla tiedolla.	Vähintään 2 opinäytetöitä. (Palvelualue)	Valmistuneiden opinäytetöiden määrä kpl/vuosi	Lomitus: 2 kpl Kaavoitus: 2 kpl käynnistetty (Pankalampi II, Satamalahden Docklands), valmistuvat 2025.
Rekrytoidaan uusia työntekijöitä onnistuneiden harjoittelujen ja oppisopimuksen kautta.	Vähintään 3 henkilöä rekrytoidaan harjoittelujaksolta pysyväksi työvoimaksi henkilöstösuunnitelman sallissa. (Palvelualue)	Rekrytoinnit / vuosi	Ei toteudu tässä laajuudessa.

Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Alueen hyvinvointi perustuu asukkaiden, yhteisöjen, yritysten, hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyölle sekä vahvaan paikallisuuteen			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Osallistava budjetointi edistää kaupunginosa/pitäjätsollä alueen yhteistyötä ja hyvinvointia. (Katso kohta 4. Yhteisöllisyys ja osallisuus toimenpiteenä.)	Investoinnin osallisuuden budjetointi toteutuu ja yksittäisiä projekteja toteutetaan kaupungin alueella. (Kaupunkiympäristö)	Toteutunut investoinnin määrä / TA varattu määrä.	Osallistavan budjetoinnin toteutuskohteet ovat valmistuneet. Muutamissa kohteissa jatketaan toimia vuoden 2025 aikana.

Taataan kaupunkilaisille saavutettava palvelurakenne ja -tarjonta sekä edistetään esteettömän ja turvallisen arkiympäristön rakentumista			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Toteutetaan vuosittain vähintään kaksi esteettömyyteen ja liikenneturvallisuuden aktiivisesti vaikuttavaa kohdetta.	Vähintään kaksi kohdetta toteutetaan. (Kaupunkiympäristö)	kpl / vuosi	Kasarminkadun sekä Jääkärinkadun kevyen liikenteen väylät ovat valmistuneet. Saimaanportin koulun liikenneympäristöä parannettiin Rinnekadun osalta.
Selkeytetään rakentamismääräysten ja lupamenettelyn vaatimuksia ja avataan asiassältöä kaupunkilaisille, kesäasukkaille sekä yrittäjille.	Rakennusvalvonnassa laaditaan uusia sekä päivitetään vanhoja ohjeita kaupungin kotisivuille. (Rakennusvalvonta) Rakentamislain muutoksen, erityisesti lainsäädännön asettamat vaatimukset huomioiva kaupungin rakennusjärjestys hyväksytään ja saa lainvoiman. Käyttöönotto 1.1.2025. (Rakennusvalvonta)	2 kpl / vuosi Rakennusjärjestys saa lainvoiman 2024.	Päivityksiä tehty. Rakentajan polku sivusto. RJ:n eteneminen estyi rakentamislain muutoksesta, joka vahvistettiin eduskunnassa vasta joulukuun lopussa. Uusi RJ ei käytössä.

Kehitetään kaupunki- ja maaseutuympäristöjä eri asumismuotojen ja -tapojen mahdollistamiseksi			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Maankäytön suunnittelun keinoin mahdollistetaan uudenlaisten, leimallisesti asuinpinta-alaltaan pienien erillispientalojen rakennusalue.	Kaavoitetaan erillinen, noin alle 100 m2 pientalojen yhteinäinen alue. (Maankäyttö ja kaupunkirakenne)	Kaavoitus hyväksytty / suunnittelun valmiusaste-%	Ranta-Launialan pientaloalue mennyt päätöksentekoon vuoden 2025 alussa.

Kehitetään kestävästi monimuotoista, virikkeellistä luonto- ja lähiympäristöä ja hyödynnetään niiden sekä maaseutualueiden hyvinvointivaikutukset			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Huomioidaan kaupunkialueen maankäytön ja rakentamisen aiheuttamat ympäristövaikutukset luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä.	Maankäytön suunnittelun keinoin voidaan osoittaa keskustaajaman osayleiskaava-alueelta luonnon monimuotoisuutta säilyttäviä alueita tiivistyvän kaupunkirakenteen korvaajana. (Maankäyttö ja kaupunkirakenne)	Perustetut suoja- ja erityisalueet / vuosi	Huomioitu eri kaavahankkeissa; erityishuomio AE-voimallisten ratkaisussa.

Tunnistetaan ja huomioidaan alueen merkittävä vapaa-ajanasuminen ja monipaikkaisuus			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Saatetaan loppuun haja-asutusalueiden edullisuusvyöhyketarkastelu osana rakennusjärjestyksen uudistamista.	Osoitetaan koko kunnan alueella vyöhykkeittäin alueet, joille voidaan osoittaa edullisuusperiaatteella pysyvän asumisen rakentamispaiikkoja haja-asutusalueella.	Kaupunginvaltuuston päätös, kyllä / ei	Ei edistynyt päätösten tasolle, edelleen valmistelussa, odottaa myös Alueidenkäyttölain (eli MRL:n) uudistusta ja sen tuomia vaatimuksia.

Hyödynnetään toiminnassa läpileikkaavasti kulttuuri, taide, luovat keinot ja liikunta sekä alueen rikas historia ja kulttuuriperintö			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Keskikaupungin merkittävässä maankäytön suunnittelun hankkeissa korostetaan paikalliskulttuuria ja historiaa.	Satamalahden ja Kenkäveronniemen aluesuunnitelmissa hyödynnetään paikalliskulttuurin ja historian elementtejä. (Maankäyttö ja kaupunkirakenne)	Huomioiminen ideasuunnittelussa ja kaavoissa, kyllä / ei	Kyllä: esim. Veturitallin hanke, Puhistamo, Graniittitalo.
Unesco Geopark statuksen uusiminen - Urpolassa sijaitsevan Visitor Centerin, kaupungin organisaation, partner matkailuyritysten, kaupungin alueella sijaitsevien geopark kohteiden sitoutuminen osallaan evaluaatioprosessiin ja kevätkesän delegaation onnistuneeseen käyntiin Saimaa Unesco Global Geoparkin alueella, Mikkeli.	Global Geopark Network & Unesco evaluaatioprosessin ja tarkastuskäynnin onnistuminen Saimaalla ja Mikkeli. Kansainvälinen yhteistyö, kouluprojektin ja paikallisen geologisen perinnön tunnettavuuden monimuotoinen edistäminen. Unesco statuksen hyödyntäminen ja (Asumisen ja toimintaympäristön ja Sivil:n palvelualueet, Saimaa Unesco Global Geopark ry)	Statuksen jatkuvuuden varmistaminen seuraavaksi 4-vuotisjaksoksi (2024-28).	Unescon päätös seuraavalle neljälle vuodelle olemassa.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Mahdollistetaan vapaaehtois- ja asukasaktiivitoiminta, vertaistuki, omaehtoinen toiminta sekä kokemusasiantuntijuus yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Kaupunginos- ja kylätoimikuntien talkoohankkeiden esim. raivausten mahdollistaminen ja paikallista toimintaa tukevien ohjelmallisten tapahtumien tukeminen.	Yhteistyöhankkeiden edistäminen ja kaupunkikulttuuria tukevien ohjelmallisten tapahtumien tukeminen. (Aluejohtokuntatyö, tapahtumaluvitus)	Tapahtumien määrä	Toteutettu Crowdsors vieraslajihanke (paukkupalsamin torjunta), Haukivuoren linunpönttöhanke ja Otavan espanjansiruetanoiden torjuntahanke yhteensä 3 kpl

Tuetaan tapahtumakaupunki Mikkelin kehittämistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Kasvatetaan eri kokoisten tapahtumien määrää mahdollistavalla, kokeilevalla ns. matalan kynnyksen luvituksen mallilla. Hyödynnetään rohkeasti kaupungin hallinnassa olevien tilojen ja alueiden käyttöä tapahtuma- ja aluevuokrauksen keinoin.	Kaupunki- ja maaseutukulttuuria tukevien tapahtuma ja popup-tyyppisen vuokrausten määrä kasvaa. (Vuokraus ja käyttöpalvelut)	Lupa ja -vuokrasopimusten määrä.	Kaupungin eri tapahtuma-alueilla noin 120 kpl.

Lisätään osallistuvan budjetoinnin käyttöä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Osallistavan budjetoinnin asukaskyselyt tehdään tammi-kuussa yhteistyössä aluejohtokuntien kanssa. Aikataulu mahdollistaa kohteiden toteutuksen pääsääntöisesti ko kalenterivuotena.	Kysely toteutetaan. (Aluejohtokuntatyö)	Toteutetut projektit.	Kysely tehtiin ja uusien kohteiden toteuttaminen saatiin käyntiin aikataulussa. Lisäksi saatettiin edellisen vuoden keskeneräisiä kohteita loppuun.

Edistetään yhteisöllistä asumista			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Yhteisöllisen asumisen hengen mukaiset asumismahdollisuudet paranevat uusien asuinalueiden suunnittelussa (esim. pinta-alaltaan pienempien OKT-tonttien osalta).	Luodaan kaupunkirakenteen sisällä ”kylämäisiä” asuinalueita, joissa asukkaiden välinen vuorovaikutus lisääntyy yhteiskäyttötilojen ja yhteisöllisen asumismuodon myötä. (Maankäyttö ja kaupunkirakenne)	Huomioiminen ideasuunnittelussa ja kaavoissa, kyllä / ei	Kyllä; esim. Pankalampi II (Repunpää) -alueen suunnittelussa korostunut esim. yhteisen pienviljelyalueen rooli yhteisöllisyyden lisäämisessä.

Lentoasema

Vuosi Palvelu	2024			
	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
☐ 5150 - Lentoasema				
laskeutumisesta lukumäärä kpl	48,00	700,00	52,00	7,43 %
menot / laskeutuminen €/kpl	-13 317,03	-770,57	-13 337,75	1 730,89 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Toteutuneisiin suoritteisiin on huomioitu kentän ylimääräiset avaukset, palolentotoiminta sekä koululennot. Toteumaan ei ole kuitenkaan huomioitu yleisilmailua, koska näiden osalta ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta tarkempaan dokumentointiin. Arviolta yleisilmailuun liittyviä laskeutumisia on ollut 1-7 per päivä eli arviolta n. 1560 laskeutumista vuoden aikana, joista 103 laskeutumista on ilmailupäivään liittyviä laskeutumisia.

Kaavoitus

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
5320 - Erityiset kaavahankkeet sekä yleiskaavoituksen hyväksytyt kaavat kpl	7,00	7,00	1,00	14,29 %
5330 - Asemakaavat				
asemakaavoituksen hyväksytyt kaavat kpl	7,00	6,00	3,00	50,00 %
menot / hyväksytty kaava €/kpl	-62 338,25	-79 166,67	-184 386,49	232,91 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Kaavoituksessa työt ovat osittain ruuhkautuneet (hlöstöresurssikysymys), toisaalta rakennusalan taantuman heikentänyt akuutteihin rakennushankkeisiin liittyviä kaavaprosesseja. Vuoden 2024 lopulla yleis- ja asemakaavoja vietin päätöksentekoon laaja joukko, ne lainvoimaistunevat vuoden 2025 alkupuolella. Vuodet -- eivätkä kaavahankkeet -- ole veljiä keskenään.

Maaomaisuuspalvelut

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
5350 - Tonttien ja kiinteistöjen luov				
rekisteröidyt kiinteistöt kpl	26,00	25,00	55,00	220,00 %
menot / rekisteröity kiinteistö €/kpl	-10 757,63	-14 340,00	-5 771,10	40,24 %
operoidut kiinteistöt kpl	115,00	75,00	135,00	180,00 %
menot / operoitu kiinteistö €/kpl	-2 432,16	-4 780,00	-2 351,19	49,19 %
5360 - Paikka- ja maastotieto				
kunnan maapinta-ala km2	2 550,00	2 550,00	2 550,00	100,00 %
menot / neliökilometri €/km2	-173,38	-152,86	-151,35	99,01 %
ylläpidettävä alue km2	152,00	152,00	152,00	100,00 %
menot / ylläpidetty neliökilometri €/km2	-2 908,71	-2 564,47	-2 539,06	99,01 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Henkilöliikennepalvelut

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
5720 - Henkilöliikenne-palvelut				
Waltti-korttilatausten lukumäärä kpl	90 901,00	33 000,00	108 173,00	327,80 %
menot / Waltti-korttilataus €/kpl	-58,95	-182,73	-49,42	27,05 %
joukkoliikenteen kyytiinnousut kpl	1 115 291,00	1 000 000,00	1 302 499,00	130,25 %
menot / kyytiinnousu €/kpl	-4,80	-6,03	-4,10	68,06 %
peruskoululaisten osuus kyytiinnousuista %	55,00	45,00	49,00	108,89 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Waltti-korttilatausten määrä sisältää myös WalttiMobiili-ladatut tuotteet.

Kunnallistekniikan suunnittelu

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
5820 - Suunnittelu				
hyväksytyt suunnitelmat kpl	80,00	80,00	28,00	35,00 %
menot / hyväksytty suunnitelma €/kpl	-4 627,41	-5 967,50	-13 610,83	228,08 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Hyväksyttyjä suunnitelmia yhteensä 28 kpl joista 20 kpl liikennesuunnitelmia.

Kunnossapito

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
5840 - Kunnossapito				
rakenteelliset katualueen neliöt m2	5 548 449,00	5 555 402,00	5 555 402,00	100,00 %
menot / katuneliö €/m2	-1,31	-1,42	-1,31	92,53 %
talvihoidossa olevat katuneliöt m2	2 958 337,00	2 957 177,00	2 957 177,00	100,00 %
menot / talvihoidon katuneliö €/m2	-2,45	-2,66	-2,46	92,53 %
liikenneväylien valaisimet kpl	13 147,00	13 227,00	13 227,00	100,00 %
menot / valaisin €/kpl	-550,89	-594,58	-550,16	92,53 %
liikenneväylien ohjauslaitteet kpl	27,00	32,00	32,00	100,00 %
menot / ohjauslaite €/kpl	-268 241,04	-245 765,63	-227 404,84	92,53 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Liikenneväylien ja yleisten alueiden viimeinen varsinainen urakkavuosi käynnistyi syksyllä 2024. Talvikausi on lumensadannan osalta rankka ja kesäkautena satoi kerran rankasti, mikä aiheutti katualueelle mm. ajoratojen ja kevyen liikenteen väylien kunnostuksia. Kunnossapidon päällystyskohteita on jouduttu päällysteen reilun hinnannousun johdosta kohdentamaan erityisesti liikenteellisesti vilkkaimpiin kohtiin, mm joukkoliikennekaduille ja kevyen liikenteen väylien ja jalkakäytävien päällystäminen on jouduttu karsimaan lähes kokonaan. Katuvalaistussammutusaika kesäkuukausina sekä kevään ja syksyn aikana toteutettava yösammutus säästivät sähkön kulutusta vuodessa noin 140 000 euroa. Vanhoja katuvalovalaisimia uusittiin led-valaisimilla noin 600 kappaletta ja osallistuttiin kuitu- ja johtoverkon rakentamisen yhteydessä yhteisrakentamiskohteisiin mm. katuvaloilmalinjojen maakaapeloinnilla. Kadunsulanapitojärjestelmää korjattiin talvella havaittujen vuotojen johdosta Matkakeskuksen ja Raatihuoneenkadun jakokaivojen osalta. Tuloja kasvatti valokuituverkon rakentaminen ja keskustan isojen kiinteistöjen saneeraukset.

Puistot

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
6000 - Puistot				
puistojen hoito ja ylläpito m2	1 097 718,00	1 099 106,00	1 099 106,00	100,00 %
menot / neliömetri €/m2	-1,44	-1,75	-1,53	87,54 %
2. hoitoluokan puistot m2	349 236,00	352 043,00	352 043,00	100,00 %
menot / 2. luokan neliömetri €/m2	-4,51	-5,47	-4,79	87,54 %
3. hoitoluokan puistot m2	748 482,00	747 063,00	747 063,00	100,00 %
menot / 3. luokan neliömetri €/m2	-2,10	-2,58	-2,26	87,54 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Viheralueiden ylläpitotyöt ovat osa kolmea alueurakkaa ja urakat ovat edenneet suunnitellusti. Infra ja viheraluepalveluilla on yhteensä 29 uimarantaa. Tänä vuonna Kaihun uimarannalla oli ensimmäisen kerran TUKES:n edellyttämä rantavallonta. Rantavallontaa järjesti Mikkelin kaupungin liikuntapalvelut ostopalveluna. Mikkelin Naisvuori uusi kansainvälisen Green Flag-statusen vuodelle 2024-2025. Vieraslajien torjunnassa osallistettiin kuntalaisia uudella Crowdsora-mobiilipelillä. Pelin avulla saatiin innostettua nuoria myös mukaan jättipalsamin torjuntaan. Viheralueiden osalta aloitettiin siirtyminen ABC-hoitoluokituksesta uuteen RAMS-kunnossapitoluokitukseen. Ensimmäisenä kartoitettiin niittyjen ja avointen viheralueiden A=avoimet viheralueet laatu. Paikatietojärjestelmän muutos vanhentuneesta KeyArea-maailmasta Trimblen Locus Cloudiin on työllistänyt paljon erilaisten muutosten tekemisessä. Toivottuja ja suunniteltuja parannuksia viheralueiden hoitoon ei voida tehdä tiukan talouden vuoksi.

Metsät ja vesialueet

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
6020 - Metsät ja vesialueet				
talousmetsät ha	5 158,00	5 158,00	5 158,00	100,00 %
menot / talousmetsien hehtaari €/ha	-124,86	-163,82	-140,78	85,93 %
taajamametsät ha	1 679,00	1 679,00	1 679,00	100,00 %
menot / taajamametsien hehtaari €/ha	-383,58	-503,28	-432,48	85,93 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Keskeiset tapahtumat kaudella

Talousmetsien osalta saavutettiin asetetut tulostavoitteet. Kohonnut harvennuspuun hinta edisti edelleen metsien harvennushakkuita. Pääosa uusista solmituista kaupoista kohdennettiin nuoriin ja varttuneisiin metsiin, pienialaisia päätehakkuita tehtiin muutamassa kohteessa. Taimikonhoidon rästejä saatiin purettua ja yhteensä nuoria metsiä hoidettiin raivaten yli 150 hehtaaria. Metsätilojen tiestöä kunnostettiin useassa kohteessa parantamaan metsätalouden toimintojen suorittamista. Kovalansuon JTF-rahoitteista hanketta aloitettiin rakentamalla huoltotietä rakentavalle alueelle.

Rakennusvalvonta

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
6100 - Rakennusvalvonta				
luvat kpl	607,00	700,00	617,00	88,14 %
menot / lupa €/kpl	-1 532,43	-1 508,57	-1 577,27	104,55 %
katselmukset kpl	1 077,00	800,00	2 138,00	267,25 %
menot / katselmus €/kpl	-863,68	-1 320,00	-455,18	34,48 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Tärkeimmät tapahtumat kaudella

Rakennusvalvonnan lupamäärä ei laskenut edellisvuodesta vaan pysyi samana, vaikka rakentamislain 2025 voimaantulosta johtuen arvioitiin mahdollista vähenemistä. Lupamaksutuotot toteutuivat edellisvuoden 2023 tasolla. Tuloja kasvatti varsinkin tänä vuonna uudet energiatoimialan hankkeet. Kulut toteutuivat TA:ta pienempänä, varsinkin ohjelmistokulujen osalta. Vuosi 2024 oli kuntarekisteri- ja luparekisterin osalta käyttöönottovuosi (MIKMAP-hanke). Rekisteriohjelmiston käyttöönottoa jatkettiin rakennusvalvonnassa koko vuosi 2024: ohjelmisto ajettiin tuotantoon ja käyttöä opeteltiin. Rakennusvalvonnan osalta odotettua parannusta tiedonsiirtoon ei saatu. Kartta-aineistot ovat kuitenkin entistä paremmin saavutettavissa. Rakennusvalvonnassa valmistauduttiin rakentamislain toimeenpanoon henkilökuntaa kouluttamalla. Rakennusjärjestystä valmisteltiin, vaikka lopullista versiota päästiin työstämään vasta joulukuun lopussa, kun rakentamislain ns. korjaussarja vahvistettiin eduskunnassa. Kaikista muutoksista huolimatta lupakäsittely jatkui keskeytyksittä. Kiinteistöveroprojektissa alkuvuosi tarkistettiin rakennusten pinta-alatietoja maastossa mitatuista rakennuksista n. 1200 kpl. Maastomittauskausi aloitettiin viikolla 15 ja se päättyi marraskuun puolivälissä. Lisäksi tehtiin lisäkartoitus kiinteistöille, jotka eivät ole palauttaneet tarkistushankkeen kyselylomaketta. Alkuvuodesta ei saatu syötettyä tarkistuksia karttajärjestelmän vaihdoksen vuoksi.

Rakennusvalvonnan projektit

Vuosi	2024			
Palvelu	TP -1v	TA	TP	Toteutuma%
6300 - Rakennusvalvonnan projektit				
tarkastetut kiinteistöt kpl	202,00	350,00	343,00	98,00 %
menot / tarkastettu kiinteistö €/kpl	-455,54	-382,86	-363,48	94,94 %
tehdyt selvitykset kpl	311,00	350,00	53,00	15,14 %
menot / tehty selvitys €/kpl	-295,88	-382,86	-2 352,35	614,42 %
uusia rakennuksia rekisteriin kpl	161,00	250,00	37,00	14,80 %
menot / uusi rakennus rekisteriin €/kpl	-571,54	-536,00	-3 369,58	628,65 %

Sarakkeessa TA on huomioitu mahdolliset määrärahamuutokset.

Talous

Kaupunkikehityslautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	50 410 500	-225 000	50 185 500	50 448 734	263 234
Valmistus omaan käyttöön	431 000	-105 000	326 000	254 116	-71 884
Toimintamenot	-55 339 700	170 000	-55 169 700	-49 417 518	5 752 182
Toimintakate (netto)	-4 498 200	-160 000	-4 658 200	1 285 333	5 943 533

2.2.3 Liikelaitosten tavoitteiden toteutuminen

Valtuusto asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet liikelaitoksille. Liikelaitokset noudattavat toiminnassaan talousarviossa määriteltyjä tavoitteita. Talousarviossa toiminnalliset tavoitteet on määritelty sitoviksi ja niiden mahdollisista muutoksista päättää valtuusto. Talousarviossa esitettävät tunnusluvut muodostuvat suoritettavista, tehokkuutta ja taloudellisuutta ilmaisevista luvuista, toiminnan laajuustiedoista sekä voimavaroja osoittavista tunnusluvuista, jotka eivät ole määrärahojen tapaan valtuustoon nähden sitovia. Liikelaitosten tavoitteiden toteutuminen on esitetty erillistilinpäätösinä tilinpäätöskirjassa.

Asetettujen tavoitteiden rajoissa johtokunta päättää toiminnan kehittämisestä sekä seuraa ja raportoi tavoitteiden saavuttamista. Liikelaitoksille asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kerran vuodessa heinäkuun toteutumana ja tilinpäätöksen yhteydessä kaupungin toimintakertomuksessa. Liikelaitosten taloudellisesta tilanteesta on raportoitu kaupungin talousraportointiaikataulun mukaisesti 3/2024, 7/2024 ja 10/2024 seurantaraporteissa. Kaupunginvaltuusto on konserniohjeen hyväksyessään (KV 9.12.2024 § 120) määritellyt myös liikelaitoksia koskevan konserniohjauksen ohjeistuksen.

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian talouden kaupunginvaltuustoon nähden sitova tavoite oli 60 000 euron liikeylijäämä. Vuoden 2024 talous toteutui huomattavasti suunniteltua parempana, sillä liikelaitos teki 496 738 euron liikeylijäämän. Otavian tuloista merkittävimmän osan muodostavat lukiokoulutuksen ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön valtionosuudet.

Toiminnallisina tavoitteina olevien opiskelijamäärien osalta lukion toteuma oli 945, joka ylittää asetetun tavoitteen 5 opiskelijalla. Peruskoulun opiskelijamäärä oli 320 opiskelijaa, joka ylitti talousarvion 30 oppilaalla. Vapaan sivistystyön opiskelijaviikkojen tavoitteena oli 1 460 opintoviikkoa, ja toteumaksi muodostui 1 454, eli tavoite alittui, mutta ainoastaan 6 opintoviikkoa. Vapaan sivistystyön opintoviikot kuitenkin nousivat vuoden 2023 toteumasta 112 opintoviikkoa. Liikelaitokselle oli asetettu tavoitteita myös strategisissa ohjelmakorteissa, joiden toteutuminen on raportoitu yksityiskohtaisesti Otavian omassa toimintakertomuksessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tehnyt lukiokoulutuksen valtionosuuksista takaisinperintäpäätöksen vuosien 2013–2017 osalta. Oikaisuvaatimuksen myötä tehnyt kohtuullistamisen jälkeen takaisinperittävien valtionosuuksien jäljelle jäänyt määrä on 13,2 miljoonaa euroa. OKM:n kanssa laadittiin keväällä 2022 maksuaikataulu, jonka mukaan takaisinmaksu tehdään kolmessa yhtä suuressa erässä 1.12.2022–30.6.2024 välisenä aikana. Takaisinmaksettavasta summasta ei peritä korkoja. Vuonna 2024 maksettiin takaisinperinnän viimeinen erä 4 416 011 euroa. Tämän rahoittamiseksi Otavialle myönnettiin kaupungin toimesta 4 miljoonan euron konsernilaina (KH 18.11.2024 § 306).

Mikkelin Vesiliikelaitoksella oli talousarviossa kaksi valtuustoon nähden sitovaa tavoitetta: korkeintaan -869 500 euron liikeylijäämä ja 500 000 euron korvaus peruspääomasta. Veden myynti ja jätevesilaskutus toteutuivat huomattavasti ennakoitua korkeampina, jolloin vesiliikelaitokselle muodostui 219 589 euron liikeylijäämä, ja näin ollen myös sitova taloudellinen tavoite ylittyi huomattavasti. Korvaus peruspääomasta toteutui talousarvion mukaisena.

Rahoituskulut sekä muu tuloslaskelman alaosa huomioiden Vesiliikelaitoksen tilikauden alijäämäksi muodostui -1 857 943 euroa.

Vesilaitoksen toimintaa kuvaavissa tunnusluvuissa veden myynti ylitti talousarvion 2,32 miljoonan kuution tavoitteen, ollen 2,49 miljoonaa kuutiota. Myös jäteveden laskutus ylitti tavoitteen. Toteuma oli 2,42 miljoonaa kuutiota tavoitteen ollessa 2,23.

Liikelaitosten erillistilinpäätökset toimintakertomuksineen on esitetty tilinpäätöksen kohdassa 5, Eriytetyt tilinpäätökset.

2.2.4 Liikelaitosten ja taseyksikön vaikutus tulokseen

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnan tulee esittää laskelmat, joista käy ilmi liikelaitosten vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen ja toiminnan rahoitukseen. Laskelmien tarkoituksena on osoittaa, miten liikelaitostamisesta johtuen talousarvion toteumavertailu ja tilinpäätöksen laskelmat poikkeavat toisistaan. Kunnan talousarviossa ja toteutumisvertailussa liikelaitosta käsitellään ulkoisena talousyksikkönä, kun taas tilinpäätöksessä liikelaitos on osa kunnan taloutta.

Laskelma liikelaitosten vaikutuksesta kaupungin tuloksen muodostamiseen kokoaa yhteen talousarvion tuloslaskelman toteumavertailun, liikelaitosten tuloslaskelmat ja kaupungin tilinpäätöksen tuloslaskelman. Liikelaitosten vaikutus on esitetty laskelmassa niin sanotun peruskaupungin eli kaupungin ilman liikelaitoksia sekä liikelaitosten eliminoidujen lukujen avulla. Eliminoidut luvut on esitetty Kunta eliminoitu ja Liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä eliminoitu

-sarakkeissa. Luvut eivät sisällä sisäisiä eriä eli kaikkien kaupungin yksiköiden välisiä myynti- ja ostotapahtumia sekä niistä aiheutuvia yksiköiden tuloja ja menoja.

Mikkelin kaupungin kahden liikelaitoksen (Mikkelin Vesiliikelaitos ja Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia) vaikutus on esitetty laskelmassa ”Liikelaitosten vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen”. Vuonna 2024 Mikkelin kaupunkioorganisaatiossa ei ollut yhtään taseyksikön alaista toimintaa. Vuoden 2024 aikana perustettu työllisyyslautakunta on taseyksikkö, mutta se aloitti toimintansa taseyksikkönä vasta 1.1.2025. Työllisyyslautakunnan toiminnasta ja työllisyyspalvelujen perustamisesta vuonna 2024 aiheutuneet kustannukset käsiteltiin osana konserni- ja elinvoimapaalveluiden palvelualueen toimintaa.

Suunnitelman mukaisista poistoista liikelaitosten osuus oli 5,4 miljoonaa euroa eli 25,2 prosenttia koko kaupungin suunnitelman mukaisista poistoista. Liikelaitosten poistot koostuvat käytännössä kokonaan Mikkelin Vesiliikelaitoksen poistoista.

Liikelaitosten vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen

1000 euroina

	Sitovuustarkastelu		Kokonaistarkastelu	
	Talousarvion toteutuminen			
	Kunta	Liikelaitokset	Eliminointi	Kunnan tuloslaskelma tilinpäätöksessä
Toimintatuotot				
Myyntituotot	29 944	14 931	-13 942	30 933
Maksutuotot	4 641		-64	4 576
Tuet ja avustukset	4 278	6 439	-5 942	4 775
Muut toimintatuotot	37 511	177	-22 037	15 652
Valmistus omaan käyttöön	469	10		479
Toimintamenot				
Henkilöstökulut	-87 760	-6 524		-94 284
Palvelujen ostot	-60 362	-4 679	13 683	-51 357
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 337	-3 106	324	-15 119
Avustukset	-14 700		5 942	-8 758
Muut toimintakulut	-30 252	-1 110	22 037	-9 325
Toimintakate	-128 567	6 139		-122 428
Verotulot	139 880			139 880
Valtionosuudet	6 529			6 529
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotuotot	3 697		-644	3 053
Muut rahoitustuotot	4 550	12	-500	4 063
Korkokulut	-3 988	-1 737	644	-5 081
Muut rahoituskulut	-536	-507	500	-543
Vuosikate	21 566	3 908		25 473
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 027	-5 423		-21 450
Arvonalentumiset	-1 676			-1 676
Satunnaiset erät	156 067			156 067
Tilikauden tulos	159 929	-1 515		158 414

2.2.5 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi se, onko menot rahoitettu talousarviossa määrätyllä tavalla vai lisäksi muulla

rahoituksella. Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin kassavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Kunnan toimintaa ohjataan käyttötalousosan avulla. Talousarvion käyttötalousosassa on valtuusto asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen. Käyttötalousosan toteutumisessa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen tuloarvioiden poikkeamat ja niiden syyt siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina. Käyttötalouden määrärahat sitovat toimielimiä valtuustoon nähden lautakuntatasolla. Määrärahat ja tuloarviot sisältävät sisäiset erät. Liikelaitosten tavoitteiden toteutumista on arvioitu erikseen.

Talousarvion määrärahojen toteutuminen

Tilinpäätös ei ole yli-/alijäämätavoitteen osalta verrattavissa alkuperäisen talousarvion esittämään tavoitteeseen. Tämä johtuu siitä, että alkuperäisessä talousarviossa oli oletettu Etelä-Savon Energia Oy:tä koskevan energiaomaisuusjärjestelyn loppuunsaattamisen, eli varsinaisen kaupantekohetken, ehtivän vuodelle 2023. Näin ollen energiaomaisuuskauppaa ei otettu huomioon 2024 talousarviossa, ja se laadittiin 9,3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Kaupan toteutuessa vuoden 2024 puolella tehtiin talousarvioon muutos 156,1 miljoonan euron tuloutuksesta. Tämä kirjattiin satunnaisiin eriin lopullisen kauppasumman sekä poikkeuksellisen suuren ja kertaluonteisen ylimääräisen osingonmaksun osalta. Muutetussa talousarviossa ennuste oli 144,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tilikauden tulos on tätäkin selvästi parempi, 158,4 miljoonaa. Tuloksesta tehdään kuitenkin 27 miljoonan euron investointivaraus itäisen alueen tulevan koulu- ja päiväkotiverkon uudistamisen vaatimia investointeja varten, ja näin ollen tilikauden lopulliseksi ylijäämäksi muodostui 131,6 miljoonaa euroa.

Hallinto- ja elinvoimapalvelut:

- Tulot ylittivät alkuperäisen talousarvion 2,8 miljoonalla. Merkittävimpänä tekijänä oli kotoutumispalveluihin kohdistuneiden tuottojen suuri määrä sekä maa- ja vesialueiden ennakoitua korkeammat myyntivoitot.
- Menot ylittivät alkuperäisen talousarvion 855 000 eurolla. Suurimpana yksittäisenä tekijänä oli tmt-maksun toteutuminen huomattavasti tavoitetta korkeampana.

Kasvatus- ja opetuslautakunta

- Tulot ylittivät alkuperäisen talousarvion 590 000 euroa. Merkittävimpänä syynä kotikuntakorvausten toteutuminen noin 400 000 euroa talousarviota korkeampana.
- Menot alittivat alkuperäisen talousarvion 347 000 eurolla. Työttömyysvakuutusmaksuprosentin alenemista ei huomioitu budjetointivaiheessa, jolloin palkkojen sivukuluissa tuli huomattava säästö verrattuna talousarvioon.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

- Tulot alittivat alkuperäisen talousarvion 462 000 eurolla. Esimerkiksi palvelujen asiakasmäärät ja tilojen vuokraus jäivät monilta osin tavoitteesta
- Menot alittivat alkuperäisen talousarvion 332 000 eurolla.

Ympäristölautakunta

- Tulot ylittivät talousarvion 129 000 eurolla.
- Menot alittivat talousarvion 84 000 eurolla.

Kaupunkikehityslautakunta

- Tulot ylittivät alkuperäisen talousarvion 38 000 eurolla.
- Menot alittivat alkuperäisen talousarvion noin 5,9 miljoonalla. Tästä palvelujen ostot -tiliryhmän osuus oli 4,6 miljoonaa euroa. Tiliryhmän toteumaan sisältyy noin 2 miljoonan euron rakennusten purkamisvarauksen purkukirjaus, joka pienensi toteumaa kirjanpidollisesti. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän osuus oli noin 1 miljoona.

Talousarvion toteutuminen tulo- ja kustannuserittäin

Myyntituotot ylittivät alkuperäisen talousarvion noin 2,9 miljoonalla eurolla. Maksutuotot alittivat alkuperäisen talousarvion noin 111 000 eurolla. Tuet ja avustukset alittivat alkuperäisen talousarvion 108 000 eurolla. Muut toimintatulot kertyivät 1,3 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota korkeampina. Vuokratuotot ylittyivät 527 000 euroa. Kokonaisuutena kaupungin myyntituotot toteutuivat näin ollen 4,5 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota parempana.

Henkilöstömenot alittivat alkuperäisen talousarvion 2 miljoonalla eurolla. Palkat ja palkkiot alittivat 406 000 euroa, mutta merkittävin poikkeama syntyi henkilöstösivukuluissa, joissa budjetointi oli tehty edeltävän vuoden sivukuluprosenttien mukaisesti. Myöhemmin vahvistui työttömyysvakuutusmaksuprosentin alentuminen, joka pienensi sivukulujen toteumaa.

Palvelujen ostot alittivat alkuperäisen talousarvion 2,6 miljoonalla eurolla. Henkilöstökulujen lisäksi myös tältä osin voideta organisaaation onnistuneen talouden hallinnassa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat alkuperäisen talousarvion noin 3,2 miljoonalla eurolla. Merkittävimpänä oli sähkö- ja energiakustannusten alittuminen 1,8 miljoonaa euroa alkuperäisestä talousarviosta.

Maksetut avustukset ylittivät alkuperäisen talousarvion noin 560 000 eurolla. Merkittävimpana yksittäisenä aiheuttajana oli tiliryhmän sisältämän työmarkkinatuen kuntaosuusmaksun ylittyminen noin 900 000 eurolla. Muilta osin avustuskulut toteutuivat arvioitua pienempinä. Muut toimintamenot ylittivät alkuperäisen talousarvion 580 000 eurolla.

Kaikkiaan toimintamenot toteutuvat 6,3 miljoonaa euroa talousarviota pienempänä.

Verotulot ylittivät talousarvion noin 3,2 miljoonalla eurolla. Valtionosuuksissa ero alkuperäiseen talousarvioon oli 324 000 euroa arvioitua heikompi.

Rahoitustulot ja -menot toteutuivat nettona 339 000 euroa alkuperäistä talousarviota heikommin. Talousarviovuoden aikana ylimääräisiä lainojen poismaksuja tehtiin suunniteltua myöhemmin, jolloin lainojen korkokulut ehtivät kertyä suuremmiksi kuin talousarviovaiheessa oletettiin. Toisaalta energiakaupasta tuloutuneiden varojen määräaikaistallutus ennen sijoitustoiminnan käynnistymistä kerrytti budjetoimattomia korkotuottoja. Myös sote-uudistuksen jälkeen kiistanalaiseksi jäänyt Vaalijalan kuntayhtymän noin 1,5 miljoonan euron ylijäämäpalautus tuloutui Mikkelille vuoden 2024 aikana.

Talousarvion toteutuminen (kaupunki, taseyksikkö ja liikelaitokset)

(1000 euroina)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli
Toimintatuotot	93 016	-993	92 024	97 921	5 898
Myyntituotot	41 758	-50	41 708	44 875	3 167
Maksutuotot	4 802	-474	4 328	4 641	312
Tuet ja avustukset	10 567	-665	9 902	10 717	815
Muut toimintatulot	35 889	196	36 085	37 689	1 604
Valmistus omaan käyttöön	699	-105	594	479	-114
Toimintamenot	226 761	-206	226 556	220 829	-5 727
Henkilöstömenot	96 397	-82	96 315	94 284	-2 031
Palvelujen ostot	67 549	1 100	68 649	65 040	-3 609
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	18 627	-1 027	17 600	15 443	-2 157
Avustukset muille	8 199	-425	7 774	8 813	1 040
<i>Avustukset liikelaitoksille</i>	5 683		5 683	5 886	204
Muut toimintamenot	30 307	228	30 535	31 362	827
Toimintakate	-133 046	-892	-133 939	-122 428	11 511
Verotulot	136 645	73	136 718	139 880	3 162
Valtionosuudet	6 854	-536	6 318	6 529	211
Rahoitustulot ja -menot	1 831	-1 378	453	1 492	1 039
Korkotulot muilta	1 561	1 637	3 198	3 053	-145
<i>Korkotulot liikelaitoksilta</i>	633		633	644	11
Muut rahoitustulot muilta	4 280	-2 022	2 258	4 063	1 805
<i>Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta</i>	500		500	500	
Korkomenot	4 533	993	5 525	5 725	200
Muut rahoitusmenot	610		610	1 043	433
Vuosikate	12 284	-2 733	9 551	25 473	15 923
Poistot ja arvonalentumiset	21 700	0	21 700	23 126	1 426
Suunnitelman mukaiset poistot	21 700		21 700	21 450	-250
Arvonalentumiset				1 676	1 676
Satunnaiset erät		156 100	156 100	156 067	-33
Satunnaiset kulut		156 100	156 100	156 067	-33
Tilikauden tulos	-9 417	153 367	143 951	158 414	14 463
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	150		150	163	13
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)				-27 000	-27 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-9 267	153 367	144 101	131 577	12 524

Verotulojen erittely

(1000 euroina)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	136 645	73	136 718	139 880	3 162
Kunnan tulovero	100 026	-163	99 863	103 400	3 537
Osuus yhteisöveron tuotosta	12 608	354	12 962	13 202	240
Kiinteistövero	24 011	-118	23 893	23 278	-615

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, milj.€	Muutos
2020	22,00	852	1,0 %
2021	22,00	882	3,5 %
2022	22,00	919	4,2 %
2023	9,36	1021	10,9 %
2024	9,40	tietoa ei vielä saatavissa	

Kiinteistöveroprosentit

	2020	2021	2022	2023	2024
Yleinen kiinteistövero%	1,37	1,37	1,37	1,37	1,37
Vakituinen asuinrakennus	0,62	0,62	0,62	0,62	0,62
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
Yleishyödyllinen yhteisö	-	-	-	-	-
Rakentamaton rakennuspaikka	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10

Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaus

(1000 euroina)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet	-2 129	-536	-2 665	-2 362	303
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus, ml. tasaukset	-3 402	-536	-3 938	-3 965	-28
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	1 273		1 273	1 603	330
Verotulojen menetysten korvaus	8 983		8 983	8 891	-92
Yhteensä	6 854	-536	6 318	6 529	211

2.3 Investointien toteutuminen

Koko kaupungin nettoinvestointien toteutuma oli 117,6 milj. euroa. Vertailukelpoisuuden vuoksi luvusta tulee erotella budjetoimaton myyntitulo Etelä-Savon Energia Oy:n osakkeista noin 132,3 miljoonaa, jolloin toteuma on muiden investointien osalta ollut -14,69 miljoonaa euroa. Alkuperäisen talousarvion nettoinvestoinnit olivat -21,7 milj. euroa, joten investoinnit toteutuivat 7 miljoonaa euroa budjetoitua pienempinä.

Investointitaulukkoon lisättiin huhtikuun 2024 lisätalousarviossa 91 miljoonaa euroa osakkeiden hankintaan, eli sijoitustoiminnan käynnistämiseen. Toteumassa tämä rivi näyttäytyy kuitenkin nollana, koska sijoitustoiminnan käynnistyessä sijoitetut varat kirjattiin luonteensa mukaisesti taseen vaihtuviin vastaaviin / rahoitusarvopaperit, jolloin ne eivät kirjaudu kirjanpidollisesti pysyviin vastaaviin ja investointitoteumaan.

Investoinnit 2024 (1 000 €)	TULOT	MENOT	NETTO
PERUSKAUPUNKI	135 255	16 620	118 635
• Muut pitkävaikutteiset menot		463	-463
• Maa- ja vesialueet	2 419	520	1 899
• Rakennusten myynnit/hankinnat			
• Kiinteät rakenteet ja laitteet	215	5 045	-4 830
• Rakennukset	127	9 492	-9 365
• Koneet ja kalusto	209	671	-462
• Osakkeet, osuudet	132 285	428	131 857
VESILIikelaitos	7	1 015	-1 008
LIikelaitos Otavia		31	-31
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	135 262	17 666	117 595

Lisämäärärahat/määrärahasiirrot vuoden aikana hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa seuraavasti:

Investointien määrärahamuutokset 10/2024, KV 9.12.2024 § 121

Tulomäärärahamuutokset

- Maa- ja vesialueiden hankinta TULOT, projekti 10350 (TA 2.000.000 euroa), tuloalitus -800.000 euroa
- Rakennukset (kiinteistöt) TULOT, projekti 10500 (TA 25.000 euroa), tuloalitus -25.000 euroa
- Lentoasema (sis. Valtion investointituen) TULOT, projekti 29401 (TA 30.000 euroa), tuloalitus -30.000 euroa
- TKI tilan varustelu (BEM-osaamiskeskus) Metsä-Sairila TULOT, projekti 33001 (TA 430.000 euroa), tuloalitus -276.000 euroa

Menomäärärahamuutokset

- Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT, projekti 10220 (TA 300.000 euroa), menoylitys +181.000 euroa
Siirretään projektilta 10221 Vanhan puhdistamon alue, sis. kauppa Vesiliikelaitos (TA 400.000 euroa)
- Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatto, MENOT, projekti 14112 (TA 150.000 euroa), menoylitys +80.000 euroa
Siirretään projektilta 12008 Teatteritalo, vesikaton uusiminen ja julkisivut (TA 2.000.000 euroa)
- Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan kalustomääräraha, projekti 32999 (TA 175.000 euroa), menoylitys +25.000 euroa
Siirretään Kasvatus- ja opetuslautakunnan kalustomäärärahasta projekti 31999 (TA 175.000 euroa)
- Kiinteistöjen muut muutos- ja korjaustyöt koulu- ja esiopetus, projekti 10800 (TA 200.000 euroa), menoylitys +15.000 euroa
Siirretään projektilta Kasvatus- ja opetuslautakunnan kalustomääräraha projekti 31999 (TA 175.000 euroa)

Investointiohjelmaan lisättävät projektit

- Neuvottelulaitteiden kokouslaitteet (TA 0 euroa), menoylitys +20.000 euroa
- Siirretään projektilta 33002 Pysäköintimittareiden päivitys (ei runkoja) 15 kpl (TA 20.000 euroa)

Investointien määrärahamuutokset 7/2024, KV 23.9.2024 § 88

Menomäärärahamuutokset

- Osallistava budjetointi, ASTO (TA 100.000 euroa) menon ylitys 100.000 euroa
Siirretään projektilta 10003 Satamalahden kehittäminen (sis. Veturitallinlahti) (TA 800.000 euroa) 100.000 euroa
- Ristiinan päiväkotij, uudisrakennus (TA 0 euroa) menon ylitys 35.000 euroa
Siirretään projektilta 10641 Ristiinan yhtenäiskoulun ilmanvaihdon tasapainotus, kuitukorjaukset, ilmatiiveyden parantaminen ym. (TA 500.000 euroa) 35.000 euroa
- Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatto MENOT (TA 100.000 euroa) menon ylitys 50.000 euroa
Siirretään projektilta 10641 Ristiinan yhtenäiskoulun ilmanvaihdon tasapainotus, kuitukorjaukset, ilmatiiveyden parantaminen ym. (TA 500.000 euroa) 50.000 euroa
- Naisvuoren tornin kunnostus (TA 0 euroa) menon ylitys 10.000 euroa
Siirretään projektilta 10641 Ristiinan yhtenäiskoulun ilmanvaihdon tasapainotus, kuitukorjaukset, ilmatiiveyden parantaminen ym. (TA 500.000 euroa) 10.000 euroa
- Haukivuoren palvelutalon vesikaton uusiminen (TA 0 euroa) menon ylitys 17.000 euroa
Siirretään projektilta 10641 Ristiinan yhtenäiskoulun ilmanvaihdon tasapainotus, kuitukorjaukset, ilmatiiveyden parantaminen ym. (TA 500.000 euroa) 17.000 euroa
- Siltojen uusiminen (TA 500.000 euroa) menojen ylitys 450.000 euroa
Siirretään projektilta 24999 TA-määräraha, Kadut (TA 1.200.000 euroa) 200.000 euroa ja projektilta 26999 TA-määräraha, Kadut (yritys- ja uudet asuinalueet) (TA 800.000 euroa) 250.000 euroa
- Vesistöt, Hulevesiohjelma (TA 300.000 euroa) menojen ylitys 200.000 euroa
Siirretään projektilta 20028 Veturitallinlahti hulevesi (TA 200.000 euroa) 200.000 euroa
- Vesistöt, Satamien kunnostus (sis. retkisatamat) (TA 50.000 euroa) menon ylitys 30.000 euroa
Siirretään projektilta 29004 Ristiinan Uikkalan kävelysilta (TA 50.000 euroa) 5.000 euroa ja projektilta 29003 Retkisatamien peruskunnostus 25.000 euroa
- Urheilupuiston kokonaisuus, Marskin aukio, liikunnallinen keskustapuistokokonaisuus (mm. pumptrack rata) (TA 15.000 euroa) menon ylitys 11.000 euroa
Siirretään projektilta 10003 Satamalahden kehittäminen (sis. Veturitallinlahti) (TA 800.000 euroa) 11.000 euroa

Investointiohjelmaan lisättävät projektit

- Sähköisten vesikulkuneuvojen lataus, MENOT (TA 0 euroa) menon ylitys 40.000 euroa
Siirretään projektilta 10003 Satamalahden kehittäminen (sis. Veturitallinlahti) (TA 800.000 euroa)

Lisäksi aiemmin määrärahamuutos on myönnetty kaupunginvaltuustossa seuraaviin kohteisiin:

Menomäärärahamuutokset

- Virastotalon työvoimapaalveluiden tilamuutos +800.000 KV 22.1.2024 § 8
- Energiakaupasta tuloutuneiden varojen sijoittaminen + 91.000.000 KV 11.12.2023 § 132

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 3.3.2025 § 29 investointeihin liittyviä määrärahaylityksiä (yli 5%) ja tulojen alituksia seuraavasti:

Tulojen alitukset

- Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatto. Tulojen alitus 15 000 euroa.
- Energiataloudelliset investoinnit. Tulojen alitus 7 000 euroa.
- Vesiliikelaituksen investointitulojen alitus 33 000 euroa.

Menojen ylitykset

- Urpolan huoltotilan laajennus. Menojen ylitys 35 000 euroa.
- Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt, julkiset rakennukset. Menojen ylitys 99 000 euroa.
- Valtuustosalin kokous- ja äänidigitalisaatio. Menojen ylitys 7 000 euroa.
- Etelä-Savon Pääomarahasto. Menojen ylitys 24 000 euroa.

Investointien hankekohtaiset määrärahojen ylitykset tulevat kokonaisuutena katetuiksi muiden hankkeiden määräraha-alitusten kautta, sillä kokonaisuutena investointimenot alittuivat 7 miljoonaa euroa suhteessa alkuperäiseen talousarvioon.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN (1000 €) S=SITOVUUSTASO	Kumula- tiivinen toteuma	Alkupe- räinen talous- arvio	Talous- arvio- muu- tokset	Talous- arvio- muutos- ten jäl- keen	Toteu- tuma	Poik- keama (-) alle (+) yli
KAUPUNKI						
Muut pitkävaikutteiset menot						
Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteydet		200		200		-200
Rakennusvalvonnan arkiston digitointiprojekti	626	250		250	215	-35
Osallistava budjetointi	436	100	100	200	144	-56
Paikkatietoalustan uusiminen	278	100		100	104	4
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä		650	100	750	463	-287
Maa- ja vesialueet						
Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT *	S	2 000	-800	1 200	2 419	1 219
Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT	S	300	181	481	481	
Vanhan puhdistamon alue, sis. kauppa Vesiliikelaitos	S	400	-181	219	39	-180
*sis. myyntivoiton 2.098.159,03 euroa						
Rakennukset						
Rakennusten myynti *	S	25	-25			
*sis. myyntivoitot/-tappiot neton 0,00 euroa						
RAKENNUKSET						
Sivistystoimi						
Ristiinan uusi päiväkot	3747		35	35	35	
Eteläinen aluekoulu, TULOT	162	32		32	32	
Eteläinen aluekoulu, MENOT	28296	3 000		3 000	2 927	-73
Eteläinen aluekoulu, kalustus (perusopetus)	1639	1 150		1 150	1 134	-16
Itäinen aluekoulu		50		50	-116	-166
Päämajakoulun muutokset Rouhialan koulua varten	320	350		350	320	-30
Päämajakoulun vesikatto (keskiosa) sekä kellarin seinät	230	1 000		1 000	230	-770
Ristiinan yhtenäiskoulun ilmanvaihdon tasapainotus, kuitukorjaukset, ilmatiivyyden parantaminen ym.	323	500	-112	388	316	-72
Kalevankankaan koulu, sisäilmakorjaukset	131	150		150	131	-19
Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimi						
Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli, korjausvelka, sanee- raus	530	100		100		-100
Teatteritalon vesikaton uusiminen ja julkisivut, TULOT	16				16	16
Teatteritalon vesikaton uusiminen ja julkisivut, MENOT	1320	2 000	-80	1 920	1 320	-600
Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatto, TULOT	95	50		50	35	-15
Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatto, MENOT	577	100	130	230	221	-9
Ristiinan Kallioniemen huvilan peruskorjaus	69	150		150	42	-108
Mikkelin Seutukirjasto vesikaton uusiminen	622	800		800	622	-178
Hänninkentän huoltorakennus	12	25		25	-207	-232
Urpolan huoltotilan laajennos	186	130		130	165	35
Rantakeitaan sisäilmakorjaukset	100	100		100	100	

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN (1000 €) S=SITOVUUSTASO	Kumula- tiivinen toteuma	Alkupe- räinen talous- arvio	Talous- arvio- muu- tokset	Talous- arvio muutos- ten jäl- keen	Toteu- tuma	Poik- keama (-) alle (+) yli
Julkiset rakennukset						
Kaupungin virastotalo, peruskorjaus jatkuu						
Sisätyöt (LVIS, Vilhonkadun siipi)	2757	400		400	341	-59
4. krs julkisivu	315	500		500	315	-185
Kaupungintalon ja virastotalon lukituksen uudis- taminen	79	150		150	79	-71
Virastotalon työvoimapalveluiden tilamuutos	662		800	800	661	-139
Sotakoulu, Ristiina MENOT	859	150		150	146	-4
Isopadan lattioiden ja kylmiöiden korjaus	175	1000		1 000	55	-945
Naisvuoren tornin kunnostus	1051		10	10	10	
Haukivuoren palvelutalon vesikaton uusiminen	91		17	17	18	1
Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt						
<i>Koulu- ja esiopetus</i>		200	15	215	161	-54
<i>Hyvinvointi ja osallisuus</i>		100		100	44	-56
<i>Julkiset rakennukset</i>		100		100	199	99
<i>Sote kiinteistöt</i>		50		50		-50
Rakennusten suunnittelumääräraha		75		75		-75
Kiinteistöjen sähköautolataus	96	100		100	48	-52
Energiataloudelliset investoinnit TULOT		50		50	43	-7
Energiataloudelliset investoinnit MENOT		200		200	172	-28
Alv-tarkistukset					1	1
RAKENNUKSET YHTEENSÄ						
MENOT	S	12 630	815	13 445	9 492	-3 953
TULOT	S	132		132	127	-5
NETTO		12 498	815	13 313	9 365	-3 948
Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Satamalahden kehittäminen	467	800	-151	649	52	-597
EcoSairila	3595	150		150	15	-135
Kalevankankaan alue	177	100		100	53	-47
Matkailu		200		200	65	-135
Ruutukaavakeskustan kehittäminen		100		100	46	-54
Kadut, Sairaalakampuksen ympäristö		100		100	103	3
Kadut (yritys- ja asuinrakentamisen tukeminen)		800	-250	550	538	-12
Kadut		1 200	-200	1 000	1 014	14
Siltojen uusiminen		500	450	950	934	-16
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen						
<i>Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen, TULOT</i>	210	200		200	197	-3
<i>Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen, MENOT</i>	1900	600		600	574	-26
Lentoasema (sis. Valtion investointituen) TULOT		30	-30			
Lentoasema (sis. Valtion investointituen) MENOT		100		100	103	3
Katuvalojen saneeraus (ohjausyksiköt)		400		400	403	3
Puistot ja leikkipaikat		300		300	299	-1
Geopark hanke (Unesco Status)	353	50		50	28	-22

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN (1000 €) S=SITOVUUSTASO	Kumula- tiivinen toteuma	Alkupe- räinen talous- arvio	Talous- arvio- muu- tokset	Talous- arvio muutos- ten jäl- keen	Toteu- tuma	Poik- keama (-) alle (+) yli
Vesistö						
Hulevesiohjelma	1597	300	200	500	449	-51
Veturitallinlahti hulevesi		200	-200			
Tikkalan hulevesijärjestelyt	134	50		50	8	-42
Satamat/laitureiden kunnostus		50	30	80	80	
Retkisatamien peruskunnostus		25	-25		-2	-2
Sähköisten vesikulkuneuvojen lataus, MENOT	36		40	40	36	-4
Liikkuminen						
Uimarantojen kunnostukset		75		75	77	2
Ristiinan Uikkalan kävelysilta	96	50	-5	45	14	-31
Marskin aukio, liikunnallinen keskustapuistoko- konaisuus (mm. pumptruck rata)	26	15	11	26	26	
Otavan lähiliikuntapaikka (koulun kentän peli- alue, tekonurmi)	10	20		20	10	-10
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus, TULOT					18	18
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus, ME- NOT		125		125	118	-7
Kiinteät rakenteet ja laitteet menot	S	6 310	-100	6 210	5 045	-1 165
Kiinteät rakenteet ja laitteet tulot	S	230	-30	200	215	15
Kiinteät rakenteet laitteet netto		6 080	-70	6 010	4 830	-1 180
Koneet ja kalusto						
Hallinnon palvelualue						
Keskushallinto/ruoka- ja puhtaus		145		145	121	-24
Valtuustosalin kokous- ja äänidigitalisaatio	107	100		100	107	7
Neuvotteluhuoneiden kokouslaitteet			20	20		-20
Sivistyksen palvelualue						
Opetuslautakunta		175	-40	135	98	-37
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta		175	25	200	198	-2
Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue		50		50		-50
TKI tilan varustelu (BEM-osaamiskeskus) Metsä- Sairila TULOT	206	430	-276	154	206	52
TKI tilan varustelu (BEM-osaamiskeskus) Metsä- Sairila MENOT	298	610		610	147	-463
Pysäköintimittareiden päivitys (ei runkoja) 15 kpl		20	-20			
Kaluston myyntivoitto/-tappio					3	3
Koneet ja kalusto menot		1 275	-15	1 260	671	-589
Koneet ja kalusto tulot		430	-276	154	209	55
Koneet ja kalusto netto		845	261	1 106	462	-644

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN (1000 €)		Kumula- tiivinen toteuma	Alkupe- räinen talous- arvio	Talous- arvio- muu- tokset	Talous- arvio muutos- ten jäl- keen	Toteu- tuma	Poik- keama (-) alle (+) yli
S=SITOVUUSTASO							
SIIJOITUKSET							
Osakkeet ja osuudet							
Tulot						132 285	132 285
Etelä-Savon Energia Oy						132 285	132 285
Menot			1 305	91 000	92 305	354	-91 951
Saimaa Stadium Oy		1200	200		200	200	
Muiden osakkeiden hankinta			1 000		1 000	102	-898
Energiakaupasta tuloutuneiden varojen sijoittaminen				91000	91 000		-91 000
Itäradan suunnitteluhankeyhtiö			105		105	102	-3
E-S Pääomarahasto		116				24	24
KAUPUNGIN INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
MENOT	S		22 870	91 800	114 670	16 620	-98 050
TULOT	S		2 817	-1 131	1 686	135 255	133 569
NETTO			20 053	92 931	112 984	-118 635	-231 619
LIIKELAITOKSET							
Otavan opisto							
MENOT	S		35		35	31	-4
Vesiliikelaitos							
MENOT			1 640		1 640	1 015	-625
Vesilaitokset	S		200		200	121	-79
Jätevesipuhdistamot	S		120		120	80	-40
Anttolan siirtolinja, yleissuunnitelma	S		50		50	3	-47
Ristiinan jätevesipuhdistamo ja hankessuunnitelma	S		90		90		-90
Metsä-Sairilan puhdistamo	S		80		80	-118	-198
Verkostot	S		1 100		1 100	967	-133
Kenkäveronniemen tontin siirto kaupungille						-39	-39
TULOT			40		40	7	-33
Kaluston myyntivoitto/-tappio						7	7
NETTO			1 600		1 600	1 008	-592
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
MENOT	S		24 545	91 800	116 345	17 666	-98 679
TULOT	S		2 857	-1 131	1 726	135 262	133 536
NETTO			21 688	92 931	114 619	-117 595	-232 214

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

Kaupunki ja liikelaitokset sisäisin erin
(1000 euroa)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	12 283	-2 733	9 550	25 473	15 923
Satunnaiset erät		156 100	156 100	156 067	-33
Tulorahoituksen korjauserät	-1 000		-1 000	-129 332	-128 332
Toiminnan rahavirta yhteensä	11 283	153 367	164 650	52 208	-112 442
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-24 545	-91 800	-116 345	-17 666	98 679
Rahoitusosuudet investointimenoihin	792	-306	486	548	62
Pv vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 065	-825	1 240	134 714	133 474
Investointien rahavirta yhteensä	-21 688	-92 931	-114 619	117 595	232 214
Toiminta ja investoinnit , netto	-10 405	60 436	50 031	169 803	119 773
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	-12 000	-2 000	-14 000	-14 003	-3
Antolainasaamisten vähennykset muilta	1 492		1 492	28 978	27 486
Antolainauksen muutokset	-10 508		-12 508	14 975	-27 483
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	46 500		46 500	36 000	-10 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-24 498		-24 498	-109 964	-85 466
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 660		-1 660	-17 983	-16 323
Lainakannan muutokset	20 342		20 342	-91 946	-112 287
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset				-7 985	-7 985
Rahoituksen rahavirta	9 834		7 834	-84 957	-92 791
Rahavarojen muutos	-571		57 865	84 846	26 981

2.5 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Sito- vuus	Määrärahat				Tuloarviot				Määrärahat yhtys	Tuloarviot alitus
		Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (+) alle (-) yli	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Keskusvaalilautakunta	B	242	80	322	318	4	191		191	301	110
Tarkastuslautakunta	B	82		82	63	19					
Kaupunginvaltuusto	B	352		352	205	147					
Hallinto- ja elinvoimapaalvelut		33 461	-186	33 275	34 316	-1 042	14 651		14 651	17 413	2 762
Muu hallinto- ja elinvoimapaalvelut	B	24 475	-180	24 295	25 372	-1 077	5 628		5 628	8 414	2 786
Ruoka- ja puhtauspalvelut	N	8 986	-6	8 980	8 944	36	9 023		9 023	8 998	-25
Ympäristölautakunta	B	2 466	-3	2 463	2 379	84	1 090		1 090	1 219	129
Sivistystoimi		119 304	74	119 378	118 625	753	6 992		6 224	7 120	896
Kasvatus- ja opetuslautakunta	B	99 655	130	99 785	99 308	477	3 663		3 564	4 254	690
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	B	19 649	-56	19 593	19 317	276	3 329		2 660	2 867	207
Kaupunkikehityslautakunta	B	55 340	-170	55 170	49 418	5 752	50 842		50 512	50 703	191
Kaupunki yhteensä											
Määrärahat	B	202 261	-200	202 061	196 380	5 681	64 743		63 645	67 758	4 112
Tuloarviot	B										
Määrärahat	N	8 986	-6	8 980	8 944	36	9 023		0	8 998	-25
Tuloarviot	N										
Käyttötalous kaikki yhteensä		211 246	-206	211 041	205 323	5 717	73 766		72 668	76 756	4 088

Päät. KV 3.3.2025 § 29

	Sito- vuus	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (+) alle (-) yli	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli	Määrärahat ylitys	Tuloarviot alitus
TULOSLASKELMAOSA													
Verotulot	B						136 645	73	136 718	139 880	3 162		
Valtionosuudet	B						6 854	-536	6 318	6 529	211		
Rahoitusuotot/-kulut yht:	N	2 906	993	3 898	4 523	625	6 974	-386	6 588	8 247	1 659		
Korkotulot							2 194	1 637	3 830	3 697	-133		
Muut rahoitustulot							4 780	-2 022	2 758	4 550	1 792		
Korkomenot		2 811	993	3 803	3 988	185							
Muut rahoitusmenot		95		95	536	441							
Tuloslaskelmaosa yhteensä		2 906	993	3 898	4 523	625	150 472	-848	149 624	154 656	5 032		
		214 152	787	214 939	209 847	6 343	224 238	-1 946	222 292	231 412	9 120		
INVESTOINTIOSA													
KAUPUNKI													
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	B	650	100	750	463	287							
MAA- JA VESIALUEET	B	700		700	520	180							
Maa- ja vesialueiden osto	B						2 000	-800	1 200	2 419	1 219		
Maa- ja vesialueiden myynti	B												
RAKENNUKSET													
Rakennusten myynnit (tulot)	B						25	-25	0	0	0		
Muut rakennukset	B	12 630	815	13 445	9 492	3 953	132		132	127	-5		
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	B	6 310	-100	6 210	5 045	1 165	230	-30	200	215	15		
IRTAIMISTON INVESTOINNIT	B	1 275	-15	1 260	671	589	430	-276	154	209	55		
OSAKKEET JA OSUUDET	B	1 305	91 000	92 305	428	91 877	0	0	0	132 285	132 285		
<i>Kaupungin investoinnit yhteensä</i>		22 870	91 800	114 670	16 620	98 050	2 817	-1 131	1 686	135 255	133 569		5

	Sito- vuus	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (+) alle (-) yli	Alkup. Talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli	Määrärahat ylitys	Tuloarviot alitus
<i>Tulorahoituksen korjauserät</i>													
RAHOITUSOSA	N	12 000	2000	14 000	14 001	-1							
Antolainauksen muutokset													
Antolainasaamisten lisäys							1492		1492	28 978	27 486		
Antolainasaamisten vähennys													
Lainakannan muutokset	N												
Pitkäaikaisten lainojen lisäys													
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		24 498		24 498	108 297	-83 799	46 500		46 500	30 000	-16 500		
Lyhytaikaisten lainojen muutos					17 983	-768							
Muut maksuvalmiuden muutokset					768	-768							
Vaikutus maksuvalmiuteen							528	0	528	84 847	84 319		
YHTEENSÄ		273 520	91 595	368 107	367 515	19 824	274 575	-3 077	271 498	381 167	109 668	1 041	112

Sitovuus B = brutto, N= netto

3

Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

Ulkoinen

	1.1.-31.12.2024		1.1.-31.12.2023	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	30 933 058,27		27 586 318,30	
Maksutuotot	4 576 215,76		4 906 508,18	
Tuet ja avustukset	4 775 479,01		5 434 211,07	
Muut toimintatuotot	<u>15 652 005,15</u>	55 936 758,19	<u>15 636 338,74</u>	53 563 376,29
Valmistus omaan käyttöön		479 467,20		716 545,89
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-76 038 526,19		-74 791 835,56	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-16 123 589,78		-16 234 929,79	
Muut henkilösivukulut	-2 121 924,51		-2 968 832,94	
Palvelujen ostot	-51 357 443,93		-47 992 382,86	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15 119 438,01		-18 381 042,96	
Avustukset	-8 757 814,48		-8 921 388,96	
Muut toimintakulut	<u>-9 325 222,20</u>	-178 843 959,10	<u>-9 159 893,46</u>	-178 450 306,53
Toimintakate		-122 427 733,71		-124 170 384,35
Verotulot		139 879 986,44		146 193 734,25
Valtionosuudet		6 529 287,00		11 130 471,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	3 052 948,33		1 886 438,23	
Muut rahoitustuotot	4 062 563,49		9 861 996,63	
Korkokulut	-5 081 223,54		-6 845 499,90	
Muut rahoituskulut	<u>-542 636,58</u>	1 491 651,70	<u>-119 239,69</u>	4 783 695,27
Vuosikate		25 473 191,43		37 937 516,17
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 449 912,28		-21 094 802,97	
Arvonalentumiset	<u>-1 676 119,31</u>	-23 126 031,59	<u>-2 349 139,86</u>	-23 443 942,83
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	<u>156 066 645,82</u>	156 066 645,82	4 302 926,84	4 302 926,84
Tilikauden tulos		158 413 805,66		18 796 500,18
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		162 728,27		934 067,53
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		<u>-27 000 000,00</u>		<u>0,00</u>
Tilikauden ylijäämä (+) alijäämä (-)		131 576 533,93		19 730 567,71

3.2 Rahoituslaskelma

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	25 473 191,43	37 937 516,17
Satunnaiset erät	156 066 645,82	4 302 926,84
Tulorahoituksen korjauserät	-129 331 533,59	-12 687 686,97
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-17 666 408,55	-25 773 106,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin	547 855,63	637 554,95
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	134 713 889,63	2 074 217,84
Toiminnan ja investointien rahavirta	169 803 640,37	6 491 422,83
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-8 002 700,00	-4 001 350,00
Antolainasaamisten vähennykset	28 977 741,37	1 327 046,96
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-109 963 934,81	-13 764 073,28
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-17 851 250,45	8 255 184,89
Oman pääoman muutokset	0,00	-232 072,11
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	103 217,82	321 528,07
Vaihto-omaisuuden muutokset	547 224,04	416 059,29
Saamisten muutos	-2 202 493,63	11 127 486,96
Korottomien velkojen muutos	-6 564 705,76	-32 984 823,14
Rahoituksen rahavirta	-84 956 901,42	-29 535 012,36

3.3 Tase

VASTAAVAA	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	7 305 068,57	8 501 067,96
Ennakkomaksut	699 394,77	595 017,85
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	8 004 463,34	9 096 085,81
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	103 002 656,60	103 099 386,23
Rakennukset	199 749 807,57	174 622 546,81
Kiinteät rakenteet ja laitteet	77 840 518,12	78 979 659,40
Koneet ja kalusto	2 990 704,03	1 862 977,39
Muut aineelliset hyödykkeet	597 277,85	597 277,85
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 826 416,76	36 743 245,52
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	390 007 380,93	395 905 093,20
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	57 138 346,84	63 812 353,39
Muut lainasaamiset	25 815 099,53	46 787 797,70
Muut saamiset	2 204 473,74	2 206 816,94
Sijoitukset yhteensä	85 157 920,11	112 806 968,03
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	483 169 764,38	517 808 147,04
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	953 655,09	920 154,44
Muut toimeksiantojen varat	6 802,78	6 802,78
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	960 457,87	926 957,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	99 752,85	83 079,72
Muu vaihto-omaisuus	354 178,48	918 075,65
Vaihto-omaisuus yhteensä	453 931,33	1 001 155,37
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	811 540,28	860 710,28
Muut saamiset	4 000,00	4 000,00
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	815 540,28	864 710,28
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 097 177,92	3 571 979,85
Lainasaamiset	4 901 383,84	2 220 804,81
Muut saamiset	2 696 287,54	2 630 389,15
Siirtosaamiset	1 473 376,23	1 493 388,09
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	12 168 225,53	9 916 561,90
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	20 202,36	20 202,36
Muut arvopaperit	90 940 684,00	
Rahoitusarvopaperit yhteensä	90 960 886,36	20 202,36
Rahat ja pankkisaamiset	3 175 524,78	9 269 469,83
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	107 574 108,28	21 072 099,74
VASTAAVAA YHTEENSÄ	591 704 330,53	539 807 204,00

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	143 143 713,53	143 143 713,53
Arvonkorotusrahasto	52 324 944,09	52 582 301,25
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-21 056 919,67	-40 787 487,38
Tilikauden yli-/alijäämä	131 576 533,93	19 730 567,71
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	305 988 271,88	174 669 095,11
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	2 547 225,35	2 709 953,62
Vapaaehtoiset varaukset	27 000 000,00	0,00
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	29 547 225,35	2 709 953,62
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	22 657,05	23 093,37
Muut pakolliset varaukset	1 632 355,99	3 648 069,09
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	1 655 013,04	3 671 162,46
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	420 000,00	540 000,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	6 471 029,64	6 404 702,29
Muut toimeksiantojen pääomat	519 944,05	329 552,93
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	7 410 973,69	7 274 255,22
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	198 333 348,00	261 790 381,00
Lainat julkisyhteisöiltä	1 510 384,46	1 689 149,11
Liittymismaksut ja muut velat	4 433 000,79	4 378 402,41
Siirtovelat	708 543,80	708 543,80
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	204 985 277,05	268 566 476,32
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 666 664,00	39 986 500,00
Lainat julkisyhteisöiltä	178 764,65	187 065,81
Lainat muilta luotonantajilta	7 538 341,74	11 389 592,19
Saadut ennakot	1 105 876,25	1 540 576,74
Ostovelat	8 492 683,96	10 300 051,30
Liittymismaksut ja muut velat	1 557 527,91	1 593 441,64
Siirtovelat	13 577 711,01	17 919 033,59
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	42 117 569,52	82 916 261,27
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	247 102 846,57	351 482 737,59
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	591 704 330,53	539 807 204,00

3.4 Konsernin tuloslaskelma

	01.01.-31.12.2024	01.01.-31.12.2023
Toimintatuotot	161 902 208,04	165 723 544,37
Toimintakulut	-275 558 206,88	-276 171 016,11
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	848 191,75	1 749 696,84
Toimintakate	-112 807 807,09	-108 697 774,90
Verotulot	137 280 229,33	143 606 099,09
Valtionosuudet	37 560 838,00	41 016 615,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	4 588 843,19	819 756,00
Muut rahoitustuotot	3 817 761,10	6 937 116,58
Korkokulut	-16 277 279,90	-12 208 743,17
Muut rahoituskulut	-3 228 073,39	-369 603,77
Vuosikate	50 934 511,24	71 103 464,83
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-45 346 456,35	-44 795 832,73
Omistuksen eliminointierot	0,00	-1 946,10
Arvonalentumiset	-15 848 946,15	-7 437 632,72
Satunnaiset erät	132 285 410,31	4 302 926,84
Tilikauden tulos	122 024 519,05	23 170 980,12
Tilinpäätössiirrot		
Tilikauden verot	-1 046 256,28	-1 718 777,15
Laskennalliset verot	479 254,93	-1 141 624,61
Vähemmistöosuudet	-434 196,40	-106 406,11
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	121 023 321,30	20 204 172,25

3.5 Konsernin rahoituslaskelma

	31.12.2024	31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	50 934 511,24	71 103 464,82
Satunnaiset erät	132 285 410,31	4 302 926,84
Tilikauden verot	-1 046 256,28	-1 718 777,15
Tulorahoituksen korjauserät	-136 528 822,87	-14 434 285,11
	45 644 842,40	59 253 329,40
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-50 674 711,45	-55 884 055,80
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 322 243,37	3 704 672,82
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	141 370 910,57	2 502 613,54
Toiminnan ja investointien rahavirta	138 663 284,89	9 576 559,96
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-15 936,34	-108 298,60
Antolainasaamisten vähennykset	121 661,07	7 749 001,83
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	180 821 902,76	5 664 235,60
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-175 668 522,75	-40 814 354,70
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-15 435 394,70	15 422 098,37
Oman pääoman muutokset	-29 625 867,72	190 737,24
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	103 217,82	321 528,07
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 000 536,47	-250 556,37
Saamisten muutos	-7 014 789,20	-9 825 684,29
Korottomien velkojen muutos	-6 036 227,90	-20 252 543,36
Rahoituksen rahavirta	-54 750 493,43	-41 903 836,21
Rahavarojen muutos	83 912 791,46	-32 327 276,25
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	112 621 701,58	28 708 910,12
Rahavarat 1.1.	28 708 910,12	61 036 186,37

3.6 Konsernitase (lyhyt)

VASTAAVAA	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	459 721,87	1 765 881,06
Konserniliikearvo	13 726,37	20 589,54
Muut pitkävaikutteiset menot	8 709 147,45	9 128 248,49
Ennakkomaksut	737 470,77	654 755,77
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	9 920 066,46	11 569 474,86
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	109 454 188,92	109 590 690,09
Rakennukset	449 479 425,00	431 796 390,75
Kiinteät rakenteet ja laitteet	83 682 301,17	85 276 864,67
Koneet ja kalusto	79 137 753,74	83 974 040,42
Muut aineelliset hyödykkeet	4 612 626,52	4 963 148,93
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	18 177 556,60	42 647 918,80
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	744 543 851,95	758 249 053,66
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	25 156 421,64	26 621 677,89
Osakkeet ja osuudet	10 022 075,72	9 106 552,77
Muut lainasaamiset	1 753 221,33	1 869 839,16
Muut saamiset	1 774 011,84	1 848 911,99
Sijoitukset yhteensä	38 705 730,53	39 446 981,81
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	793 169 648,94	809 265 510,33
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 900 478,32	4 062 199,40
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	9 591 485,26	7 590 949,39
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	3 765 651,77	2 584 088,37
Lyhytaikaiset saamiset	25 124 329,23	22 453 586,84
Saamiset yhteensä	28 889 981,00	25 037 675,21
Rahoitusarvopaperit	93 223 806,40	2 290 391,75
Rahat ja pankkisaamiset	19 397 895,18	26 418 518,37
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	151 103 167,84	61 337 534,72
VASTAAVAA YHTEENSÄ	949 173 295,10	874 665 244,45

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

	31.12.2024	31.12.2023
Peruspääoma	143 143 713,53	143 143 713,53
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	340 000,00	340 000,00
Arvonkorotusrahasto	56 483 028,57	56 740 385,73
Muut omat rahastot	4 236 091,48	4 217 727,11
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	22 692 095,23	35 152 927,85
Tilikauden yli- / alijäämä	121 023 321,30	20 204 172,25
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	347 918 250,11	259 798 926,47

VÄHEMMISTÖOSUUDET

10 241 704,49 **9 828 956,65**

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset	22 657,05	23 093,37
Muut pakolliset varaukset	2 725 485,54	4 607 656,60
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	2 748 142,59	4 630 749,97

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

11 350 994,14 **10 409 497,40**

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	470 836 080,52	426 753 499,24
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	26 730 996,80	22 904 683,24
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	22 196 108,47	74 855 867,21
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	57 151 017,98	65 483 064,27
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	576 914 203,77	589 997 113,96

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

949 173 295,10 **874 665 244,45**

4

Liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt, mikäli myöhemmin näissä liitetiedoissa ei toisin mainita. Mikäli tytäryhteisön konsernitilinpäätöksen tekemisen edellytykset eivät täyty, eikä se ole tehnyt konsernitilinpäätöstä, on sen tyttären tiedot yhdistelty konsernitilinpäätökseen suoraan. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Etelä-Savon Energia Oy on vuoden 2024 konsernitilinpäätökseensä yhdistellyt kaikki aiemmin yhdistelemättömät osakkuusyhtiönsä.

Konsernitilinpäätöksessä on huomioitu kaikki olennaiset yhdisteltävien yhteisöjen ilmoittamat korjaukset, jotka ovat tulleet 6.3.2025 mennessä. Vuoden 2023 tilipäätöksen valmistumisen jälkeen on Mikkelin Arkistotalo Oy:ltä, Mikkelin Ravirata Oy:ltä, Mikkelin Mikaeli Oy:ltä ja Saimaa Stadiumi Oy:ltä tullut korjattu tilinpäätös, joiden vaikutus on kirjattu vuodelle 2024.

Konsernirakenteessa tilikauden aikana tapahtuneet muutokset

Vuoden 2024 aikana kaupungin 100 % omistamasta tytäryhtiöstä Etelä-Savon Energia Oy:stä myytiin 49 % konsernin ulkopuolelle.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu. Konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pää- omaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhtiöiden sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pää- omasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Konsernitaseesta esitetään lyhennetty versio.

Myyntituotot

Myyntituottoihin kirjattu Etelä-Savon Koulutus Oy:n yksikköhintarahaus 31 031 551,00 euroa on oikaistu konserniti- linpäätöksessä valtionosuuskohtaan. Vuoden 2023 vastaava summa on 29 886 144,00 euroa.

Verotulot

Verotuloista on oikaistu kiinteistöveroja 2,6 milj. euroa.

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti, joita on muutettu vuoden 2013 alusta vastaamaan Kuntaliiton suosituksen mukaisia alimpia poistoaikoja. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenon tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissovimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa korkoriskin hallitsemiseksi. Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvaa korkoa koronvaihtosopimuksilla kiinteäksi koroksi. Koronvaihtosopimukset on eritelty sopimuskohtaisesti liitetiedoissa.

Muut toimintakulut

Luottotappioiden kirjaus

Saatavista poistetuista myyntilaskuista on tehty luottotappiokirjaukset tuloslaskelman erään muut toimintakulut.

Konsernitili

Konsernitilisopimukseen liitettyjen kaupungin tytäryhteisöjen rahavarat esitetään kaupungin tilinpäätöksessä sekä osana rahoja ja pankkisaamisia, että lyhytaikaisena velkana tytäryhteisöille. Vastaavasti tytäryhteisöjen negatiiviset tilien saldot esitetään sekä kaupungin lyhytaikaisena lainasaamisena tytäryhteisöiltä että rahojen ja pankkisaamisten vähennyksenä.

Kuntayhtymän ylijäämän käsittely

Vaalijalan kuntayhtymän yhtymäkokous on päätöksillään 14.12.2022 § 38 ja 39 päättänyt ylijäämien palauttamisesta jäsenkunnilleen. Päätöksistä valitettiin, joten päätökset eivät olleet lainvoimaisia vuoden 2023 tilinpäätöshetkellä. Saamiserään liittyvän epävarmuuden ja poikkeuksellisuuden vuoksi KPL 3:3.1 §:n 3 kohdassa tarkoitettua varovaisuuden periaatetta noudattaen ei ollut perusteltua merkitä kyseistä erää tuloksi ja saatavaksi, vaan oikean ja riittävän kuvan vaatimuksen täyttämiseksi asiasta annettiin kaupungin tilinpäätöksessä liitetieto. Kesäkuussa 2024 Itä-Suomen hallinto-oikeus antoi päätöksen 1324/2024 koskien Vaalijalan kuntayhtymän ylijäämien palautusta jäsenkunnille. Mikkelin kaupungin osuus ylijäämistä on 1,47 miljoonaa euroa ja tämä on kirjattu tilikaudella 2024 muihin rahoitus-tuottoihin.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus*Vesiliikelaitos*

Käräjäoikeus on 28.12.2022 antanut tuomion Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamon ja Kenkäveronniemen tulopumpapaamon urakoihin liittyvässä riita-asiassa. Asiaan liittyvät erät on kirjattu vuoden 2022 tilinpäätökseen tuomion mukaisesti. Käräjäoikeuden tuomion jälkeen osapuolet ovat sopineet asian sovinnolliseksi ratkaisemiseksi, että Mikkelin kaupunki/Vesiliikelaitos maksaa NYAB:lle 9,2 miljoonaa euroa (KH 17.4.2023 § 150). Vuoden 2023 tilinpäätökseen kirjauksia on oikaistu siten, että kokonaisuus vastaa sovintosopimusta.

Erät on kirjattu tilinpäätöksissä 2022-2023 seuraavasti:

Vahingonkorvausluontoiset maksut on kirjattu tuloslaskelmassa satunnaisiin kuluihin (2022) ja sovintosopimuksen mukaisesti (2023) oikaistu satunnaisiin tuottoihin (olennainen, tavanomaisesta toiminnasta poikkeava ja kertaluontoinen erä).	2022 / -8 330 659,62 e 2023 / 4 302 926,84 e Nettokustannus 4 027 732,78 e
Maksamattomista urakkahinnoista sekä lisä- ja muutostöistä on aktivoitu osaksi ao. omaisuuserien hankintamenoa.	2022 / 515 386,61 e 2023 / 4 302 926,84 e Aktivoitu yht. 4 818 313,45 e
Viivästyskorkojen osalta on kirjattu muihin rahoituskuluihin (2022) ja sovintosopimuksen mukaisesti (2023) oikaistu muihin rahoitustuottoihin.	2022 / -1 648 904,25 e 2023 / 1 294 950,48 Nettokustannus 353 953,67 e
Yhteensä	9 200 000,00 e

*Otavia***Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut**

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Mikkelin kaupunki sopivat 31.5.2022, että Mikkelin kaupunki maksaa palautettavat valtionosuudet yhteensä 13 248 033,00 euroa ilman korkolain (633/1982) mukaisia vuosittaisia korkoja 1.12.2022 – 30.6.2024 välisenä aikana ja kolmessa (3) erässä seuraavasti:

1. 1.12.2022 mennessä 4 416 011,00 euroa
2. 30.6.2023 mennessä 4 416 011,00 euroa
3. 30.6.2024 mennessä 4 416 011,00 euroa

Maksuaikataulun mukaisesti viimeinen erä maksettiin 30.6.2024. Maksun kattamiseksi Mikkelin kaupunki myönsi 31.12.2024 liikelaitos Otavialle kertalyhenteisen konsernilainan 4 000 000,00 euroa 10 vuoden laina-ajalla.

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Keskushallinto	10 638 413,59	8 763 081,95	5 452 415,98	4 167 484,40
Ympäristöpalvelut	7 041 315,90	6 447 166,86	1 195 670,24	1 179 029,88
Opetuspalvelut	6 586 674,57	9 886 936,74	5 184 685,54	6 107 562,34
Kulttuuri- ja vapaa-aika	2 765 795,30	2 632 485,46	2 765 795,30	2 632 485,46
Yhdyskuntapalvelut	50 687 197,48	53 937 526,70	41 338 191,13	39 476 814,21
Muut palvelut	84 182 811,20	84 056 346,66	0,00	0
Toimintatuotot yhteensä	161 902 208,04	165 723 544,37	55 936 758,19	53 563 376,29

Liitetieto 7

Verotulojen erittely

	2024	2023
Kunnan tulovero	103 399 901,82	109 719 010,64
Osuus yhteisöveron tuotosta	13 201 898,85	14 575 813,45
Kiinteistövero	23 278 185,77	21 898 910,16
Verotulot yhteensä	139 879 986,44	146 193 734,25

Liitetieto 8

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely

	2024	2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	-3 965 425,00	1 154 526,00
<i>Siitä</i> :Peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	-14 955 948,00	-8 732 614,00
<i>Siitä</i> :Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	10 990 523,00	9 887 140,00
<i>Siitä</i> :Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	1 603 444,00	1 069 391,00
Verotulomenetysten korvaus	8 891 268,00	8 906 554,00
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	6 529 287,00	11 130 471,00

Liitetieto 9

Palvelujen ostojen erittely		
	Kunta	
	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	10 328 999,36	9 311 526,83
Muiden palvelujen ostot	41 028 444,57	38 680 856,03
<i>Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>51 357 443,93</i>	<i>47 992 382,86</i>

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	Poistotapa	Poistoaika tai poisto-%
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 v
Muut pitkävaikutteiset menot		
ATK-ohjelmistot *	tasapoisto	2-5 v
Osallistuminen toisen yhteisön		
- tiehankkeisiin *	tasapoisto	15 v
- ratahankkeisiin *	tasapoisto	30 v
- väylähankkeisiin - sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikoja *		
Muut *	tasapoisto	2-5 v
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	20-30 v
Tehdas- ja tuotantorakennukset (1.1.2013 lähtien)	tasapoisto	20 v
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	30 v, 50 v
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 v
Asuinrakennukset (1.1.2013 lähtien)	tasapoisto	30 v
Asuinrakennukset	tasapoisto	50 v
Kallioliuolat ja -tunnelit (käytössä vain Vesilaitoksella)	tasapoisto	50 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	mj-poisto	15 %
Sillat, laiturit ja uimalat	mj-poisto	15%, 20%
Muut maa- ja vesirakenteet	mj-poisto	15%, 20%
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	mj-poisto	15 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 v
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10 v -20 v
Lentoasema	mj-poisto	20 %
Vesimittarit (käytössä vain Vesilaitoksella)	tasapoisto	10 v
Vesijohto- ja viemäriverkostot (käytössä vain Vesilaitoksella)	tasapoisto	30 v
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	tasapoisto	5 v
Liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 v
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 v
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v
Sairaala- , terveydenhuolto- yms.laitteet	tasapoisto	5 v
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	poisto käytön mukaan	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat		
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	
Taseyksiköt (Etelä-Savon pelastuslaitos)		
Noudattaa kaupungin käyttämiä poistoaikoja		
Liikelaitos (Mikkelin kaupungin liitelaitos Otavia)		
Noudattaa kaupungin käyttämiä poistoaikoja		
Liikelaitokset (Vesilaitos)		
Noudatetaan liikelaitoksen johtokunnan määrittelemiä poistoaikoja		

* Jollei vaikutusaika ole luotettavasti arvioitavissa, on hankintameno poistettava enintään 10 vuodessa.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.

Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Ympäristövaraukset 1.1.	1 658 318,13	1 826 352,09	1 658 318,13	1 826 352,09
Lisäykset tilikaudella	0,00	42 200,00	0,00	42 200,00
Vähennykset tilikaudella	25 962,14	210 233,96	25 962,14	210 233,96
Ympäristövaraukset 31.12.	1 632 355,99	1 658 318,13	1 632 355,99	1 658 318,13
Muut pakolliset varaukset 1.1.	2 742 663,98	13 748 531,57	1 989 750,96	13 002 902,55
Lisäykset tilikaudella	82 328,76	7 284,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	1 989 750,96	11 013 151,59	1 989 750,96	11 013 151,59
Muut pakolliset varaukset 31.12.	835 241,78	2 742 663,98	0,00	1 989 750,96
Ei-suojaava koronvaihtosopimus 1.1.	206 674,49	47 184,64		
Lisäykset tilikaudella	51 213,28	159 489,85		
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00		
Ei-suojaava koronvaihtosopimus 31.12.	257 887,77	206 674,49		
Eläkevastuu 1.1.	23 093,37	23 506,29	23 093,37	23 506,29
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	436,32	412,92	436,32	412,92
Eläkevastuu 31.12.	22 657,05	23 093,37	22 657,05	23 093,37

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	1 370 052,85	1 531 671,96	2 124 634,80	1 531 671,96
Rakennusten luovutusvoitot	162 716,31	168 025,43	0,00	168 025,43
Muut luovutusvoitot	9 915,32	241 913,70	9 915,32	60 154,84
Luovutusvoitot yhteensä	1 542 684,48	1 941 611,09	2 134 550,12	1 759 852,23
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	0,00	67 286,69	26 475,77	67 286,69
Kiinteistöjen luovutustappiot	0,00	186 477,04	0,00	186 477,04
Muut luovutustappiot	0,00	17 850,29	0,00	0,00
Luovutustappiot yhteensä	0,00	271 614,02	26 475,77	253 763,73

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Satunnaiset tuotot				
Etelä-Savon Energian Oy:n osakkeiden luovutusvoitto	132 285 410,31		125 207 309,82	
Etelä-Savon Energia Oy:n osingonjako			30 859 336,00	
NYAB, sovintosopimus		4 302 926,84		4 302 926,84
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	<i>132 285 410,31</i>	<i>4 302 926,84</i>	<i>156 066 645,82</i>	<i>4 302 926,84</i>

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2024	2023
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä		
Etelä-Savon Energia Oy	0,00	3 600 000,00
Metsäsairila Oy	0,00	500 000,00
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	300 000,00	305 175,55
<i>Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä yhteensä</i>	<i>300 000,00</i>	<i>4 405 175,55</i>
Osinkotuotot muista yhteisöistä		
Muut yhtiöt	461 400,64	422 018,33
Suur-Savon Sähkö Oy	1 199 880,00	1 090 800,00
<i>Osinkotuotot muista yhteisöistä yhteensä</i>	<i>1 661 280,64</i>	<i>1 512 818,33</i>
Osuuspääoman korot	201 410,76	2 192 252,76
<i>Yhteensä</i>	<i>2 162 691,40</i>	<i>8 110 246,64</i>

Arvonkorotukset				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueet arvonkorotukset 1.1.	52 826 807	52 953 097	52 485 901	52 612 191
Arvonkorotukset	0	0	0	0
Arvonkorotusten purku	257 357	126 290	257 357	126 290
Maa- ja vesialueet arvonkorotukset 31.12.	52 569 450	52 826 807	52 228 544	52 485 901
Rakennukset arvonkorotukset 1.1.	3 817 179	3 817 179	0	0
Arvonkorotusten purku	0	0	0	0
Rakennukset arvonkorotukset 31.12.	3 817 179	3 817 179	0	0
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	56 386 629	56 643 986	52 228 544	52 485 901

ARVONKOROTUKSEN PERIAATTEET JA NIIDEN KOHTEIDEN ARVONMÄÄRITYKSEN MENETELMÄT

Mikkelin maa- ja vesialueiden arvonkorotukset on tehty tonttirekisteriohjelman laskelmien mukaan, arvonkorotuksista ei ole tehty ulkopuolista arviota.

Osakkeissa ja osuuksissa sekä muussa käyttöomaisuudessa ei ole arvonkorotuksia.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Kaupunki	Mikkelin Vesiliike- laitos	Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	Yhteensä
Aineettomat hyödykkeet 31.12.2024	7 825 977	178 487	0	8 004 464
Muut pitkävaikutteiset menot				
Poistamaton hankintameno 1.1.	8 389 088	111 980	0	8 501 068
Siirrot erien välillä	235 224	61 839	0	297 063
Tilikauden poistot	-1 443 665	-49 397	0	-1 493 062
Poistamaton hankintameno 31.12.	7 180 647	124 422	0	7 305 069
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat, aineettomat 1.1.	595 018	0	0	595 018
Lisäykset tilikauden aikana	303 843	54 066	0	357 909
Siirrot erien välillä	-253 531	0	0	-253 531
Poistamaton hankintameno 31.12.	645 330	54 066	0	699 396
Aineelliset hyödykkeet 31.12.2024	285 971 696	104 005 083	30 603	390 007 381
Maa- ja vesialueet 1.1.	102 775 157	324 229	0	103 099 386
Lisäykset tilikauden aikana	520 388	0	0	520 388
Vähennykset tilikauden aikana	-577 762	-39 356	0	-617 118
Poistamaton hankintameno 31.12.	102 717 784	284 873	0	103 002 657
Rakennukset				
Poistamaton hankintameno 1.1.	113 444 091	61 178 455	0	174 622 547
Siirrot erien välillä	36 454 383	125 713	0	36 580 096
Tilikauden poistot	-8 021 545	-1 755 171	0	-9 776 716
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-1 676 119	0	0	-1 676 119
Poistamaton hankintameno 31.12.	140 200 811	59 548 997	0	199 749 808
Kiinteät rakenteet ja laitteet				
Poistamaton hankintameno 1.1.	34 341 774	44 637 885	0	78 979 659
Siirrot erien välillä	5 909 431	1 767 504	0	7 676 936
Tilikauden poistot	-5 664 248	-3 151 829	0	-8 816 077
Poistamaton hankintameno 31.12.	34 586 957	43 253 561	0	77 840 518
Koneet ja kalusto				
Poistamaton hankintameno 1.1.	757 916	1 105 062	0	1 862 977
Siirrot erien välillä	2 341 489	118 818	31 477	2 491 784
Tilikauden poistot	-897 480	-465 703	-874	-1 364 057
Poistamaton hankintameno 31.12.	2 201 925	758 177	30 603	2 990 704

	Kaupunki	Mikkelin Vesiliike- laitos	Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	Yhteensä
--	----------	----------------------------------	---	----------

Muut aineelliset hyödykkeet

Poistamaton hankintameno 1.1.	597 278	0	0	597 278
Poistamaton hankintameno 31.12.	597 278	0	0	597 278

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat,

aineelliset 1.1.	35 510 218	1 233 027	0	36 743 246
Lisäykset tilikauden aikana	15 494 041	1 000 322	31 477	16 525 839
Rahoitusosuudet tilikaudella	-547 856	0	0	-547 856
Siirrot erien välillä	-44 789 462	-2 073 874	-31 477	-46 894 812
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 666 942	159 475	0	5 826 417

Olennaiset arvonalentumiset

Erittely olennaisista arvonalentumisista

Vuorikatu 19-23	1 160 250
Moision koulu	415 041

Liitetieto 19a

Maa- ja vesialueet erittely				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 518 757,04	2 077 648,22	266 935,48	266 935,48
Muut maa- ja vesialueet	107 935 431,88	107 513 041,87	102 735 721,12	102 832 450,75
Maa- ja vesialueet yhteensä	109 454 188,92	109 590 690,09	103 002 656,60	103 099 386,23

Liitetieto 19b

Pysyvien vastaavien sijoitukset										
	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-laina- saamiset	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	47 081 821,28	10 315 487,69	1 996 045,20	4 418 999,22	63 812 353,39	0,00	45 994 503,51	0,00	3 000 111,13	48 994 614,64
Lisäykset	73 716,44	200 000,00	0,00	27 912,50	301 628,94	0,00	8 002 700,00	0,00	0,00	8 002 700,00
Vähennykset	7 078 100,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	28 856 080,30	0,00	121 661,07	28 977 741,37
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	102 465,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	40 077 437,23	10 515 487,69	1 996 045,20	4 549 376,72	57 138 346,84	0,00	25 141 123,21	0,00	2 878 450,06	28 019 573,27
Arvonalennukset										
Arvonkorotukset										
Kirjanpitoarvo 31.12.										

Tytäryhteisöt						
	Y-tunnus	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus, euroa		
				omasta pää- omasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Asunto Oy Hirvipari	0765824-3	95,69	95,69	501 437	130 267	7
Asunto Oy Pirttitie III	0464332-9	100,00	100,00	357 803	293 435	49
Asunto Oy Tuppura	0578812-4	97,00	97,00	801 986	159 374	44
Kiinteistö Oy Kenkäveronniemi	0846454-7	66,70	66,70	956 085	11 764	-14 552
Kiinteistö Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	0913161-3	51,56	51,56	3 094 760	83 000	41 182
Kiinteistö Oy TeknoGraani	1507061-8		75,64	1 884 521	12 049	18 202
Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy	0600598-8	80,65	80,65	268 845	1 463 986	-4 081
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	0940995-3	51,00	51,00	-18 612 514	91 716 984	-5 594 151
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	0514772-2	100,00	100,00	8 492 487	38 488 592	407 035
Metsäsairila Oy	2011619-0	100,00	100,00	-165 485	7 516 733	-10 140 124
Mikkelin Arkistotalo Oy	0822437-5	56,00	56,00	3 518 954	13 018	141 087
Mikkelin Asumisoikeus Oy	0881150-2	100,00	100,00	2 616 056	6 351 518	44
Mikkelin Matkailu Oy	0164990-1	100,00	100,00	69 771	0	-1 637
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy	0165428-4	100,00	100,00	15 563	14 914 228	-25 164
Mikkelin Ravirata Oy	0165007-2	75,47	75,47	1 004 788	798 534	-173 380
Mikalo Oy	0165298-3	100,00	100,00	3 454 381	48 870 096	14 973
Mikkelin Jäähalli Oy	2418213-6	74,88	89,10	2 642 962	5 298 722	32 506
Etelä-Savon Koulutus Oy (konserni)	2249317-6	62,50	62,50	6 704 860	2 714 367	796 082
Kiinteistö Oy Jääkärintie 31	2290196-9		100,00	217 329	6 103 694	120 993
Kiinteistö Oy Mikkelin Takojankatu	0841514-7	58,63	58,63	287 362	4 050	-4 311
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	2512829-7	100,00	100,00	7 844 267	16 559 495	-18 347
Kiinteistö Oy Ristiinan Suopursu	0238191-9	70,00	70,00	83 219	101 656	32
Kiinteistö Oy Kyyhkylä	2379106-0		100,00	433 770	2 161 370	-20 899
BioSairila Oy	2740947-1		80,75	-9 831 819	13 445 550	-11 992 610
Haukivuoren Vanhustentalosäätiö sr.	0758881-2	jäsen		1 741	1 190 029	-639
Kyyhkylä-säätiö sr	1861046-4	jäsen		936 997	287 194	-217 548
			Yhteensä	17 580 126	258 689 704	-26 635 207

Mikkelin Asumisoikeus Oy:n omassa pääomassa on kirjattuna asumisoikeusmaksuja 2 639 937,86 euroa, jotka yhtiö on velvollinen palauttamaan asukkaille heidän luopuessaan asumisoikeudestaan. Ilman asumisoikeusrahastoa konsernin osuus omasta pääomasta on -23 881,85 euroa.

Organisaation sisäinen

Kuntayhtymät						
	Y-tunnus	Kaupungin omistus-osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus, euroa		
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voitosta / tappiosta
Etelä-Savon maakuntaliitto	0215839-7	35,24	35,24	339 131	344 051	-12 030
Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä	1013321-0	72,30	72,30	12 349 942	23 410 056	87 028
			Yhteensä	12 689 073	23 754 107	74 997

Osakkuusyhteisöt						
	Y-tunnus	Kaupungin omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	Kuntakonsernin osuus, euroa		
				omasta pää- omasta	vieraasta pääomasta	tilikauden tappiosta / voitosta
Yhteisyhteisöt						
Mikkelin Mikaeli Oy	2015248-2	33,3	33,3	-24 994	140 110	-16 862
Osakkuusyhteisöt						
Kiinteistö Oy Kattilansillan Kauppakeskus	0605561-9	32,1	32,1	85 171	412	727
Kiinteistö Oy M:lin mlk:n Kuuselan Kulma	0765742-7	41,2	41,2	321 869	7 965	9
Kiinteistö Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	1093066-6	21,2	21,2	357 044	3 039	12 295
Kiinteistö Oy Otavan Ketola	0615795-7	47,3	47,3	102 156	854	5 814
Kyyhkylän Asuntolat Oy	0165613-2	49,2	49,2	10 061	621	72 053
Kiinteistö Oy Mikkelin Torikioski	0351423-4	17,7	44,3	487 916	830	-5 559
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy	2472908-2	36,2	36,2	14 960 018	10 887 413	1 287 099
Saimaa Stadiumi Oy	2671378-9	35,4	35,4	2 553 310	2 511 865	-83 946
Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy	2945093-7	20,0	20,0	49 624	72 293	9 809
Kiinteistö Oy Laaninkulma	0540337-8	25,3	25,3	219 331	5 912	-1
Asunto Oy Orijärven Kyläpuisto	1963315-8	26,6	26,6	480 038	3 592	1
			Yhteensä	19 601 545	13 634 906	1 281 439

Saamisten erittely				
	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		373 852,02		460 609,10
Lainasaamiset		4 579 144,84		2 156 480,31
Siirtosaamiset		95 461,55		370 623,04
Yhteensä	0,00	5 048 458,41	0,00	2 987 712,45
Kuntayhtymiltä, joissa Mikkelä jäsenenä				
Myyntisaamiset		4 614,05		4 358,81
Lainasaamiset		282 239,00		0,00
Yhteensä	0,00	286 853,05	0,00	4 358,81
Osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		17 452,76		1 740,87
Yhteensä	0,00	17 452,76	0,00	1 740,87
Saamiset yhteensä	0,00	5 352 764,22	0,00	2 993 812,13

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	528 397,56	190 800,25	89 961,55	62 333,15
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	1 509 739,63	446 504,41	427 121,96	298 784,48
Palkkatuet/Ely-keskus	63 538,06	172 945,97	63 538,06	172 945,97
Muut siirtosaamiset, projektit	632 352,15	291 212,07	222 878,65	291 212,07
Vakuutuskorvaukset	352 822,68	0,00	0,00	0,00
Muut tulojäämät	2 007 285,01	2 522 396,62	669 876,01	668 112,42
<i>Siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>5 094 135,09</i>	<i>3 623 859,32</i>	<i>1 473 376,23</i>	<i>1 493 388,09</i>

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	143 143 713,53	143 368 736,60	143 143 713,53	143 368 736,60
Vähennykset		-225 023,07		-225 023,07
Peruspääoma 31.12.	143 143 713,53	143 143 713,53	143 143 713,53	143 143 713,53
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	340 000,00	340 000,00		
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	340 000,00	340 000,00		
Arvonkorotusrahasto 1.1.	56 740 385,73	56 866 675,64	52 582 301,25	52 708 591,16
Vähennykset	-257 357,16	-126 289,91	-257 357,16	-126 289,91
Arvonkorotusrahasto 31.12.	56 483 028,57	56 740 385,73	52 324 944,09	52 582 301,25
Muut rahastot 1.1.	4 217 727,11	4 341 917,76		
Lisäykset	51 931,60			
Vähennykset	-33 567,23	-124 190,65		
Muut rahastot 31.12.	4 236 091,48	4 217 727,11		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	55 357 100,10	34 904 706,82	-21 056 919,67	-40 780 438,34
Vähennykset		-7 049,04		-7 049,04
Voiton jako	-29 649 166,00			
Edellisten tilikausien oikaisu	-3 015 838,87	255 270,07		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	22 692 095,23	35 152 927,85	-21 056 919,67	-40 787 487,38
Tilikauden yli-/alijäämä	121 023 321,30	20 204 172,25	131 576 533,93	19 730 567,71
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>347 918 250,11</i>	<i>259 798 926,47</i>	<i>305 988 271,88</i>	<i>174 669 095,11</i>

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat		
Velat, jotka erääntyvät 1.1.2030 tai sen jälkeen		
	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	107 166 692,00	172 958 356,00
Lainat julkisyhteisöiltä	877 154,55	1 048 493,81
Muut velat	4 414 944,77	4 367 174,77
Pitkäaikaiset velat yhteensä	112 458 791,32	178 374 024,58

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Pakolliset varaukset				
Eläkevaraus	22 657,05	23 093,37	22 657,05	23 093,37
Ympäristövastuiden varaukset	1 632 355,99	1 658 318,13	1 632 355,99	1 658 318,13
Muut pakolliset varaukset	835 241,78	2 742 663,98		1 989 750,96
Ei-suojaava koronvaihtosopimus	257 887,77	206 674,49		
Pakolliset varaukset yhteensä	2 748 142,59	4 630 749,97	1 655 013,04	3 671 162,46

Liitetieto 30

Vieras pääoma				
	2024		2023	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		1 515 231,38		1 555 715,33
Muut velat	146 100,00		119 230,00	
Yhteensä	146 100,00	1 515 231,38	119 230,00	1 555 715,33
Velat kuntayhtymille, joissa Mikkeli on jäsenenä				
Ostovelat				31 745,79
Yhteensä				31 745,79
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille				
Ostovelat		24 662,17		113 398,35
Yhteensä		24 662,17		113 398,35
Vieras pääoma yhteensä	146 100,00	1 539 893,55	119 230,00	1 700 859,47

Liitetieto 31

Sekkitililimiitti		
	2024	2023
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	25 000 000,00	25 000 000,00
-siitä käyttämättä oleva määrä	25 000 000,00	25 000 000,00

Muiden velkojen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut velat				
Liittymismaksut	16 832 396,77	16 650 278,54	4 414 944,77	4 367 174,77
Muut velat	7 305 529,80	7 496 338,23	1 575 583,93	1 604 669,28
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>24 137 926,57</i>	<i>24 146 616,77</i>	<i>5 990 528,70</i>	<i>5 971 844,05</i>

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Pitkäaikaiset siirtovelat				
Muut Pa siirtovelat	711 147,80	708 543,80	708 543,80	708 543,80
<i>Pitkäaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>711 147,80</i>	<i>708 543,80</i>	<i>708 543,80</i>	<i>708 543,80</i>
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	14 526 606,79	13 772 585,88	10 179 848,71	9 721 575,10
Korkojaksotukset	3 977 843,00	2 562 288,01	874 521,82	1 552 900,84
Ta:n työttömyysvakuutusvelka	202 341,21	0,00	202 341,21	0,00
Työnantajan JuEL (KuEL-maksut)	1 046 963,39	1 045 770,10	1 046 963,39	1 045 770,10
Työntekijän JuEL (KuEL-maksut)	479 193,44	471 059,24	479 193,44	471 059,24
Valtionosuuden takaisinperintä 2013-2017	0,00	4 416 011,00	0,00	4 416 011,00
Muut siirtovelat	3 992 708,83	4 165 563,35	794 842,44	711 717,31
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>24 225 656,66</i>	<i>26 433 277,58</i>	<i>13 577 711,01</i>	<i>17 919 033,59</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>24 936 804,46</i>	<i>27 141 821,38</i>	<i>14 286 254,81</i>	<i>18 627 577,39</i>

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	54 807 237,58	89 538 511,38		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	101 204 551,32	128 853 591,22		
Lainat julkisyhteisöiltä	7 777 567,45	9 419 199,60		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	46 666 068,82	60 056 328,09		
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>147 870 620,14</i>	<i>188 909 919,31</i>		
Velat, joiden vakuudeksi on annettu osakkeita				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 922 591,56	8 057 366,35		
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	640 086,51	8 519,16		
<i>Pantatut osakkeet yhteensä</i>	<i>640 086,51</i>	<i>8 519,16</i>		

Vakuudet				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	928 332 314,79	5 400 000,00		
Pantatut arvopaperit	2 262 920,04	7 500 188,99		
<i>Yhteensä</i>	<i>930 595 234,83</i>	<i>12 900 188,99</i>		
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		2 124 000,00		
<i>Yhteensä</i>		<i>2 124 000,00</i>		
<i>Vakuudet yhteensä</i>	<i>930 595 234,83</i>	<i>15 024 188,99</i>		

Vuokravastuut

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Toimitilojen vuokravastuut	6 843 543,68	8 872 032,30	15 109 690,48	17 559 126,79
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut (leasing)	2 129 298,46	1 920 742,01	2 290 443,36	2 127 283,79
Maa-alueiden vuokravastuut	1 473 241,59	351 361,04	80 412,96	92 296,58
Muut vuokravastuut	359 955,90	389 626,40		
Vuokravastuut yhteensä	10 806 039,63	11 533 761,75	17 480 546,80	19 778 707,16
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	4 867 556,31	3 298 228,40	3 004 974,90	3 563 323,82
- siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet	47 557,20	143 870,35		
- siitä kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut			12 448 178,60	13 942 508,58
Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta				

Vastuusitoumukset

Kunta	
2024	2023

Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Konserniyhtiöille annetut takaukset

<i>Alkupääoma</i>	126 678 201,05	176 955 326,72
<i>Jäljellä pääomasta</i>	63 941 696,36	75 842 705,24

Takaukset konsernin ulkopuolisten yhteisöjen puolesta

Konsernin ulkopuolisten velasta

<i>Alkuperäinen pääoma</i>	7 439 728,61	8 331 048,92
<i>Jäljellä pääomasta</i>	1 784 189,95	2 216 920,47

Takaukset yhteensä

<i>Alkuperäinen pääoma</i>	134 117 929,66	185 286 375,64
<i>Jäljellä pääomasta</i>	65 725 886,31	85 526 312,32

Huomautukset:

Mikkelin kaupunki on antanut Metsäsairila Oy:lle takauksen, jota vastaan ei ole nostettu lainaa (ympäristöluvan mukainen takaus, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus).

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2024	2023
Osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	448 710 818,00	431 217 205,00
Osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Mahd. vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	481 510,00	343 259,00

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyn tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Sopimusvastuut				
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuut				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>				
Arvonlisäveron palautusvastuu *)	23 576 425,69	15 786 166,49	14 490 449,96	7 551 316,83

*) Palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myydessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen (AVL 120 §). Palautusvastuuta määriteltäessä on otettu huomioon kaikki kiinteistöt myös ne, joiden osalta vastuun toteutuminen ei ole todennäköistä.

Koronvaihtosopimukset

Järjestelyn tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Kaupunki				
Koronvaihtosopimuksella (KSWAP012/15) 67441 on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 31.12.2040. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo			801 997,34	1 140 159,82
Koronvaihtosopimuksella 31826/15371 on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 27.9.2041. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			20 000 000,00	20 000 000,00
Käypä arvo			-931 926,65	-578 254,65
Koronvaihtosopimus 31738 on tehty yksittäisen lainan korkoja koskevien kassavirtojen muuttamiseksi 3 kk euribor:sta 6 kk euriboriin. Sopimus erääntyy 18.4.2031. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			4 875 000,00	5 625 000,00
Käypä arvo			-3 322,77	-5 024,59
Tehostetulla koronvaihtosopimuksella MIKKELI1 on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy 14.12.2032. Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			18 000 000,00	18 000 000,00
Käypä arvo			-118 756,34	9 735,82
Tytär yhteisöt				
Tehostetulla koronvaihtosopimuksella ETSAVENER1 varmistetaan yksittäisen lainan tietty korkotaso. Mikäli korko nousee ylisopimuksen mukaisen korkotason, myös suojauksen mukainen korkotaso nousee. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa. Suojauksen kassavirrat maksetaan neljä kertaa vuodessa. Sopimus päättyy 27 .8.2024. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		500 000,00		
Käypä arvo		-5 302,20		
Koronvaihtosopimuksella 1823688/2902576 Varmistetaan yksittäisen lainan kiinteä korko. Suojauksen kassavirrat maksetaan kaksi kertaa vuodessa. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa. Sopimus päättyy 2.7.2026. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		3 733 338,00		
Käypä arvo		213 910,00		
Koronvaihtosopimus 1524661/2088483 on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Laina ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Yhtiö saa 6 kk:n euribor korkoa ja maksaa kiinteää korkoa. Sopimus erääntyy 26.5.2025. Sopimuksen nimellisarvo tilinpäätöshetkellä	315 000,00	345 000,00		
Käypä arvo	3 022,00	11 391,00		
Koronvaihtosopimus 1769559/2770516 on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Laina ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Yhtiö saa 6 kk:n euribor korkoa ja maksaa kiinteää korkoa. Sopimus on voimassa 22.2.2027 saakka. Sopimuksen nimellisarvo tilinpäätöshetkellä	1 187 500,00	1 282 500,00		
Sopimuksen käypäarvo tilinpäätöshetkellä	31 317,00	58 220,00		
Koronvaihtosopimuksella 1505781/2059523 suojataan koko lainasalkkua. Yhtiö saa 1 kk:n euribor korkoa ja maksaa kiinteää korkoa. Sopimus erääntyy 20.5.2030. Laina pääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	6 250 000,00	6 250 000,00		
Käypä arvo	-384 464,00	-383 282,00		
Koronvaihtosopimus (1817460/2886857) 2122055/3839275 Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Suojattu pääoma 55% lainapääomasta. Suojausmäärä pienenee lainanlyhennysten suhteessa. Suojaus paranee vuosittain, koska suurempi osa jäljellä olevan lainan määrästä on suojattu, lainan lyhentyessä nopeammin kuin korkojohdannaisen laskennallinen pääoma pienenee. Koronvaihtosopimuksella muutetaan vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2018-2029. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 29.12.2029. Sopimuksen nimellisarvo tilinpäätöshetkellä	2 250 000,00	2 750 000,00		
Käypä arvo	212 463,00	288 477,00		
Koronvaihtosopimuksella 18889970 varmistetaan yksittäisen lainan tietty korkotaso. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa. Suojauksen kassavirrat maksetaan neljännesvuosittain. Sopimuksen tekopäivä 12.11.2021, alkamispäivä 7.9.2021 ja päättymispäivä 7.9.2028 Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		5 233 340,00		
Käypä arvo		-270 921,77		
Koronvaihtosopimuksella 18889975 nollakorkolattialla varmistetaan yksittäisen lainan osalta, että kiinteän koron ja marginaalin lisäksi ei tule muita korkoja maksettavaksi. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa. Suojauksen kassavirrat maksetaan neljännesvuosittain. Sopimuksen tekopäivä 12.11.2021, alkamispäivä 7.9.2021 ja päättymispäivä 7.6.2024 Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		5 233 340,00		
Käypä arvo		-0,01		

Järjestelyn tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Koronvaihtosopimuksella (1894342/3084569) 1894342/4335170 varmistetaan yksittäisen lainan tietty korkotaso. Suojattu pääoma vastaa 37,5 % lainapääomasta. Suojauksen kassavirrat maksetaan kaksi kertaa vuodessa. Sopimuksen päättymispäivä on 28.6.2028 Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo		937 500,00 42 744,00		
Koronvaihtosopimuksella 34928291 kiinteällä korolla varmistetaan budjetoidun korkotason toteutuminen. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa ja koronvaihtosopimuksella on varmistettu, että pankin marginaalia maksetaan kiinteän koron päälle. Suojauksen kassa virrat maksetaan 6 kk välein, maaliskuussa ja syyskuussa. Sopimuksen tekopvm. 29.5.2024, alkamispvm. 1.9.2024, päättymispvm.1.3.2029. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo	12 342 960,00 335 254,71			
Koronvaihtosopimuksella 11198706 kiinteällä korolla varmistetaan budjetoidun korkotason toteutuminen. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa ja koronvaihtosopimuksella on varmistettu, pankin marginaalia maksetaan kiinteän koron päälle. Suojauksen kassa virrat maksetaan 6 kk välein, maaliskuussa ja syyskuussa. Sopimuksen tekopvm. 29.5.2024, alkamispvm. 2.9.2024, päättymispvm.1.3.2029. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo	11 057 235,00 304 125,52			
Koronvaihtosopimuksella 28554615 kiinteällä korolla varmistetaan budjetoidun korkotason toteutuminen. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa ja koronvaihtosopimuksella on varmistettu, että pankin marginaalia maksetaan kiinteän koron päälle. Suojauksen kassa virrat maksetaan 6 kk välein, maaliskuussa ja syyskuussa. Sopimuksen tekopvm. 28.5.2024, alkamispvm. 2.9.2024, päättymispvm. 1.3.2029. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo	11 057 235,00 284 470,66			
Koronvaihtosopimuksella 34605323 kiinteällä korolla varmistetaan budjetoidun korkotason toteutuminen. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa ja koronvaihtosopimuksella on varmistettu, että pankin marginaalia maksetaan kiinteän koron päälle. Suojauksen kassa virrat maksetaan 6 kk välein, maaliskuussa ja syyskuussa. Sopimuksen tekopvm. 28.5.2024, alkamispvm. 2.9.2024, päättymispvm. 1.3.2029. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo	12 342 960,00 311 461,70			
Koronvaihtosopimuksella 9093907/34732978 ja 9093908/34733001 suojauksella varmistetaan, että korko ei nouse yli 3,5% ja näin voidaan hyötyä mahdollisesta korkojen laskusta aina lattiatasoon 2,12 % asti. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa ja koronvaihtosopimuksella varmistetaan, että pankin marginaalin päälle ei makseta maksimissaan enempää kuin 3,5 %. Suojauksen kassa virrat maksetaan 6 kk välein, maaliskuussa ja syyskuussa. Sopimuksen tekopvm. 28.5.2024, alkamispvm. 2.9.2024, päättymispvm. 1.9.2029. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo	20 057 310,00 214 106,78			
Koronvaihtosopimuksella 35221242 kiinteällä korolla varmistetaan budjetoidun korkotason toteutuminen. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa ja koronvaihtosopimuksella on varmistettu, että pankin marginaalia maksetaan kiinteän koron päälle Suojauksen kassa virrat maksetaan 6 kk välein, maaliskuussa ja syyskuussa. Sopimuksen tekopvm. 29.5.2024, alkamispvm. 1.9.2024, päättymispvm. 1.3.2029. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo	12 857 040,00 349 217,95			
Koronvaihtosopimuksella 11197809 kiinteällä korolla varmistetaan budjetoidun korkotason toteutuminen. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa ja koronvaihtosopimuksella on varmistettu, että pankin marginaalia maksetaan kiinteän koron päälle. Suojauksen kassa virrat maksetaan 6 kk välein, maaliskuussa ja syyskuussa. Sopimuksen tekopvm. 29.5.2024, alkamispvm. 2.9.2024, päättymispvm. 1.3.2029. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo	11 517 765,00 316 792,23			
Koronvaihtosopimuksella 28554617 kiinteällä korolla varmistetaan budjetoidun korkotason toteutuminen. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa ja koronvaihtosopimuksella on varmistettu, että pankin marginaalia maksetaan kiinteän koron päälle Suojauksen kassa virrat maksetaan 6 kk välein, maaliskuussa ja syyskuussa. Sopimuksen tekopvm. 25.5.2024, alkamispvm. 2.9.2024, päättymispvm. 1.3.2029. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo	11 517 765,00 296 318,79			

Järjestelyn tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Järjestelyn tarkoitus Koronvaihtosopimuksella 34734461 kiinteällä korolla varmistetaan budjetoidun korkotason toteutuminen. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa ja koronvaihtosopimuksella on varmistettu, että pankin marginaalia maksetaan kiinteän koron päälle. Suojauksen kassa virrat maksetaan 6 kk välein, maaliskuussa ja syyskuussa. Sopimuksen tekopvm. 25.5.2024, alkamisvpm. 2.9.2024, päättymispvm. 1.3.2029. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo	12 857 040,00 324 433,97			
Koronvaihtosopimuksella 9093756/34735074 ja 9093759/34735080 suojauksella varmistetaan, että korko ei nouse yli 3,5% ja näin voidaan hyötyä mahdollisesta korkojen laskusta aina lattiatasoon 2,12 % asti. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa ja koronvaihtosopimuksella varmistetaan, että pankin marginaalin päälle ei makseta maksimissaan enempää kuin 3,5 %. Suojauksen kassa virrat maksetaan 6 kk välein, maaliskuussa ja syyskuussa. Sopimuksen tekopvm. 28.5.2024, alkamisvpm. 2.9.2024, päättymispvm. 1.9.2029. Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo Käypä arvo	20 892 690,00 223 024,25			

Koronvaihtosopimukset on tehty korkomenojen suojaamistarkoituksessa, joten ne on käsitelty taseen ulkopuolisina vastuina. Kukin koronvaihtosopimus on kohdistettavissa yhteen tai useampaan lainaan. Sopimukset päättyivät vuosina 2023-2041.

Hyödykejohdannaiset

Järjestelyn tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Sähkösuojaukset Kaupungin Energia -konsernin emoyhtiö käy sähkön myynnin ja oston suojaamiseksi kauppaa sähköjohtannaisilla konsernissa hyväksytyn riskopolitiikan mukaisesti. Suojaustarkoituksessa tehtyjen sopimusten ehdot ja kesto aika vastaavat suojattavan riskin (sähkön myyntihinta Spot -markkinoilla) ehtoja. Sähkönmyyntisuojaus esitetään taseen ulkopuolisena eränä, koska niiden tasearvolla ei ole yhtiön kannalta merkitystä ennen kuin suojaukset realisoituvat tuloslaskelmassa. Vuodenvaihteen tasearvo on ainoastaan sen hetkinen suojauksen markkinahinta, joka ei kerro mitään siitä, minkä arvoinen suojaus on realisoituessaan. Tuotannon suojaukset Ostohetken arvo Arvo 31.12.2024	6 976 017,00 6 519 626,00	10 828 000,00 10 684 486,00		

Päästöoikeudet 2024	tCO2	€
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.2024	32 392	
Myönnetty vuodelle 2024	15 075	
Käytetyt päästöoikeudet vuonna 2024	25 076	
Päästöoikeuksien ostot vuonna 2024	10 075	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.2024	32 466	2 338 525,98

Päästöoikeudet 2023	tCO2	€
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.2023	31 966,00	
Myönnetty vuodelle 2023	18 131,00	
Käytetyt päästöoikeudet vuonna 2023	47 705,00	
Päästöoikeuksien ostot vuonna 2023	30 000,00	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.2023	32 392,00	2 597 514,48

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2024	2023
Kaupunginhallitus	214	215
Ympäristölautakunta	29	28
Kasvatus- ja opetuslautakunta	1124	1185
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	137	132
Kaupunkiympäristölautakunta	269	277
Mikkelin Vesiliikelaitos	23	23
Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	83	81
	1 879	1 941
Vakituiset	1562	1583
Määräaikaiset	306	317
Työllistetyt	11	41
	1879	1941

Liitetieto 43

Henkilöstökulut		
	2024	2023
Henkilöstökulut		
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	76 996 219,37	75 878 992,87
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	16 123 589,78	16 234 929,79
Muut henkilösivukulut	2 121 924,51	2 968 832,94
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	957 693,18	1 087 157,31
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	94 284 040,48	93 995 598,29
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	315 012,67	707 611,09
Henkilöstökulut yhteensä	93 969 027,81	93 287 987,20

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2024	2023
Keskusta Mikkelin kunnallisjärjestö	16 234,44	14 499,20
Keskustan Etelä-Savon piiri	380,50	434,76
Keskustan Itä-Savon piiri	47,50	0,00
Mikkelin seudun Vihreät ry	6 755,90	7 197,00
Perussuomalaiset, Mikkelin piiri	2 767,55	4 168,68
SDP Mlin kunnallisjärjestö	9 747,00	9 829,07
Mikkelin Kristillisdemokraatit	1 171,25	799,65
SDP kaakkois-suomen sosiaalidemokraatit	481,00	173,00
Kokoomus Mikkelin kunnallisjärjestö	11 921,38	10 755,99
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	49 506,52	47 857,35

Tilintarkastajien palkkiot	2024	2023
KPMG Julkistarkastus Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	11 250,00	21 150,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	12 350,00	19 495,00
Muut palkkiot	0,00	4 720,00
TALVEA Julkishallinnon palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	7 852,60	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	4 953,85	0,00
Muut palkkiot	3 850,59	0,00
Palkkiot yhteensä:	40 257,04	45 365,00

Kunnan ja intressitahon väliset toimet

Mikkelin kaupungin johtaville viranhaltijoille ja luottamushenkilöille toteutetun kyselyn kautta saatujen tietojen mukaan heillä ei ole intressitahotapahtumia kaupungin kanssa.

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu 12 kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta, mikäli virkasuhde aiotaan työnantajan toimesta irtisanoa kuntalain 43 §:n perusteella. Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

Mikkelin kaupungilla on käytössä konsernitilipalvelu. Kaupunginvaltuusto on viimeksi 11.11.2024 § 101 vahvistanut konsernisopimukseen liitetyt tililuotot.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Korottomaan vieraaseen pääomaan sisältyvät laskennalliset verovelat	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	5 854 003,40	5 498 701,73		
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	8 069 113,42	7 833 539,86		
Laskennalliset verovelat yhteensä	13 923 116,82	13 332 241,59		

5

Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Liikelaitoksen johtajan katsaus

Vuosi 2024 oli Otavialle tärkeä toiminnan kehittämisen vuosi. Otavia jatkoi opetustoiminnan monipuolistamista ja laajensi palveluitaan sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Erityisesti digitaalisten oppimisympäristöjen kehittäminen, etäopetuksen vahvistaminen ja kehityshankkeisiin osallistuminen olivat keskeisessä roolissa.

Kysyntä verkkokoulutuspalveluiden osalta jatkui vahvana. Lähiopetuksena annettavan aikuisten perusopetuksen suorituspäämäärät kasvoivat voimakkaasti. Lisäksi Otavia vahvisti rooliaan osana Mikkelin kaupungin kotoutumispalveluita aloittamalla kotoutumiskoulutuksen järjestämisen maahanmuuttajille.

Talouden näkökulmasta liikelaitoksen toiminta oli vakaata, mutta valtionosuusrahoituksen muutokset ja oppilasmäärien vaihtelut vaikuttivat tuloihin. Otavian palvelutuotanto pysyi tasaisena, ja liikelaitos onnistui optimoimaan kustannuksia ja tehostamaan prosessejaan kasvaneista henkilöstökustannuksista huolimatta. Lukiokoulutuksen osalta vuosi 2024 oli ensimmäinen, jolloin NettiLukion paikallisen virkaehtosopimuksen kustannusvaikutukset toteutuivat koko vuoden osalta.

Aktiivista kehitystyötä jatketaan, jotta voimme varmistaa palveluidemme laadun ja vaikuttavuuden myös tulevaisuudessa. Katseemme on jo tulevaisuudessa, jossa haluamme jatkaa innovaatiotyötä, kehittää uusia koulutusratkaisuja ja syventää yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Erityinen kiitos tulee osoittaa kaikille Otavian työntekijöille, jotka ovat olleet yhdessä rakentamassa entistä vahvempaa ja vaikuttavampaa Otaviaa.

Liikelaitoksen hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian johtokunnassa on kahdeksan varsinaista jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Yksi jäsenistä on nimitetty henkilöstön esityksestä. Johtokunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian toimintaa ja sen kehittämistä, asettaa tavoitteet ja seurata niiden toteutumista Mikkelin kaupungin hallintosäännön määrittämän yleisen toimivallan mukaisesti. Johtokunnan ratkaisultaan kuuluu mm. toimintakertomuksen ja tilikauden tuloksen käsittelyn hyväksyminen.

Johtaja-rehtori johtaa ja kehittää Liikelaitos Otavian toimintaa asetettujen tavoitteiden mukaisesti, huolehtii liikelaitoksen hallinnosta sekä taloudenhoidon ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä huolehtii johtokunnan kokouksessa käsiteltävien asioiden valmistelusta sekä johtokunnan tekemien päätösten toimeenpanemisesta. Johtaja-rehtorina ja koko organisaation ylimpänä esimiehenä ja tilivelvollisena viranhaltijana toimii Harri Jokinen. Lukiokoulutuksen rehtori vastaa lukiokoulutuksen oppilaitostoiminnasta ja sen kehittämisestä, rahoitetuista hankkeista ja toimii opetushenkilöstön esimiehenä. Lukiokoulutuksen rehtorina toimii Miia Siven.

Olennot muutokset liikelaitoksen toiminnassa ja taloudessa

Talouden näkökulmasta opetus- ja kulttuuriministeriölle on maksuaikataulun mukaisesti maksettu 30.6.2024 viimeinen valtionosuuksien takaisinmaksuerä 4 416 011,00 euroa. Maksua varten Mikkelin kaupunki myönsi Otavialle konsernilainan summalle 4 000 000,00 euroa. Laina on kertalyhenteinen eräpäivällä 31.12.2034. Korko (euribor 6 kk+0,79 %-yksikön marginaali) maksetaan 6 kuukauden välein. Käyttötalouden näkökulmasta jatkossa tulee huolehtia siitä, että korkojen maksuvalmius säilyy. Lainan pääomaa pyritään mahdollisuuksien mukaan lyhentämään jo laina-aikana.

Liikelaitoksen henkilöstö

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavialla oli vuoden 2024 lopussa vakinaista henkilöstöä 69 ja määräaikaista 14. Henkilöstökulut olivat yhteensä 5 190 136,77 euroa. Henkilöstökulut alittivat talousarvion 149 763,23 eurolla.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Etä- ja verkkopohjainen oppiminen tulee olemaan yhä keskeinen osa Otavian toimintaa. Panostukset mm. oppimateriaalien saavutettavuuteen, oppimisympäristöihin ja pedagogisiin innovaatioihin jatkuvat.

Taloudellisesti Otavia tulee seuraamaan tarkasti mahdollisia koulutuksen rahoitusmekanismien muutoksia ja varmistamaan resurssien tehokkaan käytön. Uudet koulutusratkaisut ja yhteistyömallit voivat tarjota mahdollisuuksia palveluiden laajentamiseen ja uusien rahoituskanavien hyödyntämiseen.

Oppimisen tukeen liittyvät uudet lait tuovat opetuksen järjestäjille velvollisuuden huolehtia oppimisen edellytyksiä

tukevista opetusjärjestelyistä ja järjestää osana näitä opetusjärjestelyitä ryhmäkohtaista tukea. Tästä seuraavat taloudelliset vaikutukset kohdistuvat aikuisten perus- ja lukio-opetukseen elokuussa 2025.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Otavian toiminnan keskeisiin riskeihin ja epävarmuustekijöihin kuuluvat valtionosuusrahoituksen muutokset ja oppilasmäärien vaihtelut, jotka voivat vaikuttaa liikelaitoksen taloudelliseen vakauteen. Valtion rahoitusmekanismien ja koulutuspolitiikan muutokset voivat heijastua suoraan Otavian tarjoamiin palveluihin ja voivat edellyttää nopeaa sopeutumista uusiin rahoitusmalleihin.

Teknologisten järjestelmien toimintavarmuus ja tietoturva ovat kriittisiä etä- ja verkko-opetuksen onnistumiselle. Panostukset digitaalisten palveluiden kehittämiseen ja kyberturvallisuuteen ovat välttämättömiä, jotta Otavia pystyy tarjoamaan laadukkaita ja saavutettavia koulutusratkaisuja.

Unohtaa ei pidä myöskään muutoksia yhteiskunnallisissa rakenteissa ja maahanmuuttopolitiikan linjauksissa, jotka voivat vaikuttaa osaan palveluiden kysyntään.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian toimintaa valvoo ja ohjaa liikelaitoksen johtokunta. Johtokunta vastaa liikelaitoksen hallinnon ja toiminnan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian johtaja-rehtori johtaa ja kehittää liikelaitoksen toimintaa voimassa olevien lakien, ohjeiden ja sääntöjen mukaisesti. Operatiivisesti riskejä ennakoidaan mm. oppilaitosanalyysin avulla, jolla seurataan mm. liikelaitoksen menneisyyttä, nykytilaa ja tulevaisuutta kuvaavia taloudellisia indikaattoreita sekä opiskelijamäärien kehittymistä. Oppilaitosanalyysi ennustaa trendiä toiminnan talouden ja volyymin kehittymisen osalta. Sisäiseen käyttöön on laadittu riskianalyyssiakirja, jossa on kuvattu erilaisia toimintaan kohdistuvia riskejä sekä ennakoivia toimenpiteitä riskien vähentämiseksi. Matalalla organisaatorakenteella pyritään osaltaan mahdollisimman joustavaan ja nopeaan reagointiin mahdollisten riskien ennakoinnissa ja toteutuessa.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Talous toteutui suunnitellusti vuonna 2024.

Liikelaitos Otavian taloutta ohjattiin vuoden 2024 aikana varautumalla tulevien vuosien taloudellisiin lisäkustannuksiin mm. OKM:n takaisinperintään ja Nettilukiokoulutuksen henkilöstömenojen kasvuun liittyen.

Lukiokoulutuksen painotettu opiskelijamäärä vuonna 2024 oli 944,9 opiskelijaa. Lukiokoulutuksen rahoitus toteutui ennakoitua paremmin johtuen pääasiassa valtionosuuteen liittyvästä yksikköhinnan noususta.

Aikuisten perusopetuksen oppilasmäärä oli 20.9.2024 tilastointipäivänä 320. Suoritusmäärät kasvoivat vuodesta 2023, mikä vaikuttaa vuoden 2026 valtionosuuksien rahoitukseen.

Vapaan sivistystyön opintoviikkoja kertyi 1453,6 vuonna 2024, mikä jäi hieman alle tavoitteesta.

Liikelaitos Otavian tulot vuonna 2024 olivat yhteensä 7 031 597,68 euroa, joista 5 886 373,00 euroa tuli lukiokoulutuksen ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön valtionosuuksista. Liikevaihto oli 605 265,57 euroa. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 539 959,11 euroa ja tähän hankkeista saatua tulo-rahoitusta kertyi 520 431,86 euroa. Vuoden 2024 lopulla oli 13 käynnissä olevaa hanketta, joihin Otavia sai ulkopuolista rahoitusta.

Materiaali- ja palveluostot ylittivät budjetin 57 453,46 eurolla. Henkilöstökulut toteutuivat 149 763,23 euroa talousarviota pienempinä. Liiketoiminnan muut kulut ylittyivät budjetoidusta 51 394,79 eurolla.

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian investointeihin oli vuodelle 2024 varattu 35 000 euroa, joka käytettiin Otavan Opiston ruokalan keittopatojen uusimiseen.

Tunnusluvut

	TP 2023	TA 2024	TP 2024	Toteutuma %
Lukion opiskelijamäärä	934	940	944,9	101
Peruskoulun opiskelijamäärä	316	290	320	110
Vapaan sivistystyön opintoviikot	1342	1 460	1453,60	99,6

Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos 2024 on 497 599,75 euroa ylijäämäinen. Liikelaitos Otavian johtokunta esittää, että ylijäämä 497 599,75 euroa siirretään tilikauden yli-/alijäämätilille.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Sitova tavoite	Mittari	Toteutuma 31.12.2024
Liikelylijäämä	60 000	496 738,30

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Liikelaitos Otavia on säilyttänyt asemansa valtakunnallisena yleissivistävän verkko-oppimisen palvelun tuottajana ja kehittäjänä. Tutkintotavoitteisten verkko-opiskelijoiden määrä on vakiintunut sekä Nettilukiassa että Nettiperuskoulussa. Molempien oppilaitosten tuottamia aineopiskelupalveluita käytetään valtakunnallisesti kymmenissä kunnissa niin aikuisten lukiokoulutuksen, perusopetuksen kuin oppivelvollisten perusopetuksen osalta.

Kaupungin strategian tukeminen nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden parantamisessa erityisesti koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten aseman osalta on kohdistunut maahanmuuttajanuoriin ja turvapaikanhakijoihin. Em. kohderyhmissä lähiopetuksena järjestettävään aikuisten perusopetukseen osallistuneiden määrä on säilynyt keskimäärin samana.

Hankkeiden suunnittelu ja yhteistyötahojen hankinta keskittyi vuonna 2024 tukemaan oppilaitoksen ydintehtäviä: verkko-oppimisen vaikuttavuutta ja oppimista uudistavia malleja kehitettiin hanketoiminnan avulla niin paikallisissa kuin valtakunnallisissa verkostoissa. Kestävän tulevaisuuden teemoja edistettiin valmistautumalla OKKA-säätiön kestävän kehityksen sertifikaatin saamiseksi koko liikelaitokselle. Tekoälyyn liittyvää koulutusta järjestettiin useille eri organisaatioille.

Elinkeinoja tukevaa työtä edistettiin hakemalla rahoitusta laajalle luontokuvauskeskushankkeelle, jonka päätöstä odotetaan vielä. <https://otavia.fi/hankkeet/>

Ennakoidaan ja reagoidaan väestöön, elinkeinorakenteeseen, kansainvälisyyteen, digitalisaatioon ja kestävään kehitykseen liittyviin toimintaympäristön muutoksiin			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Aikuisten maahanmuuttajien perustaitojen kehittäminen. Tuetaan edellytyksiä suomalaiseseen yhteiskuntaan sopeutumiseen. Tuotetaan edellytykset aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen tutkinnon suorittamiseen ja jatko-opintovalmiuksiin.	Tuottaa jatko-opintokelpoisia henkilöitä ja parantaa työelämävalmiuksia (Seutukampus).	Päättövaiheen suorittaneiden määrä.	30 opiskelijaa.
Päästövähennyslaskelma. Toimitetaan Arene.fi:n mukainen organisaation päästövähennyslaskelma. hiilijalanjälkilaskelma. Laskelman avulla tunnistetaan keskeisiä vähennyskohteita koko organisaation tasolla. Kohteet priorisoidaan vuosille 2023-2027 osana kestävä tulevaisuuden strategiaa.	Vuosittainen ja asteittainen organisaation hiilijalanjäljen vähentäminen (Keke-ryhmä).	Laaditaan päästövähennyslaskelmamittari.	Ei toteutunut.
Tehdään näkyväksi organisaation kestävä tulevaisuuden toimenpiteet sekä organisaation sisällä että ulkoisessa markkinointiviestinnässä.	Kestävä tulevaisuuden ajattelun juurruttaminen ja siivittäminen organisaation sisällä sekä mielikuvana organisaatiosta (Sytyke-ryhmä ja hankkeet).	Kestävä tulevaisuuden www-artikkeli, podcast, webinaari tai muu tapahtuma noin kerran kuukaudessa.	Toteutunut (Jälkiä arjessa -blogi, Glopisto-blogi, Lingua mundi -blogi ja webinaarit, yht. 15 bloggausta ja 10 webinaaritapahtumaa).

Huomioidaan Mikkelin hiilineutraalisuustavoite kestävässä rakentamis-, maankäyttö-, liikenne- ja energiaratkaisuissa			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
OKKA-Säätiön kestävä kehityksen sertifikaatin toimenpiteiden vahvistaminen.	Kestävä kehityksen edistämisen koko organisaatiossa (Keke-ryhmä).	Toteutui/ei toteutunut.	Auditointi toteutettiin.

Hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuudet täysimääräisenä kaupungin palvelujen kehittämisessä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Oppimisympäristö Muikun hyödyntämien osana kaupungin tarjoamaa lähiopetuksena toteutettua perusopetusta ja luokiokoulutusta.	Kaupungin lähiopetuksena toteutettavien koulutusten opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta yksilöllisiin koulutuspoluihin Muikun kautta tuotetuilla palveluilla (Nettikoulu).	Kaupungin oppilaitoksissa suoritettujen opintojaksojen lukumäärä.	Mikkelin lukio 634 hyväksyttyä suoritusta. Mikkelin kaupungin perusopetus kaksi suoritusta.
Jatketaan Opinvoimala.fi-verkkopalvelun kehittämistä hanke-rahoituksella, jolloin tunnustetaan ennaltaehkäisevästi oppimisen ja opiskeluhuvinvoinnin esteitä sekä vahvistetaan näihin liittyvää osaamista.	Mahdollistetaan opiskelukykyn (oppimisen haasteet, hyvinvointi, opiskelutaidot) liittyvien ongelmien varhainen tunnistaminen, ennaltaehkäisevä työ anonyymin verkkopalvelun avulla sekä lisätään opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamista tässä työssä. Opinvoimalan käyttö lisätty valtakunnallisesti (Suunta-tiimi).	Hanke saatiin/ei saatu.	Hanke saatiin lukion oppimisen tuen kehittämiseen yhteistyössä Mikkelin lukion kanssa (hankkeeseen sisältyy myös Opinvoimalan kehittämissuunnitelmaa). Loppuvuodesta haettiin myös perusopetuksen oppimisen tuen kehittämisen hanketta, jonka päätöstä ei saatu vielä vuoden 2024 aikana.

Edistetään alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä, olemassa olevien työpaikkojen säilyttämistä sekä uusien työpaikkojen syntymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Osallistutaan Savostamo.fi konsortioon Etelä-Savon opiskelu- ja työpaikkojen markkinointimiseksi.	Opiskelu- ja työmahdollisuuksien näkyvyyden parantaminen Etelä-Savoon ja Etelä-Savon sisällä (Savostamo.fi viestintätiimin Otavian edustaja).	Savostamo.fi:n kävijämäärä.	savostamo.fi -sivusto on avoin kaikille käyttäjille.
Toteutetaan Luontokuvaus-hanke (edellyttäen rahoituksen saamista) ja tehdään yhteistyötä maa- ja metsätilojen omistajien kanssa kohteiden vuokraamisesta ja palvelujen hankinnasta.	Tukea ja kehittää Luontokuvauskeskushankkeen avulla alueellista yrittäjyyttä palvelujen tuottamiseksi hankkeelle (Vapaan sivistystyön tiimi/Hallinto).	Yhteistyökumppaneiden lukumäärä.	Hankerahoitushakemus palautettiin täydennettäväksi.

Panostetaan osaavan työvoiman saamiseen ja osaajien houkutteluun			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Kehitetään verkko-oppimisympäristöä ja tekoälyn käyttömahdollisuuksia tukemaan työttömien osaamisen kehittämistä ja TE2024 valmistelua.	Monipaikkaisen, saatavuudeltaan ja saavutettavuudeltaan paremmat hlökohtaiset mahdollisuudet tarjoavan oppimisolustan kehittäminen sekä tekoälyn hyödyntäminen työttömien työnhakijoiden yksilöllisistä lähtökohdista tapahtuvaa koulutusta varten (Otavian hallinto).	Tehtiin/ei tehty	Ympäristöä kehitettiin vuoden aikana.

Vahvistetaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden välistä ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Pedagoginen kehittäminen hankkeissa (Jälkiä arjessa, Airut, Glopisto, Lingua mundi).	Tutkimusperustaisuus kehittämistyössä sekä jatko-opintoihin tarvittavan osaamisen kirkastaminen opiskelijoille (Suunta-tiimi, Sytyke-ryhmä, Keke-ryhmä).	Verkojulkaisujen määrä, joissa haastatellaan yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulutoimijoiden edustajia.	24 verkkojulkaisua n. 4800 katsojaa/kuulijaa.
Tulevaisuudentutkimuksen Delfoi-menetelmäkoulutus ja sen ympärille rakentuva verkostotyö.	Lisätään Delfoi-menetelmäosaamista kansallisella tasolla, joka osaltaan tukee tulevaisuudentutkimuksen verkostojen rakentumista (Vapaatiimi ja Suunta).	Koulutukseen osallistuvien ja Delfoi-aktiviteettien määrä.	Delfoi-koulutukseen osallistui 24 opiskelijaa. Delfoi-pajoja järjestettiin 10 kpl. Delfoi-webinaareja 2 kpl. Delfoi-kurssiviikkoja 122.

Mahdollistavat elinympäristöt ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut

Alueen hyvinvointi perustuu asukkaiden, yhteisöjen, yritysten, hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyölle sekä vahvaan paikallisuuteen			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Kansalaislähtöisten kurssien järjestäminen. Järjestetään kansanopistotoimintana kursseja, jotka edistävät asukkaiden hyvinvointia ja tukevat paikallisuutta.	Esim. luontovalokuvauksen ja luontoon liittyvien kurssien järjestäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa (Vapaa sivistystyö).	Opintoviikkojen määrä.	n. 60 paikallista osallistujaa eri kursseilla.

Taataan kaupunkilaisille saavutettava palvelurakenne ja –tarjonta sekä edistetään esteettömän ja turvallisen arkiympäristön rakentumista			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Kehitetään verkkoalustaa vapaan sivistystyön opintojen suorittamiselle Etelä-Savossa joustavasti ja organisaatorajat ylittäen.	Saavutettavan ja saatavan vapaan sivistystyön koulutuspalvelun verkkoalustan kehittämisen on käynnistynyt yhteistyössä Etelä-Savon vapaan sivistystyön toimijoiden kanssa (Otavian hallinto/Vapaatiimi).	Tehtiin/ei tehty	Ei tehty.

Kehitetään kestävästi monimuotoista, virikkeellistä luonto- ja lähiympäristöä ja hyödynnetään niiden sekä maaseutualueiden hyvinvointivaikutukset			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Tiivistetään kampuksen ja Otavan kylän yhteistyötä	Tavoitteena on erilaisten Otavan kylän koulutustoimijoiden, yhdistysten ja yritysten vuorovaikutuksen lisääminen tapahtumien ja laajemman yhteistyön avulla. Kestävä ja kohtaava Otava –tapahtuman järjestäminen sekä muu yhteistyö Otavan kyläyhteisön toimijoiden kanssa (Seutukampus).	Tapahtumien lukumäärä	Kolme tapahtumaa.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Edistetään ryhmiin ja yhteisöihin kiinnittymistä			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Mikkelin alueella olevien kansalaisjärjestöjen/yhdistysten kanssa tehtävä yhteistyö.	Tehdään monialaista yhteistyötä, jossa Otavian osaaminen tukee kansalaisjärjestöjen ja yhdistysten toimintaa sekä päinvastoin (Seutukampus/Hallinto).	Yhteistyökumppaneiden määrä.	Kolme yhdistystä.

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Liikevaihto	359 500		359 500	605 266	245 766
Liiketoiminnan muut tuotot	600 000		600 000	539 959	-60 041
Tuet ja avustukset kunnalta	5 682 700		5 682 700	5 886 373	203 673
Materiaalit ja palvelut	-849 500		-849 500	-906 953	-57 453
<i>Ostot tilikauden aikana</i>	-186 300		-186 300	-236 732	-50 432
<i>Palvelujen ostot</i>	-663 200		-663 200	-670 222	-7 022
Henkilöstökulut	-5 339 900		-5 339 900	-5 190 137	149 763
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-4 407 300		-4 407 300	-4 371 200	36 100
<i>Henkilösivukulut</i>	-932 600		-932 600	-818 936	113 664
<i>Eläkekulut</i>	-777 600		-777 600	-713 038	64 562
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-155 000		-155 000	-105 898	49 102
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 300		-7 300	-874	6 426
Liiketoiminnan muut kulut	-385 500		-385 500	-436 895	-51 395
Liikelylijäämä (-alijäämä)	60 000	0	60 000	496 738	-436 738
Rahoitustuotot ja -kulut			0	861	-861
<i>Muut rahoitustuotot</i>				861	-861
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	60 000	0	60 000	497 600	437 600
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	60 000	0	60 000	497 600	437 600
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	60 000	0	60 000	497 600	437 600

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian tuloslaskelma

Ostot ja myynnit kaupungilta mukana

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Liikevaihto	605 265,57	507 518,88
Liiketoiminnan muut tuotot	539 959,11	588 864,45
Tuet ja avustukset kunnalta	5 886 373,00	5 895 390,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-236 731,54	-220 613,16
Palvelujen ostot	-670 221,92	-906 953,46
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-4 371 200,42	-4 037 045,69
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-713 037,86	-679 263,92
Muut henkilösivukulut	-105 898,49	-5 190 136,77
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-874,36	-1 973,34
Liiketoiminnan muut kulut	-436 894,79	-407 570,76
Liikelylijäämä (-alijäämä)	496 738,30	894 519,21
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	861,49	795,16
Muut rahoituskulut	-0,04	-0,72
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	497 599,75	895 313,65
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	497 599,75	895 313,65
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	497 599,75	895 313,65
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-14,5	-14,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-14,5	-14,6
Voitto, %	82,2	176,4

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta/kuntayhtymältä + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto)

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian rahoitusosan toteutumisvertailu 2024

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Liikelylijäämä (-alijäämä)	60 000	0	60 000	496 738	436 738
Poistot ja arvonalentumiset	7 300	0	7 300	874	-6 426
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	861	861
	67 300	0	67 300	498 474	431 174
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-35 000	0	-35 000	-31 477	3 523
Toiminnan ja investointien rahavirta	32 300	0	32 300	466 997	434 697

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	496 738,30	894 519,21
Poistot ja arvonalentumiset	874,36	1 973,34
Rahoitustuotot ja -kulut	861,45	794,44
	498 474,11	897 286,99
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-31 477,10	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	466 997,01	897 286,99

Rahoituksen rahavirta

Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000 000,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-147 067,73	167 973,75
Oman pääoman muutokset		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	170 488,32	3 385 139,48
Korottomien velkojen muutos muilta	-4 490 417,60	-4 450 400,22
Rahoituksen rahavirta	-466 997,01	-897 286,99

Rahavarojen muutos

	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	150,00	150,00
Rahavarat 1.1.	150,00	150,00
	0,00	0,00

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1 000 €	3 365,36	3 146,12
Investointien tulorahoitus, %	-1 583,61	
Laskennallinen lainanhoitokate	1,00	
Quick ratio	0,1	0,0
Current ratio	0,1	0,0

Investointien tulorahoitus, %

=100 *(Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset -Tuloverot) / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korkokulut - Tuloverot) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Quick ratio

= (Rahat ja pankkisaamiset+Rahoitusarvopaperit+Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus+Lyhytaikaiset saamiset+Rahoitusarvopaperit+Rahat ja pankkisaamiset)/(Lyhytaikainen vieras pääoma-Saadut ennakot)

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian tase

	31.12.2024	31.12.2023
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	30 602,74	0,00
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	14 011,70	15 708,87
Lainasaamiset	2 299,94	134 060,74
Muut saamiset	33 623,21	23 473,62
Siirtosaamiset	12 804,39	59 984,33
	62 739,24	233 227,56
Rahat ja pankkisaamiset	150,00	150,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	93 491,98	233 377,56
Vastattavaa		
Oma pääoma		
Peruspääoma	151 852,46	151 852,46
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-5 828 870,83	-6 724 184,48
Tilikauden yli-/alijäämä	497 599,75	895 313,65
	-5 179 418,62	-5 677 018,37
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Lainat julkisyhteisöiltä	4 000 000,00	0,00
Lyhytaikainen		
Lainat julkisyhteisöiltä	20 906,02	167 973,75
Saadut ennakot	309 345,43	539 256,15
Ostovelat	123 684,54	94 639,29
Muut velat	98 782,30	94 613,09
Siirtovelat	720 192,31	5 013 913,65
	1 272 910,60	5 910 395,93
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	93 491,98	233 377,56
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	2399,5	1856,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	70,6	76,8
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	-5 331	-5 829
Lainakanta 31.12., 1000 €	4 021	168
Lainat ja vuokravastuut 31.12, 1000€	4 022	169
Omavaraisuusaste, %		
=100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)		
/((Koko pääoma - Saadut ennakot)		
Suhteellinen velkaantuneisuus, %		
=100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot		
Lainakanta 31.12., 1000 €		
= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä		
+ Lainat muilta luotonantajilta + Lainat muilta luotonantajilta		
Lainat ja vuokravastuut 31.12		
= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä		
+ Lainat muilta luotonantajilta + Vuokravastuut		

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot**Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)****Jaksotusperiaatteet**

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Taseen ja rahoituslaskelman esittämistavan muutos

Taseen ja rahoituslaskelman esittämistapa on muutettu vastaamaan Kirjanpitolausituksen kuntajaoston Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän eriytetyn liiketoiminnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä 30.4.2024. Yhdystili esitetään liikelaitoksen tilinpäätöksessä tilin saldon etumerkin mukaan joko lainasaamisena tai lainana julkisyhteisöltä. Aiemmin yhdystili esitettiin saamisena kunnalta tai korottomissa veloissa kunnalta. Vastaavat muutokset on tehty edellisen tilikauden vertailutietoihin.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Mikkelin kaupunki sopivat 31.5.2022, että Mikkelin kaupunki maksaa palautettavat valtionosuudet yhteensä 13 248 033,00 euroa ilman korkolain (633/1982) mukaisia vuosittaisia korkoja 1.12.2022 – 30.6.2024 välisenä aikana ja kolmessa (3) erässä seuraavasti:

- 1.12.2022 mennessä 4 416 011,00 euroa
- 30.6.2023 mennessä 4 416 011,00 euroa
- 30.6.2024 mennessä 4 416 011,00 euroa

Maksuaikataulun mukaisesti viimeinen erä maksettiin 30.6.2024. Maksun kattamiseksi Mikkelin kaupunki myönsi 31.12.2024 liikelaitos Otavialle kertalyhenteisen konsernilainan 4 000 000,00 euroa 10 vuoden laina-ajalla.

Toimintatuotot tehtäväalueittain *)		
	2024	2023
Opetuspalvelut	390 986,95	373 582,77
Muut palvelut	539 959,11	588 864,45
<i>Toimintatuotot yhteensä *)</i>	<i>930 946,06</i>	<i>962 447,22</i>

*) Toimintatuottojen erittely esitetään ulkoisista eristä

Liitetieto 11

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	Poistotapa	Poistoaika tai poisto-%
Koneet ja kalusto		
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3-5 v
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v
	ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat		

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet 31.12.	30 603
Koneet ja kalusto	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0
Lisäykset tilikauden aikana	31 477
Poistot tilikauden aikana	-874
Kirjanpitoarvo 31.12.	30 603
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	
Kirjanpitoarvo 31.12.	30 603

Liitetieto 23

Saamisten erittely		
	2024	2023
	Lyhyt-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	1 680,00	3 000,00
<i>Yhteensä</i>	<i>1 680,00</i>	<i>3 000,00</i>
Saamiset yhteensä	1 680,00	3 000,00

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	12 701,43	9 792,97
Tuet ja avustukset	0,00	38 095,31
Muut tulojäämät	102,96	12 096,05
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	<i>12 804,39</i>	<i>59 984,33</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>12 804,39</i>	<i>59 984,33</i>

Liitetieto 25

Oma pääoman erittely		
	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	151 852,46	151 852,46
Peruspääoma 31.12.	151 852,46	151 852,46
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	-5 828 870,83	-6 724 184,48
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-5 828 870,83	-6 724 184,48
Tilikauden yli-/alijäämä	497 599,75	895 313,65
Oma pääoma yhteensä	-5 179 418,62	-5 677 018,37

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat		
Velat, jotka erääntyvät 1.1.2030 tai sen jälkeen		
	2024	2023
Lainat kunnalta	4 000 000,00	0,00
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<i>4 000 000,00</i>	<i>0,00</i>

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely		
	2024	2023
Muut velat		
Muut velat	98 782,30	94 613,09
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>98 782,30</i>	<i>94 613,09</i>

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	605 679,78	495 903,83
Vos.takaisinperintä	0,00	4 416 011,00
Muut menojäämät	114 512,53	101 998,82
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>720 192,31</i>	<i>5 013 913,65</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>720 192,31</i>	<i>5 013 913,65</i>

Liitetieto 38

Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma**Vuokravastuut**

	2024	2023
Koneiden ja laittiden vuokravastuut	406,00	754,00
Toimitilojen vuokravastuut	314,47	314,47
Vuokravastuut yhteensä	720,47	1 068,47
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava ouus	58,00	406,00

Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2024	2023
Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia vakinaiset	69	67
Määräaikaiset	14	12
Yhteensä	83	79

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2024	2023
Mikkelin kristillisdemokraatit	47,50	71,26
Mikkelin Seudun Vihreät ry	95,00	147,25
Mikkelin Kokoomuksen kunnallisjärjestö	46,31	60,56
Keskusta	133,00	123,50
SDP, Mlin kunnallisjärjestö	371,26	371,27
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	693,07	773,84

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Päiväkirja

Pääkirja

Tase

Tuloslaskelma

Avoimet ostolaskut

Ostoreskontralista

Avoimet myyntilaskut

Myyntireskontralista

Käyttöomaisuusluettelo

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITELAJEISTA

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Laji	Tositelajin nimi
1	CPU kassa
16	Matkustuksenhallinta Otavia
2	Pankit
20	Muistiot
3	Maksut
30	Palkat
33	LTM-palkkiot
4	Poistot
40	Ostolaskut
60	Yleislaskut
61	Suoritukset
62	Hyvityslaskujen kohdistukset
68	Luottotappiot
76	Haahtela kiinteistö sisäiset
89	Jamix ruokatuotanto sisäiset
92	Timmi tilavaraus sisäiset
ALV	Alv-kirjaukset
	Liitetietotositteet

Allekirjoitukset

Liikelaitos Otavian tilinpäätöksen 2024 allekirjoitukset:

19. helmikuuta 2025

Liikelaitos Otavian johtokunta

Heikki Pyrhönen
johtokunnan puheenjohtaja

Jukka Saikkonen
johtokunnan jäsen

Lotta Pylkkänen
johtokunnan jäsen

Nina Kurki
johtokunnan jäsen

~~Kimmo Tantturi~~ SARA TIAINEN
johtokunnan jäsen Varajäsen

Heidi Luukkainen Rautiainen
johtokunnan jäsen

Seija-Liisa Ruhanen
johtokunnan jäsen

Erkki Alanen
johtokunnan jäsen

Harri Jokinen
johtaja-rehtori, Liikelaitos Otavia

5.2 Mikkelin Vesiliikelaitos

Liikelaitoksen johtajan katsaus

Vesiliikelaitos on toiminut vuoden 2009 alusta kuntalain mukaisena kunnallisena liikelaitoksena. Mikkelin Vesilaitos vastaa vesihuollon palvelutuotannosta toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suomenniemellä. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla sijaitsevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä tavoitteidensa mukaiset uus- ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulo-rahoituksella.

Vesihuolto on ollut esillä viime vuonna olennaisena osana yhteiskunnan kriittistä infraa. Tämän seurauksena varautuminen on oleellinen osa vesihuoltoa. Mikkelin Vesilaitoksella on varautumista päivitetty useampana vuotena. Vuonna 2024 olemme olleet mukana Mikkelin kaupungin varautumissuunnittelun päivityksessä. Myös yhteistyö puolustusvoimien kanssa on tiivistynyt.

Edellisvuosien inflaatiokehitys ja korkojen nousu on vuonna 2024 osoittanut tasaantumisen merkkejä. Sähkön hinta oli vuotta 2023 selvästi edullisemmalla tasolla, muut energia kulut olivat hieman edellisvuotta kalliimmat. Vesihuoltoalan kemikaalien hintataso oli kohtuullisella tasolla. Edellisvuosien erityisesti automaation komponenttien saatavuus oli edellisvuotta parempi.

Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamolla saatiin täyteen kolmas kokonainen käyttövuosi. Käyttökokemukset uuden puhdistamon tehokkuudesta puhdistaa jätevettä jatkuivat kokonaisuudessaan hyvänä. Keväällä runsaan lumimäärän nopea sulaminen aiheutti jätevedenpuhdistamolla haasteita jäteveden puhdistusprosessissa. Mikkelin jätevesiviemäreiden laskuttamattoman jäteveden määrä näkyi selvästi jätevesipuhdistamoiden tulovirtaamassa. Vuotovesimäärän pienentämiseen on aloitettu selvitystyötä, jonka perusteella päästään tulevana vuosina kohdentamaan tehokkaammin jätevesiverkoston saneerauksia. Vanhan Kenkäveron jätevedenpuhdistamon tontti on tilikauden aikana siirretty Vesilaitoksen taseesta kaupungin taseeseen kirjanpidossa olevalla tasearvolla (KH 16.9.2024 § 222).

Kiinnostus vedenkäsittelyn tutkimus- ja tuotekehitystyötä kohtaan jatkui vilkkaana ja kansainvälisenä. Vesilaitos on mukana tiiviisti Mikkelin kaupungin BEM-hankeessa, jossa on saatu kehitystyötä eteenpäin. Metsä-Sairilan puhdistamon yhteydessä sijaitsevassa BEM-osaamiskeskuksessa saatiin yhteistyössä ensimmäinen käytännön kehitystyö käyntiin.

Liikelaitoksen hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Liikelaitoksella on kahdeksanjäseninen johtokunta, jonka tehtävänä johtaa ja kehittää alaistaan liikelaitosta sekä vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Johtokunta kokoontui tilikauden aikana kymmenen kertaa. Johtokunnan puheenjohtajana toimi Perttu Noponen.

Olennaiset muutokset liikelaitoksen toiminnassa ja taloudessa

Vesiliikelaitoksen liikevaihto toteutui reilusti talousarviota suurempana. Liikevaihdon kehitys selittyy vesimaksujen korotuksella ja vedenkulutuksen suuremmalla toteutumalla. Ensimmäistä kertaa pandemiavuosien jälkeen vesilaskutus oli suurempi kuin edellisenä vuotena. Veden kulutus kasvoi hieman kotitalouksissa, ja suurempi kulutuksen kasvu oli teollisuuden asiakkaissa. Tulevana haasteena vedenkulutuksen ennustamisessa on etäluettavien vesimittareiden puute. Useammassa Mikkelin Vesilaitoksen kokoluokan vesilaitoksessa on jo etäluettavat mittarit käytössä. Muissa tuotoissa on tulona Rambollin maksama 150 000 euron hyvitys jätevedenpuhdistamohankkeen purkamisen juridiseen konsultointiin liittyneestä sovintosopimuksesta.

Mikkelin kaupungin sähkö sopimus vuodelle 2024 oli selvästi edullisempi kuin vuonna 2023. Tämä näkyi miljoona euroa pienempinä sähkökuluina, jotka alittivat talousarvion reilusti. Lämmityskustannukset ylittivät hieman talousarvion. Tulevana vuosina tulee varautua lämmityskustannuksien kohoamiseen. Materiaaleissa merkittävänä kuluvähennyksenä oli vesilaitostoiminnassa käytettävien kemikaalien hintatason alentuminen normaalimmalle tasolle edellisvuosien hintatason kohoamisen jälkeen. Ostopalvelut ylittivät talousarvion, tämä on seurausta vesilaitoksen henkilöstöresurssien olennaisesta pienemisestä viimeisten kymmenen vuoden aikana.

Vesilaitoksen vedentuotannossa ja verkostotoiminnoissa toimintavuoteen ei sisältynyt merkittäviä muutoksia. Puhdistamojen operointipalvelu tuotettiin sopimuksen mukaisena edellisvuosien tapaan. Omana työnä tehtyä verkostosaaneerausta tehtiin muihin samankokoisiin vesilaitoksiin verrattuna vähäisesti.

Taloudessa ulkopuolisten lainojen korkomenot ovat vähän kohonneet vuodesta 2023. Konsernilainoja otettiin lisää 2 miljoonaa euroa. Rahoituskulut ovat kokonaisuudessaan merkittävä osa vesiliikelaitoksen kuluja. Rahoituskulut olivat kokonaisuudessaan 2,2 miljoonaa euroa. Tästä kaupungille maksettavan liikelaitoksen peruspääoma oli 500 000 euroa.

Liikelaitoksen henkilöstö

Henkilöstömäärän kehitys toteutui kaupungin asettaman tavoiteorganisaation mukaisena. Vesilaitoksen vakituisten henkilöstön määrä oli tilikauden lopussa 24, joista yksi on määräaikainen. Vesilaitoksella oli vuoden aikana töissä 4 insinööriharjoittelijaa, ja yksi määräaikainen työntekijä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vesilaitostoiminta on yhteiskunnassa luonteeltaan vakaata, eikä merkittäviä muutoksia toiminnassa tai tehtävissä ole tiedossa. Koronapandemian vaikutukset ovat jääneet melko pieneksi. Venäjän hyökkäyssodan kaltaiset yhteiskunnan häiriötilat ovat vahvistaneet valmius- ja varautumissuunnittelua.

Mikkelin Vesihuoltoliikelaitoksen yhtiöittämisselvitys valmistui elokuussa 2024. Yhtiöittämisselvitys eteni vesiliikelaitoksen johtokunnasta kaupunginhallitukselle päätöksen tekoon. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 18.11.2024, että vesiliikelaitosta ei yhtiöitetä, ja asia loppuun käsitelty.

Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamo on ollut käytössä kolme toimintavuotta. Puhdistamon toiminta on vakaantunut ja prosessi on saatu hallintaan. Nykyinen voimassa oleva operointisopimuksen ensimmäinen kausi päättyy 2026, ja jatkosta on sovittava keväällä 2025. Tulevat haasteet vesilaitoksella tulevat olemaan vesihuoltoverkoston saneeraus ja kunnon hallinta. Mikkelin vesilaitoksella on 500 km vesijohto- ja 430 km jätevesiverkostoa. Nykyisellä verkostojen saneerausrahoituksella uudistamiskierto on useampia satoja vuosia.

Uusia vesiliittymissopimuksia tehtiin 12 kappaletta. Liittyjämääriin ei ole odotettavissa merkittäviä muutoksia. Veden- ja jäteveden laskutukseen ei tullut vähennystä ensimmäistä kertaa useamman vuoden jatkuneen kulutuksen vähenemisen jälkeen.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Vesilaitostoimintaa säädellään laajalti lainsäädännön kautta. Vesihuoltoalaki, ympäristönsuojelulaki sekä terveydensuojelulaki määrittävät ne keskeiset puitteet ja vaatimukset, jossa vesihuoltopalvelua tuotetaan. Lainsäädännöstä tulevien vaatimusten täyttäminen edellyttää Vesilaitoksella jatkuvaa toiminnan suunnittelua, laitosten ja verkostojen huoltoa sekä kunnossapitoa. Tämän lisäksi edellytetään oikein kohdistettuja ja toteutettuja investointeja. Vesihuollossa on tullut viime vuosina voimakkaasti esille kriittisen infran tilanne ja poikkeusoloihin varautuminen. Tästä on tulossa lainsäädännön ja asetusten kautta haasteita vesilaitoksille.

Vesilaitoksen tehtävät edellyttävät monelta osin pitkäaikaista ammatillista kokemusta ja perehtyneisyyttä. Työvoiman vaihtuvuus ja saatavuus voivat jatkossa muodostua haasteeksi vesihuollon toimintavarmuuden näkökulmasta. Oman tuotannon rinnalla on pyrittävä ylläpitämään myös riittävää, markkinaehtoista palvelutuotantoa.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Laadukas sekä toimintavarma vesihuolto on välttämätön edellytys väestölle ja merkittävälle osalle elinkeinoelämää. Vesihuolto turvaa puhtaan veden niin juomavedeksi, hygienian ylläpitämiseksi kuin teollisuuden raaka-aineeksi sekä jätevesien poisjohtamisen ja käsittelyn siten, ettei niistä aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

Vesihuollon toimialaan liittyy sen luonteen mukaisesti monenlaisia riskejä. Riskit liittyvät mm. talousveden laatuun, toimitushäiriöihin, laitteistovikojen tai sääilmiöiden aiheuttamiin vahinkoihin ulkopuolisille, jätevesipäästöihin, viemäritulviin, jne. Lainsäädäntö edellyttää vesihuoltolaitoksilta riskienhallintaa ja varautumista erilaisiin häiriöihin. Mikkelin Vesilaitos on kartoittanut riskit ja ne on huomioitu varautumissuunnitelmassa ja investointiohjelmassa. Ympäristöterveydenhuolto on hyväksynyt terveydensuojelulain 20 § mukaiset riskinarviot Mikkelin vesilaitoksille. Hyväksyminen koskee Mikkelin, Ristiinan, Haukivuoren ja Suomenniemen vedenjakelualueita ja vedenkäsittelylaitoksia. Riskinarvioinnit on laadittu wsp-periaatteiden mukaisesti.

Liikelaitoksen tulorahoituksessa on näkyvissä omat haasteensa veden kulutuksen vähenemisen seurauksena. Mikäli tulorahoitus ei ole riittävän suuri, laitosten ja verkostojen saneerauksiin ei voida panostaa riittävästi ja kertynyt saneerausvelka voi muodostaa toiminnallisia ongelmia. Verkostojen saneeraukset yhteensovitetaan katusaneeraustöiden kanssa. Samoin verkostojen laajennusinvestoinnit toteutetaan yhdessä uusien kaava-alueiden rakentamisen kanssa. Mikkelin Vesilaitoksen seuraava merkittävä haaste on vesihuoltoverkostojen kunnon ylläpito ja kustannustehokas saneeraaminen.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että Mikkelin Vesiliikelaitoksen toiminta on taloudellista ja tulokSELLISTA, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lainsäädäntöä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Mikkelin Vesiliikelaitoksen johtokunta ohjaa ja valvoo Mikkelin Vesilaitoksen toimintaa. Johtokunta johtaa ja kehittää alaistaan liikelaitosta ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Johtokunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikutavuutta ja varaa käyttäjille mahdollisuuden osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

Vesilaitoksen johtaja johtaa ja kehittää johtokunnan alaisena vesilaitoksen toimintaa ja huolehtii sen hallinnon, talouden ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Myyntisaamisten hallinta toteutetaan kaupungin palveluntarjoajan Meidän IT ja talous Oy:n toimesta.

Vesilaitoksen verkosto-omaisuus on kertynyt sadan vuoden aikana ja sisältää saneerausvelkaa. Äkillisissä putkirikoissa syntyy vahinkoa kolmansille osapuolille, joiden selvityksessä kaupungille kilpailutettu vakuutusyhtiö on keskeisessä roolissa, niin vuoropuhelussa, kuin korjaustoimenpiteiden suorittamisenkin osalta. Kuluvana vuonna olemme kohdanneet vakuutusyhtiöltä kielteisiä päätöksiä vesijohtovuotojen ulkopuolisille aiheutuneiden vahinkojen korvauspäätöksissä. Tämä aiheuttaa merkittävän taloudellisen riskin, mikäli esim. runkovesijohdon vaurio aiheuttaa mittavan vahingon arvokiinteistölle.

Tuloksen muodostumisesta, talousarvion toteutumisesta ja raportoinnista sekä siinä mahdollisesti esiintyneistä poikkeamista ja sen johdosta tehdyistä toimenpiteistä sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta on kerrottu edellä toimintakertomuksessa.

Mikkelin Vesilaitoksen toiminnalle aiheutuvista, vahinkoa aiheuttavista merkittävistä toiminnallisista riskeistä ei ole raportoitu. Pursialan pohjavesialueen kunnostustyöt ja raakaveden laatu edellyttävät kuitenkin jatkuvaa, tehostettua pohjaveden tarkkailua. Virallisesti pohjavesialueiden suojelusta vastaa ELY-keskus.

Mikkelin Vesilaitoksen hankinnat ja sopimushallinta on vastuutettu. Sopimuksista ei aiheutunut negatiivisia seurauksia vuoden 2024 hankintoihin. Vesilaitos käyttää hankinnoissaan sähköistä kilpailutusta. Verkstorakentamisen urakkakilpailutukset tehtiin pääosin kaupunkikehityslautakunnan päätöksillä.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Vettä myytiin 2 429 975 m³ ja jätevettä laskutettiin 2 424 998 m³. Veden- ja jätevedenmyynti tulona ylitti talousarvion tavoitteen 902 329 eurolla (toteuma 107,4 %). Vesilaitoksen johtokunta korotti vuodelle 2024 vesi- ja jätevesimaksuja 8%, kun aiemmin talousarvion laadinnassa oli käytetty 3 % korotuksia.

Veden myynti nousi 2,8 prosenttia ja laskutettu jätevesimäärä nousi 1,7 prosenttia edellisvuoden tasosta. Tämä oli ensimmäinen kerta vuoden 2020 jälkeen, kun laskutetut vesimäärät nousivat edellisen vuoden määristä. Vuoden 2025 alussa valmistuneessa Etelä-Savon maakunnallisessa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa on kuitenkin ennustettu Mikkelin alueelle väheneviä veden kulutusmääriä tulevaisuudessa.

Vuoden 2024 talousarviossa liikelaitoksen liikevaihdoksi esitettiin 13 226 500 euroa. Mikkelin Vesiliikelaitoksen liikevaihto tilinpäätöksessä vuonna 2024 on 14 357 107 euroa. Tämä on 1 130 607 euroa enemmän kuin talousarviossa esitetty. Vesiliikelaitoksen johtokunta päätti korottaa vesitaksia syksyllä enemmän kuin talousarviossa oli ehdotettu. Lisäksi ennustettu suurempi vedenkulutus lisäsi liikevaihtoa.

Hulevesistä vastaa peruskaupunki, joka kerää julkisoikeudelliset maksutulot ja vastaa kaikista kustannuksista. Vesilaitoksen talousarviossa oli arvioitu, että peruskaupunki tilaa hulevesitöitä Vesilaitokselta 35 000 eurolla. Hulevesitöiden laskutus toteutui 43 500 eurolla. Tästä merkittävä osuus on hulevesipumppaamoiden valvonta ja huoltotyöt.

Vesilaitoksen toimintakulut yhteensä olivat 8 971 247 euroa. Tästä henkilöstökulujen osuus oli 1 386 324 euroa. Materiaalien ja palvelujen ostoja kertyi 6 899 068 euroa. Kokonaisuutena aineet ja tarvikkeet sekä palvelujen ostot alittivat talousarvion 58 932 eurolla. Tähän vaikuttivat pääosin energian ja kemikaalien hinta tason vakiintuminen.

Vesiliikelaitoksen liikeylijäämä oli 219 589 euroa, kun sitovana liikealijäämätavoitteena oli muutetussa talousarviossa 869 500 euroa. Näin olleen sitova liikeylijäämä/alijäämätavoite saavutettiin.

Rahoituskuluja kirjattiin yhteensä 2 244 236 euroa. Tästä 500 000 euroa muodostui kaupungille talousarvion mukaisesti maksetusta peruspääomakorvauksesta. Lainojen korkokustannuksia oli 1 737 217 euroa, joka on 436 735 euroa enemmän kuin vuonna 2023.

Tilikauden alijäämäksi muodostui 1 857 943 euroa. Tämä oli selvästi parempi kuin talousarviossa.

Vesi- ja viemäri liittymismaksuja kertyi 47 770 euroa. Poistojen määrä oli 5 422 100 euroa ja taseen loppusumma oli 108 533 982 euroa.

Investoinnit olivat nettona yhteensä 1 008 400 euroa, kun alkuperäisessä talousarviossa oli budjetoitu 1 600 000 euroa nettoinvestointeihin. Vesilaitosten (puhdas vesi) investointeihin käytettiin 121 000 euroa. Metsä-Sairilan puhdistamon investoinnit toteutuivat negatiivisena. Tämä johtui siitä, että Metsä-Sairilan puhdistamolta siirrettiin käyttötalouteen sellaisia kustannuksia, jotka eivät kuuluneet investointeihin. Ns. ”satelliittipuhdistamojen” (Ristiina, Haukivuori, Anttola ja Suomenniemi) investointeihin käytettiin 80 000 euroa. Verkostoinvestointien toteuma oli 967 000 euroa.

Tilikauden aikana siirrettiin maaomaisuutta (Kenkäveronniemen tontti) kaupungille tasearvolla, jolloin luovutusvoittoa ei muodostunut. Kenkäveron tontin luovutus oli talousarvion laadinnan yhteydessä käsitelty myyntivoittona. Talousarviossa varattuihin tuloihin haetaan alituslupaa.

Vesilaitoksen nettoinvestointien määrä alittui 592 000 eurolla talousarvioon verrattuna.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN (1000 €) S=SITOVUUSTASO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli
Vesiliikelaitos					
MENOT	1 640	0	1 640	1 015	-625
<i>Vesilaitokset</i>	S 200		200	121	-79
<i>Jätevesipuhdistamot</i>	S 120		120	80	-40
<i>Anttolan siirtolinja, yleissuunnitelma</i>	S 50		50	3	-47
<i>Ristiinan jätevesipuhdistamo ja hankesuunnitelma</i>	S 90		90	0	-90
<i>Metsä-Sairilan puhdistamo</i>	S 80		80	-118	-198
<i>Verkostot</i>	S 1 100		1 100	967	-133
<i>Kenkäveronniemen tontin siirto kaupungille</i>				-39	-39
TULOT	40		40	7	-33
<i>Kaluston myyntivoitto/-tappio</i>				7	7
NETTO	1 600	0	1 600	1 008	-592

Tilikauden tuloksen käsittely

Mikkelin Vesiliikelaitoksen johtokunta esittää tilikaudelle 2024 muodostuneen 1 857 943,07 euron alijäämän käsittelyksi:

- Tilikauden tuloslaskelman alijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia 2 013 021,54 euroa.
- Kirjataan tulona poistoeron vähennys 155 078,47 euroa.
- Kirjataan tilikauden alijäämä 1 857 943,07 euroa tilikauden yli-/alijäämän tilille taseeseen.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Sitova tavoite	Tavoite	Toteuma
Liikealijäämä	-869 500 e	219 589
Korvaus peruspääomasta	500 000 e	500 000 e

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Veden myynti, 1000 m ³	2422	2319	2490
Jäteveden laskutus, 1000 m ³	2383	2234	2424
Vesi- ja jätevesitaksa yht.€/m ³	5,10	5,36	5,51

STRATEGIAKORTIT

Mikkelin Vesilaitos tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suomenniemellä. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä tavoitteidensa mukaiset uudis- ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulorahoituksella.

Palvelusuunnitelma

Liikelaitoksella on kahdeksan jäseninen johtokunta, joka ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa sekä vastaa sen hallinnon, toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Vesiliikelaitoksen toiminnan painopisteet on asetettu siten että ne tukevat valtuuston vahvistamia kaupungin strategisia tavoitteita. Kaupungin talousarviossa on asetettu vesilaitokselle toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Talousvesi oli laatuvaatimukset täyttävää ja vedenjakelu toimi häiriöttömästi. Jätevesiviemärointi toteutui ilman merkittäviä häiriöitä. Jätevesipuhdistamojen toiminta oli pääosin lupamääräysten mukaista. Muilta osin luvan vaatimukset täyttyivät. Laitos- ja verkostoinvestoinnit alittuivat budjetoidusta. Vesilaitos osallistui EcoSairilan kehittämisohjelman valmisteluun.

Taataan puhdas vesi ja lähiruoka sekä luonnon monimuotoisuus ja perinnebiotooppien säilymistä edistetään			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
Vesistöjen vedenlaadusta huolehtiminen	Viemärlaitostointiminta lupamääräysten mukaista (vesihuoltopäällikkö)	Viemäriverkoston ylivuotoja enintään 5/vuosi.	Viemäriin ylivuotoja 4 kpl
Vesihuollon toimintavarmuuden turvaaminen	Vedenjakelussa ei toimintakatkoksia	Runkovesijohtovuotojen lukumäärä enintään 10 kpl/vuosi	Vesijohtoja 6 kpl
Pohjavesiriskien vähentäminen	Jätevesiverkostojen saneeraus (verkostopäällikkö)	100 m/vuosi	Saneerattu 800 m

Edistetään kaupungin kehittämisalustojen vaikuttavuutta ja yrittäjyyden kasvua alustoilla			
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari	Toteuma 31.12.2024
EcoSairilan teollisuusvesiprosessi	Yhteistyö ASTO:n kanssa teollisuusvesiprosessien käynnistämiseksi	Toteutusvaihe käynnistyy	Suunniteltu 50 % (Etenee BEM hankkeessa)
Vesiosaamiskeskuksen toiminnan tukeminen	T&K ympäristön käyttö mahdollistettu operointisopimuksen mukaisesti	Vesiosaamiskeskuksen toiminnassa ei häiriöitä	Toteutunut 100 %

Mikkelin Vesiliikelaitoksen rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	219 588,81	-1 919 502,70
Poistot ja arvonalentumiset	5 422 100,24	5 675 197,39
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 232 610,35	-502 059,42
Satunnaiset erät	0,00	4 302 926,84
Muut tulorahoituksen korjaukset	-6 612,90	-9 979 563,87
	3 402 465,80	-2 423 001,76
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 015 030,19	-5 215 123,75
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	6 612,90	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 394 048,51	-7 638 125,51

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	-1 350,00	-1 350,00	0,00
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 000 000,00		9 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 666 664,00		-1 666 664,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-795 670,51	-462 334,51	673 692,15
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Vaihto-omaisuuden muutos	-16 673,13		33 509,84
Saamisten muutos muilta	-1 843 922,96		-108 812,51
Korottomien velkojen muutos muilta	-69 767,91	-1 930 364,00	-293 599,97
Rahoituksen rahavirta		-2 394 048,51	7 638 125,51

Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
	0,00	0,00

VESILIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1 000 €	-28 986	-44 002
Investointien tulorahoitus, %	335,9	62,4
Laskennallinen lainanhoitokate	0,5	0,5
Quick ratio	1,0	0,3
Current ratio	1,1	0,4

Investointien tulorahoitus, %

=100 * (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia erä + Poistot ja arvonalentumiset - Tuloverot)

/ Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia erä + Poistot ja arvonalentumiset + Korkokulut - Tuloverot) /

(Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Mikkelin Vesiliikelaitos rahoituslaskelman toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Liikelyljäämä (-alijäämä)	-869 500		-869 500	219 589	1 089 089
Poistot ja arvonalentumiset	5 236 000		5 236 000	5 422 100	186 100
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 237 000		-2 237 000	-2 232 610	4 390
Tulorahoituksen korjauserät				-6 613	-6 613
	2 129 500		2 129 500	3 402 466	1 272 966
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 640 000		-1 640 000	-1 015 030	624 970
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustu	40 000		40 000	6 613	-33 387
Toiminnan ja investointien rahavirta	529 500		529 500	2 394 049	1 864 549
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset				-1 350	-1 350
Lainakannan muutokset	-1 660 000		-1 660 000	-462 335	1 197 665
Muut maksuvalmiuden muutokset				-1 930 364	-1 930 364
Rahoituksen rahavirta	-1 660 000		-1 660 000	-2 394 049	-734 049
Rahavarojen muutos	-1 130 500		-1 130 500		1 130 500

Mikkelin Vesiliikelaitoksen tase

	31.12.2024	31.12.2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	124 421,65	111 980,13
Keskeneräiset hankinnat, aineettomat	54 064,50	0,00
	<u>178 486,15</u>	<u>111 980,13</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	284 872,94	324 228,91
Rakennukset	59 548 997,00	61 178 455,38
Kiinteät rakenteet ja laitteet	43 253 560,93	44 637 885,47
Koneet ja kalusto	758 176,64	1 105 061,80
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	159 475,05	1 233 027,07
	<u>104 005 082,56</u>	<u>108 478 658,63</u>
Sijoitukset		
Muut saamiset	1 045 002,60	1 043 652,60
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	99 752,85	83 079,72
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 185 060,89	1 228 610,98
Lainasaamiset	1 956 076,89	13 855,26
Muut saamiset	54 875,31	116 481,85
Siirtosaamiset	9 644,50	2 786,54
	<u>3 205 657,59</u>	<u>1 361 734,63</u>
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	108 533 981,75	111 079 105,71

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	29 872 760,29	29 872 760,29
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	8 100 496,06	6 060 131,57
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 857 943,07	2 040 364,49
	36 115 313,28	37 973 256,35

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero	2 503 876,49	2 658 954,96
-----------	--------------	--------------

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	31 333 348,00	33 000 012,00
Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	31 000 000,00	29 000 000,00
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	4 465 604,77	4 417 834,77
	66 798 952,77	66 417 846,77

Lyhytaikainen

Lainat muilta luotonantajilta	1 666 664,00	1 666 664,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	795 670,51
Ostovelat	909 793,05	1 013 905,73
Muut velat	22 855,31	24 773,25
Siirtovelat	516 526,85	528 034,14
	3 115 839,21	4 029 047,63

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

108 533 981,75	111 079 105,71
-----------------------	-----------------------

VESILIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	35,6	36,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	478,8	536,5
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	6 243	8 100
Lainakanta 31.12., 1000 €	64 000	64 462
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	65 767	66 547

Omavaraisuusaste, %

=100*(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

=100* (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12., 1000 €

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä
+ Lainat muilta luotonantajilta

Lainat ja vuokravastuut 31.12

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä

Mikkelin Vesiliikelaitoksen tuloslaskelma

Ostot ja myynnit kaupungilta mukana

	1.1.-31.12.2024		1.1.-31.12.2023	
Liikevaihto		14 357 106,81		13 094 670,64
Valmistus omaan käyttöön		10 492,50		10 478,05
Liiketoiminnan muut tuotot		245 336,39		36 990,80
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-2 886 056,33		-3 765 333,68	
Palvelujen ostot	-4 013 012,06	-6 899 068,39	-3 739 262,54	-7 504 596,22
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 162 732,63		-1 037 131,27	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-193 493,88		-172 670,67	
Muut henkilösivukulut	-30 097,81	-1 386 324,32	-51 446,73	-1 261 248,67
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-5 422 100,24		-5 675 197,39
Liiketoiminnan muut kulut		-685 853,94		-620 599,91
Liikeylijäämä (-alijäämä)		219 588,81		-1 919 502,70
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	11 625,51		1 304 737,61	
Kunnalle maksetut korkokulut	-643 651,08		-258 727,16	
Muille maksetut korkokulut	-1 093 565,72		-1 041 755,09	
Korvaus peruspääomasta	-500 000,00		-500 000,00	
Muut rahoituskulut	-7 019,06	-2 232 610,35	-6 314,78	-502 059,42
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-2 013 021,54		-2 421 562,12
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
Satunnaiset tuotot	0,00		4 302 926,84	
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00	4 302 926,84
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		-2 013 021,54		1 881 364,72
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		155 078,47		158 999,77
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-1 857 943,07		2 040 364,49

VESILIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,2	-0,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-1,2	-2,6
Voitto, %	-14,0	14,4

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta/kuntayhtymältä + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto)

Mikkelin Vesiliikelaitos - vesilaitoksen yksikkökohtainen tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Liikevaihto	6 600 610,27	6 001 930,50
Valmistus omaan käyttöön	10 492,50	10 478,05
Liiketoiminnan muut tuotot	40 196,87	8 179,39
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 060 583,97	-1 275 092,90
Palvelujen ostot	-1 176 230,72	-1 049 646,28
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-911 976,08	-819 373,15
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-152 569,85	-136 349,89
Muut henkilösivukulut	-23 646,83	-44 315,54
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 354 885,55	-1 490 906,66
Liiketoiminnan muut kulut	-286 580,46	-304 829,98
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 684 826,18	900 073,54
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	11 625,51	1 304 737,61
Kunnalle/Ky:lle maks.korkokulut	-643 651,08	-258 727,16
Muille maksetut korkokulut	-1 093 565,72	-1 041 755,09
Korvaus peruspääomasta	-500 000,00	-500 000,00
Muut rahoituskulut	-7 019,06	-6 314,78
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-547 784,17	398 014,12
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-547 784,17	398 014,12
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	20 135,95	24 057,25
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-527 648,22	422 071,37

Mikkelin Vesiliikelaitos - viemärlaitoksen yksikkökohtainen tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Liikevaihto	7 756 496,54	7 092 740,14
Liiketoiminnan muut tuotot	205 139,52	28 811,41
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 825 472,36	-2 490 240,78
Palvelujen ostot	-2 836 781,34	-2 689 616,26
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-250 756,55	-217 758,12
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-40 924,03	-36 320,78
Muut henkilösivukulut	-6 450,98	-7 131,19
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 067 214,69	-4 184 290,73
Liiketoiminnan muut kulut	-399 273,48	-315 769,93
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-1 465 237,37	-2 819 576,24
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-1 465 237,37	-2 819 576,24
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
Satunnaiset tuotot		4 302 926,84
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-1 465 237,37	1 483 350,60
Poistoeron lis(-) tai väh.(+)	134 942,52	134 942,52
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 330 294,85	1 618 293,12

Mikkelin Vesiliikelaitos

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2024	Poikkeama
Liikevaihto	13 226 500		13 226 500	14 357 107	1 130 607
Valmistus omaan käyttöön	18 000		18 000	10 493	-7 508
Liiketoiminnan muut tuotot	62 000		62 000	245 336	183 336
Materiaalit ja palvelut	-6 958 000		-6 958 000	-6 899 068	58 932
<i>Ostot tilikauden aikana</i>	-3 233 500		-3 233 500	-2 886 056	347 444
<i>Palvelujen ostot</i>	-3 724 500		-3 724 500	-4 013 012	-288 512
Henkilöstökulut	-1 370 600		-1 370 600	-1 386 324	-15 724
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-1 132 600		-1 132 600	-1 162 733	-30 133
<i>Eläkekulut</i>	-198 600		-198 600	-193 494	5 106
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-39 400		-39 400	-30 098	9 302
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 236 000		-5 236 000	-5 422 100	-186 100
Liiketoiminnan muut kulut	-611 400		-611 400	-685 854	-74 454
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-869 500		-869 500	219 589	1 089 089
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 237 000		-2 237 000	-2 232 610	4 390
<i>Muut rahoitustuotot</i>				11 626	11 626
<i>Kunnalle maksetut korkokulut</i>	-632 500		-632 500	-643 651	-11 151
<i>Muille maksetut korkokulut</i>	-1 089 500		-1 089 500	-1 093 566	-4 066
<i>Korvaus peruspääomasta</i>	-500 000		-500 000	-500 000	0
<i>Muut rahoituskulut</i>	-15 000		-15 000	-7 019	7 981
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-3 106 500		-3 106 500	-2 013 022	1 093 478
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-3 106 500		-3 106 500	-2 013 022	1 093 478
Poistoeron vähennys (+)	150 000		150 000	155 078	5 078
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 956 500		-2 956 500	-1 857 943	1 098 557
Tilikauden tulos	-2 956 500		-2 956 500	-1 857 943	1 098 557

Liitetieto 1

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Taseen ja rahoituslaskelman esittämistavan muutos

Taseen ja rahoituslaskelman esittämistapa on muutettu vastaamaan Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän eriytetyn liiketoiminnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä 30.4.2024. Yhdystili esitetään liikelaitoksen tilinpäätöksessä tilin saldon etumerkin mukaan joko lainasaamisena tai lainana julkisyhteisöltä. Aiemmin yhdystili esitettiin saamisena kunnalta tai korottomissa veloissa kunnalta. Vastaavat muutokset on tehty edellisen tilikauden vertailutietoihin.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Käräjäoikeus on 28.12.2022 antanut tuomion Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamon ja Kenkäveronniemen tulopumpapaamon urakoihin liittyvässä riita-asiassa. Asiaan liittyvät erät on kirjattu vuoden 2022 tilinpäätökseen tuomion mukaisesti. Käräjäoikeuden tuomion jälkeen osapuolet ovat sopineet asian sovinnolliseksi ratkaisemiseksi, että Mikkelin kaupunki/Vesiliikelaitos maksaa NYAB:lle 9,2 miljoonaa euroa (KH 17.4.2023 § 150). Vuoden 2023 tilinpäätökseen kirjauksia on oikaistu siten, että kokonaisuus vastaa sovintosopimusta.

Erät on kirjattu tilinpäätöksissä 2022-2023 seuraavasti:

Vahingonkorvausluontoiset maksut on kirjattu tuloslaskelmassa satunnaisiin kuluihin (2022) ja sovintosopimuksen mukaisesti (2023) oikaistu satunnaisiin tuottoihin (olennainen, tavanomaisesta toiminnasta poikkeava ja kertaluontoinen erä).	2022 / -8 330 659,62 e 2023 / 4 302 926,84 e Nettokustannus 4 027 732,78 e
Maksamattomista urakkahinnoista sekä lisä- ja muutostöistä on aktivoitu osaksi ao. omaisuuserien hankintamenoa.	2022 / 515 386,61 e 2023 / 4 302 926,84 e Aktivoitu yht. 4 818 313,45 e
Viivästyskorkojen osalta on kirjattu muihin rahoituskuluihin (2022) ja sovintosopimuksen mukaisesti (2023) oikaistu muihin rahoitustuottoihin.	2022 / -1 648 904,25 e 2023 / 1 294 950,48 e Nettokustannus 353 953,67 e
Yhteensä	9 200 000,00 e

Toimintatuotot tehtäväalueittain *)		
	2024	2023
<u>Liikevaihto</u>		
Vesilaitostoiminta	6 277 363,70	5 713 580,21
Viemärlaitostoiminta	7 299 467,79	6 625 178,88
<u>Liiketoiminnan muut tuotot</u>		
Vesilaitostoiminta	15 294,73	1 208,13
Viemärlaitostoiminta	159 914,51	696,73
Toimintatuotot yhteensä *)	13 752 040,73	12 340 663,95

*) Toimintatuotot tehtäväalueittain ilmoitetaan vain ulkoisista eristä

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	Poistotapa	Poistoaika tai poisto-%
Aineettomat oikeudet		
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	2-5 v
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Tehdas- ja tuotantorakennukset (1.1.2013 lähtien)	tasapoisto	20 v
Tehdas - ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 - 30 v
Asuinrakennukset (1.1.2013 lähtien)	tasapoisto	30 v
Asuinrakennukset	tasapoisto	50 v
Kallioluolat ja -tunnelit	tasapoisto	50 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Johtoverkostot ja laitteet (1.1.2013 lähtien)	tasapoisto	30 v
Johtoverkostot ja laitteet	mj-poisto	7 %
Vesimittarit (1.1.2013 lähtien)	tasapoisto	10 v
Vesimittarit	mj-poisto	20 %
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	tasapoisto	5 v
Liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 v
Muut laitteet ja kalusteet (1.1.2018 lähtien)	tasapoisto	3 v
Muut laitteet ja kalusteet	mj-poisto	30 %
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot		
	2024	2023
Muut toimintatuotot		
Muut luovutusvoitot	6 612,90	0,00
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>6 612,90</i>	<i>0,00</i>

Liitetieto 14

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely		
	2024	2023
Satunnaiset tuotot		
NYAB, sovintosopimus	0,00	4 302 926,84
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>4 302 926,84</i>

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet 31.12.2024	178 486
--	----------------

Muut pitkävaikutteiset menot

Poistamaton hankintameno 1.1.	111 980
--------------------------------------	----------------

Siirrot erien välillä	61 839
-----------------------	--------

Tilikauden poistot	-49 397
--------------------	---------

Kirjanpitoarvo 31.12.	124 422
------------------------------	----------------

Keskeneräiset hankinnat, aineettomat

Poistamaton hankintameno 1.1.	0
--------------------------------------	----------

Lisäykset tilikauden aikana	54 065
-----------------------------	--------

Kirjanpitoarvo 31.12.	54 065
------------------------------	---------------

Aineelliset hyödykkeet 31.12.2024	104 005 083
--	--------------------

Maa- ja vesialueet

Poistamaton hankintameno 1.1.	324 229
--------------------------------------	----------------

Vähennykset tilikauden aikana	-39 356
-------------------------------	---------

Kirjanpitoarvo 31.12.	284 873
------------------------------	----------------

Rakennukset

Poistamaton hankintameno 1.1.	61 178 455
--------------------------------------	-------------------

Siirrot erien välillä	125 713
-----------------------	---------

Tilikauden poistot	-1 755 171
--------------------	------------

Kirjanpitoarvo 31.12.	59 548 997
------------------------------	-------------------

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Poistamaton hankintameno 1.1.	44 637 885
--------------------------------------	-------------------

Siirrot erien välillä	1 767 504
-----------------------	-----------

Tilikauden poistot	-3 151 829
--------------------	------------

Kirjanpitoarvo 31.12.	43 253 561
------------------------------	-------------------

Koneet ja kalusto

Poistamaton hankintameno 1.1.	1 105 062
--------------------------------------	------------------

Siirrot erien välillä	118 818
-----------------------	---------

Tilikauden poistot	-465 703
--------------------	----------

Kirjanpitoarvo 31.12.	758 177
------------------------------	----------------

Keskeneräiset hankinnat, aineelliset

Poistamaton hankintameno 1.1.	1 233 027
--------------------------------------	------------------

Lisäykset tilikauden aikana	1 000 322
-----------------------------	-----------

Siirrot erien välillä	-2 073 874
-----------------------	------------

Kirjanpitoarvo 31.12.	159 475
------------------------------	----------------

Liitetieto 19a

Maa- ja vesialueet erittely		
	2024	2023
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	266 935,48	266 935,48
Muut maa- ja vesialueet	17 937,46	57 293,43
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	<i>284 872,94</i>	<i>324 228,91</i>

Liitetieto 23

Saamisten erittely				
	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset Mikkelin tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		204 880,99		353 406,99
Siirtosaamiset		300,00		200,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>205 180,99</i>	<i>0,00</i>	<i>353 606,99</i>
Saamiset kunnilta ja kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset		4 614,05		4 358,81
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>4 614,05</i>	<i>0,00</i>	<i>4 358,81</i>
Osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä (Mikkelin)				
Myyntisaamiset		280,82		1 650,87
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>280,82</i>	<i>0,00</i>	<i>1 650,87</i>
Saamiset yhteensä	0,00	210 075,86	0,00	359 616,67

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	4 435,42	2 130,54
Muut tulojäämät	5 209,08	656,00
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	<i>9 644,50</i>	<i>2 786,54</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>9 644,50</i>	<i>2 786,54</i>

Liitetieto 25

Oma pääoman erittely		
	2024	2023
Peruspääoma 1.1	29 872 760,29	29 872 760,29
Peruspääoma 31.12	29 872 760,29	29 872 760,29
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1 (*)	8 100 496,06	6 060 131,57
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12	8 100 496,06	6 060 131,57
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 857 943,07	2 040 364,49
Oma pääoma yhteensä	36 115 313,28	37 973 256,35

*) sis. vesilaitoksen liittymismaksuja
1.1.2001-1.4.2004 1 024 458,96
(siirtokelpoiset liittymismaksut)

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat		
Velat, jotka erääntyvät 1.1.2030 tai sen jälkeen		
	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	24 666 692,00	26 333 356,00
Lainat kunnalta	31 000 000,00	29 000 000,00
Muut velat	4 465 604,77	4 417 834,77
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<i>60 132 296,77</i>	<i>59 751 190,77</i>

Liitetieto 30

Vieras pääoma				
	2024		2023	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat kunnan tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	142 329,73	0,00	165 520,24
Muut velat	148 300,00	0,00	119 230,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>148 300,00</i>	<i>142 329,73</i>	<i>119 230,00</i>	<i>165 520,24</i>
Velat kunnalta				
Muut velat	50 660,00	0,00	68 860,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>50 660,00</i>	<i>0,00</i>	<i>68 860,00</i>	<i>0,00</i>
Vieras pääoma yhteensä	198 960,00	142 329,73	188 090,00	165 520,24

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely		
	2024	2023
Muut velat		
Liittymismaksut	4 465 604,77	4 417 834,77
Muut velat	22 855,31	24 773,25
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>4 488 460,08</i>	<i>4 442 608,02</i>

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	230 614,13	202 220,06
Korkojaksotukset	256 234,54	300 800,02
Muut siirtovelat	29 678,18	25 014,06
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>516 526,85</i>	<i>528 034,14</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>516 526,85</i>	<i>528 034,14</i>

Vuokravastuut

	Kunta	
	2024	2023
Toimitilojen vuokravastuut	1 704 704,40	1 989 617,25
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut (leasing)	62 485,71	94 871,09
Vuokravastuut yhteensä	1 767 190,11	2 084 488,34
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	363 902,66	356 510,87
Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta		

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2024	2023
Vesiliikelaitos	23	23
<i>Yhteensä</i>	<i>23</i>	<i>23</i>

Henkilöstökulut		
	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	1 386 324	1 261 249
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	10 493	10 478
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>1 396 817</i>	<i>1 271 727</i>

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2024	2023
Keskusta Mikkelin kunnallisjärjestö	709,00	794,50
Perussuomalaiset, Mikkelin piiri	47,50	40,38
SDP Mlin kunnallisjärjestö	256,50	285,00
Kokoomus Mikkelin kunnallisjärjestö	185,25	277,87
Mikkelin seudun Vihreät ry	190,00	218,50
Mikkelin Kristillisdemokraatit	95,00	111,63
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 483,25	1 727,88

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Mikkelin Vesilaitos

Päiväkirja
Pääkirja
Tase
Tuloslaskelma
Avoimet ostolaskut
Ostoreskontralista
Avoimet myyntilaskut
Myyntireskontralista
Käyttöomaisuusluettelo

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITELAJEISTA

Mikkelin Vesiliikelaitos

Laji	Tositelajin nimi
1	CPU kassa
14	Matkustuksenhallinta Vesi
2	Pankit
20	Muistiot
3	Maksut
30	Palkat
32	Tuntipalkat
33	LTM-palkkiot
4	Poistot
40	Ostolaskut
5	Luovutukset/kom
6	Aktivoinnit/siirrot er. välill
60	Yleislaskut
61	Suoritukset
62	Hyvityslaskujen kohdistukset
68	Luottotappiot
76	Haahtela kiinteistö sisäiset
80	Vesikanta
81	Vesikanta sisäiset
ALV	Alv-kirjaukset
	Liitetietotositteet

Allekirjoitukset

Mikkelissä 20. helmikuuta 2025

Mikkelin Vesiliikelaitoksen johtokunta

Perttu Noponen
puheenjohtaja

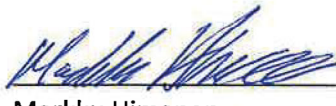
Nina Jussi-Pekka
varapuheenjohtaja

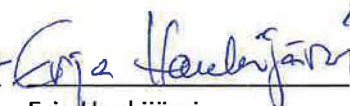
Paavo Puhakka

Anne Puntanen

Markku Himanen

Erja Haukijärvi

Raimo Heinänen

Paula Pitkonen

Vesiliikelaitoksen johtaja Jarkko Laitinen

5.3 Muut eriytetyt laskelmat

Vuoden 2020 alussa voimaan tullut kilpailulain 30 d § edellyttää, että kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa harjoittavan kunnan tulee pitää tästä taloudellisesta toiminnastaan muusta toiminnastaan erillistä kirjanpitoa. Toiminnan hinnoittelun on mahdollistettava liiketaloudellisesti kannattava toiminta. Hinnoittelussa on huomioitava välittömien tuotantokustannusten ohella myös välilliset kustannukset, kuten hallinnon kulut. Kirjanpidon eriyttämisvaatimus koskee tilanteita, joissa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan liikevaihto on vuodessa vähintään 40 000 euroa

Mikkelin kaupunki esittää eriytetyt tuloslaskelmat kahdenlaisesta toiminnasta: ruoka- ja puhtauspalveluiden myynnistä kaupunkiorganisaation ulkopuolisille tahoille sekä tilojen vuokrauksesta, jonka katsotaan tapahtuvan kilpailutilanteessa markkinoilla.

5.3.1. Ruoka- ja puhtauspalveluiden eriytetty tuloslaskelma

Ruoka- ja puhtauspalvelut myyvät aterioita ja kahvituksia Mikkelin kaupungin organisaation ulkopuolisille asiakkaille. Ulkoisina asiakkaina on säännöllisesti kolme yksityistä päiväkotia ja satunnaisia tilaustarjoiluita mm. erilaisille yhdistyksille tai yrityksille. Ulkoisen ja sisäisen toiminnan eriyttäminen toteutetaan kirjanpidossa tähän tarkoitukseen avattujen laskentatunnisteiden avulla. Ulos tapahtuva myynti saadaan eriytettyä omalla laskentatunnisteellaan jo laskutusvaiheessa. Kustannusten kohdistamisessa ulkoiseen toimintaan hyödynnetään mm. Jamix-tuotannonohjausjärjestelmän tuottamia ateriämäärätietoja. Välilliset kustannukset kohdistetaan vyörytyksillä, joiden jakoperusteena käytetään yksiköiden toimintakulujen prosenttiosuuksia kokonaiskustannuksista talousarvion määrärahoissa. Ruoka- ja puhtauspalveluiden hallinnon kustannukset kohdistetaan kustannuspaikoille kerran vuodessa toteutettavalla laskennalla, jolloin myös hallinnon kulut tulevat huomioiduksi markkinoilla tapahtuvan toiminnan kustannusrakenteessa.

Ruoka- ja puhtauspalveluiden eriytetty tuloslaskelma markkinoilla tapahtuvasta toiminnasta

	2024	2023
Liikevaihto	165 518,48	174 489,88
Liiketoiminnan muut tuotot	180,23	328,23
Materiaalit ja palvelut		
<i>Ostot tilikauden aikana</i>	17 341,03	33 310,16
<i>Palvelujen ostot</i>	5 867,76	11 228,16
Henkilöstökulut		
<i>Palkat ja palkkiot</i>	18 498,93	36 843,18
Henkilösivukulut		
<i>Eläkekulut</i>	3 368,16	6 711,01
<i>Muut henkilösivukulut</i>	529,19	1 350,86
Suunnitelman mukaiset poistot	470,80	1 069,34
Liiketoiminnan muut kulut	3 022,85	6 280,97
Liikelylijäämä (-alijäämä)	116 599,99	78 024,43
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	116 599,99	78 024,43

5.3.2 Vuokrauspalveluiden eriytetty tuloslaskelma

Kaupungin vuokraamista tiloista on tunnistettu kilpaillulla markkinalla olevaksi pääosa ulkoisille asiakkaille vuokratuista liiketiloista. Kaikkien kohteiden suorat tuotot ja kustannukset eriytetään kirjanpidossa omalla laskentatunnisteella, joten kohteiden tiedot ovat saatavissa suoraan kirjanpidosta otettavalla raportilla. Mikäli kilpaillulla markkinalla olevaksi katsotussa kohteessa on sekä ulkoisesti että sisäisesti vuokrattuja tiloja, on eriytetylle tuloslaskelmalle tältä osin kohdistettu vain ulos vuokrattujen tilojen osuus neliömäärien suhteessa. Hallinnon kustannuksia, kuten vuokrausyksikön henkilöstön palkkoja, puhelin-, IT- ja sovelluspalveluiden kuluja sekä kohteiden ylläpidon hallinnollisia kuluja, on kohdistettu eriytetylle tuloslaskelmalle markkinoille vuokrattujen kohteiden neliöiden määrän ja kaikkien vuokrakohteiden kokonaisneliömäärän mukaisessa suhteessa.

Toimitilojen osalta ulkoiset vuokralaiset ovat tiivistäneet vuokrattavien tilojen kokonaispinta-alaa parin vuoden sisällä, koska pandemian myötä työnteonmalli on muuttunut pysyvästi etätyöksi tai hybridimalliksi. Osa toimitiloista sijaitsee kokonaisuuksien sisällä, jossa vuokralaisina on myös sisäisiä vuokralaisia, mikä tekee vuokrattavuudesta osittain haastavampaa. Suurin osa listalla olevista kohteista on myös hyväksytty myyntikohteiksi, ja niiden myyntiä edistetään aktiivisesti. On myös huomioitava, että kohteet sijaitsevat pääsääntöisesti muualla kuin kaupungin ydinkeskustassa.

Kohteiden vuokrat on määritelty markkinaehtoisesti, jottei vääristävää kilpailua yksityisillä markkinoilla synny. Hyvinvointialueelle vuokrattujen tilojen myötä kilpailuille markkinoille luettavien kohteiden osuus on kasvanut. Muutokset ovat tapahtuneet erityisesti palvelutalojen osalta.

Vuokrauspalveluiden eriytetty tuloslaskelma markkinoilla tapahtuvasta toiminnasta

	2024	2023
Liikevaihto	4 423 596,16	4 318 921,68
Liiketoiminnan muut tuotot	11 813,49	17 010,24
Materiaalit ja palvelut		
<i>Ostot tilikauden aikana</i>	1 172 099,13	1 545 192,09
<i>Palvelujen ostot</i>	671 228,44	420 366,03
Henkilöstökulut		
<i>Palkat ja palkkiot</i>	79 630,99	88 673,87
<i>Henkilösivukulut</i>		
<i>Eläkekulut</i>	4 603,25	17 262,01
<i>Muut henkilösivukulut</i>	16 006,17	3 405,89
Suunnitelman mukaiset poistot	351 658,13	67 315,81
Liiketoiminnan muut kulut	61 825,93	36 846,65
Liikeylijäämä (-alijäämä)	2 078 357,61	2 156 869,57
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 078 357,61	2 156 869,57

6

Allekirjoitukset

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Mikkelissä 31.3.2025

Pekka Pöyry
kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Jarno Strengell

Jani Sensio

Eero Aho

Jatta Juhola

Heli Kauppinen

Jouko Kervinen

Kirsi Olkkonen

Armi Salo-Oksa

Risto Rouhiainen

Jaana Strandman

Janne Kinnunen
kaupunginjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Mikkelissä _____.____.2025

TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy

Jukka Vuorio
vastuunalainen tilintarkastaja
JHT, HT

7

**Luettelo kirjanpitokirjoista
ja tositelajeista sekä niiden
säilytystavasta**

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Osakirjanpidot (palkat, laskutukset,
maksuliikenne, käyttöomaisuus)
Reskontra- ja saldoluettelot osto-
ja myyntireskontrasta
Tilinpäätös
Tase-erittelyt

sähköisenä tallenteena

sähköisenä tallenteena

Sidottuna/sähköisenä

Paperiarkisto/sähköisenä

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITELAJEISTA

Laji	Tositelajin nimi:
1	CPU kassa
13	Matkustuksenhallinta Mikkeli
14	Matkustuksenhallinta Vesi
16	Matkustuksenhallinta Otavia
2	Pankit
20	Muistiot
3	Maksut
30	Palkat
32	Tuntipalkat
33	LTM-palkkiot
4	Poistot
40	Ostolaskut
5	Luovutukset/kom
6	Aktivoinnit/siirrot erien välillä
60	Yleislaskut
61	Suoritukset
62	Hyvityslaskujen kohdistukset
68	Luottotappiot
70	Koki tontin vuokrat
75	Haahtela kiinteistö
76	Haahtela kiinteistö sisäiset
80	Vesikanta
81	Vesikanta sisäiset
82	Hulevesi laskutus
84	Lomituspalvelu
86	Primus yo-maksut
87	Daisy varhaiskasvatus
88	Jamix Ruokatuotanto
89	Jamix Ruokatuotanto sisäiset
91	Timmi tilavaraus
92	Timmi tilavaraus sisäiset
ALV	Alv-kirjaukset
	Liitetietotositteet

